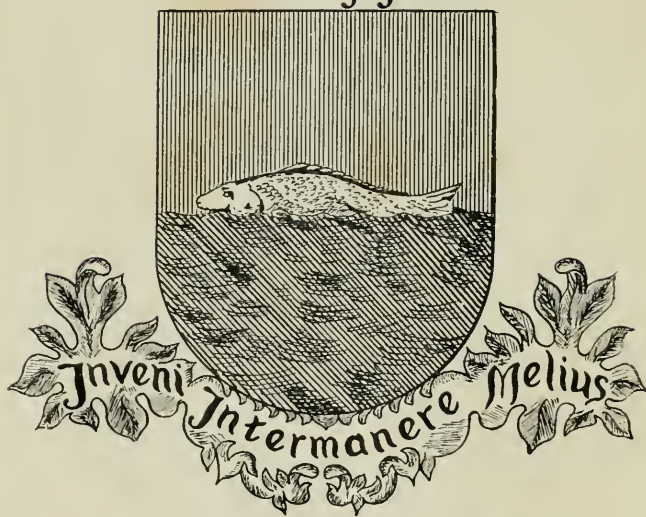

Ex Libris J. J. Mak

3.25

IS

E

NST.

Ex

GESCHIEDENIS
DER
VADERLANDSCHE
SCHILDERKUNST.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

LIBRARY

PHYSICS DEPARTMENT

GESCHIEDENIS
DER
VADERLANDSCHE
SCHILDERKUNST,
SEDERT DE HELFT DER XVIII EEUW.

DOOR

ROELAND VAN EIJNDEN

EN

ADRIAAN VAN DER WILLIGEN,

LEDEN-CORRESPONDENTEN VAN HET KONINKLIJK NEDERLANDSCH INSTITUUT ENZ.

A A N H A N G S E L

OP DE DRIE DEELEN,
BEVATTENDE *NECROLOGIE*, ENZ.

Te HAARLEM, bij
DE WED. A. LOOSJES, Pz.

MDCCCXL.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

1910

PHYSICS DEPARTMENT
RESEARCH REPORT

ON THE THEORY OF THE

DIFFUSION OF GASES

IN LIQUIDS

BY

W. H. KUNZ

PH.D. THESIS
SUBMITTED TO THE FACULTY OF THE DIVISION OF THE PHYSICAL SCIENCES
IN CANDIDACY FOR THE DEGREE OF DOCTOR OF PHILOSOPHY

CHICAGO, ILL., 1910

PHYSICS DEPARTMENT
UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

VOORBERIGT.

*Hetgeen door ons bij de aankondiging van dit Aanhangsel gezegd is (1), moeten wij bij dit Voorberigt herhalen, te weten: „ Door het hevige op-
„ roer in de Zuidelijke Provinciën onzes Vader-
„ lands, en de geweldadige afscheuring van dat
„ gedeelte (2), werden wij, gedurende ettelijke
„ jaren, verhinderd, om onze Geschiedenis der
„ Vaderlandsche Schilderkunst te vervolgen; schoon
„ wij daarvoor aanhoudend bouwstof bleven verza-
„ melen; deze burgeroorlog thans geëindigd, en
„ de Zuidelijke van de Noordelijke Provinciën ge-
„ scheiden zijnde, is ons oogmerk, om met dit
„ werk onverwijld voort te gaan, dewijl de aan-
„ vang daarvan reeds voor de pers gereed ligt.
„ Wij*

(1) Zie den Algemeenen Konst. en Letterbode van 8 Mei 1840, N°. 20, bl. 316.

(2) Het behoort niet tot onze taak, om hier meer van te zeggen, noch van de schandelijke middelen te spreken, welke ter bereiking van zekere oogmerken gebezigd zijn; ongetwijfeld zal deze handelwijze eenmaal aan den dag komen en verontwaardiging wekken.

„ Wij zullen alzoo beginnen met een Aanhangsel
 „ op het derde Deel; bevattende, in de eerste
 „ plaats, eene opgave van de Kunstenaars, in ge-
 „ melde Deel vermeld, en sedert de uitgave van
 „ hetzelve overleden. Voorts zullen wij dit Aan-
 „ hangsel vervolgen met eenige Berigten, welke
 „ wij als wetenswaardig hebben opgeteekend, sedert
 „ het afdrukken van dat Deel; dit Aanhangsel
 „ kan alzoo beschouwd worden, als onmisbaar tot
 „ hetzelve behoorende.

„ Vervolgens zijn wij door de groote menigte
 „ Aanteekeningen, sedert vele jaren verzameld,
 „ in staat gesteld, om dit Werk op zoodanige wij-
 „ ze te vervolgen, als later het best zal beyonden
 „ worden; en wij zullen gaarne voortgaan, met
 „ daarbij de berigten van Kunstenaars, in de
 „ Zuidelijke Provinciën woonachtig, op te nemen.”

Wij meenden met de opgave der overledene Kun-
 stenaars en Kunstminnaars, of Necrologie, te
 moeten beginnen, omdat dezelve in een onmiddel-
 lijk verband staat met onze Geschiedenis; en,
 hieraan bezig zijnde, herinnerden wij ons een ver-
 haal, dat wij in onze jeugd hoorden, of lazen,
 namelijk: van eenen schoenmaker, die aan het
 kerkhof van eene vrij talrijke gemeente wonende,
 en aanhoudend daarop het oog hebbende, gewoon
 was, om telkens, wanneer men een lijk begroef,
 een steentje te werpen in eenen pot, welken hij hier-
 toe geschikt had; zoodat hij na verloop van zeker
 tijdsbestek, die steentjes tellende, het getal der
 overledenen kon weten; en alzoo, sedert eenen ge-
 ruimen tijd, eene soort van doodregister hield.

Nu

Nu gebeurde het, dat, iemand daar voorbijkomende, en des schoenmakers winkel gesloten vindende, aan een der burens naar de reden hiervan vroeg, en tot antwoord bekwam: de schoenmaker ligt eindelijk ook in den pot. Zoo, dachten wij, had het ons kunnen gaan, te meer door onze hooge jaren; maar wij hebben deze taak, met het overige, dat wij ons voorstelden, gelukkig volbragt, en hiermede dit werk, zoo wij meenen, genoegzaam volledig gemaakt; schoon er zekerlijk hier en daar nog wel gapingen zullen overblijven, waarvoor wij, verschooning verzoeken, daar wij deze, en dergelijke, zoo veel mogelijk, zorgvuldig poogden te vermijden (1). Ook bij het bewerken van dit Aanshangsel smaakten wij niet zelden veel genoeg, door streelende herinneringen, welke ons levendig voor den geest kwamen. Hoe vele hupsche en aangename menschen kenden wij onder de Kunstenaars niet! en wij moeten hierbij eene bijzonderheid doen opmerken, namelijk, dat een groot aantal derzelve eenen hoogen ouderdom bereikt hebben.

Wij betuigen hierbij mede onze hartelijke erkenning alle degenen, die ons eenigzins behulpzaam zijn

(1) Zoo hebben wij, door onnaauwkeurige berigten misleid, verkeerdelijk gezegd, onder het artikel J. O. HUSLY, bl. 176, dat TEYLERS-Museum, mitsgaders het weldadig gesticht, bekend onder den naam van TEYLERS-Hofje, door dezen gebouwd werd, terwijl ons vervolgens is gebleken, dat dit door 's mans neef: LEENDERT HUSLY VIERVANT; mede een bekwaam Bouwmeester, te Amsterdam, is geschied.

zijn geweest, in de te zamenstelling van dit werk, en daaronder bijzonder den Heer P. J. GOETGHEBUER, te Gent, voor verscheidene narigten, wegens Kunstenaars in onze voormalige Zuidelijke Provinciën. In een vervolg op dit werk hopen wij van dezen Heer dan ook een berigt, als zeer verdienstelijk Bouwmeester, te plaatsfen; en houden ons algemeen, voor belangrijke narigten, bij voortdoring vriendelijk aanbevolen, gelijk wij ons, met niet minder nadruk, blijven aanbevelen bij allen, die eenig belang stellen in de Geschiedenis van de Vaderlandsche Schilderkunst; eene Kunst, welke bij alle beschaafde volken beroemd is, en alzoo wel verdient, zoo veel noodig, omstandig en tevens naauwkeurig beschreven te worden, waartoe wij, zoo veel in ons vermogen is, wenschten mede te werken.

A. VAN DER WILLIGEN.

Haarlem, den
3den October 1840.

G E S C H I E D E N I S
D E R
V A D E R L A N D S C H E
S C H I L D E R K U N S T .

Z E S D E A F D E E L I N G .

Berigten wegens ettelijke Kunstenaars en Kunstminnaars, welke na of sedert het sluiten van het derde deel dezer Geschiedenis overleden zijn.

Den draad onzer Geschiedenis, die door ongunstige openbare omstandigheden, gedurende eenen geruimen tijd, afgebroken was, eindelijk weder aanknoopende, moeten wij beginnen met berigten, die nu en dan aandoeningen zullen wekken, wegens het overlijden van vaderlandsche Kunstenaars en Kunstminnaars, welke men als hupsche menschen en goede vrienden gekend heeft, en die men, als bekwame Kunstenaars of aanmoedigers der Kunsten, een langer leven toewenschte, hoezeer vele hunner reeds eenen hoogen ouderdom bereikt hadden.

Wij beginnen deze treurige taak met

AANII.

A

JO-

JOANNES JOSEPHUS DELIN, een zeer verdienstelijk Historie- en uitmuntend Portretschilder, die te *Antwerpen* in den aanvang van 1776 geboren werd, zich vervolgens in *Frankrijks* hoofdstad nederzette (1), en aldaar den roem der Nederlandsche Schilderkunst handhaafde; totdat hij er in het jaar 1811, den 11den November, overleed, en alzoo den ouderdom van zes en dertig jaren niet mogt bereiken.

Wegens een stuk van dezen Meester, de reiniging van MARIA voorstellende, vindt men een berigt in de *Annales du Salon de Gand*, Livr. 12. p. 118, waarbij de plaat (2).

JAN VUURING VAN DRIELST, zoon van wijlen onzen beroemden Landschapschilder EGBERT VAN DRIELST, die gehuwd was met JOHANNA NAUTA (3), werd door zijnen vader tot de Schilderkunst opgeleid, en gaf reeds veel belovende proeven zijner bekwaamheid in dat vak, toen hij den 3den Maart des jaars 1813 te *Amsterdam* overleed, door velen betreurd en inzonderheid door zijnen waardigen vader. JAN VUURING VAN DRIELST, bereikte slechts den ouderdom van drie en twintig jaren en vijf maanden; weinig tijds te voren had hij den

(1) Zie het derde Deel dezer Geschiedenis, bl. 200 e. v. Wij herinneren ons, den Heer DELIN, als een geacht man, te *Parijs* gekend te hebben.

(2) Van dit fraaije Werk heeft men een Nederd. vertaling, *Gent* 1824.

(3) Zie verder, wegens hem, het derde Deel onzer Gesch. voorn. bl. 34, e. v.

den prijs , als Teekenaar , bij de Maatschappij *Felix Meritis* , te *Amsterdam* , behaald.

IZAAK SCHMIDT , van hem gaven wij reeds een vrij omftandig berigt , met bijvoeging van den tijd zijns overlijdens (1) , doch meenen het navolgend daar nog bij te moeten voegen : in 1840 kwam er een nieuwe vermeerderde en verbeterde druk uit der *Historifche Levensbefchrijving' van P. P. RUBBENS* , door V. C. VAN GRIMBERGEN , te *Rotterdam* , bij W. MESSCHERT , zijnde te *Antwerpen* in 8vo gedrukt ; in de voorrede op deze nieuwe uitgave wordt onder anderen gezegd : „ De talrijke „ herftelling van grove misflagen , in de eerste uit- „ gaaf” [de vertaling door IZAAK SCHMIDT wordt zekerlijk hier bedoeld] „ begaan , zoowel als de „ menigvuldige bijvoegingen van nieuwe ftukken , „ maken van dit boek een gansch nieuw werk.”

Men fcheen dus niet te weten , dat de eerste uitgaaf , waarvan hier gefproken wordt , eene vertaling is uit het Fransch , door onzen IZAAK SCHMIDT . Van het oorfpronkelijk werk wordt althans hoegenaamd geene melding gemaakt , en aan hetzelfde zullen de talrijke grove misflagen waarvan hier gefproken wordt , wel toe te fchrijven zijn .

GERARDUS WIERINGA , dien wij ook FRANCISCUS GERARDUS genoemd vonden , overleed te *Groningen* , zijne geboorteplaats (2) , in het jaar 1817 , en alzoo in den ouderdom van omftreeks negen

(1) Zie verder , wegens hem , het derde Deel onzer Gefchiedenis voorn. bl. 5.

(2) *Ibid* , bl. 331 e. v.

gen en vijftig jaren. Hij was een ijverig Kunstenaar, die den tijd, welken hij kon uitbreken van het les geven in de teekenkunst, doorgaans besteedde aan het teekenen naar de natuur; waartoe hij ook in het naburig *Drenthe* zeer goede gelegenheid vond.

M. SAUVAGE (1), overleed te *Doornik*, zijne geboorteplaats, in het jaar 1818, hebbende alzoo den ouderdom van vier en zeventig jaren bereikt, dewijl hij in 1744 werd geboren (2). In de *Annales du Salon de Gand*, Pl. 42, N°. 3. vindt men de omtrek-afbeelding van een geschilderd *bas-relief*, het brons nabootfend, door M. SAUVAGE; het stelde de opvoeding voor van BACCHUS als kind; werd algemeen geroemd, en was door dezen Meester in 1817, en alzoo het jaar voor zijnen dood geschilderd. Hij werd algemeen betreurd, en inzonderheid door zijne bloedverwanten; die hem veel te danken hadden.

QUIRINUS VAN AMELSVoord, overleed te 's *Hertogenbosch*, zijne geboorteplaats, den 23sten Februarij des jaars 1820, en dus in den ouderdom van omstreeks zestig jaren. Hij werd, in vroegere jaren, aan het hoofd geplaatst van een Teekenkollegie, alwaar men naar het *model* teekende, en waarbij zich verscheidene officieren van de bezetting te 's *Hertogenbosch* bevonden (3).

HER-

(1) Zie het derde Deel onzer *Gefch.* voorn. bl. 57, Noot 2.

(2) Zie ook de *Annales du Salon de Gand*, *Livr.* 8 en 9. p. 86. e. v.

(3) Zie verder het derde Deel onzer *Gefch.* voorn. bl. 324 e. v.

HERMANUS NUMAN, overleed te *Amsterdam*, den 9den Maart des jaars 1820, en alzoo in den ouderdom van zes en zeventig jaren, zijnde in het jaar 1744 omstreeks *Groningen* geboren (1). Hij werd als een lupsch man en een geacht Kunstenaar betreurd.

NICOLAAS BAUR (2), overleed te *Harlingen*, zijne geboorteplaats, den 28sten Maart des jaars 1820. Hij was kort te voren van eene zware ziekte hersteld, die zich weder vernieuwde, en hem, helaas! ten grave sleepte, zoodat hij slechts den ouderdom van drie en vijftig jaren mogt bereiken, en tot kort voor zijnen dood het schilderen van Zee- en Stroomgezigten met goed gevolg bleef beoefenen.

NICOLAAS BAUR was ook *honorair* lid van de Koninklijke Maatschappij ter aanmoediging der schoone Kunsten, te *Brusfel*.

J. A. BAUR, Portretschilder te *Harlingen*, vader van den bovengenoemde, overleed mede aldaar, weinig tijds na dezen zijnen zoon (3).

JAN KELDERMAN, die te *Dordrecht*, volgens latere berigten, geboren werd in het jaar 1741, en niet in 1743 (4), overleed aldaar den 22sten Junij 1820, en hoewel hij dus den ouderdom van omtrent negen en zeventig jaren bereikte, stierf hij nog
te

(1) Zie verder het derde Deel onzer *Gefch.* voorn. bl. 25 e. v.

(2) *Ibid.* bl. 134.

(3) *Ibid.* bl. 134, de Noot.

(4) *Ibid.* bl. 18.

te vroeg voor zijne vrienden, die hem het hoogste peil des menschelijken levens toewenschten (1).

ABRAHAM DELFOS (2), den 8ften Maart des jaars 1731 geboren, te *Leiden*, overleed aldaar den 13den Julij 1820, en dus in den hoogen ouderdom van negen en tachtig jaren en ruim vier maanden. Schoon uitgeleefd, werd hij, als mensch en als Kunstenaar, door velen betreurd, en men herzag nog met aandoening zijne fraaije teekeningen, waarvan sommige geachte Kunstminnaars er bezaten, welke zij meenden, onder het werk van eerste Meesters te mogen rangschikken.

ABRAHAM DELFOS teekende ook zeer naauwkeurig ontleedkundige voorwerpen, zoo als, onder andere, blijkt uit een Werk, getiteld: *Exercitationes Academicae*, door den beroemden Hoogleraar E. SANDIFORT, *Lugd.-Batav.* 1783, 2 vol. 4to. Deze Kunstenaar was alzoo ook den geleerden van nut.

HENDRIK STOKVISCH, te *Loendersloot* geboren, in het jaar 1767 (3), overleed te *Amsterdam*, in September van 1820, bij den aanvang der tentoonstelling van Kunstwerken aldaar, op welke tentoonstelling hij ook nog proeven zijner steeds toenemende talenten geleverd had. Men vindt mede in de Kunstboeken van voorname liefhebbers zeer natuurlijke en fraaije teekeningen van dezen zeer geachten Meester, die aan de schoone kunsten te vroeg ontviel.

ADRI-

(1) Zie het derde Deel onzer Gefch. bl. 19.

(2) *Ibid.* bl. 2.

(3) *Ibid.* bl. 129 e. v.

ADRIAAN DE LELIE, den 19den Mei des jaars 1755 geboren te *Tilburg*, alwaar ook de gebroeders VAN SPAENDONCK en J. A. KNIP, benevens zijne zeer verdienstelijke zuster, het licht zagen (1), overleed te *Amsterdam*, den 30sten November 1820, na eene ziekte van ettelijke weken; hebbende alzoo eenen onderdom van vijf en zestig jaren bereikt. Hij bleef de schilderkunst met roem beoefenen, totdat hij daarin werd verhinderd door de ziekte, die, helaas! den dood ten gevolge had.

ALBERTUS JONAS BRANDT (2), overleed te *Amsterdam*, zijne geboorteplaats, in de maand Februarij des jaars 1821, na gedurende drie jaren aan eene uitterende ziekte gefukkeld te hebben; hij bereikte dus slechts den ouderdom van ruim drie en dertig jaren; tot groote schade der Kunst, die hij met zoo veel lof beoefende. Zijne nagelatene teekeningen, om derzelve ongemeene kunstwaarde, algemeen gezocht zijnde, werden tot hooge prijzen verkocht, bijzonder ook de groote, naar de Schilderij van JAN VAN HUIJSUM, waarvan wij vroeger spraken (3); deze teekening werd door den Amsterdamschen Kunstminnaar A. DE HAAS (4), ter uitbreiding zijner fraaije verzameling, aangekocht. Ook onder den rijken Kunstschat van TEYLERs sifting

(1) Zie het derde Deel onzer Gesch. bl. 67, 40, 89, 215 en 250.

(2) *Ibid.* bl. 286 e. v.

(3) *Ibid.* bl. 286.

(4) *Ibid.* bl. 472.

ting te *Haarlem*, bevinden zich keurige teekeningen van A. J. BRANDT.

D. KERKHOFF, te *Amsterdam* in 1766 geboren (1), en als Schilder en Teekenaar zeer geacht, vond ook grootendeels zijn bestaan door het geven van onderwijs in de teekenkunst, zoodat ook zijn overlijden voor zijne leerlingen een groot verlies was; hij overleed in zijne geboorteplaats, in de maand Maart des jaars 1821. Onder de teekeningen van eenen voornamen en ijverigen Liefhebber (den Heer JURRIAANS) te *Amsterdam*, openbaar verkocht den 5den Januarij 1818, bevond er zich eene door D. KERKHOFF, voorstellende een gezigt aan de *Wupper*, bij *Elberfeld*, dun en meesterlijk met o. i. inkt naar de natuur geteekend; en wij herinneren ons mede, een dergelijk Rijngezigt van dezen Meester met veel genoegen gezien te hebben.

A. J. BRENTANO, voornaam Kunstminnaar te *Amsterdam*, en die aldaar eene uitgebreide verzameling Schilderijen bezat (2), overleed in deze zijne geboorteplaats, alwaar hij onder de aanzienlijke kooplieden behoorde, den 16den April des jaars 1821, in den ouderdom van zeven en zestig jaren en bijna negen maanden. Hij was een achtenswaardig en vriendelijk man, die gaarne zijne merkwaardige Kunstverzameling ter bezigtiging den belangstellende opende. Zijn Portret werd door P. VELIJN in het koper gebragt, naar de Schilderij van P. DE

ROS-

(1) Zie het derde Deel onzer *Gefch.* bl. 128.

(2) *Ibid.* bl. 466 e. v.

ROSSI; hetzelfde werd geplaatst voor den Catalogus van zijn beroemd kabinet Schilderijen, dat den 12den Mei 1822 te *Amsterdam* openbaar verkocht is (1).

J. GOLL VAN FRANCKENSTEIN, mede een beroemd Kunstminnaar te *Amsterdam* (2), overleed op zijne Hofstede *Velzerbeek*, bij *Velzen*, den 25sten October des jaars 1821, oud vijf en zestig jaren, en dus ruim een half jaar na A. J. BRENTANO voornoemd. J. GOLL VAN FRANCKENSTEIN was een zeer aanzienlijk man; hij voerde den titel van Jonkheer, was Lid van de Provinciale Staten van *Holland*, mitsgaders Raad der Stad *Amsterdam*, en deelde in de algemeene achtig. Zijn zoon werd erfgenaam van zijne rijke Kunstverzameling; doch deze, ettelijke jaren daarna overlijdende, werd dezelve den eersten Julij des jaars 1833 te *Amsterdam* openbaar verkocht, en de Schilderijen alleen bragten eene som op van f 105,955,— (3). Van de teekeningen werden eenige voorname aangekocht voor TEYLERS stichting te *Haarlem*, onder anderen eene, volgens den Catalogus,

(1) Zie dien Catalogus, waarvan eene Schilderij, door A. VAN DE VELDE, voor f 8290,— voor 's Rijks Museum gekocht werd. Eenige Beeld- en Prentwerken, enz. van dezen Kunstminnaar zijn afzonderlijk verkocht den 3den April 1822.

(2) Zie het derde Deel onzer Gesch. bl. 465.

(3) Zie den Catal. van het alom beroemde Kabinet Schilderijen.

gus, door G. DOU (1), voorstellende een' Heelmeester in zijn bedrijf, voor *f* 1510, —

J. C. MERTENS, geboren te *Amsterdam* in 1743 (2), overleed aldaar in 1821, en alzoo in den ouderdom van omstreeks acht en zeventig jaren. Tot weinig tijds voor zijnen dood bleef hij, naar ons berigt werd, de Kunst beoefenen.

DANIEL VRIJDAG, geacht Plaatsnijder te *Amsterdam* (3), overleed aldaar den 12den Januarij 1822, na eene ongesteldheid van weinige dagen, nalatende eene weduwe, Mejufvr. C. G. EBELL, met welke hij omtrent acht en twintig jaren gehuwd was, benevens vier kinderen. De Kunstverzameling van D. VRIJDAG werd den 17den Jannarij 1825, te *Amsterdam*, in het *Huis met de Hoofden*, openbaar verkocht (4).

ANDREAS CORNELIS LENS, beroemd Historiefschilder, Lid van het Koninklijk Nederlandsch Instituut, Ridder van den Nederl. Leeuw, Lid van het Koninklijk Genootschap voor schoone Kunsten te *Gent*, en meer andere, zoo nationale als vreemde Genootschappen, werd niet in 1740 geboren, zoo als door ons vroeger is opgegeven (5);
maar

(1) Zie den Catal. van het Kabinet Teekeningen, bl. 24, Kunst. F, N°. 1.

(2) Zie het derde Deel onzer Gesch. bl. 19.

(3) *Ibid.* bl. 117 e. v.

(4) Zie den Catal., waarop een gedeelte door D. VRIJDAG nagelaten, gevonden wordt.

(5) Zie het derde Deel, onzer Gesch. bl. 9 e. v.

maar den 31sten Maart 1739, en overleed te *Brussel* den 30sten van dezelfde maand des jaars 1822, hebbende alzoo den ouderdom van omstreeks drieën tachtig jaren bereikt.

Eene Omtrekprent, in de *Annales du Salon de Gand*, geeft een flauw denkbeeld van 's mans hoogst verdienstelijken arbeid; het stelt de Heilige Maagd in een boomrijk landschap voor, met de kinderen JESUS en JOHANNES, die, aan haren schoot staande, elkander liefkozen (1). Dit stuk wordt onder de beste van dezen Meester gerangschikt, en behoorde den Heer VAN DEN BERGHE, te *Gent*.

Het Portret van A. C. LENS, geteekend door J. J. EECHOUT, en in steendruk gebragt door G. P. VAN DEN BURGGRAAF, is te vinden in het Werk, getiteld: *Portraits des Artistes modernes dans le Royaume des Pays-Bas, Bruxelles* 1822, 1 *Livr.*, en was, naar men ons verzekerde, zeer gelijkend.

GERARDUS VAN SPAENDONCK (2), een der eerste Bloemschilders, werd te *Tilburg* geboren, den 22sten Maart 1746, en overleed te *Parijs*, den 13den Mei 1822, wordende algemeen ook als een hupsch en aangenaam mensch betreurd, inzonderheid door zijne leerlingen; hoezeer dus zes en zeventig jaren oud, zou men dit, op het uiterlijk aanzien van hem, niet vermoed hebben. Zijn Portret werd door TONAY geschilderd. N. H. JACOB te *Parijs*, vervaardigde naar hetzelfde eene teekening,

(1) Zie *Livr.* 4 en 5, Plaat 22, tegenover bl. 49.

(2) Zie het derde Deel onzer *Gefch.* bl. 40 e. v.

ning, welke door LANGLUMER DE L'ABBAYE in steendruk gebragt werd, naar ik meen, kort na VAN SPAENDONCKS overlijden. Dit Portret wordt mede gevonden in het Lithographisch Portretwerk: *Portraits des Artistes modernes*, waarvan wij reeds melding maakten, 4e *Livraison*. Zijne titels waren: *Membre de l'Académie des Beaux arts et de l'Institut Royal de France, Professeur d'iconographie au Muséum d'histoire naturelle, Chevalier de l'ordre royal de la Legion d'honneur, etc.*

De Geneesheer CARTIER te *Parijs*, verkreeg, eenige jaren geleden, eene verscheidenheid van de *Rosa centifolia*, ligt karmozijnkleurig, zeer helder en schoon; hij droeg deze bloem op aan zijnen vriend GERARDUS VAN SPAENDONCK; die ook in de Kruidkunde (*Botanie*) niet onervaren was.

H. P. SCHOUTEN, te *Amsterdam* geboren, den 28sten November des jaars 1747 (1), overleed te *Haarlem*, in de maand Mei des jaars 1822. Hij was niet alleen als Kunstenaar, maar ook als een stil en zedig man geacht.

A. LA COSTE (2), bezat eene fraaije verzameling Schilderijen in het kunstlievend en kunstkweekend *Dordrecht*, welke wij meermalen met genoegen bezigtigden. Hij overleed aldaar in den zomer des jaars 1822, tot schade der schoone kunsten.

J. H. FREDRIKS, Bloemschilder te *Breda* (3), over-

(1) Zie het derde Deel onzer *Gefch.* bl. 44.

(2) *Ibid.* bl. 481.

(3) *Ibid.* bl. 331.

overleed aldaar omtrent het midden des jaars 1822. Op de Hollandfche Tentoonftelling in 1810, te *Amftterdam* gehouden, zag men eene fchilderij door dezen Meester, een Bloem- en Fruitftuk voorftellende, en ik herinner mij, ook dergelijke Teekeningen van hem gezien te hebben. Zijn voornaam beftaan vond hij in het onderwijzen der Teekenkunft.

HERMANUS FOCK, te *Amftterdam* in 1766 geboren (1), overleed in den zomer des jaars 1822. Een aantal zijner nagelatene Teekeningen, Studiën en geëtste koperen platen, benevens cenige afdrukken derzelve, werden in zijn geboorteplaats openlijk verkocht den 17den Februarij 1823; deze koperen platen golden toen *f* 160,— Naderhand is het geëtste werk van dezen Meester, bedragende ruim twee honderd ftuks, waaronder vele zeldzame, onder de nagelatene Kunstwerken van C. D. HODGES te *Amftterdam*, openbaar verkocht, den 27ften Februarij en volgende dagen, voor *f* 69,— zie den Catalogus; vervolgens hebben deze, inderdaad fraaije, Prentjes wel eens meer gegolden.

CHRISTIAAN HENNING, den 20ften Augustus 1741 geboren, en die te *Haarlem* gedurende verfcheidene jaren gevestigd was (2), is den 2den Augustus des jaars 1822 overleden te *Zeist*, alwaar

(1) Zie het derde Deel onzer Gefch. bl. 127 e. v. De prenten, in VAN WOENZELS *Befchouwing van Rusland*, Haarl. 1804. 8vo., zijn door H. FOCK, naar de opgave des fchrijvers, geteekend.

(2) *Ibid.* bl. 10 e. v.

waar hij tot de Broedergemeente der zoogenaamde Hernhutters behoorde, en had alzoo den ouderdom van een en tachtig jaren bijna bereikt.

JAN HULSWIT, die den 11den April 1766 te *Amsterdam* geboren werd, en aldaar met veel lof de Schilderkunst beoefende (1), overleed, helaas! den 8sten Augustus des jaars 1822, in zijne geboorteplaats. Sedert eenigen tijd was de gezondheid van dezen hoogst verdienstelijken Meester kwijnende, terwijl hij van tijd tot tijd bloed braakte. Behalve eenen zoon, die mede de Kunst beoefende, liet hij eene minderjarige dochter na, en de Heer JERONIMO DE VRIES werd door hem tot voogd over dezelve aangesteld, alsook tot medeuitvoerder van zijnen uitersten wil.

Eene korte levensschets, door gemelden Heer JERONIMO DE VRIES, werd in klein 8vo. gedrukt, doch niet afzonderlijk uitgegeven; het welgelijkend Portret van onzen HULSWIT, door P. VELIJN, naar W. B. VAN DER KOOI, is voor dit stukje geplaatst, en uit dit bericht leert men J. HULSWIT kennen, niet alleen als een voornaam Kunstenaar en Kunstkenner, maar ook hoogachten, als een braaf en zeer beschaafd mensch. Hij was Lid van het Koninklijk Nederlandsch Instituut en van de Academie der Beeldende kunsten te *Antwerpen*, enz. De keurige verzameling Schilderijen, Teekeningen en Prenten, door dezen beroemden Meester nagelaten, werden te *Amsterdam*, in het *Huis met de Hoofden*,

(1) Zie het derde Deel onzer Gesch. bl. 120 e. v.

den, openbaar verkocht den 28sten October 1822. Zie den Catalogus, waarvoor een welgesteld berigt is geplaatst. Onder de Schilderijen bevond zich eene, door HOBBEEMA, den ingang van een Bosch, enz. voorstellende (1), die voor *f* 1017,— verkocht werd, alsmede eene gekleurde Teekening, door A. VAN OSTADE, en verscheidene geëtste Prenten, door REMBRANDT, waaronder eenige zijner Landschappen.

DIRK VERSTEEGH, ijverig Kunstminnaar en Verzamelaar, inzonderheid van Beeldwerken, Oudheden, enz. mitsgaders Teekeningen, Prenten en Prentwerken (2), overleed te *Amsterdam*, den 10den December 1822, in eenen ver gevorderden leeftijd (3). Zijne nagelatene verzameling werd den 3den November 1823, in het *Huis met de Hoofden*, openbaar verkocht; zie daarvan den Catalogus, in twee afdeelingen, in de Fransche taal, om deze uitgebreide (4) en merkwaardige verzameling den vreemdeling des te beter te doen kennen; bij dezelfde kwam nog eene Boekerij, met eenige handschrijf-

(1) Zie bl. 11 N°. 38.

(2) Zie het derde Deel onzer Gesch. bl. 469 e. v.

(3) Hij had den ouderdom van bijna een en zeventig jaren bereikt.

(4) De Catal. der Oudheden, Schilderijen, Teekeningen en Prenten, met die der Boeken, enz. bevatte niet minder dan 264 bladz., zijnde te *Amsterdam*, bij de Boekhandelaars B. J. CRAIJENSCHOT en G. LAMBERTS, tamelijk dicht ineengedruckt, uitgegeven.

fchriften , welke den 4 en 5den November voorn. ter zelfder plaats verkocht werden. Onder de Beeldwerken bevond zich eene fraaije bronzen groep van de LAOCOON, die voor *Engeland* gekocht is ; andere stukken werden, naar ik vernam, aangekocht voor het Muséum van Oudheden te *Leiden*; sommige waren beschreven, als voorkomende bij MONTFAUÇON en den Graaf DE CAYLUS. De Schilderijen waren, in het algemeen, van minder belang ; doch onder de Teekeningen, zoo van Italiaansche als Nederlandsche Meesters, bevonden zich een aantal fraaije en merkwaardige, en onder de Prenten, door Nederlanders, munte het werk van GOLTZIUS uit, bevattende, onder andere, zeer zeldzame Portretten. Meermalen zag ik een groot gedeelte dezer verzameling met veel genoegen, gedurende het leven van den eigenaar, met wien ik vriendschappelijk bekend was.

J. Z. PREIJ, die wij, schoon buiten 's lands geboren, onder onze landgenooten rangschikken, om zijn langdurig verblijf alhier (1), overleed te 's *Hertogenbosch*, in den aanvang des jaars 1823, oud acht en zeventig jaren en eenige maanden.

JAN OORTMAN, dien wij als Houtsnéegraveur deden kennen (2), overleed te *Amsterdam*, den 5den Mei 1823, in den ouderdom van bijna zeventig jaren ; dat hij een bekwaam Kunstenaar in zijn vak was, blijkt ook uit de houtsnéevignetten, in het Werk van den geestigen Geneesheer P. VAN

WOEN-

(1) Zie het derde Deel onzer *Gesch.* bl. 8.

(2) *Ibid.* bl. 213, Noot (2).

WOENZEL (1) getiteld: *Rusland beschouwd*, enz. (2), alwaar de schrijver, OORTMAN zijnen vriend noemt; zie de laatste bladzijde van genoemd werk.

JOHANNES HERMANUS MOLKENBOER (3) te *Amsterdam* geboren, den 5den Mei 1773, een der meest ijverige, kundige, met één woord, een der beste Verzamelaars, volgens het bericht voor zijne nagelatene Kunstverzameling, overleed in zijne geboorteplaats, den 2den April des jaars 1824; en zijne Kunstnalatenschap, bestaande uit zeer uitmuntende en allezins belangrijke gekleurde en ongekleurde Teekeningen, alsmede van eenige fraaije Prenten, werd aldaar den 17den October 1825 en volgende dagen, in het *Huis met de Hoofden* verkocht. Deze Verzameling bevatte, onder anderen, Teekeningen van zeer voorname Nederlandsche Meesters; als: van A. VAN DE VELDE, A. VAN OSTADE, JAC. RUISDAAL, N. BERCHEM, L. BAKHUIZEN, WILL. VAN DE VELDE, J. HACKAERT en andere, liggende in zestien Kunstboeken zeer net gerangschikt. Zijn welgelijkend Portret, door M. J. VAN BREE geschilderd, en door P. VELIJN keurig gegraveerd, is voor gemelden Catalogus geplaatst. Hij was Lid van het Koninklijk Nederlandsch Instituut, van de Raad van Bestuur der

Ko-

(1) Wegens hem vindt men een Levensbericht in de *Vruchten van de Rederijkkamer de Wijngaardranken*, Haarl. 1823. 8vo. bl. 78.

(2) Uitgegeven te *Haarlem* in 1804, 8vo.

(3) Zie gemelde derde Deel, bl. 470.

AANH.

B

Koninklijke Academie van Beeldende Kunsten te *Amsterdam*, enz.

JACOBUS VAN MEURS, te *Amsterdam*, dien wij als beoefenaar der schoone Kunsten deden kennen (1), overleed aldaar, den eersten Mei 1824, in den ouderdom van ruim vijf en zestig jaren.

JACOBUS VAN EIJDEN, geboren te *Nijmegen*, den 23sten December des jaars 1733 (2), overleed in zijne geboorteplaats in 1824, en alzoo in den hoogen ouderdom van een en negentig jaren. Zijne nagelatene Schilderijen, Penningen, Oud- en Zeldzaamheden, benevens Naturaliën en Boeken, werden den 26sten October des laatstgenoemden jaars te *Nijmegen*, volgens den daarvan gedrukten Catalogus, openbaar verkocht.

ABRAHAM DE HAAS, te *Amsterdam*, van wien wij als Kunstminnaar en Verzamelaar melding maakten (3), overleed aldaar in het begin des jaars 1824, en zijne Verzameling van zeer fraaije Schilderijen, enz. benevens eene nette en zindelijke Boekerij, werd er den 8, 9 en 10den November deszelfden jaars opentlijk verkocht, in het *Huis met de Hoofden*, volgens twee afzonderlijke Catalogi. Onder de zeven en veertig stuks Schilderijen bevond zich een Gezicht op het voormalig Stadhuis en de Nieuwe Kerk te *Amsterdam*, door J. VAN DER HEIJDEN en A. VAN DE VELDE, dat opgegeven werd,

(1) Zie het derde Deel onzer Gesch. bl. 327.

(2) *Ibid.* bl. 4.

(3) *Ibid.* bl. 472.

werd, als behoorende onder de allerbeste voortbrengfelen van het penfeel dezer beide Meesters en inderdaad zeer fraai was; het gold *f* 3410,— Onder de Teekeningen bevonden er zich, door A. VAN OSTADE, REMBRANDT, N. BERCHEM, A. VAN DE VELDE en andere voorname Meesters; een geteekend Bloemstuk, door den nog levenden G. J. J. VAN OS, bragt niet minder dan *f* 1080,— op, en voor dat, naar JAN VAN HUIJSUM, door A. J. BRANDT (1), werd *f* 800,— besteed. De Prenten bij deze verzameling waren van weinig belang; doch dezelve bevatte eenige fraaije Beeldwerken en Zeldzaamheden.

WILLEM BAARTZ, dien wij als een voornaam Kunstminnaar te *Rotterdam* deden kennen, en wiens Verzameling van Teekeningen, door de voornaamste oude en hedendaagfche Meesters (2), wij meermaalen met veel genoegen befchouwden, overleed in bovengenoemde zijne geboorte- en woonplaats, den 27ften Februarij des jaars 1825, aan de gevolgen van eene smartelijke en langdurige ziekte, in den ouderdom van ruim negen en vijftig jaren.

JOHANNES PETRUS VAN HORSTOK, te *Haarlem* (3), overleed aldaar den 20ften Maart des jaars 1825, na eene ziekte van slechts weinige dagen; hij bereikte alzoo den ouderdom van bijna
tach-

(1) Zie hiervoor het berigt, dat wij van A. J. BRANDT gaven bl. 7.

(2) Zie het derde Deel onzer *Gefch.* bl. 479.

(3) *Ibid.* bl. 32.

tachtig jaren, zijnde den eersten April 1745 geboren, en was tot kort voot zijnen dood nog ijverig werkzaam, hoewel zijne handen beefden. Doorgaans was hij opgeruimd van geest, en als een zeer braat man algemeen geacht (1).

WILLEM VAN LEEN, van wien wij als Bloemschilder een berigt gaven (2), overleed te *Delfshaven*, den 6den April des jaars 1825, en bereikte alzoo den ouderdom van twee en zeventig jaren. Onder verscheidene Kunstverzamelingen vond men van zijn werk, en onder de Schilderijen van wijlen den Heer en Mr. G. W. VAN OOSTEN DE BRUIJN te *Haarlem*, bevonden zich vier fraaije Bloem- en Fruitsstukken, door W. VAN LEEN (3), Veel van zijn werk is ook buiten 's lands verzonden.

GERRIT JOHAN VAN LEEUWEN, mede een zeer verdienstelijk Bloem- en Fruitschilder, te *Arnhem* geboren den 29sten Junij 1756 (4), overleed aldaar den 28sten April des jaars 1825, en alzoo in zijn negen en zestigste jaar. Zijn werk, zoowel Teekeningen als Schilderijen, in verscheidene Kunstkabinetten, getuigt van zijne verdiensten. Onder de Kunstnalatenschap van CORNELIS BUIJS te *Amsterdam*, aldaar openbaar verkocht den 18den Februarij 1828, bevonden zich twee Bloem- en
Vruch-

(1) Zijne Boeken, Teekeningen, Prenten en eenige Schilderijen, werden den 18den Mei 1825 te *Haarlem* openbaar verkocht.

(2) Zie het derde Deel onzer Gesch. bl. 56 e. v.

(3) Zie den Catal. van 8 April 1800 e. v. d. bl. 60.

(4) Zie het derde Deel onzer Gesch. bl. 83.

Vruchtenstukken, door G. J. VAN LEEUWEN zeer natuurlijk en fraai met sapverwen geteekend; zij werden door den Makelaar C. F. ROOS voor *f* 245, — gekocht (1).

Deze Schilder was Oud-Rentmeester der Stads Vicariën, en Lid van de Academie der Beeldende Kunsten te *Amsterdam*, alwaar zijne Kunstverzameling, waaronder een paar Bloem- en Fruitstukken, die het een voor *f* 850, — en het ander voor *f* 860, — openbaar verkocht werd. (2)

JACOB KOUWENHOVEN, dien wij beschreven als een bekwaam Schilder van Landschappen met vee, in het derde Deel onzer Geschiedenis der Vaderlandsche Schilderkunst (3), overleed te Rotterdam; alwaar hij ook, gedurende eenigen tijd, *corrector* was bij het Teekengenootschap dier stad, den 5den Mei des jaars 1825, en alzoo in den ouderdom van nog geene acht en veertig jaren, blijvende tot zijnen dood toe ijverig werkzaam.

Op de Tentoonstelling, in 's *Gravenhage* gehouden, in het jaar 1819, zag men nog met genoeg drie Schilderijen, door dezen Meester, van welke hij de schetsen op zijne reizen naar de natuur gemaakt had, als: een Landschap bij ondergaande zon in *Zwitserland*, een bevallig Gezicht aldaar aan het *Vier Walstadtermeer* en een derde, voorstellende een Landschap bij *Cleef*. (4).

BEN-

(1) Zie den Catalogus, bl. 13, Omslag N°. 1.

(2) *Ibid.* N°. 51 en 52.

(3) Zie bl. 219 en volgende.

(4) Zie van de Lijst der Kunstwerken op die Tentoonstelling, N°. 81, 82 en 83.

BENJAMIN WOLFF, die, in plaats van Geenesheer, waartoe hij was opgeleid, Schilder werd, was den 25sten Augustus 1758 te *Desfau* geboren (1), en overleed te *Amsterdam*, den 17den October des jaars 1825, zijnde alzoo omfreesks zeven en zestig jaren oud. Een groot gedeelte van zijnen leeftijd hield hij zich hier te lande op, en beoefende de Schilderkunst; waarom wij meenen, hem onder de Nederlandsche Schilders te moeten rangschikken.

Tot Opzigter bij 's Rijks Museem te *Amsterdam* aangesteld zijnde, en dien post eenigen tijd waargenomen hebbende, maakte hij Z. M. onzen Koning en Hoogstdeszelfs Gemalin, als een blijk van dankbaarheid, twee der drie grootste Schilderijen, door hem vervaardigd en nagelaten, ter keuze van Hoogstdezelve; daarvoor werden dan ook gekozen twee, met voorstellingen uit de Geschiedenis van SOPHONISBA; doch, om de buitengewone grootte, heeft men dezelve tot hiertoe opgerold bewaard (2).

ROBBERT MUIJS, verdienstelijk Plaatfijnder, te *Rotterdam* geboren, den 9den Mei 1742 (3) stierf aldaar den 19den December des jaars 1825, en bereikte dus den hoogen ouderdom van ruim drie
en

(1) Zie het derde Deel onzer Gefch. bl. 92 e. v.

(2) Ieder stuk is hoog ruim drie Nederlandsche ellen, en drie dergelijke ellen zes palmen breed. WOLFF had de gewoonte van dikwijls zeer kloeke Schilderijen te vervaardigen, dat geen middel was, om die te verkoopen.

(3) Zie het derde Deel onzer Gefch. bl. 11.

en tachtig jaren. Hij was, zoo lang zijne ligchamelijke vermogens het toelieten, een werkzaam man.

H. A. VAN DEN HEUVEL, te *Utrecht*, van wien wij onder de bezitters van Kunstverzamelingen melding maakten (1), bezat een aanzienlijk Kabinet Schilderijen, voor een gedeelte aangeërfd, en tot welks verkoop hijzoo dikwijls werd aangezocht, dat hij, ook door de hooge prijzen, welke men voor Schilderijen besteedde, eindelijk werd overgehaald, om tot den verkoop te besluiten, die dan ook te *Utrecht* plaats had den 27sten Junij 1825. Het aantal Schilderijen bedroeg vier en zeventig stuks, mitsgaders ettelijke Beeldwerken en Boetseerfels (2).

CHRISTIAAN VAN GEELLEN, CHR. ZOON, te *Utrecht*, van wien wij, als een aankomeling van goede verwachting melding maakten (3), overleed, weinig tijds voor zijnen vader, wiens naamgenoot en kweekeling hij was, in het jaar 1825 of 1826 (4).

IZAÄK RIEWERT SCHMIDT, tot het portretschilderen opgeleid, en leerling zijnde van den hiervoor vermelden A. DE LELIE (5), legde zich naderhand meer bijzonder toe op de Wis- en Meetkunde, en bragt het daarin zoo ver, dat hij tot onderwijzer werd aangesteld bij de *Artillerie* en
Ge-

(1) Zie het derde Deel onzer Gesch. bl. 490.

(2) Zie den Catalogus, uitgegeven bij JOHANNES ALTHEER.

(3) Zie het derde Deel onzer Gesch. bl. 73.

(4) Zie wegens den vader hetzelfde Deel, bl. 73.

(5) *Ibid.* bl. 67.

Genieschool te *Delft*, alwaar hij, in eenen middelbaren leeftijd, overleed, den 26sten Januarij des jaars 1826, hebbende slechts den ouderdom van vier en veertig jaren bereikt. Hij was de zoon van den zeer verdienstelijken IZAAK SCHMIDT, van wien wij een vrij omstandig berigt gaven en ook hiervoor nog spraken.

BALTHAZAR PAULUS OMMEGANCK (1), te *Antwerpen* geboren, den 26sten December 1755, overleed aldaar den 18den Januarij des jaars 1826, en alzoo in den ouderdom van omstreeks een en zeventig jaren. Hij was Ridder van den Nederlandschen Leeuw, en behoorde tot de Commissie, benoemd, om onze Schilderijen, door de Franschen geroofd, van *Parijs* terug te halen, van welke taak hij zich loffelijk kweet. Zijn Portret, door J. J. EECKHOUT geteekend, werd in steendruk gebracht door P. G. VAN DEN BURGGRAAFF, en geplaatst in het Werk, getiteld: *Portraits des Artistes modernes, nés dans les Pays-Bas, Bruxelles* 1822, 4to. Livr. 2. B. P. OMMEGANCK was ook Lid van het Koninklijk Nederlandsch Instituut, Correspondent van 'dat in *Frankrijk*, Vice-President des Genootschaps, ter aanmoediging der schoone Kunsten te *Antwerpen*, Lid van de Koninklijke Maatschappij voor schoone Kunsten te *Gent*, en meer dergelijke, en zijne algemeen erkende verdiensten maakten hem deze titels dubbel waardig. Verscheidene eerepenningen werden hem geschonken.

Zijne Verzameling Teekeningen, Prenten en Schilde.

(1) Zie het derde Deel onzer Geschl. bl. 77.

derijen, zoo door hem zelve als door anderen, werd den 9den Junij 1827 e. v. dagen te *Antwerpen* verkocht. Het voorberigt van den Catalogus bevat eene korte levensschets van den voormaligen bezitter, als Kunstenaar, waarbij nog het volgende gevoegd is: „ De Heer OMMEGANCK vereenigde met „ het schoon talent, waardoor hij een' Europëfchen „ roem verkreeg, al de hoedanigheden, welke den „ eerlijken man en den goeden burger vormen; „ goed echtgenoot, goed vader en goed vriend, „ leefde hij, van allen bemind; met ijver voor zij- „ ne Kunst vervuld, weigerde hij nimmer zijne „ raadgevingen, noch zijne meeningen mede te „ deelen dengenen, die tot hem zijne toevlugt nam; „ ook werd hij algemeen betreurd. Zijne bloed- „ verwanten, zijne vrienden en zijne kweekelingen „ zullen zijn verlies lang beweenen.” (1)

ABRAHAM VAN STRIJ, te *Dordrecht* geboren den laatsten dag des jaars 1753 (2), overleed aldaar in lentemaand des jaars 1826, en was toen alzoo ruim twee en zeventig jaren oud. Door 's mans medeleden van het Genootschap *Pictura*, werd zijn lijk ter aarde besteld.

Op zijn overlijden werden de volgende dichtregels gemaakt, dewijl hij de algemeene achting genoot:

Waar-

(1) Zonderling, dat de titel van dien Catalogus, alsmede de orde en voorwaarde der Verkoop, in het Nederduitsch vertaald is, en al het overige alleen in de Franfche taal. Deze Catal. bevat 54 bladz.

(2) Zie het derde Deel onzer Gesch. bl. 59.

Waarom of Phœbus droevig slaat?
 En strand nog beemd verguldt;
 De Merwe traag den golfslag slaat,
 En zich in rouwfloers hult?
 Wat vraagt ge — Dordrechts Kunstenkoor
 Viel groote rouw ten deel:
 De Apél, die Phœbus middaggloor
 Hertooverde op 't paneel,
 Is door zijn' broeder toegewenkt (1),
 En heeft dien wenk verstaan.
 Duldt, dat de school hem tranen schenkt,
 Zij bad VAN STRIJ schier aan;
 Verlijfd is die ervaren hand,
 Die duizend schoonheên wrocht;
 Verzwonden is dat fijn verstand,
 Dat wondren denken mogt.
 Wie onzer klom zoo hoogen top
 In Zeuxis eedle gunst?
 Wie onzer raapt den mantel op,
 Diens meesters in de kunst?
 Geen onzer; — hangt hem aan den wand,
 Tot eens 't vernuft herleeft,
 Dat beter, dan zijn stoute hand,
 Natuur op zijde streeft.

A. KLEINENBERGH, te *Leiden*, van wien wij als Kunstverzamelaar spraken (2), overleed aldaar in het voorjaar van 1826. Men zeide, dat zijne Verzameling Schilderijen, Beeldwerken en Pen-

(1) Zijn overleden broeder JACOB; zie wegens dezen ons tweede Deel, bl. 414. e. v.

(2) Zie het derde Deel onzer Gesch. bl. 488.

ningen vooreerst onverdeeld, onder zijne nabestaanden, zou blijven berusten.

JAN HENDRIK NICOLAÏJ, te *Leeuwarden* geboren, den 26sten April 1766 (1), overleed aldaar in den zomer des jaars 1826. Op de Amsterdamsche Tentoonstelling in 1820, leverde de Meester een stuk met dood Wild, dat algemeen met genoegens beschouwd werd (2), en op de eerstvolgende Tentoonstelling aldaar in 1822, twee dergelijke stukken (3).

JACOB ERNST MARCUS, den 19den Maart 1774 geboren (4), overleed te *Amsterdam*, in den herfst des jaars 1826, tot groote schade der Teekenen Graveerkunst, zoowel als tot verlies voor de zamenleving. Bij zijne reeds opgegeven Kunstwerken behoort nog opgegeven te worden, dat hij in het jaar 1796 geremunereerd werd, door de Nederduitsche Huishoudelijke Maatschappij, met tien dukaten, wegens eene ingezondene Prent, voorstellende MARIA VAN REIGERSBERGEN, die met hare dochter zeer onverwacht haren man HUGO DE GROOT te *Parijs* komt bezoeken, hem vindende aan het huis van JEANNIN, in bijzijn van zijne vrienden UITTENBOGAARD, TILÉNUS en PEIRESCIUS (5).

In

(1) Zie het derde Deel onzer Gesch. bl. 123 e. v.

(2) Zie de lijst dier Tentoonstelling, bl. 16. N°. 257.

(3) Zie de lijst dier Tentoonstelling, bl. 16. N°. 241 en 242.

(4) Zie het derde Deel onzer Gesch. bl. 179.

(5) Zie *Resol. van gem. Maatsch. van 1796 en 1797*, bl. 334 en 394.

In 1813 werd J. E. MARCUS door voornoemde Maatschappij geremunereerd met zes dukaten, wegens twee ingezondene Kunstprenten, naar teekeningen van J. CATS, genaamd Voor- en Tegenspoed (1).

DAVID MULDER, beoefenaar der Beeldhouwkunst te *Utrecht*, van wien wij in het derde Deel onzer *Gefch. der Vaderlandsche Schilderkunst* op bl. 314 spraken, overleed aldaar in het jaar 1826, in den ouderdom van omstreeks tachtig jaren. In het laatst zijns levens beoefende hij de Kunst niet meer.

G. MULLER, te *Amsterdam*, van wiens keurige Verzameling Schilderijen en Teekeningen wij melding maakten (2), overleed aldaar, hoog bejaard, in den nazomer des jaars 1826, en zijne verzameling, federt vele jaren, zoowel buiten als binnenslands met roem bekend, werd den 2den en 3den April 1827 openbaar verkocht, ten huize van den overledene te *Amsterdam*. Een groot gedeelte der stukken waren, volgens het voorberigt van den *Catalogus* (3), afkomstig uit de Kabinetten van VALKENIER, DE SMETH en MUILMAN; terwijl andere, door bijzondere gelegenheden, in deze verzameling zijn overgegaan, zonder immer in den Kunsthandel geweest te zijn; zij werden voor aanzienlijke prijzen verkocht, als, onder anderen, eene Schilderij, door JAN VAN DER HEIJDE, met stoffaadje, door A. VAN DE VELDE, voor *f* 4510,— een door P.

DE

(1) Zie het derde Deel onzer *Gefch.* bl. 884 en 901.

(2) *Ibid.* bl. 467.

(3) Zie denzelven in twee afdeelingen, uitgegeven bij B. J. CRAJENSCHOT en G. LAMBERTS, te *Amsterdam*.

DE HOOGE, voor *f* 6000,— en een door M. HOB-
BEMA, voor niet minder dan *f* 13075,— Dit stuk,
naar men met genoegen vernam, bleef echter hier
te lande. Onder de Teekeningen bevonden er zich
ook verscheidene van zeer voorname Nederlandsche
Meesters, als door A. VAN OSTADE, N. BERCHEM,
PHILIP WOUWERMAN en anderen.

GERRIT GROENEWEGEN, den 10den Oc-
tober des jaars 1754 te *Rotterdam* geboren, over-
leed aldaar den 7den Augustus 1826, in het Pro-
veniershuis, even buiten de stad, aan de *Schie*,
en alzoo in den ouderdom van bijna twee en zeventig
jaren. Vooral zijne Prentwerkjes, dienende tot
studiën en om onderscheidene maakfels der schepen
te leeren kennen, blijven nog altijd in achtung.

CORNELIS BUIJS, te *Amsterdam* geboren,
in het jaar 1745 (1), overleed aldaar in het begin
van den herfst des jaars 1826, en bereikte alzoo
den ouderdom van omstreeks een en tachtig jaren.
Hij was Lid van den Raad van Bestuur der Kon-
inklijke Academie van Beeldende Kunsten te *Am-
sterdam*; en een zeer geacht onderwijzer in de
Teekenkunst. Zijne Verzameling Schilderijen, waar-
onder zich fraaije stukken bevonden, werd den
4den April 1827 te *Amsterdam*, in het *Huis
met de Hoofden*, openbaar verkocht; en in het eerst-
volgend jaar, den 18den Februarij e. v. dagen,
ter zelfder plaats, zijne fraaije Verzameling gekleur-
de en ongekleurde Teekeningen, benevens Prenten

en

(1) Zie het derde Deel onzer Gesch. bl. 30 e. v.

en Prentwerken (1), welke Catalogus niet minder dan 57 bladzijden bevatte, en waaronder zich verscheiden gekleurde en ongekleurde van wijlen dezen Kunstenaar zelve bevonden. Onder de Prenten waren verscheidene fraaije geëtste, door ADR. VAN DE VELDE, JAC. RUISENDAAL, KAREL DU JARDIN en anderen.

ABRAHAM GEVERS ARNOUITSZ., te *Rotterdam*, overleed aldaar in het begin des jaars 1827. Zijne Kunstverzameling werd aldaar verkocht den 24sten Junij hieraanvolgende, ten sterfhuize van den overledene; en bragt omstreeks *f* 17,000,— op, hoewel deze Verzameling, waaronder zich eenige Teekeningen en Prenten bevonden, slechts 82 nummers bevatte (2). Voor het beroemd levensgroot Portret van den Ridder ADR. VAN DER WERF, waar bij dat zijner Echtgenooten en eenige Dochter, en het kapitale stuk, door N. BERCHEM, alleen, werden *f* 12,000,— besteed, zijnde voor ons Gouvernement gekocht (3).

Wegens het voornoemd Portret van ADRIAAN VAN DER WERF, hoorde ik meerimalen, als echt, verhalen, dat, in vroegere jaren, een Engelsch Kunstmin-

(1) Zie den Catalogus, uitgegeven te *Amsterdam*, bij CRAJENSCHOT en LAMBERTS.

(2) Zie den Catalogus, gedrukt bij JAN ARRENBURG te *Rotterdam*, 1827. Deze Catalogus bestaat ook in de Fransche taal.

(3) Dit stuk van BERCHEM staat echter niet op den Catalogus, zijnde afzonderlijk verkocht.

minnaar, van dat Portret gehoord hebbende, opzettelijk naar *Rotterdam* reisde, om hetzelfde te beschouwen, dewijl hij verder niets in dit land te verrigten had, zoodat hij dan ook, dit Kunstjuweel met verrukking gezien hebbende, dadelijk weder naar *Engeland* terugkeerde, zonder zich langer hier op te houden, hoewel hij er nimmer geweest was.

F. S. BIANCHI deden wij kennen als een' zeer verdienstelijken Portretschilder, in het jaar 1767 te *Amsterdam* geboren en aldaar woonachtig. (1).

Sedert dat berigt zagen wij van dezen Meester ook andere onderwerpen dan Portretten, en hij slaagde daarin niet kwalijk, blijkens die op de Amsterdamsche Tentoonstelling in 1820, alwaar men van hem vond: een oud Man, door een meisje geleid wordende, en twee dergelijke (2). Op de Haarlamsche Tentoonstelling in 1825, had men van dezen Meester, onder anderen, een' liggenden Leeuw, die, om de natuurlijke voorstelling, wel beviel (3), en op de Amsterdamsche in 1826, voegde hij hier nog bij een' liggenden Tijger, als tegenhanger van den Leeuw (4). Dit was, zegt men, zijn laatste werk van dien aard; althans hij overleed eenigen tijd hierna.

J. A. BENNET, te *Leiden*, van wien wij, als een voornaam voorftander der schoone Kunsten, gewaag-

(1) Zie ons derde Deel, bl. 136 e. v.

(2) Zie de Lijst dien Tentoonstelling, N°. 36, 37 en 38.

(3) *Ibid.* N°. 31.

(4) *Ibid.* N°. 37.

waagde (1), overleed aldaar den 7den September 1828, en zijne Kunstverzameling werd er den eersten April des eerstvolgenden jaars openbaar verkocht, benevens zijne Boekerij, Physische werktuigen, enz. (2).

De Heer JAN AARNOUT BENNET was *Med. Doctor*, benevens *Profesor titulair* in de Landhuis-houdkunde van *Leidens* Hoogeschool, Lid van het Koninklijk Nederlandsch Instituut en meer andere geleerde Genootschappen (3).

Hij bezat een handschrift, bevattende berigten wegens verscheiden Schilders, door VAN MANDER, HOUBRAKEN en VAN GOOL vermeld, en, naar alphabetische orde, in eenen goeden stijl, zeer leesbaar beschreven; met den Heer BENNET vriendschappelijk bekend zijnde, bood hij ons dit handschrift aan, om er, des goedvindende, ten eenigen tijd gebruik van te maken, en het werd door ons erkentelijk aangenomen, hoewel hetzelfde later inziende, wij het minder noodzakelijk ten gebruike vonden, dewijl J. D. FIORILLO, een geacht Schrijver te *Göttingen*, reeds in 1815 eene *Geschichte der zeichnenden Künsten in Deutschland und den vereinigten Niederlanden* uitgaf, in vier deelen, in 8vo, waarin ook de berigten, wegens VAN MANDER, HOU-

BRA-

(1) Zie het derde Deel onzer *Gesch.* bl. 487 e. v.

(2) Zie den *Catal.*, bij C. C. VAN DER HOEK te *Leiden*.

(3) Men vindt zijn Levensbericht in de *Geschiedenis der Leidse Hoogeschool*, door den Hoogleeraar M. SIEGENBEEK, II D. bl. 256. Zijn Portret gaat in steendruk uit.

BRAKEN EN VAN GOOL, in eenen goeden stijl zijn overgebracht. Deze Geschiedenis, hoewel in het Hoogduitsch, zal voor vele, ja, misfchien de meeste Nederduitschers of Nederlanders, die er belang in stellen, wel niet onverstaanbaar zijn, en dezelve te herhalen alzoo overtollig.

JOSEPH FRANÇOIS DUCQ, te *Ledeghem*, in *Vlaanderen* geboren, in het jaar 1763, overleed te *Brugge*, den 9den April 1829, in den ouderdom van ruim zes en zestig jaren. Hij schilderde verscheidene Kerkstukken, alsmede welgelijkende Portretten, waaronder dat van den Baron VAN KEVERBERG, Gouverneur van *Oostvlaanderen*, geen der minste is. Onder de belangrijkste stukken, voor de Geschiedenis der schoone kunsten, is dat, waar ANTONELLO van *Mesfina*, ingeleid in de werkplaats van JAN VAN EIJK, uitvinder van de olieverw, te *Brugge* woonachtig, door onzen DUCQ wordt voorgesteld; deze Schilderij, waarvan eene omtrekprent gevonden wordt in de *Annales du Salon de Gand* (1), werd door Z. K. H. den Prins van *Oranje* aangekocht, en in deszelfs Paleis te *Brusfel* geplaatst; doch bij den brand van dit Paleis, helaas! door de vlammen verteerd. Verscheidene gouden eerepenningen werden door dezen Schilder behaald; hij was Lid van het Koninklijk Nederlandsch Instituut.

HENDRIK WILLEM CASPARI, die den 28sten Januarij 1770 geboren werd, en zich bijzonder op het Miniatuurschilderen toelagde (2), is den 8sten

(1) Zie van dat Werk *1re Livraison*, pag. 1. Pl. 1.

(2) Zie het derde Deel onzer Gesch. bl. 150.

8ften September 1829 te *Amsterdam* overleden, en alzoo in den ouderdom van ruim negen en-vijftig jaren.

A. J. VAN MANSVELD, van wien wij in het derde Deel onzer Geschiedenis (bl. 321) loffelijke melding maakten, overleed te *Utrecht*, den 17den September 1829, in den ouderdom van twee-en-zeventig jaren; als een Liefhebber van zeer zeldzame kundigheden, de nuttige en goedwillige vraagbaak van allen, die zich tot hem wendden, werd hij door velen als mensch algemeen betreurd, en hoezeer hij zeldzaam schoone miniatuurportretten en andere fraaije Kunststukken maakte, was hij altijd over zich zelf onvoldaan, schoon men zijne zamenstellingen doorgaans bewonderde, ja! met veel lof verhief, en hoezeer zij dit verdienden, bewijst een groote Teekening, bij zijnen zoon, den Heer G. J. VAN MANSVELD, aanwezig. Hij was een Kunstminnaar van den eersten rang.

ANTONIE ALOISIUS EMANUEL VAN BEDAFF, den 25ften December des jaars 1787 te *Antwerpen* geboren (1), overleed te *Brusfel*, alwaar hij met zijnen vriend H. TURKEN eenige jaren gewoond had, in November 1829. Vroeger was A. A. E. VAN BEDAFF, benevens gemelden zijnen vriend, Directeur en Professor bij de Teeken-Academie te 's *Hertogenbosch*. Op de *Amsterdamfche* Tentoonstelling in 1820, zag men van dezen Meester een *Madonna*hoofd (2). Op de *Haarlemsche* in 1825, werd een jeugdig Knaapje, met

Vlin-

(1) Zie het derde Deel onzer Gesch. bl. 282.

(2) Zie de Lijst dier Tentoonstelling, N°. 20.

Vlinders spelende , met genoeg gezien , benevens PHILOCTETES op *Lemnos* (1). Vervolgens zag men ook op de Amsterdamsche Tentoonstelling van 1826, en op de Brusfelsche , het volgende jaar gehouden , van zijn werk. Hij schonk ons zijn Portret, met rood en zwart krijt fraai geteekend , naar hetwelk de Steendrukprent , in het werk , getiteld : *Portraits des Artistes modernes* , door EECKHOUT en VAN DEN BURGGRAAFF , vervaardigd werd (2).

DOOR TURKEN en VAN BEDAFF werd een werk in steendruk uitgegeven , getiteld : *Grondbeginselen der Teekenkunde* ; dat aan H. M. wijlen onze Koningin is opgedragen.

DERK VAN OOSTERHOUDT , geboren te *Tiel* , in Sprokkelmaand des jaars 1756, en dien wij als Schilder van Portretten en onderwerpen uit het burgerlijk leven deden kennen (3) , overleed in die stad , den 14den Januarij 1830 , aan de gevolgen eener beroerte , den ouderdom van vier-en-zeventig jaren bijna bereikt hebbende. Men heeft geëtste prenten , door DERK VAN OOSTERHOUDT , als : een Landschap , waarin eene staande met eene liggende Koe , bij eenen afgeknotten Wilgenboom , en een ander , met eenen Koeijkenkop ; beiden zijn gemerkt D. V. O.

G. DE SAN , dien wij als Historiefchilder en Opper-Directeur der Stads Academie , voor de Teeken-,
Schil-

(1) Zie de Lijst dier Tentoonstelling , N°. 504 , en 505 , onder de nagekomene Bladz. 24.

(2) Zie van dat Werk 10e *Livraison* , *Bruxelles* 1822

(3) Zie het derde Deel onzer *Gefch.* bl. 81 e. v.

Schilder- en Bouwkunde te *Groningen*, deden kennen, en die den 31sten Mei des jaars 1754 te *Brugge* geboren werd (1), overleed te *Groningen*, den 9den Februarij 1830, en bereikte alzoo den ouderdom van bijna zes-en-zeventig jaren.

Bij de opgegevene werken door G. DE SAN, kunnen wij nog voegen eene Schilderij, SIMSON bij DELILA voorstellende, en eene andere, met eene stervende CLEOPATRA, terwijl de groep, MILO verbeeldende, in de Kunstzaal der voornoemde Academie geplaatst, van 's mans bekwaamheid, als Boetfeerder, getuigt.

JOSEPHUS DIONISIUS ODEVAERE, den 2den October des jaars 1778 te *Brugge* geboren, en van wien wij een uitgebreid berigt gaven (2), is in het begin van Februarij 1830 te *Brusfel* overleden, en was dus toen nog geen twee-en-vijftig jaren. Zijne nagelatene Kunstverzameling werd aldaar, den 30sten Augustus van laatst gemeld jaar e. v. dagen, openbaar verkocht.

In de *Annales du Salon de Gand* vindt men eene Omtrekprent, naar eene Schilderij, door J. D. ODEVAERE, PHEDRA voorstellende, daar zij hare misdaad THESEUS kenbaar maakt (3), welk stuk wij met genoegen op de Gentsche Tentoonstelling in 1820 zagen, mitsgaders eene kloeke Schilderij, een tooneel uit den vermaarden veldslag van *Nieuwpoort* voorstellende, en mede in gemelde *Annales*
du

(1) Zie het derde Deel onzer Gesch. bl. 62 e. v.

(2) *Ibid.* bl. 195.

(3) Zie van dat Werk *Livraison 1. p. 10.*

du Salon de Gand voorkomende (1); in dit Werk (2) komt nog eene derde Schilderij in prent voor, namelijk, daar NARCISSUS zich zelve bewondert, terwijl hij zich in het water spiegelgt; deze Schilderij verbeeldt den schoonen jongeling, levensgrootte. Men heeft naar dezelve nog eene zeer fraaije Prent, door den Plaatfnijder VLAMIJNCK van *Brugge*.

Op de Brusfelfche Tentoonftelling in 1821, was een ftuk door onzen ODEVAERE, de zegepraal van CIMABUE voorftellende (3). Doch eene der Schilderijen van dezen Meester, die mij inzonderheid beviel, was de krooning van KAREL *den grooten* (4). Dit ftuk werd door vele Kunstkenners bewonderd, zoowel om het onderwerp, als om de goede ordonnantie, teekening en fchildering.

Het Portret van J. D. ODEVAERE komt vóór in het meergemelde Werk van EECKHOUT en van den BURGGRAAFF, getiteld: *Portraits des Artistes modernes, etc. Bruxelles 1822, Livraison 2.*

WIJBRAND HENDRIKS, van wien wij als iemand, dien wij lang gekend hebben, een berigt gaven (5), werd den 24ften Junij des jaars 1744 te *Amsterdam* geboren, en overleed te *Haarlem*, na eenigen tijd gefukkeld te hebben, den 28ften Januarij 1831,

(1) Zie van dat Werk *Livraison 4 en 5, Pl. 25.* Hetzelve onderwerp door onzen L. MORITZ, vindt men in deze *Livraison*, op Plaat 27.

(2) *Ibid. Livraison. 2, Pl. 6.*

(3) Zie de Lijst dier Tentoonftelling.

(4) Zie *Annales du Salon de Gand, Livr. 2. Pl. 10.*

(5) Zie het derde Deel onzer Gefch. bl. 21.

1831, en alzoo in den ouderdom van meer dan zestien-tachtig jaren. Weinige jaren voor zijnen dood teekende hij nog, maar met eene zwakke hand en een gebrekkelijk gezigt.

Eenigen tijd na zijn overlijden is zijne Kunstnatenfchap te *Amsterdam*, in het *Huis met de Hoofden*, verkocht geworden, namelijk, den 27sten Februarij 1832 (1), doch bragt zoo veel niet op, als men zich had voorgesteld; zekerlijk, omdat er te veel van 's mans eigen werk, op eenmaal, ten verkoop werd aangeboden.

DOUWE DE HOOP, een Vriesch Schilder, in het jaar 1799 geboren, hadden wij, bij het eindigen van het derde Deel onzer Geschiedenis der Vaderlandsche Schilderkunst, slechts als een' aankomeling in de kunst leeren kennen. Op de Tentoonstelling te *Amsterdam* in 1820, zagen wij van hem eene Schilderij, met een badend Jongeling, onder N° 149, welk stuk ons goede verwachting gaf. Ter zelfder plaats werd door hem in 1822 een stil leven ten toon gesteld, N°. 142, dat van zijne vordering getuigde; een dergelijk stuk zag men andermaal van hem op de Amsterdamsche Tentoonstelling in 1824, N°. 151, benevens eene voorstelling van eenen Hond, met eenig dood Wild, N°. 150, en, hoezeer ook deze stukken wel bevielen, had men gaarne eens iets van hem in een hooger vak gezien, dewijl hij daartoe wel geschiktheid schein te hebben

(1) Zie den Catalogus te *Amsterdam*, bij G. LAMBERTS, heflaande 62 bladz.; en bevattende zoowel Schilderijen, als Teekeningen, Prenten, enz.

ben. Op de volgende Tentoonstelling ter zelfder plaats, beschouwde men dan ook met genoeg van dezen jongen veelbelovenden Meester een historisch onderwerp, namelijk, de Vrouw van ALBRECHT BEIJLING met haar Kind, N°. 169, benevens het Portret van een Kind, N°. 170, welke beide stukken algemeen bevielen, bijzonder N°. 169; nog beter beviel van onzen DE HOOP een stuk, dat hij op de Amsterdamsche Tentoonstelling in 1828 plaatste, onder N°. 196, namelijk, een Boeren-Binnenhuis bij kaarslicht; hij scheen met reuzenschreden te vorderen, en eenmaal onder onze eerste Meesters te zullen kunnen gerangschikt worden; doch, helaas! dit vooruitzigt was ijdel. Deze jonge Meester leed aan de tering, en overleed te *Amsterdam*, ongehuwd, den 27sten October 1830, slechts dertig jaren en zeven maanden oud.

Op eene Verkoopung te *Amsterdam* der Kunstnatenfchap van J. NEPVEU, den 3den April 1837, werd het bovengenoemde Boeren-Binnenhuis bij kaarslicht, door D. DE HOOP, verkocht voor eene fom van f 1425,— (1).

IZAAK UITTENBOGAARD werd in 1767 te *Amsterdam* geboren, was aldaar woonachtig (2), en overleed in zijne geboorteplaats, den 17den Mei des jaars 1831; en alzoo in den ouderdom van omtrent vier-en-zestig jaren.

ADRI-

(1) Zie den Catalogus N°. 27, alwaar dit stuk uitvoerig beschreven staat, als het beste voortbrengfel van dezen te vroeg gestorven Meester.

(2) Zie het derde Deel onzer Gefch. bl. 132 e. v.

ADRIANUS VAN DER KOOGH, dien wij als Landschapschilder deden kennen, werd te *Middelharnis* geboren, in het jaar 1796 (1), en overleed te *Dordrecht*, den 19den September 1831, na omtrent een paar jaren krankzinnig te zijn geweest. Zijne weduwe en kinderen hadden dus geene bijzondere reden, om, als ontroostbare, zijnen dood te betreuren.

Men zag nog van zijn werk op de Amsterdamsche Tentoonstelling van 1826, namelijk, twee Schilderijen, de eene voorstellende een Hollandsch Landschap, met eene Boerenwoning, en de andere een Riviergezigt bij een dorp (2). Op de Amsterdamsche Tentoonstelling in 1828, zag men een Geldersch Landschap, met eenen Watermolen, door A. VAN DER KOOGH (3); ja, zelfs op die in 's *Gravenhage*, in 1830 gehouden, bevonden zich van hem nog twee Schilderijen, als: een Gezigt op den ouden Kleeffchen boom, en een Gezigt op een Landschap, bij het dorp *Beek*, met stormachtig weder (4).

AARNOUT VAN BEEFTINGH, een aanzienlijk man en ijverig Kunstminnaar te *Rotterdam*, die zelf de teekenkunst beoefende (5), overleed aldaar, den

(1) Zie het derde Deel onzer *Gesch.* bl. 305 e. v.

(2) Zie de Lijst dier Tentoonstelling, bl. 12, N°. 202 en 203.

(3) *Ibid.* die van 1828, bl. 14, N°. 248.

(4) Zie de Lijst dier Tentoonstelling, bl. 18, N°. 177 en 178.

(5) Zie het derde Deel onzer *Gesch.* bl. 480.

den 23ften September 1831, in den ouderdom van twee-en-zeventig jaren. Hij was Lid van de Koninklijke Academie der schoone Kunsten te *Amsterdam*.

Zijne nagelatene Schilderijen werden te *Rotterdam*, den 30ften April 1832, ten huize van den Kunstfchilder A. LAMME openbaar verkocht. Onder dezelve bevond zich eene Schilderij, door JAN STEEN; deze verbeeldt een biddend Huisgezin, aan eene met spijzen voorziene tafel zittende; en alzoo een niet gewoon onderwerp voor dezen onzen vermaarden snaakfchen Schilder; echter straalt er zijn geest eenigermate in door, dewijl een jongen, ter zijde ftaande, achter zijnen hoed, een lagchend gezigt toont, fchoon anderen een eerbiedig gelaat doen kennen en een meisje geknield ligt. Deze Schilderij gold *f* 1060,— (1).

WILLEM BILDERDIJK, van welken beroemden Dichter wij een berigt als Teekenaar gaven, en toen befchreven als te *Leiden* woonachtig (2), zette zich vervolgens te *Haarlem* met der woon neder, in Mei 1827, en had het ongeluk, van er in April 1830 zijne echtgenootte te verliezen, die eene dochter was van den Schilder H. W. SCHWEICKHARDT (3), met welke hij in 1797 te *Londen*
huw-

(1) Zie van den Catal. dier Verkoopng bl. 3. N°. 1.

(2) Zie het derde Deel onzer Gefch. bl 320 e. v.

(3) Zie het tweede Deel onzer Gefch. bl. 344 e. v. Deze Schilder vervaardigde het Portret van W. BILDERDIJK in miniatuur, en onze Dichter maakte hierop een vers in 1796.

huwde; dit meisje was toen twintig, en BILDERDIJK had omftreeks veertig jaren bereikt; eenigen tijd te voren was hij van zijne eerfte vrouw gefcheiden; zijne tweede vrouw liet hem flechts eenen zoon na; en van zijne eerfte was nog eene dochter in leven.

Des avonds van den 18den December des jaars 1831, overleed w. BILDERDIJK te *Haarlem*, in den ouderdom van vijf-en-zeventig jaren; zijn lijk werd aldaar plegtig in de Groote Kerk ter aarde befteld, onder anderen vergezeld door de Leden van de Rederijkerskamer *Liefde boyenal*, welke later eenen fteen, met des Dichters naam, in den muur ter zijde boven zijn graf hebben doen plaatfen; die den 4den Febr. 1832 ontbloot werd, en bij welke gelegenheid de Heer C. DE KONING, LZ. eene korte aanspraak deed, als Keizer der Kamer; daarna werden door den Heer VINCENT LOOSJES als Factor, en door den Broeder JAN VAN WALRÉ, dichtftukken, ter dezer gelegenheid vervaardigd, uitgefproken(1).

De Boeken, benevens zijne, niet zeer uitgebreide Kunstnalatenfchap, werden te *Amfterdam*, den 6den Augustus 1832, openbaar verkocht, en voor den Catalogus had men 's mans Portret geplaatst, met een *facsimile* van zijne handteekening er onder. Verfcheidene dezer boeken had hij met aanmerkingen, enz. befchreven, en de liefhebbers gaven daarvoor veel geld. Onder de Teekeningen en Prenten bevond zich eenen omflag met teekeningen en
fchet-

(1) Zie eene omftandiger befchrijving dezer plegtigheid in den *Alg. Konst en Letterbode voor het jaar 1832*, N°. 7. bl. 98, en omtrent de begrafenis dit Weekblad voor 1831, N°. 56 bl. 481.

fchetfen, door W. BILDERDIJK, van welks tweede vrouw men ook eene Portefeuille met Teekeningen had, onderscheidene Bloemen en Vruchten voorstellende. Een andere bevatte het werk, door wijlen zijnen schoonvader H. W. SCHWEICKHARDT, op wiens Portret onze Dichter, in 1796, het volgende versje maakte: (1)

Wat ziet ge in SCHWEICKHARDT's beeld? Den roem der
Kunstenaren;

Den vriend; den man van smaak; den Christen 't
kloek verstand.

Ach! in een enkel beeld dit alles zaam te paren,

Eischt SCHWEICKHARDT tot model, maar tevens
SCHWEICKHARDT's hand.

Het zeer gelijkend Portret van dezen Dichter werd door G. J. MICHAELIS (2) na des dichters dood vervaardigd, en naar dit Portret is eene fraaije Plaat gegraveerd, door wijlen P. VELIJN; van wien wij later zullen spreken, en welk Portret uitgegeven is bij V. LOOSJES, te *Haarlem*.

JACOB DE VOS, dien wij deden kennen als een ervaren Kunstkenner, welke tevens een kiesch en zeer ijverig Verzamelaar was, gedurende een groot aantal jaren (3), overleed te *Amsterdam*, zijne geboorteplaats, den 28sten Januarij des jaars 1833, hebbende den hoogen ouderdom van zes-en-negen-
tig

(1) Zie van BILDERDIJK's *Mengelpoëzij* het 1ste Deel, bl. 336.

(2) Zie het derde Deel onzer *Gefch.* bl. 192, wegens dezen Schilder.

(3) *Ibid.* bl. 468.

tig jaren bereikt; geene kinderen nalatende, en nimmer gehuwd geweest zijnde, werd zijne keurige en rijke Kunstverzameling, welke wij meermalen met veel genoegen bij hem mogten beschouwen, openbaar verkocht te *Amsterdam*, in het *Huis met de Hoofden*, namelijk, de Schilderijen den 2den Julij 1833, en de Teekeningen den 30sten October van dat jaar en volgende dagen. De beroemde Schilderij door M. HOBBEEMA, in den Catalogus omftandig beschreven onder N°. 16, werd door den Heer VAN BRIENEN VAN DE GROOTE LINDT gekocht voor de fom van *f* 11,400,— en in deszelfs Kunst-kabinet geplaatst. Sommigen hadden zich geveleid, dat dit stuk voor 's Rijks Mufeum zou zijn aangekocht geworden; doch de openbare omftandigheden waren hiertoe welligt niet gunftig (1).

Van de Teekeningen werd de beroemde gekleurde door ADRIAAN VAN DE VELDE, bekend onder den naam van de beestjes in het water (*Kunſtb.* B, N°. 1), voor de Verzameling door TEYLERS ſtichting aangekocht voor *f* 1730,— de zoogenaamde Rijfchool, door PHILIP WOUWERMAN (*Kunſtb.* C, N°. 1), werd door den Makelaar A. BRONDGEEST gekocht

VOOR

(1) De Heer DE VOS kocht deze Schilderij, ruim zestig jaren geleden, van W. HENDRIKS, van wien wij hiervoor melding maakten, voor eenen zak acht-en-twintigen (*f* 420,—), zoo als mij door dien Schilder meermalen werd verhaald (zie ook het voorberigt van den Catalogus der Schilderijen van J. DE VOS), en HENDRIKS had voor dat stuk in *Gelderland* een Portret gefchilderd; maar de Schilderijen, inzonderheid ook die van HOBBEEMA, waren toen aanmerkelyk minder in prijs.

voor *f* 1030,— die voor eene andere, door denzelfden Meester, het zoogenaamd pissend Paardje (*Kunstb. K*, N°. 1), *f* 1220,— gaf, en ook voor de gekleurde, door A. VAN OSTADE, (*Kunstb. A*, N°. 1), *f* 2405,— besteedde. Twee keurige gekleurde Teekeningen, Bloemen en Vruchten voorstellende (*Kunstb. N*, N°. 1 en 2), door JAN VAN HUYSUM, werden door denzelfden Makelaar gekocht voor *f* 2200,— Verscheidene andere Teekeningen, door vermaarde Nederlandsche Meesters, golden aanzienlijke prijzen, en niet alleen van oude, maar ook van hedendaagsche; zoo was het ook gelegen met de Prenten, inzonderheid met de geëtste, als door REMBRANDT, BERCHEM, WATERLO, A. VAN OSTADE, K. DU JARDIN, POTTER, A. VAN DE VELDE, JACOB RUIJSDAAL, J. BOTH en anderen.

Zoodat deze Kunstverzameling van den *Nestor* der Kunstminnaars, met regt onder de rijkste en fraaiste mogt gerangschikt worden, inzonderheid ten aanzien van Teekeningen en Prenten.

JEAN BERNARD, dien wij, als behoorende onder de zeer verdienstelijke Kunstminnaars en tevens Kunstbeoefenaars, deden kennen (1), werd te *Amsterdam* geboren, den 5den April 1765, en overleed aldaar in het laatst van Julij 1833, na zeer veel aan de jicht geleden te hebben. Hij was Lid van het Koninklijk Nederlandsch Instituut en van de Koninklijke Academie der Beeldende Kunsten te *Amsterdam*, alwaar zijne nagelatene Verzameling Schilderijen en Teekeningen, waaronder een aantal door

(1) Zie van het derde Deel onzer Geschr. bl. 115.

door den Heer BERNARD zelve, alsmede door den Heer VAN TROOSTWIJK, zoo ook eenige omslagen met Prenten, den 24sten November des jaars 1834 en volgende, in het *Huis met de Hoofden* openbaar werden verkocht.

JACOB SMIES, een beroemd Teekenaar te *Amsterdam*, alwaar hij den 11den Julij des jaars 1765 geboren werd (1), overleed aldaar den 11den Augustus 1833, en alzoo in het negen-en-zestigste jaar zijns ouderdoms; inzonderheid als luimig en geestig Teekenaar, werd aan hem veel verloren.

C. JOSI deden wij als een' Kweekeling van de Renswoudsche stichting, die tot de graveerkunst werd opgeleid, kennen, welke zich vervolgens te *Amsterdam* nederzette, en daar verscheidene jaren woonde, zijnde met een Engelsche vrouw gehuwd, tot hij in het jaar 1818 van daar met der woon naar *Londen* vertrok (2). Hier kunnen wij nog bijvoegen, dat dezen Plaatfnijder en Kunsthandelaar ook gegraveerd heeft het Portret van onzen geachten Letterkundige G. BRENDER à BRANDIS, naar de Schilderij van A. DE LELIE; men vindt dit Portret voor het Werk, getiteld: *Proeven van geschied- en letterkundige Oefeningen*, enz. door gemelden BRENDER à BRANDIS. Hetzelve werd in 1801, bij F. BOHN te *Haarlem*, in 8vo uitgegeven Nog heeft men van C. JOSI een Werk, getiteld: *Oeuvre de PLOOS VAN AMSTEL, continué et augmenté avec un précis historique, et un texte explici-*

(1) Zie van het derde Deel onzer Gefch. bl. 116.

(2) *Ibid.* bl. 345.

plicatif, sur chaque maitre, etc. par Livraison in folio.

Na zich te *Londen*, gedurende ettelijke jaren, meest met den kunsthandel te hebben bezig gehouden, is hij aldaar, naar men ons berigt heeft, in of omstreeks het jaar 1833 overleden.

JORDANUS HOORN, dien wij als een verdienstelijk beoefenaar der Teeken- en Schilderkunst deden kennen (1), overleed te *Amersfoort*, den 3den Julij 1833, en alzoo in den ouderdom van tachtig jaren en zes maanden. Het laatst van zijn leven bragt hij door bij zijne naastbestaanden, latende twee dochters na, onder welke zijne Kunstnalatenfchap werd verdeeld. Te *Amersfoort* is eene Schilderij, door JORDANUS HOORN, aanwezig, waarbij hij met zijne medebroeders Diakenen verbeeldt wordt; het verdiende, naar ons berigt werd, wel gezien te worden.

PAULUS JOSEPH GABRIEL, van wien wij, als zeer verdienstelijk Beeldhouwer, een uitgebreid berigt gaven (2), werd in het kunstkweekend *Amsterdam* geboren, in de maand Julij des jaars 1785, overleed aldaar, tot algemeen verlies, den 31sten December 1833, en alzoo in den ouderdom van slechts acht-en-veertig jaren. Hij liet eene bedroefde weduwe en zes kinderen na, benevens eene hoog bejaarde moeder; zijn dood was echter niet onverwacht, dewijl hij zich, sedert eenigen tijd, in eenen ziekelijken en kwijnenden toestand bevond.

Wij

(1) Zie het derde Deel onzer Gesch. bl. 52 e. v.

(2) *Ibid.* bl. 259.

Wij hadden het genoegen, van den Heer GABRIEL als een zeer goed zedelijk, hupsch en vriendhoudend man te leeren kennen.

J. BORSTEEGH, dien wij als Stads-Teekemeester, te *Gouda* deden kennen (1), overleed aldaar omstreeks het jaar 1834, en wij herrinneren ons, zeer goede Teekeningen, door hem vervaardigd, gezien te hebben.

IZAAK VAN HAASTERT, Schilder en Teekemeester te *Delft* geboren in het jaar 1753; ook bekend als liefhebber van de natuurlijke Historie, en een der Bestuurderen van het Godsdienslig Genootschap *Christo Sacrum* (2), overleed in zijne geboorteplaats, in het voorjaar van 1834, en alzoo in den ouderdom van omstreeks een-en-tachtig jaren. Met hem stierf toen ook geheel het, federt lang gekwijnend hebbend, Genootschap *Christo Sacrum*.

Profesfer MACQUELIJN hield eene redevoering ter nagedachtenis van den braven en algemeen geachten grijsaard, wiens Portret door den jongen SCHOUMAN geschilderd werd.

Zijne nagelatene Verzameling van voorwerpen uit de Natuurlijke Historie, Schilderijen, Teekeningen en Prenten, werden in het begin van September 1834, volgens Catalogus te *Delft* openbaar verkocht (3). Dat hij een naauwkeurig Teekenaar was

van

(1) Zie van het derde Deel onzer Gesch. bl. 354.

(2) *Ibid.* bl. 56.

(3) Zie denzelven, gedrukt bij de Erve ADRIANUS STERCK, in 8vo. De voorwerpen van natuurlijke Historie bedroegen 609 Nommers, en werden door verscheide-

van voorwerpen behoorende tot de Natuurlijke Historie, blijkt ook uit de Teekeningen, welke in vroegeren tijd door de Nederlandsche Huishoudelijke Maatschappij zijn bekroond geworden.

JOHAN PIETER BOURJÉ, welken wij deden kennen als verdienstelijk Schilder van Portretten en Kabinetstukjes (1), werd te *Middelburg* geboren, den 27sten Augustus des jaars 1774; hij overleed aldaar den 12den Maart 1834, en dus in den ouderdom van bijna zestig jaren. In den *Algem. Konst- en Letterbode* van *September* 19 en 30 van dat jaar, vindt men wegens J. P. BOURJÉ een berigt, door R. LOBATTO.

H. SIMON, van wien wij, als Medaillestempelfnijder te *Brussel*, spraken (2), en die, wegens zijne bekwaamheid, den titel van Ridder voerde, overleed in gemelde stad, in de maand Maart van het jaar 1834, oud omtreeks twee-en-tachtig jaren. Hij graveerde ook in edele gesteenten [*pietro dure*] op eene zeer verdienstelijke wijze.

De Heer SIMON toonde Z. M. onzen Koning, bij een gehoor op den 19den November 1820, drie proeven zijner bekwaamheid. Op den eenen Gedenkpenning zag men het Portret van dien Vorst, en op de twee anderen die der beroemde Geneeskundigen BOERHAAVE en VESALIUS.

Naar ons berigt werd, behoort M. C. DE VRIES, Stemdene dergelijken, naar de natuur geteekend, door J. VAN HAASTERT gevolgd.

(1) Zie het derde Deel onzer *Gefch.* bl. 182, waarbij men verzuimde den naam op het register te brengen.

(2) *Ibid*, bl. 353 e. v.

AANII.

D

Stempelfnijder te *Amsterdam*, onder de leerlingen van H. SIMON.

LAMBERTUS ANTONIUS CLAESSENS, geboren te *Antwerpen*, een kweekeling van de Teeken-Academie aldaar, beoefende met lof de Graveerkunst te *Amsterdam*, gedurende eenen geruimen tijd, doch zette zich vervolgens neder te *Parijs* (1), en ook daar was zijn werk zeer gewild en geacht.

Na in *Frankrijk's* hoofdstad verscheidene jaren gewerkt te hebben, overleed L. A. CLAESSENS aldaar, in October des jaars 1834, hebbende den ouderdom van omstreeks zeventig jaren bereikt.

JAN DE GREEF, te *Dordrecht* geboren, den 2den Junij des jaars 1784, deden wij als een' zeer bekwaam Bouwmeester kennen (2). Hij was Professor in de Handteeken- en Bouwkunde bij de Koninklijke Artillerie-school te *Delft*, en werd vervolgens Directeur der Stads werken en openbare gebouwen te *Amsterdam*; alwaar hij den 2den December 1834 overleed, na eene langdurige ziekte; hij bereikte alzoo slechts den ouderdom van ruim vijftig jaren.

J. DE GREEF was Lid van het Koninklijk Nederlandsch Instituut, en van de Koninklijke Academie der Beeldende Kunsten te *Amsterdam*. Hij werd niet alleen als Bouwmeester geroemd, maar ook als mensch geacht.

DIEDERIK JAN SINGENDONCK, te *Utrecht*,
be-

(1) Zie het derde Deel onzer Gesch. bl. 351 e. v.

(2) *Ibid.* bl. 255 e. v.

bezat eene fraaije Verzameling Teekeningen en Schilderijen, die hij van tijd tot tijd uitbreidde. Deze Verzameling werd in die stad, eene poos na 's mans overlijden, openbaar verkocht (1).

De Heer D. J. SINGENDOCK was Correspondent van het Koninklijk Nederlandsch Instituut.

G. L. GODECHARLE, van wien wij, als Beeldhouwer van Z. M. onzen Koning, spraken (2), werd den 30sten December des jaars 1750 te *Brusfel* geboren, en legde zich met een goed gevolg op de Beeldhouwkunst toe, blijkens een aantal stukken, die van hem bekend zijn; niet alleen in zijn vaderland, maar ook in *Engeland* en elders, zoodat hij zich als Beeldhouwer beroemd heeft gemaakt (3). Reeds hoog bejaard zijnde, was hij nog ijverig werkzaam, totdat hij in zijne geboorteplaats, in Februarij des jaars 1835, overleed, zoodat hij den ouderdom van ruim vier-en-tachtig jaren mogt bereiken.

Hij was niet alleen Lid van het Koninklijk Nederlandsch Instituut, maar Professor bij de Koninklijke Academie der schoone Kunsten te *Brusfel*, en Medelid van verscheiden andere Genootschappen. Zijn Portret vindt men onder de steendrukken, door BECKHOUT EN VAN DEN BURGGRAAF.

F. J.

(1) Zie den Catalogus, van 17 Junij 1834, waarop men ook eenige Beeldwerken, eene verzameling Hoorns, en Schelpen, enz. vindt.

(2) Zie het derde Deel onzer Geschiedenis, bl. 361.

(3) Zie verder *Annales du Salon de Gand*, 1821. Livr 10 en 11.

F. J. PFEIFFER, *de Jonge*, van wien wij als een bekwaam Schilder spraken, bijzonder ten dienste van het Tooneel (1), gaf verdere blijken, dat hij mede in andere vakken der Kunst gansch niet onervaren was, door hetgeen hij leverde op de Amsterdamsche Tentoonstelling in 1830, zijnde een boomrijk Landschap, met een oud Kasteel, aan de grenzen van *Gelderland*, N°. 257, benevens eene Waterkeering in den *Ouden-IJssel*, N°. 258. Drie stukken van dezen Meester zag men, met niet minder genoegen, op de Tentoonstelling ter zelfder plaats, in 1832, als: in de eerste plaats, een duinachtig Landschap bij stormweder, welk stuk veler oogen trok, zijnde N°. 255; voorts een besneeuwd Wintergezicht, bij de ondergaande zon, N°. 256, en N°. 257, eene openstaande Schuur, bij eene sneeuwbuï, welk stuk niet alleen om de schildering, maar ook om het bijzonder geval, merkwaardig was. Dit was het laatste werk, dat men van dezen Kunstenaar op openbare Tentoonstellingen zag. Hij overleed den 4den Augustus des jaars 1835, te *Terborg*, in *Gelderland*, alwaar hij ten gedeelte van dien zomer had doorgebracht.

FRANÇOIS JOSEPH PFEIFFER was Lid der Koninklijke Academie van Beeldende Kunsten te *Amsterdam*, en had den ouderdom van zeven-en-vijftig jaren bereikt; hij liet eene aanzienlijke verzameling Teekeningen, enz. na.

De

(1) Zie het derde Deel onzer Gesch. bl. 239. De voornaam dezes Schilders is, naar ons later bericht werd, FRANÇOIS JOSEPH PFEIFFER.

De Schouwburg verliest veel aan hem, als Tooneelschilder; hij was niet alleen als Kunstenaar, maar ook als mensch, algemeen geacht en bemind.

ABRAHAM JACOB SAPORTAS, van wien wij melding maakten, als bezittende eene zeer fraaije Kunstverzameling (1), overleed te *Amsterdam*, alwaar hij als een aanzienlijk koopman woonachtig was, den 27sten April 1836, aan eene beroerte, door welke hij, op straat zijnde, aangevallen werd, in den ouderdom van negen-en-vijftig jaren. Hij was Lid van het Koninklijk Nederlandsch Instituut en van de Koninklijke Academie der Beeldende Kunsten aldaar: namelijk, des Raads van Bestuur bij die Academie; ook behoorde hij tot de Commissie voor de Tentoonstelling van Schilderijen, enz. te *Haarlem*, in 1825.

Zijne nagelatene Kunstverzameling van Schilderijen, Teekeningen, Prenten, enz. werd te *Amsterdam*, in het *Huis met de Hoofden*, openbaar verkocht, den 12den December 1836 en volgende dagen (2). Onder die Schilderijen bevond zich een Bloemstuk, door G. J. J. VAN OS, dat tot *f* 3000,— opgehouden werd. Onder de Teekeningen, meestal van hedendaagfche Meesters, was (*Kunstb. A*, No. 1) eene bevrozene Rivier, enz. met de pen en O. I. inkt, door J. CATS, welke voor *f* 320,— verkocht werd;

(1) Zie het derde Deel onzer *Gefch.* bl. 470.

(2) Zie den *Catalogus*, waarbij ook de nagelatene Schilderijen, enz. van den Schilder en Tooneelspeler J. JELGERHUIS, RZ. bevattende te zamen 85 bladz., uitgegeven bij G. LAMBERTS, Boekverkooper.

werd; twee Studiebladen met Bokjes en Geiten, door w. j. VAN TROOSTWIJK (*Kunstb. E*, N°. 1), golden *f* 80,— en twee Koebeesten, enz. aan een water, door J. KOBELL, *f* 101,— (*Kunstb. G*, N°. 2). Onder de geëtste Prenten bevond zich het Werk van THOMAS WIJCK, twintig stuks; dit werk was fraai van druk, zie *Omslag* 1, N°. 2, en het gold *f* 230,—

PHILIPPUS VELIJN, van wien wij als een bekwaam Kunstgraveerder berigt gaven (1), overleed te *Amsterdam*, den 4den Mei 1836, nalatende eene bedroefde weduwe; hij mogt alzoo slechts den ouderdom van ruim negen-en-veertig jaren bereiken, en had dus nog lang nuttig voor de Kunst kunnen zijn. Van zijne bekwaamheid getuigen een aantal zijner Kunstwerken; deze, door den Kunstenaar zelf verzameld, en al zijn werken bevattende, bevonden zich op de verkooping van A. J. SAPORTAS (2), en werden door den Makelaar BRONDGEEST gekocht voor *f* 126,—

JOSEPH CAREL DE HAAN, welke door ons opgegeven werd, als behoorende onder de voornaamste Miniatuurschilders (3), overleed te *Amsterdam*, den 3den Junij 1836, in den ouderdom van negen-en-vijftig jaren; en liet eene weduwe met kinderen na. Hij was Lid van de Academie der Beeldende Kunsten te *Amsterdam*, en Miniatuurschilder van Zijne Majesteit den Koning der *Nederlanden*.

WIL-

(1) Zie het derde Deel onzer Gesch. bl. 276 e. v.

(2) Zie van gemelden Catalogus, bl. 78, N°. 37.

(3) Zie het derde Deel onzer Gesch. bl. 339.

WILLEM BARTEL VAN DER KOOI, van wien wij een uitgebreid berigt gaven, bijzonder als een zeer bekwaam Portretschilder (1), overleed te *Leeuwarden*, den 14den Julij 1836, en alzoo in den ouderdom van acht-en-zestig jaren en twee maanden. Hij was Lid-Correspondent van het Koninklijk Nederlandsch Instituut, van de Koninklijke Academiën der Beeldende Kunsten te *Amsterdam*, te *Antwerpen* en te *Gent*, alsmede honorair Lid van het Teekengenootschap te *Groningen*, en Lid van verdiensten van het schilderkundig Genootschap *Arti Sacrum*, te *Rotterdam*. Wij hadden het genoegen, van hem niet alleen als een uitmuntend Schilder, maar ook als een braaf en beschaafd man te leeren kennen, en vernamen met aandoening, dat een snel toenemend verval van krachten zijnen dood verhaast heeft.

Behalve zijn Portret, door ons bij zijn levensberigt geplaatst, bestaat er ook een steendruk, hem voorstellende, door T. ERNSTMAN.

FRANÇOISSWAGERS, geborente *Utrecht*, omstreeks 1756 of 1757, deden wij als een' goed Landschapschilder kennen (Dl. III, bl. 321), doch die, na eenigen tijd dat vak in ons Vaderland beoefend te hebben, zich naar *Parijs* begaf, en zich aldaar vestigde; naar ons berigt werd, overleed hij aldaar, in de maand Julij des jaars 1836, en alzoo in den ouderdom van omstreeks tachtig jaren.

JOHANNES JELGERHUIS, RIENKSZ. dien wij als een zeer verdienstelijk en vlijtig Kunstenaar

be-

(1) Zie het derde Deel, onzer Gesch. bl. 137 e. .

beschreven (1), en met wien wij vriendschappelijk bekend waren, was ook een kundig Tooneelspeler, niet alleen *practisch*, maar ook *theoretisch*; hij gaf als zoodanig een werk uit met platen, door hem geteekend, en getiteld: *Theoretische Lesfen over de Gesticulatie en Mimiek*, enz. te *Amsterdam*, bij P. MEIJER WARNARS, 1827, enz. in tien afleveringen, in 4to.

J. JELGERHUIS, na eenige wederwaardigheden gehad te hebben, overleed te *Amsterdam*, den 6den October des jaars 1836, eenigen tijd gefukkeld hebbende, waardoor zijne verstandelijke vermogens verzwakten; hij was dus zes-en-zestig jaren, en werd, volgens zijne begeerte, op het stads-kerkhof bij *Haarlem* begraven, alwaar zijn graf door eenen eenvoudigen steen, met zijnen naam, kennelijk is; als vriend en als een hupsch man werd hij door velen betreurd. (2).

Het welgelijkend Portret van dezen Meester werd door hem zelf geteekend en op steen gebragt.

J. C. DE MEULEMEESTER, dien wij als Schilder en Plaatsnijder deden kennen (3), werd te *Brugge* geboren, den 23sten April des jaars 1774, en overleed te *Antwerpen*, den 7den November 1836, hebbende dus den ouderdom van ruim twee-en-zestig jaren bereikt. Zijn Portret wordt gevonden in de verzameling, getiteld: *Portraits des Artistes*.

(1) Zie het derde Deel onzer Gesch. bl. 156 e. v.

(2) Zie wegens de Kunstnalatenfchap van J. JELGERHUIS, RZ., den Catalogus van SAPORTAS voornoemd, bl. 12 en volgende.

(3) Zie het derde Deel onzer Gesch. bl. 365.

tistes modernes, etc. par J. J. EECKHOUT et G. P. VAN DEN BURGGRAAFF, 1822, 4e Livraison.

ERNST WILLEM JAN BAGELAAR beschreven wij als een' ijverig Kunstminnaar en Kunstbeoefenaar, die te *Eindhoven* geboren werd, den 16den September des jaars 1775, en, in 's Lands Krijgsdienst getreden zijnde, tot den rang van Majoor opklom, blijvende intusfchen, op eene zeer verdienstelijke wijze, de Teeken-, Ets- en ook de Schilderkunst beoefenen (1). Zijn Etswerk de Koninklijke Maatschappij der Beeldende Kunsten te *Gent* geschonken hebbende, werd hij tot derzelve Medelid benoemd in het jaar 1820. Sedert ettelijke jaren was hij, als gepensioneerd Majoor, woonachtig op een Landgoed te *Zon*, omstreeks *Eindhoven*, en overleed aldaar den 8sten Februarij 1837. Men sprak van vermoedens, of men hem vergiftigd had; doch welke vermoedens niet geregelijk bewaarheid hebben kunnen worden. De Majoor BAGELAAR was een broeder des nog levenden Generaals van dien naam.

HARE MAJESTEIT DE KONINGIN *der Nederlanden*, welke wij mogten doen kennen, als op eene zeer verdienstelijke wijze de Schilderkunst beoefenende (2), en aan welke wij de eer hadden, deze onze Geschiedenis der Vaderlandsche Schilderkunst op te dragen, overleed in 's *Gravenhage*, den 12den October des jaars 1837, hebbende den ouderdom bereikt van bijna drie-en-zestig jaren. Als

eene

(1) Zie het derde Deel onzer Gesch. bl. 188.

(2) *Ibid.* bl. 476.

eene zeer achtenswaardige Vorstin, werd H. M. algemeen betreurd. Het lijk is, veertien dagen na H. M. overlijden, ter aarde befeld in het Vorstelijk graf te *Delft*.

CHRETIEN DUBOIS, in het jaar 1766 te *Amsterdam* geboren, en die aldaar woonachtig was, deden wij als een' zeer verdienstelijk Schilder kennen (1). Hij overleed in zijne geboorteplaats, den 30sten Maart 1837, oud omstreeks een-en-zeventig jaren. Lid van den Raad van Bestuur der Koninklijke Academie van Beeldende Kunsten, te *Amsterdam*, geweest zijnde, is in zijn plaats benoemd de hoog geleerde Heer w. VROLIK, Professor aan het Amsterdamsch *Athenæum*, welke in die hoedanigheid zitting heeft genomen.

PIETER HOFMAN, van welken wij melding maakten als behoorende tot de Dordrechtsehe Schilderschool (2), overleed in zijne geboorteplaats, den 9den April 1837, hebbende den ouderdom van drie-en-tachtig jaren, op weinig maanden na, bereikt.

CHARLES HOWARD HODGES, dien wij, hoewel een Engelschman, onder de vaderlandsehe Schilders meenden te moeten rangschikken (3), overleed den 24sten Julij 1837, te *Amsterdam*, in welke stad hij, sedert ettelijke jaren, woonachtig was; hij stierf plotseling, in den ouderdom van drie-en-zeventig jaren. Sedert eenen geruimen tijd hield hij zich hoofdzakelijk bezig met het schilderen
van

(1) Zie het derde Deel onzer Gesch. bl. 339.

(2) *Ibid.* bl. 74 e. v.

(3) *Ibid.* bl. 337.

van Portretten; onder de voornaamste daarvan telt men dat van den zeer geleerden Heer M. VAN MARUM, als Secretaris van de Hollandfche Maatschappij van Wetenschappen te *Haarlem* (1). Dit ftuk is mede bekend door de uitmuntende Plaat van W. VAN SENUS, waarop deze Kunstgraveerder den prijs behaalde.

In het verslag der dertigfte algemeene vergadering van het Koninklijk Nederlandsch Instituut, gehouden den 28ften Augustus 1837, wordt ook loffelijke melding gemaakt van C. H. HODGES (2). Zijne nagelatene Kunstverzameling, enz. is den 27ften Februarij 1838 en volgende dagen, te *Amsterdam* in het *Huis met de Hoofden*, openbaar verkocht geworden (3).

ADRIANUS DE VISSER, van wien wij als Schilder en Teekenmeester, te *Alkmaar*, melding maakten (4), overleed aldaar den 4den Augustus 1837, in den ouderdom van vier-en-zeventig jaren en zeven maanden. Op de Amsterdamsche Tentoonftelling, in 1824, leverde deze Meester een' Manefchijn, die wel voldeed (5), en op de Haarlemfche, in 1825, een Landschap met eenen Hooiwagen (6), die met genoeg gezien werd.

AN-

(1) Bij welke Maatschappij deze Schilderij bewaard wordt, hangende in hare vergaderzaal.

(2) Zie van hetzelve het Procesverbaal, bl. 11.

(3) Zie den Catalogus, waarop een aantal Schilderijen den Heer HODGES niet behoorden.

(4) Zie het derde Deel onzer Gefch. bl. 104.

(5) Zie de lijst dier Tentoonftelling, bl. 23, N°. 400.

(6) *Ibid.* bl. 22, N°. 458.

ANTHONIE SMINCK PITLOO, dien wij deden kennen als een' zeer verdienstelijk Landschap-schilder (1), te *Arnhem* geboren, in het jaar 1791; doch hij vestigde zich in *Italië* waar hij huwde. *Napels* tot zijne woonplaats gekozen hebbende, werd hij aldaar benoemd tot Directeur bij de Academie der Beeldende Kunsten, en overleed, helaas! in die stad, in het begin van Augustus 1837, naar ons berigt werd aan de *Cholera*, welke er toen heerschte. Hij bereikte alzoo den ouderdom van slechts zeven-en-veertig jaren, en liet eene bedroefde weduwe met eenige kinderen na.

TACO SCHELTEMA, die in vroegeren leeftijd de Schilderkunst beoefende, vooral in het vak van Portretten, doch sedert ettelijke jaren een Landgoed bij *Arnhem* bewoonde, en de Kunst alleen uit liefhebberij beoefende (2), overleed op dat Landgoed, den 7den September 1837, in den ouderdom van zeven-en-zeventig jaren. Omstreeks twaalf jaren vroeger stierf zijne echtgenoot, JACOMINA VAN NIJMEGEN, van welke wij mede melding gemaakt hebben (3).

PIETER BARBIERS, BARTSZ. van Schildersafkomst, sedert verscheidene jaren herwaarts, beoefende mede, op eene verdienstelijke wijze, die Kunst; maar legde zich bijzonder toe op het geven van lessen in de Teekenkunde (4), waarmede hij zich

(1) Zie het derde Deel onzer Gesch. bl. 300 e. v.

(2) *Ibid.* bl. 99 e. v.

(3) *Ibid.* bl. 100, Noot 1.

(4) *Ibid.* bl. 164 e. v.

zich te *Haarlem*, sedert verscheidene jaren, met vrucht bezig hield, makende van den weinigen tijd, die hem overbleef, gebruik, om de Schilderkunst te beoefenen, tot dat hij den 10den September 1837, aldaar aan eene beroerte overleed, terwijl hij zich des avonds in gezelschap van eenige vrienden bevond. Hij bereikte alzoo eenen vijf-en-zestigjarigen ouderdom. Zijne Kunstnalatenfchap werd te *Haarlem*, op den *Stads-Doelen*, openbaar verkocht, den 19den December van gemeld jaar en volgende dagen (1). Ook door welmeenenden pogingen van eenige zijner stadgenooten, dewijl hij geacht was bij allen, die hem kenden, is deze Kunstnalatenfchap, over het geheel, wel verkocht geworden.

Behalve het eigen werk van dezen Meester en van zijne Echtgenoote, behoorde tot deze Kunstnalatenfchap ook nog Schilderijen en Teekeningen van anderen, alsmede eene menigte Prenten, waaronder goede gegraveerde en geëtste

De Schilderij, door P. BARBIERS EZ., voorstellende den Burgemeester PHILIPS VAN DER MAEZ te *Haarlem*, de verhongerde Burgers, in het Zijklooster aldaar, in den Spaanschen tijd, spijzigende (2), is voor deze stad aangekocht, en op Burgemeesterskamer geplaatst geworden.

JOHANNES ANTONIE AUGUSTINUS PLUCKS, gaven wij op, als in 1788 te *Kortwijk* ge-

(1) Zie den Catalogus, gedrukt te *Haarlem*, bij de Erven F. BOHN.

(2) THEOD. SCHREVELI, *Harlemias*, *Haerlem* 1648. 4to. bl. 133, derde Boek.

geboren; maar gedurende vele jaren te *Amsterdam* en te *Haarlem* woonachtig, en het Portretschilderen beoefenende, bijzonder in Miniatuur. Hij overleed te *Amsterdam*, in het jaar 1837, en alzoo in den ouderdom van negen-en-veertig jaren.

ANTONIE VAN DEN BOSCH, dien wij als Schilder en Teekenmeester te *Amsterdam* deden kennen (1), en die ook door zijn Prentwerk bekend is, overleed te *Amsterdam*, in Januarij des jaars 1838, en alzoo in den ouderdom van omstreeks vijf-en-zeventig jaren. De hupsche man bevond zich, in zijnen ouderdom, in geene gunstige omstandigheden, dewijl hij toen bezwaarlijk den kost kon verdienen, hebbende nog eene vrouw met eenige jonge kinderen te verzorgen. Zijne eerste vrouw, bij welke hij acht kinderen verwekte, overleden zijnde in 1820, begaf hij zich, eenigen tijd daarna, schoon reeds zeven-en-vijftig jaren oud, ten tweede maal in den echt, en ook bij deze vrouw verwekte hij nog eenige kinderen; doch zijn geluk werd, door dit tweede huwelijk, niet vermeerderd.

MARIA GEERTRUIDA SNABILIE, van welke wij als verdienstelijke Bloemteekenaress en Echtgenoot van den Schilder en Teekenmeester PIETER BARBIERS BARTSZ. spraken (2), overleed te *Haarlem*, den 7den Februarij 1838. Zij overleef-

(1) Zie het derde Deel onzer Gesch., aldaar wordt A. VAN DEN BOSCH verkeerdelijk opgegeven, als te *Amsterdam* geboren. Zijn geboorteplaats was *Nijmegen*, in December 1763.

(2) Zie het derde Deel onzer Gesch. bl. 168.

leefde haren Echtgenoot alzoo slechts eenige maanden.

JAN APPELDOORN, geboren te *Amersfoort*, den 27sten Januarij 1765, schilderde en teekende bevallige bosch- en duinachtige Landschappen, veelal naar de natuur, hetzij met O. I. inkt, of met sapperverwen. Wij zagen gezigten, in en om *Amersfoort*, van hem, die fraai waren. Op de Amsterdamsche Tentoonstelling in 1826, had men van dezen Meester twee Schilderijen, Landschappen voorstellende, en eene dergelijke Teekening met sapperverwen (1).

Hij schilderde ook Miniatuur-Portretten.

Zijne eerste Leermeester was JORDANUS HOORN te *Amersfoort*; APPELDOORN vestigde zich vervolgens te *Utrecht*, en was daar omstreeks eene halve eeuw woonachtig; intusschen deed hij ook eene reis door een gedeelte van *Duitschland*.

In het jaar 1807 of 1808 benoemde Koning LODDEWIJK hem tot Teekenmeester bij de Koninklijke *Pages*, met den titel van *Profesfor* in de Teekenkunde; maar hij bedankte voor dien post.

JAN APPELDOORN was een bekwaam Teekenaar, en heeft dan ook meer geteekend, dan geschilderd. Hij overleed te *Amersfoort*, den 10den Februarij 1838, in den kring zijner bloedverwanten, en alzoo in den ouderdom van drie-en-zeventig jaren. Nimmer was hij gehuwd.

Op eene Kunstverkooping te *Amsterdam*, den 18den Maart 1839, bevonden zich 18 stuks Schilder-

(1) Zie de Lijst dier Tentoonstelling, N°. 9, 10 en 11.

derijen en 48 Teekeningen, door dezen Meester; zie den Catalogus.

N. ANSLIJN, nz., die zich als een bekwaam Teekenaar van Planten en Voorwerpen, tot de Natuurlijke Historie behoorende, deed kennen, werd tot onderwijzer bij eene der stadsfcholen te *Haarlem* aangesteld; en nam, gedurende ettelijke jaren, dien post met veel lof en ijver waar; maar meer en meer tot het geven van bijzonder onderwijs aangezocht zijnde, bedankte hij als openbaar onderwijzer, en besteedde een goed deel van zijnen tijd aan het geven van lesfen; ook in de huizen der aanzienlijken, en aan het fchrijven van nuttige werkjes voor de jeugd. Ook fchreef hij een werk over de Artsenijgewasfen, waarvoor hij de afbeeldingen teekende, hebbende zich van jongs af reeds op deze kunst toegelegd, zoodat hij ook onder die Kunstenaars verdient genoemd te worden. Deze nuttige en werkzame man, eenige wederwaardigheden gehad hebbende, overleed te *Alkmaar*, waar hij, federt eenige jaren, woonachtig was, den 18den September 1838, ruim drie-en-zestig jaren oud; eene beroerte rukte hem plotseling uit dit leven, en hij had alzoo een' zachten dood.

Tot zijne nalatenfchap, te *Haarlem*, in November 1839, openbaar verkocht, behoorde eene vrij volledige Verzameling Nederlandsche *Insecten*, welke door de Hollandsche Maatschappij van Wetenfchappen te *Haarlem* werden aangekocht.

JAN KOBELL, jr., te *Rotterdam*; van wien wij als zoon van den Kunstgraveerder van dien

naam spraken, welke zoon, den 18den April 1800 te *Rotterdam* geboren, zich op het schilderen van Landschappen toegede (1); deze deed zich vervolgens niet ongunstig kennen op onderscheidene Tentoonstellingen, te *Amsterdam*, 's *Gravenhage*, *Haarlem* (2) en *Rotterdam*.

Op de Amsterdamsche Tentoonstelling in 1838, zag men van dezen Schilder nog twee stukken, als: een Landschap met staand en rustend Vee, N°. 259, en onder de nagekomene stukken, N°. 549; dit is wel het laatste geweest, dat hij openbaar ten toon heeft gesteld: dewijl hij kort na gemelde Amsterdamsche Tentoonstelling, den 18den November 1838, overleed, en alzoo in middelbaren leeftijd.

Onder de Koninklijke verzameling Schilderijen van levende Meesters, op het *Paveljoen* te *Haarlem*, zag men van hem een stuk, voorstellende een' Stal met Beesten.

SIMON ANDREAS KRAUSZ, van wien wij, als Schilder van Landschappen met staand, liggend en grazend vee, spraken, geboren en wonende te 's *Gravenhage* (3), werd ons mede opgegeven, als sedert eenige jaren overleden; volgens nader berigt, in 1825.

Op de Haagfche Tentoonstelling in 1821, zag men N°. 91 van J. A. KRAUSZ, een duinachtig
Land-

(1) Zie het derde Deel onzer Gesch. bl. 104.

(2) Op die Tentoonstelling leverde J. KOBELL, JR. een Gezicht op *Rotterdam*, N°. 219. Veelal schilderde hij anders Landschappen met Vee.

(3) Zie het derde Deel onzer Gesch. bl. 98.

Landschap met geboomte, op den voorgrond een Man met twee Paarden; voorts een Veedrijver met Koeijen en een Os. Op die van 1823, ter zelfder plaats, leverde hij weder een Hollandsch Landschap, onder N°. 95.

JOHANNES VAN LEXMOND, van wien wij als Schilder en Teekenmeester melding maakten (1), werd den 6den Julij 1769 te *Dordrecht* geboren. Hij schilderde en teekende Stadsgezigten, en inzonderheid Binnenhuizen, waarvan wij er zagen, die wel voldeden. Hij bereikte den ouderdom van omstreeks negen-en-zestig jaren, zijnde den 22sten November des jaars 1838 in zijne geboorteplaats overleden.

JOHANNES CHRISTIANUS SCHOTEL, deden wij, in ons derde Deel, als een voornaam Schilder van stille en woelende Watergezigten, te *Dordrecht* kennen (2). Sedert dien tijd gaf deze Meester nog vele proeven zijner steeds toenemende bekwaamheid, zoodat men sommige Schilderijen naast die van onze voornaamste Schilders in dit vak, als A. VAN DE VELDE en L. BAKHUIJZEN, kan plaatfen. Onder deze Schilderijen behoort, naar het algemeen gevoelen, een woelend Water, voorstellende het stooten van een binnenkomend Driemastfchip op eene bank, bij stormachtig weder. Dit uitmuntend stuk bevond zich op de Haarlemfche Tentoonftelling, in het jaar 1825 (3), en werd

(1) Zie het derde Deel onzer Gefch. bl. 145.

(2) *Ibid.* bl. 280.

(3) Zie de Lijst dier Tentoonftelling, N°. 384.

werd door Heeren *Directeuren* van TEYLERS stichting aangekocht, zijnde de eerste Schilderij, welke in die Verzameling geplaatst is geworden. In lateren tijd is voor dezelve nog een stiel Water van dezen grooten Meester bijgekocht, om tot tegenhanger te dienen. Verscheidene volgende Tentoonstellingen, op onderscheidene plaatsen, getuigden van SCHOTELS ongemeene gaven, en baarden algemeene bewondering, zoowel als zijne Teekeningen, dergelijke onderwerpen zeer natuurlijk en fraai verbeeldende.

Door Z. K. H. den Prins van *Oranje* een paai Schilderijen, van J. C. SCHOTEL, ten geschenke gezonden zijnde aan Z. M. den Keizer van *Rusland*, was die Keizer daarover zoo wel voldaan, dat Hoogstdezelve, in December 1827, door Z. H. den Secretaris der Rusfische *Legatie* in *Nederland*, Prins GALITZIN, aan gemelden onzen hoogst verdienstelijken Schilder deed ter hand stellen, eene fraai bewerkte gouden Snuifdoos, rijk bezet met verschillende edele gesteenten. Wegens eene Schilderij, door den Heer SCHOTEL geplaatst op de Parijsche Tentoonstelling in 1827, ontving hij den gouden eerepenning van de eerste klasse. Dergelijke eerbewijzen had hij ook van Koning LODEWIJK XVIII en KAREL X ontvangen. In Maart 1833 werd hij Lid der Koninklijke Academie der schoone Kunsten te *Berlijn*, en in Augustus van dat jaar stelde hij op de galerij, boven de Beurs, te *Amsterdam*, eene kloeke Schilderij ten toon, voorstellende de Reede van het *Nieuwe Diep*, met onderscheidene Vaartuigen, bij zeer stiel weder. Dit stuk werd

vervolgens door den Heer A. VAN DER HOOP, te *Amsterdam*, gekocht, ter verrijking zijner Verzameling.

Op onderscheidene Tentoonstellingen, gedurende verscheidene jaren, werd het werk van J. C. SCHOTEL bewonderd (1), en laatstelijk op de Rotterdamsche in 1838, een Gezicht op de kust van *Normandie*, bij zeer onstuimig weder (2).

Deze groote Meester overleed, tot zwaar verlies voor de schoone kunsten, den 21sten December 1838, te *Dordrecht*, zijne geboorteplaats, algemeen, ook als mensch, betreurd. Hij liet eene bedroefde weduwe na, benevens vier zonen en twee dochters, en had slechts den ouderdom van nog geen een-en-vijftig jaren bereikt. Zijne begrafenis was plegtig; door twaalf Schilders, Leden van het Dordsche Teekengenootschap, werd hij naar het graf gedragen, en vier zijner leerlingen droegen de slippen van het lijkkleed (3). Het lijk werd gevolgd door eene Commissie uit de Vrijmetfelaarsloge *La Flamboyante*, de Maatschappij ter bevordering van Toonkunst, want ook deze kunst werd door onzen SCHOTEL beoefend, de Zangvereniging *Aurora* en het Kunstgenootschap *Thalia*, behalve door des overledenen menigvuldige vrienden en betrekkingen. De oudste zoon van den overledene, G. D. J. SCHOTEL, *Theol. Doct.*, welke eerlang een

Le-

(1) Zie de Lijsten dier Tentoonstellingen, als: van de Amsterdamsche, de Haagsche, de Rotterdamsche, enz.

(2) Zie de Lijst dier Tentoonstelling, N°. 172.

(3) Namelijk, C. L. W. DREIBHOLTZ, A. VAN STRIJ, AZ., P. J. VAN DEN BLIJK EN W. DE KLERK.

Levensberigt zal uitgeven, met het Portret, van zijnen vader, bij v. LOOSJES, te *Haarlem*, hield eene redevoering bij het graf (1), die gevolgd werd van Dichtstukken, door J. SCHOUTEN en A. KIST. In de Groote Kerk te *Dordrecht*, en wel in het zoogenoemde Lieve Vrouwenkoor, begraven zijnde, rigtte men aldaar, in eene nis, een gedenkteeken op, bestaande uit eenen zwart marmeren *Pedestal*, waarop men door gulden letteren leest: „ Aan den „ onsterfelijken Zeefchilder J. C. SCHOTEL; door „ zijne vereerders.” Hierboven pralt de Ridderorde van den Nederlandschen Leeuw. Op den *Pedestal* staat eene bekranste lijkbus, en men heeft om dit Grafteeken een ijzeren hek geplaatst, naar Gothifchen stijl (2).

Behalve Ridder van den Nederlandschen Leeuw, was J. C. SCHOTEL Lid van het Koninklijk Nederlandsch *Instituut*, van de Koninklijke Academie van Beeldende Kunsten te *Amsterdam*, *Antwerpen*, *Berlijn*, enz. enz. enz.

De Kunstnalatenschap van J. C. SCHOTEL werd den 29sten April des jaars 1839 en volgende dagen, te *Dordrecht* openbaar verkocht. Onder dezelve bevonden zich, als het voornaamste, al de gekleurde en ongekleurde Schetsen, naar welke hij zijne Schilderijen vervaardigde, benevens eenige meer uit-

(1) Door eenen anderen zoon, van wien wij in het vervolg zullen spreken, wordt de Schilderkunst met lof beoefend.

(2) Dit gedenkteeken is door den Steendrukker PENNOCK in prent gebragt en uitgegeven; alsmede door H. J. BACKER.

uitvoerige. Slechts een paar Schilderijen waren hierbij (1), benevens ettelijke Teekeningen door anderen, en Prenten van minder belang, en deze Kunstnalenenschap bragt omstreeks de *f* 11,000,— op (2).

J. BLEULAND, Hoogleeraar in de Geneeskunde te *Utrecht*, die eene belangrijke Kunstverzameling bezat (3), overleed in die stad, in het jaar 1838, hoog bejaard zijnde, en zijne Kunstnalenenschap werd aldaar verkocht den 6den Mei 1839 en volgende dagen. Deze Verzameling bevatte niet minder dan 517 Schilderijen, schoon alle geene stukken van eerste Meesters. N°. 201, een Landschap, door J. en A. BOTH, dat beroemd was, ontving J. BLEULAND ten geschenke van eene aanzienlijke vrouw, wier gezondheid hij geheel of gedeeltelijk herstelde (4). Van sommige Schilders, als van C., G. G., E. A. en R. A. HAANEN, voorstellende Binnenhuizen, Kerken, Landschappen, enz., waren er verscheidene stukken, als ook van onzen geachten Veeschilder JAN ROBELL meer dan een dozijn, en daaronder zeer goede; een derzelve, N°. 171, gold *f* 2835,— N°. 173, *f* 1200,— N^o.

174,

(1) Want zelfs voor dat het voltooid was, had men zijn schilderwerk reeds gekocht.

(2) Zie den Catalogus, uitgegeven bij BLUSSÉ en VAN BRAAM te *Dordrecht*.

(3) Zie het derde Deel onzer *Gefch.* bl. 489.

(4) Dit stuk, onder den naam van de Zalmvangers bekend, gold *f* 7000,— Er bestaat eene Prent naar hetzelfde.

174, *f* 1430,— en N°. 175, *f* 1000,— (1). Van P. G. VAN OS was er een heuvelachtig boomrijk Landschap met Vee, N°. 255, dat voor *f* 1530,— verkocht werd, en eenige van oude Meesters werden ook wel betaald.

De 19 Omflagen met Teekeningen waren genoegzaam alle van hedendaagsche Meesters van allerlei voort., en voor sommige besteedde men aanzienlijke prijzen, zoodat de geheele Verkoopning opbragt eene som van *f* 72,000,— Prenten waren niet veel in getal en van weinig belang.

GERRIT VAN DER PALS, te *Rotterdam* geboren, den 15den Julij des jaars 1754, deden wij als eigenaar van eene keurige Kunstverzameling kennen. Deze bekende Kunstminnaar overleed in zijne geboorteplaats, den 13den Maart des jaars 1839; en alzoo in den ouderdom van vijf-en-tachtig jaren, min vier maanden. Gedurende vele jaren had hij te *Rotterdam* een Makelaarskantoor. Hij was Lid der Koninklijke Academie van Beeldende Kunsten te *Amsterdam*, werkend Lid van het Teekengenootschap te *Rotterdam*: *Hierdoor tot hooger*, en wel federt 1775, enz.

De Schilderijen van den Heer VAN DER PALS, die niet zeer talrijk, doch waaronder beroemde, waren, verkocht hij reeds, ettelijke jaren geleden, door de hooge prijzen, welke men er hem bij herhaling voor bood, uitgelokt, en van zijne nagelatene Teekeningen, Prenten, enz. werd den eersten

April

(1) Zie den Catalogus, te *Utrecht*, bij de Wed. MUNTENDAM en Zoon, 1839, 8vo. beslaande 131 bl.

April 1840 en volgende dagen, te *Rotterdam* eene openbare Verkoopng aangelegd, onder Bestuur van den Kunstschilder A. LAMME (1); en alles, uitgezonderd eenige nommers, ging op die Verkoopng vrij duur. Onder dezelve bevond zich een aantal Teekeningen van den beroemden DIRK LANGENDIJK, en daaronder van zijne beste, gelijk wij reeds gezegd hebben (2), zoo als die bekende, krachtig met kleuren, onder den naam van *La Bataille des Pyramides*, zie *Kunstb.* H. N°. 1; de beroemde onderneming door de Hollanders, onder den Admiraal DE RUIJTER, op de rivieren van *Londen* en *Rochester*, in 1667, bekend door de prent van SAILLIETH, zie *Kunstb.* F, N°. 1, en meeranderen. Wij hadden het genoegen, van deze uitmuntende Kunstverzameling meermalen te beschouwen, gedurende het leven van den kunstkundigen bezitter.

PIETER GERARDUS VAN OS, dien wij, volgens het algemeen gevoelen, beschreven, als behoorende onder de voorname Meesters, in het schilderen van Landschappen met Vee, zoodat zijne stukken in aanzienlijke Kunstkabinetten prijkten, en die het genoegen had, van daarop den uitgelooften eereprijs, door onzen toenmaligen Koning te behalen (3); deze groote Meester betaalde den gemeenen tol der natuur, den 28sten Maart des jaars 1839, en alzoo in den ouderdom van omstreeks

twee-

(1) Zie den Catalogus, bevattende 88 bladz., bij A. LAMME, te *Rotterdam*, uitgegeven.

(2) Zie het derde Deel onzer *Gefch.* bl. 477.

(3) *Ibid.* bl. 202 e. v.

twee-en-zestig jaren en een half, zijnde den 28sten Maart 1777 in 's *Gravenhage* geboren; in welke stad hij, sedert eenige jaren, zijne bestendige woonplaats vestigde. Weinig tijds voor zijnen dood, waarschijnlijk veroorzaakt door het graveel, waaraan hij veel leed; weinig tijds, zeggen wij, voor zijnen dood, den 16den Februarij van eerstgenoemd jaar, werd hij door Z. M. onzen Koning benoemd tot Ridder van den Nederlandschen Leeuw, en had alzoo weinig genot van dat Eereteeken. Hij was ook Lid van het Koninklijk Nederlandsch Instituut en van de Koninklijke Academie der Beeldende Kunsten te *Amsterdam*. Op verscheidene Tentoonstellingen, zoo in de zuidelijke als noordelijke provincien des rijks, zag men met genoegten het werk van onzen VAN OS.

In het jaar 1824 ontving hij van Z. M. den Keizer van *Rusland* eenen kostbaren diamanten ring, wegens eene Schilderij, dien Vorst aangeboden, die in het Keizerlijk Paleis te *St. Petersburg* geplaatst werd (1). Dit geschenk was verzeld van eenen zeer vereerenden brief aan onzen beroemden Schilder, van dezen inhoud:

„ *Monseigneur!*

„ *Le Tableau que vous avez offert à sa Ma-*
 „ *jesté et qui représentait l'entrée des Cosaques*
 „ *à Utrecht, est parvenu à sa haute destination.*
 „ *Sa Majesté Imperiale a daigné l'accueillir avec*
 „ *une*

(1) Zie het derde Deel onzer *Gefch.* bl. 205.

„ *une satisfaction particulière: le choix du sujet*
 „ *rappelant des souvenirs glorieux pour votre pa-*
 „ *trie, et la superiorité de l'exécution ont égale-*
 „ *ment mérité son suffrage. C'est pour vous en*
 „ *donner une marque ostensible, que sa Majesté*
 „ *Imperiale me charge. Monsieur! de vous trans-*
 „ *mettre, de sa part la bague en diamant que vous*
 „ *trouverez ci jointe.*

„ *En m'acquittant de cet ordre, j'ai l'honneur,*
 „ *Monsieur! de vous offrir l'assurance de ma*
 „ *considération distinguée.*

St. Petersbourg, „ VAN NESSELRODE.”
 le 18 Decembre 1824.

In Maart 1825 had P. G. VAN OS het ongeluk, zijnen regterarm te breken; hij beproefde, om gedurende de genezing met den linkerhand te schilderen, en slaagde daarin vrij wel.

Men zal zich herinneren, na dien tijd nog verscheidene fraaije stukken van dezen Meester gezien te hebben op onderscheidene Tentoonstellingen, en laatstelijk op de Amsterdamsche in 1838, twee natuurlijke en bevallige Schilderijen, N°. 330, voorstellende een heuvelachtig Landschap, gestoffeerd met eenen Herder bij zijn Vee, en N°. 331, eene aangename Landstreek met Koeijen, bij broeiend onweder. Ook in de verzameling Schilderijen bij TEYLERS sifting, ziet men van 's mans werk.

Van dezen Meester heeft men ook een geëst werk, bevattende studiën voor Runderen, Schapen, Bokken, enz. alsmede dergelijke Prenten, naar BERCHEM, POTTER EN JACOB RUISDAAL.

De Kunstnalenfchap van G. P. VAN OS werd den 28ften October 1839, te *Amsterdam*, in het *Huis met de Hoofden*, openbaar verkocht, met die van W. J. J. NUIJEN, van wien hierna zal gefproken worden, en wijlen den Kunstminnaar P. J. LE JOLLE. Eene Schilderij door P. G. VAN OS, N°. 79, gold op deze Verkoopng *f* 1000,— en was alzoo niet duur; voor een paar zijner Teekeningen, *Kunsth.* A, N°. 1 en 2, beftedde men *f* 121.— en zijn geëtst werk, *Omflag* 5, N°. 1 tot en met 6, werd bij gedeelten verkocht, en bragt te zamen *f* 70,— op.

Wij hadden het genoeg, van dezen beroemden Meester als een hupsch, rondborftig en aangenaam mensch te leeren kennen, en vernamen alzoo met leedwezen zijnen dood.

Zijn zoon P. F. VAN OS, van wiens werk men ook reeds op verfchillende Tentoonftellingen zag, is een veelbelovend leerling zijns vaders, en deze zoon, dien wij in het vervolg nader zullen doen kennen, heeft zich, federt eenigen tijd, te *Haarlem* nedergezet.

WIJNAND JOSEPH JOHANNES NUIJEN, die op eene zeer loffelike wijze zijne loopbaan onder ons als Schilder had begonnen; en een waardig leerling was van onzen beroemden Landschapfchilder A. SCHELFHOUT (1), met wiens dochter hij
ge-

(1) Van wien wij reeds in het derde Deel onzer Gefch. fpraken, op bl. 277. Wij hopen in het vervolg een omftandiger berigt van dezen voornamen Landschapfchilder te geven.

gehuwd was, overleed in 's *Gravenhage*, zijne geboorteplaats, den 2den Junij des jaars 1839, in den ouderdom van ruim zeven-en-twintig jaren, zijnde den 13den Maart 1813 geboren. Niet alleen zijne ouders, die in hem een eenig kind verloren, betreurden, zoowel als zijne weduwe, met welke vrouw hij slechts tien maanden vereenigd was, zijn verlies, maar tevens alle beminnaars en hoogachters der Schilderkunst. Zijn lijk werd dan ook, door eenen grooten stoet gevolgd, plegtig begraven. Longtering of borstziekte schijnt de oorzaak van zijn vroegtijdig overlijden geweest te zijn.

Pas zestien jaren oud, werd hij reeds te *Gent* bekroond, wegens een Landschap, en weinig tijds daarna behaalde hij den prijs bij de Maatschappij *Felix Meritis*, te *Amsterdam*. Ook als een aanvallig jonkman beviel hij toen algemeen; vervolgens is hij naar *Parijs* gegaan, om zich verder in de kunst te oefenen; of hem die reis nuttiger geweest is, dan wanneer hij bij zijnen vorigen Meester SCHELFHOUT verbleven ware, durven wij niet beslissen. In het Vaderland teruggekeerd, schein hij ook van den romantischen stijl, toen te *Parijs* in den smaak, terug te keeren, en maakte natuurlijke en meesterachtige schetsen, waarvan wij er zagen, die ons, door den stouten en krachtigen toon, bijzonder bevielen. Een Boschgezig, door hem, hing op het *Paveljoen* te *Haarlem*; en beviel zeer wel. Zijn werk was, zoowel buiten als binnenslands, geacht, en prijkte in de Verzameling van aanzienlijke liefhebbers in 's *Hage* en elders, hij was dan ook reeds tot Lid der Academie van Beel-

dende Kunften benoemd. Zijn Portret, ten voeten uit, is, op eene niet onbevallige wijze, door steendruk in prent gebragt. Op de Gentsche Tentoonstelling in 1838, zag men met veel genoegen een Wintergezig, met een' Molen en een Rijtuig, waarop verscheidene reizigers. Zie van den Catalogus bl. 41, N°. 281.

Zijne Kunstnalatenschap werd met die van P. G. VAN OS en den Kunstminnaar P. J. LE JOLLE, te *Amsterdam*, in het *Huis met de Hoofden*, openbaar verkocht; dezelve bestond meestal uit studiën en schetsen, behalve eenige Schilderijen, veelal onvoltooid (1).

JOSEPH PAELINCK is door ons beschreven als een zeer bekwaam Historiefschilder, die te *Oostacker*, in *Vlaanderen*, geboren werd, den 20sten Maart 1781, en welke, na *Italië* bezocht te hebben, zich te *Brusfel* vestigde (2). Hij overleed aldaar, den 20sten Junij 1839, als een beroemd Meester, en mogt alzoo slechts den ouderdom van ruim acht-en-vijftig jaren bereiken.

In de *Algem. Nederl. Courant* las men het volgende: „*Gent*, 24 Maart 1817. De Kunstminnaars zullen met genoegen vernemen, dat de „Portretten van H. H. M. M. den Koning en de „Ko-

(1) Eene dezer Schilderijen werd door A. SCHELFHOUT gekocht, namelijk, N°. 30. Zij stelde een Tafereel voor uit den Watersnood van 1825, en kan een uitmuntend stuk worden, wanneer deze groote Meester er de laatste hand aan gelieft te leggen.

(2) Zie het derde Deel onzer *Gefch.* bl. 244 e. v.

„Koningin, door den Heere PAELINCK vervaardigd, op onze aanstaande Tentoonstelling van Schilderijen zullen verschijnen.” Op de Gentsche Tentoonstelling in 1820, zag men dan ook, met bewondering, het Portret des Konings, ten voeten uit, en met den Koninklijken mantel omhangen, staande voor den troon, bij eene tafel, waarop de kroon ligt, benevens de Grondwet, waarop Z. M. met den vinger van de rechterhand wijst (1).

Tot de beroemde Schilderijen van J. PAELINCK behoort mede dat, bekend onder den naam van: de Kruisvinding, van welk stuk wij reeds vroeger spraken (2). De uitdrukking van eerbied en verbazing op het gelaat der omstanders is verwonderlijk schoon uitgedrukt. Op de Schilderij, de schoone ANTHIA voorstellende, daar zij met haren gezellinnen naar den tempel van DIANA gaat (3), behaalde deze Meester den eersten der uitgeloopte prijzen. 's Mans Portret vindt men in het Werk, getiteld: *Portraits des Artistes modernes, etc.* Pl. 1.

Een der voornaamste werken van J. PAELINCK is eene groote Schilderij, die hij te Rome vervaardigde voor het *Quirinaal*; het verbeeldt de verfraaijing dier stad door den Keizer AUGUSTUS.

Om-

(1) Men vindt van deze uitmuntende Schilderij eene omtrekprent, door C. NORMAND, in de *Annales du Salon de Gand, 2me Livraison*, Pl. 7.

(2) Zie het derde Deel onzer Gesch. bl. 246. Van dit stuk vindt men insgelijks eene omtrekprent in gem. *Annales, etc.* Pl. 9.

(3) Zie hetzelfde Werk, *Livr. 3.* Pl. 15.

Omfreeks acht jaren verbleef deze Schilder aldaar, en maakte zich dien tijd zeer goed ten nutte.

Van eenen minder ernstigen aard is zijn stuk, voorstellende de Kaptafel van PSYCHE, van hetwelk men eene omtrekprent vindt in de *Annales d'Ecole Flamande moderne, Gand. 1825, et 2 Livr. pag. 15*, en welk stuk op het *Paveljoen*, te *Haarlem*, werd geplaatst.

H. BREUKELAAR, JUNIOR, den 4den Julij 1809 te *Amsterdam* geboren, en, lust tot teekenen hebbende, leerde hij die kunst op de School der Maatschappij: *tot Nut van 't Algemeen*, alwaar onze thans beroemde CORNELIS KRUSEMAN toen leermeester was; deze van zijne reis naar *Italië* terugkomende, werd H. BREUKELAAR, JR., toen zestien of zeventien jaren oud, bij hem leerling; doch had van dat onderwijs slechts korten tijd genot: dewijl zijn leermeester weldra naar 's *Gravenhage* met der woon vertrok. Volgens deszelfs aanbeveling, kwam onze veelbelovende jongeling bij J. A. KRUSEMAN, thans mede met roem bekend, en leerde bij dezen nog een jaar, alvorens hij het durfde wagen, om op zich zelven staande, het penfeel op te vatten.

Op onderscheidene Tentoonstellingen zag men met genoegen van zijn werk, voorstellende enkele Beelden, Groepen, Portretten, of Ordonnantien van eenige personen. Tweemalen werd hij, ter gelegenheid van Tentoonstellingen, met eenen prijs ter aanmoediging, van wege Z. M. onzen Koning, begiftigd. Reeds had hij bij de Maatschappij *Felix Meritis*, te *Amsterdam*, den zilveren eerepenning behaald, wegens het best gekeurd Academiebeeld.

Een der stukken, wegens Z. M. bekroond, zagen wij meermalen met bijzonder genoegen; het bevond zich op de Amsterdamsche Tentoonstelling in 1828 (1), en stelde een jong Matroos voor, aan wal wachtende op de floep; het schoon gelaat en de levendige oogen van den kloek gespierden Hollandfchen Zeeman beviel algemeen; het is; zoo als men ons verzekerde, naar het leven, ter halven lijf bijna levensgroot voorgesteld, en was spoedig verkocht. Op de Amsterdamsche Tentoonstelling in 1838, trok, onder anderen, eene Schilderij van BREUKELAAR veler oogen. Zij stelde een' Oudhollandfchen Boer voor, zich met zijn huisgezin tot eenen ijstogt gereed makende (2). Dit stuk had een echt nationaal voorkomen; doch, helaas! de Schilder van hetzelfde had niet lang gelegenheid, om meerder lauweren in te oogsten. Hij overleed, tot aanmerkelijk verlies voor de Kunst, in het begin van Zomermaand des jaars 1839, en was alzoo nog geene dertig jaren oud.

Zijn lijk werd den 11den der voornoemde maand, in de Luthersche Nieuwe Kerk, te *Amsterdam*, begraven; de Heer en Mr. JERONIMO DE VRIES deed eene toepasfelijke aanspraak bij het graf; vervolgens werd, onder leiding van den geachten Toonkunstenaar J. VAN BREE, een aandoenlijk vierstemmig

(1) Zie de Lijst dier Tentoonstelling, N°. 40.

(2) Behalve deze waren op die Tentoonstelling nog vier andere Schilderijen, door H. BREUKELAAR, JR., die insgelijks zeer wel voldeden. Zie N°. 46 tot en met 50 van de Lijst.

mig lied aangeheven. Ieder der aanwezigen was geroerd, en algemeen wordt deze jeugdige Kunstenaar betreurd.

HENDRIK VOOGT, van wien wij een tamelijk uitvoerig berigt gaven (1), en dien wij zoo gaarne in het vaderland teruggekeerd hadden gezien, overleed te *Rome*, den 4den September des jaars 1839, en dus in den ouderdom van omstreeks vier-en-zestig jaren. Hij was nimmer gehuwd, en liet alzoo geene kinderen na.

In den zomer van 1830, werd hij door Z. M. onzen Koning begiftigd met de Ridderorde van den Nederlandschen Leeuw, en verdiende deze onderscheiding volkomen; hij was ook Lid van de Koninklijke Academie der Beeldende Kunsten te *Amsterdam*, en Correspondent van het Koninklijk Nederlandsch Instituut. Gedurende zijn verblijf te *Rome*, waar hij sedert vele jaren woonde, bezocht voogt een en andermaal zijn vaderland, waaraan hij zeer gehecht bleef, en *Amsterdam*, zijne geboorteplaats. Schoon, gedurende een aantal jaren, in *Italië* gewoond hebbende, bleef hij echter een Hollander, en behandelde zijne landgenooten, die hij nu en dan te *Rome* als reizigers ontmoette, altoos op de vriendelijkste wijze, pogende hen, zoo veel in zijn vermogen was, dienst te bewijzen; allen, die hem gekend hebben, zullen dat getuigen. Hij was dus niet alleen als Kunstenaar, maar als een hupsch mensch, algemeen geacht; hij blijve alzoo in gunstig aandenken!

EVER-

(1) Zie het derde Deel onzer Gesch. bl. 341 e. v.

EVERHARD WAARDENBURG, dien wij onder de vaderlandsche Kunstenaars hebben opgeteekend, beoefende inderdaad de Teekenkunst met veel lof, en niet als een gewoon Liefhebber. Wij zagen van hem in vroegere jaren, toen hij nog te *Haarlem* woonde (1), zeer fraaije Teekeningen, en lazen, niet zonder aandoening, het volgende berigt uit *Arnhem*, gedagteekend 9 September 1839: „On-
 „ ze stad, en inzonderheid onze Latijnsche School,
 „ leed heden een treffend verlies, door het afster-
 „ ven van den waardigen *Rector* E. WAARDENBURG,
 „ in den ouderdom van zeven-en-veertig jaren: eene
 „ langdurige en smartelijke ziekte maakte een einde
 „ aan zijn nuttig en werkzaam leven. Hij beoe-
 „ fende niet alleen met roem de Wetenschappen
 „ en letteren; maar ook op de kunsten had hij
 „ zich met ijver en vrucht toegelegd. Er bestaan
 „ van hem nog onderscheidene welgelijkende por-
 „ tretten, en andere zeer schoone schilderstukken.
 „ Hij laat eene bedroefde weduwe en kinderen na,
 „ voor welke hij een liefdevol echtgenoot en zor-
 „ gend vader was geweest.”

PIETER FONTIJN, van wien wij als een geacht Teekenaar en Schilder melding maakten, van wiens werk men op de Dordrechtsche Tentoonstelling in 1819 zag (2), overleed in deze zijne geboorte-

(1) De vader van E. WAARDENBURG was *Rector* bij de Latijnsche scholen aldaar, en genoot de algemeene achting.

(2) Zie het derde Deel onzer *Gesch.* bl. 168 e. v.

teplaats, den 10den September 1839, oud ruim zes-en-zestig jaren.

PIETER AARNOUT DIJXHOORN was een aankomend Schilder, te *Rotterdam*, van gunstige verwachting. Hij was een leerling van den met lof bekenden MARTINUS SCHOUMAN, en ontving ook onderrigt van den beroemden SCHOTEL. Men zag reeds van zijn werk op eenige Tentoonstellingen, die gegronde hoop gaven voor het vervolg (1); doch hij overleed te *Groningen*, den 14den September des jaars 1839, pas negen-en-twintig en een half jaar oud, eene bedroefde echtgenootte nalatende. De staat zijner gezondheid niet gunstig zijnde, had hij zich, ter verandering van lucht, naar *Groningen* begeven. Op dit sterfgeval werd het volgende versje gemaakt:

O ja! weér scheurde een ramp PICTURA's boezem open:
Zij weeklaagt over hem, die aan haar dienst getrouw,
Voor *Neerland*, zoo als reeds zijn kunsttalent deed hopen,
Een tweede SCHOTEL wezen zou.

W. J. VAN BRIENEN VAN DE GROOTE LINDT, wien wij als de bezitter van eene niet zeer uitgebreide, doch keurige verzameling Schilderijen deden kennen (2), was een aanzienlijk en zeer vermogend man te *Amsterdam*, die zijne Verzameling

(1) Zie de Lijst der Amsterdamsche Tentoonstelling, N°. 128, voorstellende het redden van Volk uit een gestrand Schip, gestoffeerd door w. h. SCHMIDT.

(2) Zie het derde Deel onzer Gesch. bl. 468.

ling nog gedurig uitbreidde, zoo als door eene uitmuntende Schilderij van M. HOBBEEMA, welke hij op de Verkoopning van wijlen den Heer JACOB DEVOS (1) aankocht voor eene fom van f 11,400,—

De Heer VAN BRIENEN overleed op zijn buitengoed, genaamd *Clingendaal*, bij *Wasenaar*, den 10den October 1839, hebbende bijna den ouderdom van tachtig jaren bereikt. Hij laat kinderen na, aan welke, naar men zegt, ook zijne Kunstnalatenfchap is overgegaan.

EELKE JELLES EELKAMA, van wien wij in het derde Deel van deze onze Gefchiedenis een berigt gaven (2), was doof en stom, hetgeen hem echter niet belette, om geheel alleen fchier overal heen te gaan; zoo ontmoetten wij hem in 1823 op de ftoomboot naar *Londen*, niettegenftaande hij zeer weinig Engelsch kende.

Hij was een vriendelijk en erkentelijk man; met wien ik eenigen omgang had, en dien ik gaarne dienst deed, waarvoor hij mij uit dankbaarheid eene Teekening fchonk, welke eenen bloeienden tak feringen voorftelt, zeer natuurlijk en keurig bewerkt, die mij tot een genoegelijk aandenken ftrekt aan dien ongelukkigen Kunstenaar (3), wiens ramp fchier ten hoogften trap fteeg: want in het jaar

1837

(1) Zie den Catal. bl. 11. e. v.

(2) Zie het derde Deel onzer Gefch. bl. 282 e. v.

(3) Op de Haarlemsche Tentoonftelling in 1825, zag men van hem drie Schilderijen, waarvan een groot Fruitftuk, N°. 118, met veel genoeg werd befchouwd, en van wege Z. M. is aangekocht.

1837 werd deze doofftomme daarbij nog blind, binnen weinige dagen, en zonder dat men hiervan de eigenlijke oorzaak kon nagaan. Hij woonde toen te *Amsterdam*; doch zich zelf volstrekt niet meer kunnende helpen, zijnde, zoo als men zegt, levendig dood, vertrok hij naar zijne bloedverwanten te *Leeuwarden*. Omstreeks twee jaren verkeerde EELKAMA in dezen allertreurigsten toestand, waaruit hij door den dood verlost werd, overlijdende in zijne geboorteplaats, den 27sten November des jaars 1839, in den ouderdom van ruim vijftig jaren.

PETRONELLA VAN WOENSEL deden wij als eene verdienstelijke Kunstenaresse kennen, in het vak van Bloemen en Vruchten. (1). Van dit haar werk zag men dan ook dikwijls op onderscheidene Tentoonstellingen met veel genoegen. Zij overleed in 's *Gravenhage*, den 12den December des jaars 1839, in eenen middelbaren ouderdom.

MATTHEUS IGNATIUS VAN BREE, dien wij als voornaam Historieschilder, te *Antwerpen* geboren en woonachtig beschreven (2), heeft zijn talent, als Schilder in dat vak, sedert deze onze beschrijving meer en meer doen kennen. Wij zullen daarvan, korthedshalve, slechts een paar Schilderijen noemen, namelijk, Prins WILLEM I, staande voor HEMBIJZE en zijnen vervolgzieken aanhang te *Gent*, in 1578, als voorspraak van de gevangene Roomsche Katholijken, die, in weêrwil van de *Pacificatie*, opge-

(1) Zie het derde Deel onzer *Geschied.* bl. 373.

(2) *Ibid.* bl. 170 e. v.

gesloten werden gehouden (1). Deze zeer kloeke Schilderij, rijk van ordonnantiën en meesterlijk gefchilderd, zagen wij, met veel genoegen, op het Stadhuis te *Gent*, in het jaar 1820. Niet minder voldeed ons de fraaije en bevallige Schilderij, die wij mede te *Gent*, in 1820, op de Tentoonstelling zagen. Deze verbeeldde RUBBENS, nog jong zijnde, met zijne Echtgenoot, daar dit jeugdige paar door MEVROUW MORETUS, dochter van den beroemden PLANTIJN, voorgefeld wordt aan JUSTUS LIPSIUS (2).

M. J. VAN BREE, als Historiefschilder en onderwijzer in die edele kunst beroemd, overleed, helaas! te *Antwerpen*, den 15den December des jaars 1839, in den ouderdom van nog geen zeven-en-zestig jaren. Verscheidene der beste Nederlandfche Schilders, als: WAPPERS, DE KEIJZER, DE BRAEKELEER en anderen, hebben hem hunne voorname opleiding te danken, en vele Kunstverzamelingen prijken met het werk van M. J. VAN BREE. Hij wordt algemeen betreurd, en wij hadden het genoegen, hem als een aangenaam mensch te leeren kennen.

COR-

(1) Van dit welgedacht Historiestuk vindt men eene uitvoerige beschrijving in de *Annales du Salon de Gand*, benevens eene naauwkeurige omtrekprent, *Livr. 1. pag. 5. planche 2.*

(2) Van dit stuk vindt men mede eene omftandige beschrijving in meergenoemde *Annales du Salon de Gand*, benevens eene welgevolgde omtrekprent, door C. NORMAND.

CORNELIS VAN SPAENDONCK, werd door ons vermeld, als Bloemschilder te *Tilburg*, in *Noord-Brabant*, geboren, en die zich vervolgens te *Parijs* met der woon nederzette (1), alwaar hij in het laatst van 1839 of het begin van 1840, overleed, in den ouderdom van drie-en-tachtig jaren. Hoe vlijtig ook van aard, was hij op het laatst door ouderdom verplicht, zijn werk te staken; zoo lang hij er toe in staat was, bezocht hij nog van tijd tot tijd zijn Vaderland. Hij leefde ongehuwd, zijne vrienden waren hem meest ontvallen, en de laatste jaren zijns levens waren, in meer dan één opzigt, de gelukkigste niet. Onder de rijke Kunstverzameling van wijlen den Heer BRENTANO te *Amsterdam*, bevonden zich drie Bloem- en Fruitstukken, door dezen Meester.

De Weduwe B. SCHEFFER, aan welke onzen beroemden Dichter BILDERDIJK een vers opdroeg in 1809, gelijk wij zulks gezegd hebben in het derde Deel van dit Werk (2), overleed te *Parijs*, in 1839. Zij is door hare fraaije Miniatuurportretten bekend.

FERDINAND DE BRAEKELEER, welken wij deden kennen als het historisch vak beoefenende, is geboren te *Antwerpen* (3), in het jaar 1792, en werd leerling van den beroemden M. J. VAN BREE, wiens lesfen hij zich wel ten nutte maakte. Op de Haarlemsche Tentoonstelling in 1825, zag men dan

(1) Zie van het derde Deel onzer Gesch. bl. 89.

(2) *Ibid.* bl. 304. Noot 1.

(3) *Ibid.* bl. 377.

dan ook twee Schilderijen, door F. DE BRAEKELEER te *Antwerpen*; de eene stelde voor den Schilder ADRIAAN BROUWER, les gevende aan J. GRAESBEEK, en de andere RUBBENS, schilderende het vermaarde Portret, bekend onder den naam van het Stroo-hoedje; het eerstgenoemde beviel ons inzonderheid, niet alleen wegens de geestige ordonnantie, maar ook om de schildering; doch beiden voldeden zeer wel. Op de Amsterdamsche Tentoonstelling in 1828, bewonderde men van dezen Meester de voorstelling van FRANS VAN MIERIS, J. LIEVENS en BREKELenkamp, Schilders der zeventiende eeuw, voor de herberg van JAN STEEN. Voor diergelijke geestige en bevallige tafereelen hielden wij F. DE BRAEKELEER bijzonder geschikt.

Hij overleed, helaas! te *Antwerpen*, tot groot verlies voor de Kunst, in het jaar 1839, en was alzoo slechts zeven-en-veertig jaren oud; hoe veel genoeg had zijn kunstpenfeel nog kunnen verschaffen!

J. F. VAN DAEL deden wij als een' uitmuntend Bloem- en Fruitschilder kennen (1). Hij werd den 27sten Mei des jaars 1764 te *Antwerpen* geboren, en, lust tot schilderen hebbende, bij eenen Sieraadschilder in zijne geboortestad besteld, en wel bij denzelfden, bij wien G. VAN SPAENDONCK leerde; intusschen beoefende hij zich mede vlijtig op de Antwerpsche Teeken-Academie, en aldaar den prijs behaald hebbende, vertrok hij naar *Parijs*, zijnde toen twee-en-twintig jaren oud.

In

(1) Zie het derde Deel onzer Gesch. bl. 329 e. v.

In den aanvang van het jaar 1825 werd J. F. VAN DAEL, door den Koning van *Frankrijk* benoemd tot Lid van het Legioen van eer, en maakte zich door zijn werk die onderscheiding nog bij aanhoudendheid waardig. Veelal bewoonde hij des zomers een aangenaam buitenverblijf, en hield zich daar ook bezig, gelijk zijn beroemde Kunstgenoot GERARD VAN SPAENDONCK, met het kweeken van Bloemen en Planten. Meermalen bezocht hij zijne bloedverwanten in *Holland*, en, ettelijke jaren geleden, de vermaarde Kunstverzameling van Mejufvrouw HOOFMAN, te *Haarlem*, bezoekende, bleef hij voor de uitmuntende stukken, door JAN VAN HUIJSUM, eenen geruimen tijd in verrukking staan.

Op de Haagfche Tentoonftelling in 1839, bevonden zich een Bloem- en een Fruitftuk, N°. 468 en 469, door onzen VAN DAEL, welke bekroond zijn geworden; doch door zijne ongefteeldheid droeg hij van deze bekrooning naauwelijks kennis.

Wij hadden het genoeg, van hem als een zeer hupsch en aangenaam man te leeren kennen; doch, naar ons berigt werd, verzwakten zijne vermogens aanmerkelijk in het laatst van zijn leven, dat, hij te *Parijs* eindigde, in het begin des jaars 1840, in den ouderdom van omftreeks zes-en-zeventig jaren. Zijn Portret vindt men onder die, getiteld: *Portraits des Artistes modernes, etc*, door EECKHOUT en VAN DEN BURGGRAAF, alwaar 's mans levendig oog zeer wel is uitgedrukt.

JACOB ELIAS VAN VARELEN; in 1757 te *Haarlem* geboren, werd door ons onder de beoc-

fenaars der schoone kunsten opgegeven (1). Hij was gansch niet onverdienstelijk in het teekenen en etsen; men zag dan ook van zijne Prenten onder de uitmuntende en uitgebreide Verzameling, nagelaten door Mr. DIEDERIK BARON VAN LEJDEN, enz. welke rijke Verzameling te *Amsterdam*, in het *Huis met de Hoofden*, openbaar verkocht werd, den 13den Mei 1811 en volgende dagen, namelijk, acht stuks eigen geëtste met Paarden en Beesten (2). Hij was Lid van de Maatschappij der Nederlandsche Letterkunde te *Leiden*.

J. E. VAN VARELEN overleed in zijne geboorteplaats, den 16den Mei des jaars 1840, en alzoo in den ouderdom van omstreeks drie-en-tachtig jaren. Gedurende den laatsten tijd zijns levens deed hij weinig meer aan de kunst. Een paar dagen voor zijnen dood was hij nog uit geweest, hoewel aan een zeer bedenkelijk ongemak lijdende.

WILHELMUS ALBERTUS HAANEBRINK deden wij kennen als een bekwaam Kunstminnaar, in het beoefenen van de Schilder- en Teekenkunst, bij-

(1) Zie van het derde Deel onzer Gesch. bl. 90e. v.

(2) Zie van dien belangrijken Catalogus bl. 332, Omflag 66, N°. 4. Onder de Prenten, door J. E. VAN VARELEN, is een zeer oude Lindenboom, door molm uitgehold, merkwaardig, dewijl deze boom boven uit den stam eenen wortel geschoten heeft, die langs de uitgeholde plaats tot in den grond loopt, en alzoo dien boom, staande in de *Spanjaardslaan*, bij *Haarlem*, nog voedt. Onze VAN VARELEN teekende hem getrouw naar de natuur.

bijzonder ook in het Teekenen van Beeldjes naar het leven, met zwart krijt (1).

Op de Amsterdamsche Tentoonstelling in 1820, had men twee Schilderijen, door den Heer W. A. HANEBRINK, als: de eene, een Boer, visch schoonmakende, en de andere een lezend Vrouwtje (2); inzonderheid werd de eerstgenoemde met veel genoegen beschouwd.

Den 17den Mei 1840 is deze zeer verdienstelijke Kunstminnaar te *Utrecht* overleden, in den ouderdom van acht-en-zeventig jaren. Hij was algemeen geacht, en Lid van de Koninklijke Academie der schoone Kunsten te *Amsterdam*.

PIERRE JOSEPH REDOUTÉ, werd door ons beschreven als een zeer bekwaam Teekenaar van Bloemen en Planten, in *Nederland* geboren en opgevoed, doch in *Frankrijk* woonachtig (3). Thans, hoog bejaard, te *Parijs* overleden zijnde, den 19den Junij dezes jaars 1840, kunnen wij bij ons gegeven bericht het volgende nog voegen. In het begin des jaars 1825 werd onze REDOUTÉ, wegens zijne algemeen erkende groote verdiensten, door den Koning van *Frankrijk* tot Lid van het Legioen van eer benoemd.

Men vindt in eene Verhandeling, over eenige
Cryp-

(1) Zie het derde Deel onzer *Gesch.* bl. 106. Dergelijke beeldjes, ons door dien Teekenaar geschonken, strekken ons tot een aangenaam aandenken.

(2) Zie de Lijst dier Tentoonstelling, N°. 119, en 120.

(3) Zie het derde Deel onzer *Gesch.* bl. 322. Volgens nadere opgaaf werd hij geboren den 10den Julij 1759.

Cryptogamische planten van het Groothertogdom *Luxemburg*, door L. MARCHANT, eene nieuwe foort van *Agaricus* beschreven, welke gemelde MARCHANT, ter eere van zijnen beroemden Landgenoot REDOUTÉ, genoemd heeft: *Agaricus (Myccena) REDOUTÉI*. Natuurlijk was REDOUTÉ zelf mede in de Kruidkunde ervaren; ook gaf hij uit een Werk, getiteld: *Choix des plus belles fleurs prises dans différentes familles du regne végétal de quelques branches des plus beaux fruits groupées quelquefois, et souvent animées, par des insectes et des papillons*. Paris 1827 et ann. suiv. 25 Livraisons, in 4to (1).

De fraaije afbeeldingen in DESFONTAINES *Flora Atlantica*, in het Werk door PICOT LA PERROUSE, getiteld: *La Flore des Pyrenées*, en dat door DECANDOLLE, *les Plantes grasses*, zijn mede naar teekeningen van onzen REDOUTÉ.

Vele keurige Teekeningen, door hem vervaardigd, worden in de Boekerij, behoorende tot het Museum van Natuurlijke Historie te *Parijs* bewaard; en een verbazend aantal Teekeningen, voor kruidkundige werken, is door hem vervaardigd geworden (2). Hij teekende niet slechts op eene bevallige wijze,

(1) Hierbij is het welgelijkend Portret van onzen REDOUTÉ gevoegd.

(2) In de uitmuntende Boekerij van TEYLERS stichting vindt men verscheidene kostbare werken, met keurige afbeeldingen, door J. REDOUTÉ, die ook eenige Schilderijen vervaardigd heeft. HENRY JOSEPH, jonger broeder van PIERRE JOSEPH, en mede te *St. Hubert* geboren, verplicht zijnde den Generaal BUONAPARTE naar
Egyp-

ze, maar tevens naauwkeurig kruidkundig, zoodat zijn werk ook bij de geleerden in groote achting is. Hij was niet alleen Lid van het Legioen van eer, maar van verscheidene geleerde Genootschappen door geheel *Europa*, en mag met regt een beroemd man genoemd worden.

Binnen weinige maanden verloor *Frankrijk* alzoo twee zijner voornaamste Bloemschilders, als: J. F. VAN DAEL en P. J. REDOUTÉ, beide Nederlanders; weinig tijds te voren overleed ook CORNELIS VAN SPAENDONCK, insgelijks een Bloemschilder, hoewel niet van dien eersten rang, en mede, federt verscheidene jaren, te *Parijs* woonachtig; zie hiervoor.

C. L. HANSEN (1), van wiens uitmuntend werk men nog op de Amsterdamsche Tentoonstellingen, in 1836 en 1838, mogt beschouwen, overleed te *Vaasfen*, op de *Veluwe*, alwaar hij, federt eenigen tijd, woonachtig was, den 8sten Julij des jaars 1840, tot groot verlies der Schilderkunst, doch hij had bijna den ouderdom van vijf-en-zeventig jaren bereikt.

Z. E-

Egypte te volgen, vervaardigde daar vele Teekeningen, naar voorwerpen van Natuurlijke Historie, die in prent gebragt, en geplaatst zijn in de Verhandelingen des Instituuts van *Caïro*, van hetwelk HENRY JOSEPH REDOUTÉ Lid werd.

(1) Zie het derde Deel onzer Gesch. bl. 112.

ZEVENDE AFDEELING.

Berigten, die, sedert de uitgaaf van de Geschiedenis der Vaderlandsche Schilderkunst, zijn opgezameld en daartoe behooren.

PIETER DE KEIJZER, van wien, onder het berigt van zijnen vader **HENDRIK DE KEIJZER**, melding gemaakt wordt, als opvolger van dezen, in den post van Bouwmeester en Beeldhouwer der Stad *Amsterdam* (1), was ook als Beeldhouwer buiten 's lands beroemd. Hij vervaardigde het Praalgraf van den Zweedschen Krijgsheld **ERIK STOOP**, die onder den beroemden Koning **GUSTAAF ADOLF** diende. Het is geplaatst in de Domkerk te *Skara*, in *West-Gothland*. Deze Graftombe, welke als een heerlijk stuk werks bekend staat, prijkt met de levensgrootte beelden des Helds en zijne gemalin, mitsgaders geschiedkundige voorstellingen, in half verheven beeldwerk; alles van marmer.

PIETER PORTENGE deden wij als leerling van den beroemden **PAULUS MOREELSZ.** kennen (2),
 maar

(1) Zie het eerste Deel onzer Gesch. bl. 24.

(2) *Ibid.* bl. 38.

maar wisten weinig van zijne Kunstvoortbrengfels te zeggen; omstreeks twintig jaren geleden, zagen wij bij den Kunstschilder C. VAN HARDENBERG, te *Utrecht*, eene Schilderij, door PIETER PORTENGE, zijnde een Landschap, in den trant van J. BOTH, doch minder van schildering, inzonderheid ten aanzien van het geboomte.

J. G. BLEECKER, naar het schijnt een Haarlemmer Schilder, die in het begin van de zeventiende eeuw geboren werd (1), heeft ook Prenten vervaardigd, en onder de voornaamste daarvan behooren: een gekruiste CHRISTUS; de verdeeling der kudde tusſchen JACOB en LABAN, en het volk van *Lijstria*, willende PAULUS en BARRABAS door offerande vereeren.

WOUTER KNIJF (2), hoewel zelf Schilder zijnde, was echter, in het jaar 1675, knecht van het *St. Lucas-gild* te *Haarlem*, en komt als zoodanig voor in een Gildestuk, waarin de Portretten van de DE BRAIJ's en anderen zijn geschilderd. Dit stuk, inderdaad fraai, werd door den Heer W. HENDRIKS, bij de vernietiging van bovengenoemd gild, gekocht, en hij maakte naar hetzelfde eene fraaije Teekening, waar hij achterop de aantekeningen schreef, welke bij de Schilderij behoorde; dezelve weder verkocht hebbende, werd zij op 's Rijks *Museum* te *Amsterdam* geplaatst.

HENDRIK HEERSCHOP (3). Van hem vindt men

(1) Zie het eerste Deel onzer *Gesch.* bl. 63.

(2) *Ibid.* bl. 64.

(3) *Ibid.* bl. 65.

men in de vorstelijke Schilderijen-Verzameling te *Casfel* een stuk, voorstellende een' Soldaat met een Vrouwsperfoon, op de kaart spelende, benevens een paar andere personen (1). Onder de Schilderijen van A. DE JOSEPH DE PINTO, te *Amsterdam* verkocht, in April 1785, bevond zich eene door HEERSCHOP, verbeeldende eene zieke Vrouw, waarbij eene andere; benevens de Arts, met het *urinaal* in de hand zit (2).

KAREL SLABBAERT (3) schijnt weinig geschilderd te hebben; zijn werk komt althans zelden voor; wij vonden echter nog een stukje van hem op den Catalogus van Schilderijen, welke den 27sten September des jaars 1762 in 's *Gravenhage* verkocht werden; het stelde een pap etend vrouwtje voor (4).

CORNELIS VISSCHER (5) werd, zoo wel als zijne broeders LAMBERTUS en JOHANNES DE VISSCHER, zoo als zij genoemd worden, te *Haarlem* geboren, volgens aanteekening, gehouden bij het *St. Lucas*-gild aldaar; hun vader was ook Lid van dat gild.

„ COR-

(1) Zie den Catalogus dier Verzameling, door s. CAUSID, bl. 233, N°. 193.

(2) Zie den Catalogus dier Schilderijen, bl. 6, N°. 14; het wordt beschreven, als zonachtig, uitvoerig en fraai behandeld.

(3) Zie het eerste Deel onzer Gesch. bl. 69.

(4) Zie den Catalogus, door HOET en TERWESTEN, D. III. bl. 284, N°. 40.

(5) Zie het eerste Deel onzer Gesch. bl. 72.

„ CORNELIS is geboren in het jaar 1629 en
 „ overleed in 1658. Hij was een zeer goed Plaat-
 „ snijder, en had eene vaste manier van teekenen
 „ met zwart krijt. Zijn gedrag was voorbeeldig en
 „ hij leed geduldig, zijnde zeer met den steen ge-
 „ kweld. Eene bejaarde dienstmeid, die hem op-
 „ paste, prees hem altijd. Hij gaf haar, kort
 „ voor zijnen dood, een plaatje, waarop zijn af-
 „ beeldsel, met eenen hoed op en het graveerijzer
 „ in de hand, door hem zelf vervaardigd in 1649.
 „ Deze dienstmeid, eene oude vrouw zijnde, ver-
 „ kocht, uit nood, dit plaatje aan eenen voorna-
 „ men Kunstenaar, die er het graveerijzer uit deed,
 „ en zoo liet drukken en uitgaf. De prenten van
 „ CORNELIS DE VISSCHER zijn bij de Liefhebbers
 „ in groote achting en worden duur betaald.”

JAN LE DUCQ (1) wordt door BASAN, in zijne
Dictionnaire des Graveurs, genoemd, als een
 werkje geëtt hebbende, bestaande uit acht stuks
 Honden, dat hij opgeeft, als op eene kundige en
 naauwkeurige wijze daargesteld (2).

Hu-

(1) Zie het eerste Deel onzer Gesch. bl. 83.

(2) Deze acht, of dergelijke Prentjes komen, naar
 het schijnt, ook voor in den Catalogus van Mr. DIEDERIK
 Baron VAN LEIJDEN, verkocht den 13den Mei 1811,
 bl. 172, N°. 42, en zijn daar verkocht voor *f* 20,—
 Het hierop volgend nummer, een Landschap, waarin
 een Jager een Wolf vervolgt, gold *f* 180,— en een der-
 de door J. LE DUCQ, een slapend Hondje voorstellende,
 werd voor *f* 50,— verkocht. In denzelfden Catalogus
 vindt men, bl. 108, N°. 43, nog vijf studiën, uit de
 aanbidding der Koningen, door J. LE DUCQ. Zij werden
 voor *f* 57,— verkocht.

AANH.

G

HUBER, in zijn werk getiteld: *Notice Gener. des graveurs*, spreekt van eene Prent, naar JAN LE DUCQ, voorstellende een Gastmaal van Krijgslieden, *Banquet de Militaires*, G. VALCK, *ecud.* zie 2e *Partie*, pag. 540. Deze Prent stelde dus een gewoon onderwerp van JAN LE DUCQ voor.

Onder de Schilderijen, verkocht in 's *Gravenhage*, den 19den Mei 1723, werd, volgens den Catalogus, door HOET, bl. 296, N°. 27, een Landschap gevonden, met Koetjes en Beelden, door LA DUC, waarschijnlijk verkeerd gespeld, moetende zijn LE DUCQ. Het gold *f* 5,— dat geen geringe prijs was, in vergelijking van een dergelijk, door A. BOTH, als fraai beschreven, waarvoor men toen slechts *f* 40,— betaalde.

RICHART BRAKENBURG, van wien wij onder HENDRIK MOMMERS, en daarbij in eene noot spraken (1), stoffeerde ook Schilderijen van andere Meesters, zoo als blijkt uit den Catalogus, door HOET, alwaar gesproken wordt van een Gezigt van het Hout, buiten *Haarlem*, door P. KONING, dat door R. BRAKENBURG gestoffeerd was (2).

GIJSBERT VERBRUGGE (3) schilderde, naar wij vernamen, wel zeer gelijkende, doch geene bijzonder fraaije Portretten. Behalve het mislukt zwart-kunst

(1) Zie het eerste Deel dezer Gesch. bl. 87.

(2) Dit stuk bevond zich op den Catalogus der Schilderijen van DAVID IETSWAARD, verkocht te *Amsterdam*, 22 April 1749. Zie gemelden Catalogus van HOET, D. II. bl. 248, N°. 139.

(3) Zie van onze Gesch. D. I. bl. 88.

kunst Portretje van dezen Portretschilder, hebben wij er nog een van hem, door TACO JELGERSMA, waarschijnlijk naar hetzelfde Schilderijtje; een Schildje, zekerlijk met het geslachtswapen van VERBRUGGE, is hier bij gevoegd.

JAN MARSSSEN, *de Jonge*, en PIETER VERBEEK, komen in meergemeld ons eerste Deel afzonderlijk voor (1). Wegens hen hebben wij het volgende nog aangeteekend: twee stuks fraaije Teekeningen, door J. MARSSSEN *den Jongen*, bevonden zich in de keurige Kunstverzameling van den Heer VAN EIJL SLUITER, te *Amsterdam*; op de Verkoopning van deszelfs Kunstnalatenfchap, den 26sten September 1814, aldaar, werden dezelve gekocht door den Heer JACOB DE VOS, voor de fom van *f* 82,— (2), zij stelden onderscheidene Krijgslieden bij eene Zoetelaarster en andere voor, geteekend met de pen en roet.

Drie stuks, eene groote Bataille, en twee anderen, door J. MARSSSEN *den Jongen*, en een staand Paard aan eenen Paal, door P. VERBEEK, werden te *Amsterdam*, op de Verkoopning van den Baron VAN LEIJDEN VAN VLAARDINGEN, den 13den Mei 1811 e. v. dagen, te zamen verkocht, voor eene fom van *f* 30,— (3).

Onder de nagelatene Teekeningen, door S. FEITAMA, was er eene, door PIETER VERBEEK, daarbij genoemd: Meester van PHILIP WOUWERMAN; zij

(1) Zie het eerste Deel onzer Gesch. bl. 99.

(2) Zie den Catalogus, bl. 20, N°. 26.

(3) *Ibid.* bl. 174, N°. 64 en 65.

zij stelde eenen Man, die een Paard aan den toom vasthoudt, voor; uitvoerig met O. I. inkt. Zie den Catalogus, 16 October 1758, bl. 87, N°. 24.

A. VAN CROOS, *de jonge*, dien wij als een vrij goed Landschapschilder deden kennen (1), was, naar men ons berigt heeft, een Hagenaar.

In den Catalogus, door HOET, vindt men die der Schilderijen van HILLEGONDA CONINCK, Weduwe van eenen Burgemeester te *Hoorn*, enz. welke Verzameling aldaar verkocht werd den 24sten Maart 1733. Onder deze Schilderijen was een Landschap, door CROOS, zekerlijk A. VAN CROOS, *de Jonge*, beschreven als van zijne beste, onder N°. 18, het gold *f* 27,— dat geen geringe prijs kan geacht worden, als men in aanmerking neemt, dat op dezelfde Verkoopung een fraai Vrouwenportret, door REMBRANT VAN RHIJN, N°. 1, niet meer dan *f* 40,— en een Zeestukje door BAKHUIJZEN, van zijnen besten tijd, N°. 11, slechts *f* 34,— gold.

CORNELIS DE MOOIJ is een weinig bekend Schilder of Teekenaar van Schepen, van wien wij in ons eerste Deel melding maakten (2). Van hem zagen wij een stuk in de Verzameling van Mevrouw HOGGUER, te *Amsterdam*, voorstellende een kabelend Water aan een Hoofd, gestoffeerd met zeilende Oorlog- en andere Schepen. Hoewel hierbij de naam C. P. MOOIJ stond, zal het werk hoogst waarschijnlijk wel geweest zijn van den door ons bedoelden. Het was als met de pen op paneel geteekend

(1) Zie het eerste Deel onzer Gesch. bl. 108.

(2) *Ibid.* bl. 114.

teekend zeer naauwkeurig, naar het schein, in den smaak van den ouden w. v. d. VELDE (1).

Het werk van C. DE MOOIJ, of C. P. MOOIJ, schijnt zeer weinig voor te komen.

MEINDERT HOBBERMA; van dezen beroemden Nederlandfchen Landschapschilder gaven wij een tamelijk uitgebreid berigt in 'het eerste Deel onzer Gefchiedenis der Vaderlandsche Schilderkunst (2). Thans kunnen wij daar nog bijvoegen, dat de Drentenaars, natuurlijk roem dragende, dat hun klein gewest zulk een' groot man opleverde, in hunnen, zeer wel gefchreven en keurig uirgevoerden, *Volks-Almanak* voor het jaar 1839 (3), een berigt geven wegens hunnen MEINDERT HOBBERMA, waarbij gezegd wordt, dat hij een zoon was van den Sergeant WILLEM HOBBERMA, bij de compagnie van den Kapitein SOLEMA, te *Koeverden* in bezetting, en dat die zoon aldaar den 6den Augustus 1654, hoogst waarfchijnlijk bejaard, werd gedoopt, enz. Waarbij verder gezegd wordt, dat er overeenkomst bestaat van zijne Landschappen met de omstreken van *Koeverden*, zoo als men ook ziet door het Prentje, naar eene Schilderij van HOBBERMA, uit de Verzameling van Jonkheer Mr. R. GOCKINGA, HZ., te *Groningen*. Onderfcheidene Schilderijen van dezen beroemden Meester, met derzelve prijzen,

WOR-

(1) Zie ook den Catalogus dier Verzameling, te *Amsterdam* verkocht den 18den Augustus 1817, bl. 21, N°. 57.

(2) Zie bl. 121 tot 128.

(3) Te *Koeverden*, bij D. H. VAN DER SCHEER.

worden vervolgens hierbij opgegeven; doch men schein niet te weten, dat er te *Amsterdam*, in April 1827, een nog hooger prijs is besteed, dan tot hiertoe in ons Vaderland was geschied, voor eene Schilderij van M. HOBBEEMA, namelijk op de Verkoopning der Kunstnalatenschap van den Heer G. MULLER. De Makelaar BRONDGEEST kocht dezelve voor een' Vaderlandsch liefhebber, naar men verzekerde, en besteedde er niet minder voor, dan eene som van *f* 13,075,— (1) en dat, niettegenstaande dit stuk, hoe fraai ook, door sommige Kunstkenners niet voor het allerbest bekende werk van dezen beroemden Landschapshilder wordt gehouden.

Wij zeiden ook in ons voornoemd berigt, dat N. BERCHEM, A. VAN DE VELDE, J. LINGELBACH en anderen, de Landschappen, door M. HOBBEEMA, stoffeerden; sedert is ons ook nog voorgekomen, dat op de Verkoopning van het kabinet Schilderijen, nagelaten door P. VAN SPIJK, te *Leiden*, onder N°. 41, voorkwam: „Een zonachtig Landschap „ met eenen Watermolen, door M. HOBBEEMA, gestoffeerd met eene Koe en Schapen, door D. „ VAN BERGEN” (2).

In den Drentschen *Volks-Almanak* voor 1840, vindt men, bij een nader berigt wegens M. HOBBEEMA, een

(1) Zie den Catalogus dier Verkoopning, bladz. 13 N°. 25. In den Drentschen *Volks-Almanak* voor 1840, wordt bij een berigt getiteld: *Nog iets over M. HOBBEEMA*, van dit stuk, en den prijs, daarvoor besteed, melding gemaakt.

(2) Zie den Catalogus, 23 April 1781.

een Prentje, naar eene Teekening van hem, voorstellende eenen *Boomstam, door den bliksem getroffen, den 17den Maart 1647*. Deze Boomstam is nauwkeurig op dit Prentje gevolgd; alleen heeft men den achtergrond wat veranderd, zekerlijk met oogmerk om dien te verfraaijen, schoon zulks, bij dergelijke voorstellingen, immers niet verkieslijk is.

Zekerlijk, de Teekeningen door M. HOBBEEMA zijn zeer zeldzaam, en wij meenen dus hierbij te moeten opgeven twee dergelijke, door dezen Meester, verbeeldende Buurtgezigtes, met zwart krijt en Oostindischen inkt, omtrent 1670, ieder hoog 5 en breed $7\frac{1}{4}$ duimen, welke Teekeningen voorkwamen in den Catalogus van S. FEIJTAMA, die te *Amsterdam* openbaar verkocht werden door den Makelaar BERNARDUS DE BOSCH, den 16den October 1758 (1). Bij deze Teekeningen stond: „Door HOBBEEMA, „discipel van JACOB RUISDAAL.”

Wij bezitten eene zeer fraaije Teekening met zwart krijt en O. I. Inkt, door M. HOBBEEMA, voorstellende den Watermolen in de vermaarde Schilderij van Mejufvrouw HOFMAN, waarbij eenig geboomte; alles behandeld in den trant van JACOB RUISDAAL, zoodat men deze Teekening meermalen voor het werk dezes Meesters aanzag.

PIETER BOUT; bij het berigt, wegens hem door ons gegeven (2), kunnen wij nog voegen, dat PIETER OF PETER BOUT te *Brusfel* geboren werd

(1) Zie den Catalogus, te *Amsterdam*, bij JOANNES SMIT, bl. 73, N°. 51.

(2) Zie van het eerste Deel onzer Gesch. bl. 128.

werd, omtrent het jaar 1660, en aldaar woonachtig was. Wij zagen van hem Gezigten in en om die stad, fiks en uitvoerig gefchilderd, en gestoffeerd met een aantal welgeteekende beeldjes. Men heeft ook door P. BOUT fraaije en uitvoerige Teekeningen met O. I. inkt, Pleisterplaatfen, Jagtgezelschappen en dergelijke voorstellende. In den Catalogus der belangrijke Teekeningen nagelaten door S. FEITAMA te *Amsterdam*, was er een door dezen Meester, verbeeldende een Dorpsgezicht, waar een Hoeffmid een Paard beslaat, A^o. 1680 (1). Zij gold *f* 41,— Hij heeft ook sommige zijner Landschappen in het koper gebragt, mitsgaders andere onderwerpen.

Onder de rijke Prentenverzameling van den Baron VAN LEIJDEN VAN VLAARDINGEN, te *Amsterdam* verkocht in Mei 1811, bevonden zich vier stuks Land- Strand- en Watergezigten, door P. BOUT, die *f* 8,— golden (2).

DIRK STOOP; bij het berigt, dat wij wegens hem gaven (3), kunnen wij het volgende nog voegen, dat wij vonden in de *Beschrijving der Stad Ouwater*, door G. R. VAN KINSCHOT, daar de schrijver, sprekende van de Vroedschapskamer op het Stadhuis daar ter stede, zegt: „In deze kamer „hangt een fraai en groot stuk Schilderij, zeer „kuntig gefchilderd door D. STOOP, Utrechtte- „naar, ter gedachtenis van de veelvuldige wreed-
he-

(1) Zie den Catalogus, bl. 27, N°. 71.

(2) *Ibid.* bl. 182, N°. 88.

(3) Zie het eerste Deel onzer Gesch. bl. 129.

„ heden, door de Spanjaarden, bij de verovering
 „ dezer stad gepleegd, waarop het volgende onder-
 „ schrift te lezen is: „ „ *Oudewater* onder PHILIPS
 „ „ II, Koning van *Hisp.*, door beleid van HIERGES,
 „ „ belegerd 19 Julij, is, na dapper beschieten
 „ „ ende gruwelijk gevegt, stormenderhand ingenoo-
 „ „ men; Soldaten, Burgeren, Vrouwen en Kin-
 „ „ deren wreedelijk vermoord, ende de stad ver-
 „ „ brand den 7den Augusti 1575.” ” (1)

JAN PIETER STOOP, mede door ons ver-
 meld (2), schijnt ook voor te komen alleen onder
 den naam van J. STOOP; althans in de Kunstver-
 zameling van den Heer Mr. JOHAN VAN DER MARCK,
 AEGIDSZ. te *Leiden*, was eene Schilderij door J.
 STOOP, verbeeldende eene belegerde Stad, waaruit
 op de belegeraars een uitval gedaan wordt. Dit
 stuk, hoog 14½, breed 19 duimen op paneel, wordt
 als allerfrafiaist behandeld opgegeven (3).

JOHAN ADRIAAN VAN STAVEREN, in
 ons eerste Deel vermeld (4), was een zeer bekwaam
 Schilder, wiens werk wel betaald werd, zoo als
 blijkt door eene Schilderij, verkocht onder de Kunst-
 nalatenschap van den Heer J. A. BRENTANO, te
Amsterdam. Het stelde eene Nis voor, met een
bas-relief van spelende Kinderen versierd, waardoor
 men een' Doctor zag in zijn studeervertrek, met
 aan-

(1) Zie van dat Werk *Delft* 1747, 4to. bl. 29 en 30.

(2) Zie het eerste Deel onzer *Gefch.* bl. 130.

(3) Zie den *Catalogus* dier Verkoopng, te *Leiden*,
 den 25sten Augustus 1773, bl. 109, N°. 313.

(4) *Ibid.* bl. 130.

aandacht een urinaal befchouwende, hetwelk hij in de linkerhand heeft; achter hem staat eene andere Vrouw, in eene bedrukte houding; op den rand der Nis ligt een ontleedkundig boek, bij eene kunstig bewerkte kan. De uitvoering was, volgens de beschrijving, in dit stuk te bewonderen, en het stond schier gelijk aan de beste Schilderijen van GERARD DOU. Het werd dan ook door den Makelaar J. DE VRIES gekocht voor de som van f 1280,— (1), en was, naar wij meenen, op koper geschilderd.

DOMINICUS VAN TOL. (2) Onder de bovengenoemde Schilderijen van wijlen den Heer BRENTANO wordt ook melding gemaakt van eene uitvoerige Schilderij, in den stijl van GERARD DOU behandeld, en eene bedaagde Vrouw verbeeldende, welke voor een open venster staat; en eene koperen kan ledig giet; doch in plaats van DOMINICUS, staat hierbij WILLEM VAN TOL (3). Zou dit ook bij vergissing zijn? Want wij kennen geene Schilderijen door dien Meester; maar vinden in den Catalogus, door HOET, wel melding gemaakt van NICOLAAS VAN TOL, als schilder van een Godenbanket.

JACOB DE WETH (4) teekende zijn naam DE WETH, volgens een studieboekje, dat wij van hem be-

(1) Zie den Catalogus dier Verkoopning, te *Amsterdam*, den 13den Mei 1822, bl. 119, N°. 320.

(2) Zie het eerste Deel onzer *Gefch.* bl. 130.

(3) Zie gemelde Catalogus, bl. 127, N°. 338.

(4) Zie het eerste Deel onzer *Gefch.* bl. 131.

bezitten, en waarin gezigten omstreeks *Haarlem* voorkomen; doch waarin ook zijne leerlingen schijnen geknoeid te hebben.

In het uitmuntend kabinet Schilderijen van Dr. J. TAK te *Leiden*, bevond zich een stuk, voorstellende CHRISTUS, twaalf jaren oud, leerende in den Tempel, op naam van JAN DE WET (1). Zou hier de bovengenoemde ook bedoeld worden? Dit stuk werd door ABR. DELFOS gekocht voor *f* 300,—

GERRIT LUNDENS meenden wij onder de Meesters van de Hollandsche school te moeten plaatfen (2), en dat hij daarbij behoort, schijnt nader te blijken uit eene Schilderij, onder de Verzameling van PIETER VAN DER LIP, te *Amsterdam* verkocht den 14den Junij 1712. In dit Doelenstuk komt Kapitein BENNING met zijne Burgers voor, en het wordt beschreven als uitvoerig geschilderd door GERARD LUNDENS, het best van hem bekend; het gold dan ook *f* 263,— en alzoo eenige guldens meer, dan eene Schilderij door PHILIP WOUWERMAN, op dezelfde Verkoopning (3).

. LEEMANS, deden wij kennen als een bekwaam Schilder van Jagtgerceedschappen en voortgelijke (4). Van zulke stukken vindt men ook melding gemaakt in den Catalogus door HOET.

Wij bezitten het Portret van dezen Meester, op eene

(1) Zie den Catalogus, 5 September 1781, N°. 50.

(2) Zie het eerste Deel onzer Gefch. bl. 135.

(3) Zie ook den Catalogus van HOET, Deel I, bl. 147, N°. 27.

(4) Zie het eerste Deel, onzer Gefch. bl. 135 e. v.

eene zonderlinge wijze met de pen getrokken door F. H. JELGERSMA, in den smaak van den bekenden zweetdoek van VERONICA, door C. MELAN. Van deze begint, zoo als men weet, de trek uit het midden van de punt van den neus, en in het Portret van LEEMANS, dat met den achtergrond in het vierkant is genomen, aan den bovensten hoek ter linkerzijde, eindigende aan den hoek ter rechterzijde onderaan. Achter den naam van LEEMANS, onder dit Portret, leest men: „Uitmundend Schilder van „Jagttuig, enz.”

CORNELIS DECKER werd door ons als een bekwaam Landschapfchilder opgegeven (1); hier kunnen wij nog bijvoegen, dat de Heeren BISSCHOP te Rotterdam, omtrent het midden der vorige eeuw, onder hunne beroemde Verzameling Schilderijen een uitmundend Landschap bezaten, door CORNELIS DEKKER, met Koeijen gestoffeerd door ADRIAAN VAN DE VELDE, waaruit men besluiten mag, dat deze twee Meesters, tijdgenooten waren. In den Catalogus, door HOET, wordt eene Wevershuishouding, door CORNELIS DEKKER, vermeld, gestoffeerd door A. VAN OSTADE (2).

In een Werkje door JAN VAN WESTERHOVEN, getiteld: *De Schepper verheerlijkt in zijne Schepselen*, Haarlem 1685, 12mo., vindt men fraaije Prentjes, door C. DECKER geteekend en geëtst. Onder dezelve is een uitgestrekt Gezigt van een der

(1) Zie het eerste Deel onzer Gesch. bl. 136.

(2) Zie van gemelde Catalogus, Deel II, bl. 265, N°. 25.

der Duinen, genaamd *de Blinkert*, achter *Overveen*, naar den kant van *Haarlem*; het is volkomen in den trant van JACOB RUISDAAL. In de *Beschrijving der Stad Delft*, door D. VAN BLEIJSWIJK, EZ., staan eenige dergelijke Prenten, door C. DECKER, en alzoo gesaamteekend; doch op een derzelve, *Voorburg* verbeeldende, leest men duidelijk COENRAET DECKER (1).

J. F. SOOLEMAKER; van hem gaven wij een kort berigt, waarbij gezegd wordt, dat hij sommige voornamen Nederlandsche Meesters nabootste; hier kunnen wij nog bijvoegen, dat zich in de Verzameling van BRENTANO, te *Amsterdam*, eene der fraaiste en kapitaalste Schilderijen van J. F. SOOLEMAKER bevond, verbeeldende een Italiaansch Landschap, rijk gestoffeerd met een menigte gaand- en rustend Vee, vergezeld door verscheidene Huislieden, en bij eene Fontein Reizigers met beladene Ezels. Sommige voornamen Nederlandsche Meesters schijnt SOOLEMAKER in dit stuk te hebben willen nabootsen, als: PHILIP WOUWERMAN, BERCHEM, DU JARDIN, WIJNANDS, W. ROMEIN, LINGELBACH of KLOMP. Het werd onder de Kunstnalenenschap van den Heer BRENTANO verkocht, den 13den Mei 1822, voor *f* 715,— (2)

AELBERT KLOMP deden wij als een zeer bekwaam Schilder in het vak van Landschappen met Vee

(1) Zie van dit Werk *Delft*, bij ARNOLD BON, 1667. 4to. tegenover bl. 104.

(2) Zie den Catalogus, *Amsterdam*, bladz. 152, namelijk der Schilderijen, en aldaar bl. 118, N°. 315.

Vee kennen (1). Hierbij kan nog berigt worden, dat wij een paar uitmuntende Schilderijtjes van dezen Meester bezitten, rijk gestofterd met Koeijen, Osfen, Schapen, Geiten enz. in bevallige Landschappen, en gejaarmerkt 1602 en 1603. Zij schijnen van 's mans besten tijd; de teekening is juist, en de behandeling heeft bij het eene in sommige opzichten, wel wat van POTTER, en in het andere van ADR. VAN DE VELDE.

De Heer DE BURTIN spreekt van hem in zijn Werk, getiteld: *Connoissance des Tableaux*, van A. KLOMP, rangschikkende hem onder de beste Hollandfche Schilders.

ADRIAAN OUDENDIJK, bij het berigt, dat wij van hem gaven (2), kunnen wij het volgende nog voegen.

De Luitenant-Kolonel VAN TUIJL, in 1835 te *Haarlem* woonachtig, ontving toen, uit *Utrecht* eene kloeke Schilderij, door D. MAAS en A. OUDENDIJK, gelijk er duidelijk op stond; dit fraaije en welbewaarde stuk stelde de Groote Markt van *Haarlem* voor, te zien van den kant van het Stadhuis, naar de Groote Kerk, de Vischmarkt en de Hal. De gebouwen, die naauwkeurig geteekend en goed geschilderd zijn, heeft A. OUDENDIJK zekerlijk vervaardigd, en de figuren zijn kennelijk door D. MAAS, als: op den voorgrond een, naar het schijnt, aanzienlijk Heer, gezeten op eenen zeer fraaijen witten hengst; naast hem rijdt een ander op een bruin paard,

(1) Zie het eerste Deel onzer Gesch. bl. 146.

(2) *Ibid.* bl. 146 e. v.

paard, en achter hen ziet men een' knecht te voet, een pols- of springstok dragende en eenige lange honden geleidende; voorts eene aanzienlijke Juffer, die door Heeren beleefdelyk gegroet wordt, terwijl eene dienstmeid, een' marktemmer dragende, haar volgt. Aan de andere zijde ziet men een' persoon, op een galopperend bruin paard; verder een' sleper, wiens paard eene baal trekt, en verscheidene andere figuren. Alles zeer goed uitgevoerd.

ABRAHAM VERBOOM, van wien wij spraken als van iemand, van wien men weinig weet (1), kunnen wij het volgende nog zeggen. Van A. VERBOOM vond men onder de belangrijke Teekeningen, nagelaten door den Kunstminnaar en Dichter S. FEITAMA, te *Amsterdam*, welke Verzameling aldaar verkocht werd den 16den October 1758, een Hollandsch Landschap, in de manier van RUISDAAL, uitgevoerd met O. I. inkt. Het beviel den Liefhebbers zeer wel, en werd door den Heer MUILMAN gekocht voor *f* 24,10,— dat toen geen geringe prijs was (2).

Onder de namen van Commisfariſen bij de Edel Mogende Heeren Staten van *Holland* en *West-Vriesland*, gecommitteerd tot de tauxatie van den duizendsten penning binnen *Haarlem*, in het jaar 1620, welke namen gesteld waren op eene quitantie van den Ontvanger P. MAERTZ OUDEWAECH; onder die namen vonden wij dien van F. W. VERBOOM,
Wel-

(1) Zie het eerste Deel onzer Geschiedenis, bl. 147.

(2) Zie den Catalogus, bl. 78, N°. 23.

Welligt was onze Schilder een bloedverwant van dezen.

In den Catalogus, door HOET en TERWESTEN, komen eenige Landschappen voor, door VERBOOM, waarvan sommige gestoffeerd zijn, door voorname Meesters, als door A. V. D. VELDE, LINGELBACH en PHILIP WOUWERMAN (1).

Onder de rijke Prentenverzameling van wijlen den Baron VAN LEIJDEN VAN VLAARDINGEN, bevonden zich drie stuks, door A. VERBOOM, met reden als zeer zeldzaam opgegeven, namelijk, een Landschap met Jagers, en drie onderscheidene Boschgezigten. (2).

ADRIAAN DE PAAPE is door ons mede opgegeven, als behoorende onder die Meesters, van wien men weinig weet (3). Intusschen is ons het volgende, hem betreffende, nog kenbaar geworden.

Onder de nagelatene Schilderijen door CORNELIS VAN DIJCK, die den 10den Mei des jaars 1713 in 's Hage verkocht werden, bevond zich eene door ADRIAAN DE PAAPE, voorstellende eene Keuken, waarin eene Vrouw knollen schilt. Dit stuk wordt opgegeven als tot zijne beste behoorende (4). Een dergelijk stuk, daar eene Vrouw een' Haan plukt en verder bijwerk, bevond zich in de keurige Verza-
me-

(1) Zie van HOET en TERWESTEN het derde Deel, bl. 419, N°. 55, bl. 524, N°. 81, en bl. 647; N°. 47.

(2) Zie den Catalogus dier Verzameling, bl. 182, N°. 62 en 63.

(3) Zie het eerste Deel onzer Gesch., bl. 148.

(4) Zie ook den Catalogus, door HOET, D. I. bl. 170.

meling van den Heer MULLER te *Amsterdam*; het was meer in den trant van Q. BREKELENKAMP, dan van G. DOU geschilderd. Dit stuk is in den Catalogus voor de Verkoopning dier Verzameling, te *Amsterdam*, den 2den April 1827, beschreven, als natuurlijk en uitvoerig behandeld. Het gold *f* 490,— terwijl men op dezelfde Verkoopning voor een stuk van G. J. J. VAN OS, een doode fazant, met eigenaardig bijwerk, *f* 400,— besteedde (1). Bij de Schilderij, door DE PAAPE, staat ook aange teekend, dat zijne werken weinig voorkomen.

SEBASTIAAN SAVERY, werd door ons als een verdienstelijk Teekenaar en kunstig Plaatsnijder, te *Amsterdam* beschreven (2), en wij kunnen thans wegens hem het volgende nog zeggen. Hij graveerde naar QUAST vier stuks Boeren-Binnenhuizen, alsmede twaalf zoogenaamde Boerenlevens. De Platen in VAN DER VEENS *Zinnebeelden*, of ADAMS *Appel*, *Amsterdam* 1642, in 4to., vijftig Prenten bevattende, behalve den titel, alle zeer fraai, werden door SAVERY geëtst. Hij graveerde het Portret van den vermaarden LEECH-WATER, in 1643, naar J. DE KEIJZER; een versje onder dit Portret staande, geven wij hierbij, hoezeer eigenlijk niet tot ons werk behoorende, dewijl thans eindelijk een aanvang gemaakt is met het droogmaken van de *Haarlemmer Meer*; iets, dat LEECH-WATER reeds wilde ondernemen, dus luidt dit versje: (3)

Dit

(1) Zie gemelden Catalogus, N°. 53 en 54, op bl. 27.

(2) Zie van het eerste Deel onzer *Gesch.* bl. 152 e. v.

(3) Het Portret met dit versje staat voor het *Haarlemmer-Meerboek*, waarvan verscheidene drukken in 4to.

Dit is LEECH-WATERS beeld; aanschouwers! ziet vrij toe;
 Zijn geest, die altijd werkt en nimmermeer is moê,
 Aan 't geen zijn vaderland tot welstand kan verstrekken;
 Zich in zijn Meerboek zal ten deele aan u ontdekken:
 Wat de andre rest belangt, die spreidt zich wijd en breed,
 En vat in zijn vernuft, wat iemand wist of weet.

J. J. SCHIPPER.

Voor den zevenden druk van dit *Haarlemmer-Meerboek* staat eene kopij, naar het Portret, door SAVERY gegraveerd; deze kopij werd in het koper gebragt door J. LAMSVELD.

Ook het Portret van onzen geachten Dichter D. R. KAMPHUIZEN werd naar CASTELIJN, door J. SAVRY, want zoo vinden wij zijn' naam doorgaans gespeld, gegraveerd.

Nog heeft men van dezen Meester een Werkje, bestaande uit twee-en-dertig kleine Prentjes, Bedelaars en Landloopers, in den trant van CALLOT, voorstellende, de *Janhagel-Compagnie* genaamd.

GERARD HONTHORST wordt, benevens zijn' broeder, insgelijks door ons vermeld (1); en hierbij kunnen wij de volgende bijzonderheid nog voegen, dat, volgens eenen eigenhandigen brief, dien wij van den eerstgenoemden bezitten, hij genaamd was GERRIT VAN HONTHORST. Deze brief is gerigt aan CONSTANTIJN HUIJGENS, en daarin wordt deszelfs hulp verzocht, ter instaatstelling van JOHAN VAN BRONKHORST, om het belegerd *Breda* in *profil* en in *plattè forme* te kunnen afteekenen. Voorts noemt G. VAN HONTHORST gemelden J. VAN BRONKHORST

HORST

(1) Zie het eerste Deel onzer Gesch. bl. 154 e. v.

HORST een' fraai Teekenaar en een' zeer goed Etfer. Deze brief was gedagteekend uit *Utrecht*, den 29sten Augustus 1637.

Van WILLEM HONTHORST wordt in het berigt van deze gebroeders het eerst gesproken; NICOLAI zegt in zijn Werk, getiteld: *Description de Berlin*, dat deze Schilder in 1680 te *Berlijn* nog leefde, en dit gezegde kan men alzo voor waarheid aannemen.

Teekeningen of Prenten, door de gebroeders VAN HONTHORST, herinneren wij ons niet ergens gezien te hebben; hunne schetfen zijn waarschijnlijk verloren geraakt.

CHRISTIAAN HUIJGENS deden wij kennen als een' geleerd en aanzienlijk man, die tevens de schoone kunsten met lof beoefende (1), en weten hier thans niets bij te voegen, dan dat er van hem een Portret bestaat, door F. OTTENS; doch wij mogen niet nalaten, hierbij een berigt te geven, aangaande een' ouder broeder van dezen CHRISTIAAN, genaamd CONSTANTIJN *den Jongen*, die, zoowel als zijn vader en broeder, op eene niet minder verdienstelijke wijze de Teekenkunst beoefende; zoo als blijkt uit een aantal zijner Teekeningen, welke ons in 1822 in handen kwamen; en die hij als Geheimschrijver van Prins WILLEM III, gedurende eenen veldtogt met Hoogstdenzelven, grootendeels vervaardigde; zijnde dezelve veelal schetfen en afbeeldfels van plaatsfen, waar omstreeks het leger zich toen heeft opgehouden, doorgaans met de pen

(1) Zie het eerste Deel onzer Gesch. bl. 157 e. v.

en bruinen inkt meesterlijk afgebeeld, in den trant van J. LIEVENS en andere onzer groote Meesters, alsmede van eenige plaatsfen in ons Vaderland, zoo als te *Dieren*, te *Apeldoorn*, te *Zuilichem*, te *Amsterdam*, te *Haarlem*, enz. van 1679 tot 1680 of daaromtrent (1). Deze Teekeningen zijn vervolgens den 17den Februarij 1823, op eene openbare Verkoopng te *Amsterdam*, alle bij elkander, en vervolgens weder afzonderlijk verkocht geworden, en waren den Kunstminnaren zeer welkom (2), dewijl dergelijke weinig bekend waren en natuurlijk zeer in den smaak vielen; thans dienen zij tot een voornaam sieraad in onderscheidene Kunstkabinetten.

Men heeft een kloek Medailjon, met het Portret van CONSTANTIJN HUIJGENS, jz. waarvan wij een afgietfel in gips bezitten. Hij overleed in November 1697.

JACOB WALTSKAPELLE, of WALSCAPELLE, is door ons als een verdienstelijk Bloemen- en Vruchtenschilder vermeld (3), waarbij wij nog het volgende kunnen voegen. Op de Kunstverkoopng van wijlen Mevrouw HOGGUER te *Amster-*

(1) Zij waren afkomstig uit den Boedel van eene hoogbejaarde *Freule* in 's *Hage*; wier moeder aan het geslacht van HUIJGENS verwant was, en welke *Freule* federt eenigen tijd overleed.

(2) Zie den Catalogus, waarbij ook eene hoogstbelangrijke verzameling van Handschriften van den beroemden CONSTANTIJN HUIJGENS, Heere van *Zuilichem*, alsmede van deszelfs zonen CONSTANTIJN en CHRISTIAAN, Omflag C, op bl. 5, 6 en 7.

(3) Zie het eerste Deel onzer *Gefch.* bl. 159 e. v.

sterdam, den 18den Augustus 1817 e. v. dagen, bevond zich eene fraaije Schilderij, door J. WALSCAPELLE, op paneel en aldus beschreven: (1)
 „ Op eene tafel, welke met een paars kleed gedekt
 „ is, ziet men verscheidene met smaak gerang-
 „ schikte vruchten, een' schotel met oesters, half-
 „ geschilden citroen, brandende lont, zwavelstok-
 „ ken, glazen met wijn en wijnranken. Alles de-
 „ licaat en uitvoerig gepenseeld.” De Heer L. B. COCLERS kocht dit stuk voor *f* 122,—

In den Catalogus, door HOET, komt mede eene Schilderij van WALSCAPELLE voor, zijnde een Bloemstuk (2).

JAN VAN DE KAPELLE, van wien wij als Schilder van Zeestukken en Binnenwaters melding maakten (3), heeft ook voorstellingen van Ijsvermaken zeer goed geschilderd. Wij zagen dergelijke stukken van dezen Meester, welke natuurlijk en bevallig waren, schoon wel eens wat donker in de schaduw. Zijne werken worden in het algemeen, naar het ons toeschijnt, onder die van onze voorname Meesters, door sommigen met regt gerangschikt.

ABTSHOVEN, door ons vermeld, als schilderende in den trant van TENIERS (4), hebben wij mede genoemd gevonden F. VAN ABSHOVEN; ook zagen wij van zijn werk met het naammerk F. A. Som-

(1) Zie den Catalogus dier Verkoop, bl. 34, N°. 94.

(2) Zie dien Catalogus, D. II, bl. 167.

(3) Zie van onze Gesch. het eerste Deel, bl. 163.

(4) *Ibid.* bl. 182.

Sommige zijner Schilderijtjes zijn in den trant van Q. BREKELENKAMP.

B. MATTON, door ons onder de overgeflagene Schilders uit de Hollandsche school opgegeven (1), was een zeer verdienstelijk Schilder, wiens naam op verschillende wijzen gespeld wordt, als: MATHON, MATON en MATTON. In de rijke Kunstverzameling van den Heer J. SIX VAN HILLEGOM te *Amsterdam*, zagen wij met genoegen een Schilderijtje, voorstellende een' Man bij eene' Vrouw; waarschijnlijk Portretten, in den trant van WILLEM VAN MIERIS; doch ook hier scheen de naam van den Schilder gespeld MATON, en niet MATTON.

DOMER gaven wij op als een' Teekenaar en Schilder, van wien geene levensberigten voorkomen, hoewel men van zijn werk niet zeldzaam aantreft (2). In de Verzameling van den Heer J. A. BRENTANO zagen wij eene Schilderij, met de naamteekening J. DOMER; dezelve stelde een Boeren-Buitenhuis voor, waar een kwakzalver bezig was, met eenen Boer eene kies uit te trekken, waarbij een aantal toeschouwers, welke dit lagchende aanzien (3).

Naar eene Teekening, door DOMER, heeft CHEDEL eene Prent gegraveerd, die bij de Wed. T. CHEREAU te *Parijs* werd uitgegeven; deze Prent stelt, volgens het onderschrift, voor den ingang van eene Spelonk, of het Vagevuur van St. PATRIK,
in

(1) Zie het eerste Deel onzer Gesch. bl. 183.

(2) *Ibid.* bl. 183.

(3) Zie den Catalogus dier Verkoopng, *Amsterdam*, 13 Mei 1822, bl. 32, N°. 83.

in *Ierland*, *Entrée à la Caverne, ou Purgatoire de St. PATRIK en Irlande*. Het bijgeloof doet in deze grot, naar verhaald wordt, spoken en booze geesten verschijnen, en oudtijds hield men haar voor een' der ingangen van de hel.

Naar deze Teekening te oordeelen, schijnt onze DOMER ook in *Ierland* geweest te zijn.

De Kunstgraveerder JZ. DE WIT, JANSZ, heeft het Portret van DOMER naar REMBRANDT geëst; maar het komt weinig voor.

DE RUE, DE LA RUE, gezegd VERSTRATEN, gaven wij op als Teekenaar van Nederlandsche Landschappen (1). Van hem vonden wij ook schilderwerk, namelijk bij den Heer A. CLATERBOS te *Haarlem*, die een dergelijk stukje bezat, voorstellende een Landschap, met bergen, geboomte en eene stad, naar het schein, in het verschieft, gestoffeerd, op den voorgrond, met eenige landlieden bij een water. Achter op dit Schilderijtje las men: „LAMBERT VERSTRAATE, of *alias* DE „RUE, ontvangen uit handen van een zijner famielje, die hij dit present gedaan heeft.”

Inzonderheid de figuurtjes en het geboomte vonden wij verdienstelijk geschilderd.

JAN PIETERSZ. ZOMER; bij het berigt, wegens hem gegeven, spraken wij van zijn Portret, in eene zwarte Kunstprent, naar eene Schilderij, door NORBERT. VAN BLOMME, welke Schilderij wij bezitten (2). Naar deze is ook eene grootere zwarte

Kunst-

(1) Zie het eerste Deel onzer Gesch. bl. 193.

(2) *Ibid.* bl. 194 e. v.

Kunstprent vervaardigd; men leest boven dat Portret: *Ars haec mea vita*, en op een boek, naast hetzelfde gelegen, *Eximia Pictor. Societat. Kal. Jan. MDCCXVII. iconem* DDD. ARN. VAN HALLEN. Onder dit boek ligt eene Prent, met het borstbeeld eens lagchenden Grijsaards, waaronder men leest: DEMOCRITUS. Op de plint, onder dit Portret, staat het volgende versje:

't Is SOMER (1), dien gij ziet hier afgebeeld naar 't leven,
 In kundigheid van kunst ten toppunt opgeheven;
 In PALLAS oefenschool van jongs af opgevoed;
 's Mans jaren zijn gekroond met een verheugd gemoed.
 De hemel gun hem 't heil, dat hij mag evenaren,
 Tot nut en lof der kunst, 't getal van honderd jaren.

R. VERHULST beschreven wij als een' zeer verdienstelijk Beeldhouwer (2); bij dat bericht kunnen wij het volgende nog voegen.

In de uitmuntende Kunstverzameling van PIETER LOCQUET te *Amsterdam*, waren drie stukken Beeldwerk, in ivoor, van VERHULST (3). Het eerste was eene groep van twee beelden, voorstellende HERCULES, den roover CACUS verflaande (4), de twee anderen waren medaillons, met de beeldtenissen van den Schout-

(1) Zoo vindt men zijnen naam meermalen geschreven en niet ZOMER.

(2) Zie het eerste Deel onzer Gesch. bl. 200.

(3) Zie den Catalogus der Rariteiten, verkocht te *Amsterdam*, September, 1783, bl. 19 en 20, N°. 81, 82 en 83.

(4) Deze groep werd verkocht voor f 105,—

Schout-bij-Nacht DAVID VLUGH en den Admiraal JACOB BARON VAN WASSENAAR OBDAM.

Door R. VERHULST werd het beraamde Praalgraf geteekend voor HUGO DE GROOT. Men vindt het gegraveerd door C. PHILIPS in G. BRANDTS *Historie van het Leven des Heeren HUIG DE GROOT*, tegenover bl. 416. Ook blijkt uit het aldaar te boek gestelde, dat dit Praalgraf tot een model door VERHULST geboetseerd is, alsmede dat de Kunstenaar federt ontworpen en geteekend heeft het Praalgraf voor den Admiraal DE RUITER, in het Koor der Nieuwe Kerk te *Amsterdam*, en dat de voornaam van dezen kunstigen Beeldhouwer was, ROMBOUT (1).

ZACHARIAS WEBBERS (2). Van dezen weinig bekenden Schilder kunnen wij het volgende nog berigten.

Het boekje, getiteld: *De ware oorsprong, voort-en ondergank des Satans, enz.* door JOHAN ADOLPHSZ., wordt aan ZACHARIAS WEBBERS toegeschreven. De eerste druk daarvan schijnt te zijn *Amsterdam* 1695, 8vo., een volgende mede aldaar 1716, 8vo., nadat er in 1703 een druk, insgelijks in 8vo., te *Workum* was uitgekomen; de vierde druk is van *Amsterdam* 1729, in 8vo, en deze schijnt de laatste te zijn. Men ziet dus, dat dit boekje nog al in trek was. Zie PLACCIUS, *Theatr. Anonymorum et Pseudonymorum*, pag 13, N°. 36, waarbij gezegd wordt: z. WEBBER, *Pictor*
eru-

(1) Zie ook ALKEMADE, *Inleiding tot het Ceremonieel der Begrafenisfen*, bl. 240 e. v.

(2) Zie het eerste Deel onzer Gesch. bl. 207.

eruditus Amstelodami; z. WEBBER, geletterd Schilder van *Amsterdam*.

In LE LONG, *Boekzaal der Nederduitsehe Bijbels*, vindt men ook melding gemaakt van z. WEBBER, maar niet WEBBERS, als de uitgever van een Nieuw Testament van Dr. MARTINUS LUTHER, te *Amsterdam*, 1648 en 1651, in 12mo. (1).

Onder de Schilderijen, nagelaten door Mevrouw de *Douarière* VAN WARMENHUIZEN, Vrouw van *Bennebroek*, enz. in 's *Hage* verkocht, den 25sten Julij 1719, bevond zich een stuk, voorstellende de Hemelvaart CHRISTI, door WEBBER. Zie den Catalogus; N°. 11.

ADAM VAN VIANEN beschreven wij als een' zeer kunstig Zilverdrijver (2), en kunnen daarbij nog het volgende voegen. Eene keurig gedrevene zilveren Lampetkan en Schotel bevond zich in de Kunstverzameling van wijlen Mevrouw HOGGUER, te *Amsterdam*. Op den Schotel was de geschiedenis van DIANA en ACTEON verbeeld, en op de Kan die van JUPITER, in de gedaante van DIANA bij CALISTO (3).

Op eenen zilveren Drinkbeker, verbeeldende een Paard, kunstig gedreven, door ADAM VAN VIANEN, vindt

(1) Zie van dat Werk, N°. 11 de tweede uitgaaf, te *Hoorn* 1766, 4to. bl. bl. 702 en 882. Deze ZACHARIAS WEBBER schijnt dus ook uitgever van Boekwerken geweest te zijn.

(2) Zie het eerste Deel onzer *Gesch.* bl. 209.

(3) Zie den Catalogus, *Amsterdam*, 1817, bl. 139, N°. 159 en 160.

vindt men een klinkdicht in PIETER VERHOEK'S *Poëzy, Amsterdam 1726, 4to. bl. 244.*

NICOLAES MOIJAERT deden wij als een' Amsterdamschen Historiefschilder kennen (1), en vonden federt, dat hij een Hollander was, en omftreeks het jaar 1600 geboren werd; dat hij zich te *Amsterdam* nederzette in 1624, en dat men hem geene betere loffpraak kan geven, dan door te zeggen, dat hij een der nabootfers van ELSHEIMER was, en dat hij den vermaarden BERCHEM vormde. (2). Zijn naamteeken was een C met een L te zamen gestrengeld, hetgeen CLAAS VOOR NICOLAAS beteekende, en deze waren door een M, MOIJAERT, gevolgd.

De volgende Prenten vindt men opgegeven, als door NIC. MOIJAERT geteekend en gegraveerd. LOTH met zijne Dochters, in den trant van ELSHEIMER; een werkje van twaalf dieren, als: kameelen, osfen, bokken, schapen, enz. in den trant van SWANEVELDT, en een klein Landschapje met beesten, waar men aan de regterzijde een' stier ziet, in het midden drie schapen, in het verschiet koeijen, enz. In den Catalogus der Prenten van den Baron VAN LEIJDEN VAN VLAARDINGEN, vindt men nog zes stuks gestoffeerde Landschappen, door C. MOIJAERT, welke voor *f* 18,— werden verkocht (3).

HU-

(1) Zie het eerste Deel onzer Gesch. bl. 212.

(2) Zie *Notices sur les Graveurs à Besançon, 1807. 2 vol. 8vo. (par M. l'Abbé BAVAREL et MALPEZ,) pag. 83 et 84.*

(3) Zie van denzelfven bl. 108, N°. 45.

HUBERTUS QUELLINUS (1). Behalve de Platen, in het Werk, getiteld: *Bouw- Schilder- en Beeldhouwwerk van Amsterdam*, in het door ons gegeven berigi genoemd, heeft HUBERTUS QUELLINUS eenige andere Platen vervaardigd; onder anderen het Portret van PHILIPPUS IV, en Koning van *Spanje*, op zijnen troon zittende, met zijnen zoon, den jongen Kroonprins, gegraveerd in 1665.

CORNELIS DREBBEL werd door ons vermeld als een man, die de kennis der wetenschappen met de beoefening der schoone kunsten paarde (2). Wij kunnen hier nog bijvoegen, dat onze DREBBEL onderwijzer was van den beroemden CONSTANTIJN HUIJGENS, zie CONSTANTINI HUGENII, *de Vita propria*, *Harlemi* 1817, 8vo. pag. 59, waar men ook vindt, dat DREBBEL door HUIJGENS in *Engeland* ontmoet werd (3).

Zie ook wegens dezen zonderlingen man *Bijdragen tot de Geschiedenis der Wetenschappen en Letteren in Nederland*, door J. P. VAN CAPPELLE, *Amsterdam* 1821, 8vo. bl. 63 e. v.

N. N. DROST gaven wij op als een' Beeldhouwer en Boetsfeerder (4), wiens voornaam ons toen niet bekend was; federt vernamen wij, dat zijn

VOOR-

(1) Zie het eerste Deel onzer Gesch. bl. 216.

(2) *Ibid.* bl. 217 e. v.

(3) Zie ook de Nederduitsche vertaling van dit Werk, door A. LOOSJES, PZ., achter hetzelfde gevoegd. In den Catalogus van VAN LEIJDEN VAN VLAARDINGEN vindt men twee Prenten, door C. DREBBEL, voorstellende ESTHER bij AHASVEROS; zie bl. 121, N°. 63.

(4) Zie het eerste Deel onzer Gesch. bl. 223 e. v.

voornaam was ANTHONIE, blijkens verscheidene boetseersels, die men van hem vindt, beschreven in den Catalogus der Rariteiten van P. LOCQUET, te *Amsterdam*, verkocht in September 1783. Zij stelden meestal enkele Beeldjes voor van Straatloopers, Mannen en Vrouwen, hunne waren uitventende, of Bedelaars; een dezer Straatloopers verbeeldde eenen Joodschen Slagter, dragende een stuk vleesch en met een mes in de hand (1).

Wij bezitten zeer fraaije natuurlijk geteekende Vogels en Visschen, met den naam van A. DROST, en daarachter *del. ad. viv.* Hij teekende die dus, gelijk ook blijkt, naar het leven, als: een Sperwer met een vogeltje onder zijnen klauw, mitsgaders een Schelvisch en eene Wijting. Op sommige Catalogusfen zijn ons Schilderijen door DROST voorgekomen; doch zonder voornaam en gansch andere onderwerpen, dan de hier opgegevene; wij kunnen dus niet onderscheiden, of die door A. DROST zijn.

W. POMPE gaven wij op als een' niet minder kunstig Boetseerder, dan de laatst voorgaande (2), en van zijn werk wordt insgelijks gevonden in den Catalogus der Rariteiten van P. LOCQUET, namelijk, eene groep beeldwerk van ivoor, voorstellende de vier Hoofdstoffen, door Kindertjes verbeeld; deze groep moet, volgens de beschrijving, zeer fraai geweest zijn, en is voor *f* 135,— verkocht geworden (3).

A.

(1) Zie van gemelden Catalogus bl. 6 e. v.

(2) Zie het eerste Deel onzer Gesch. bl. 224.

(3) Zie den Catalogus, bl. 16, N°. 65.

A. VINKENBRINK deden wij almede kennen als een' kunstig Beeldwerker in ivoor (1), en ook van zijn werk vonden wij op den meergenoemden Catalogus van LOCQUET, alwaar op naam van ALBERTUS VINKENBRINK een aantal werken in ivoor worden opgegeven, voorstellende historische Beelden en groepen, waarbij twee van palmhout, naar de bekende Prenten van J. CALLOT; voorts twee anderen, JOSEPH, JEZUS en MARIA verbeeldende, mede van palmhout, als uitmuntend beschreven (2).

NICOLAAS VAN NEGRE is door ons als Portretschilder opgegeven (3). Onder de Portretten van hem, door SUIJDERHOEF gegraveerd, behoort dat van JACOBUS MAESTERTIUS, *Juris Consultus Belga et in Academia Lugduno-Batava jurisprudentia Antecessor ordinarius*. Onder deze Prent staat een vierregelig Latijnsch versje, door CASPAR KINSCHOT. Volgens deze Prent schijnt NICOLAAS VAN NEGRE een zeer verdienstelijk Kunstenaar geweest te zijn.

THOMAS VAN DER WILT, een Delfsch Portretschilder, vindt men in het eerste Deel onzer Geschiedenis beschreven (4). Deze Meester heeft ook historische onderwerpen geschilderd, want men vindt onder de nagelatene Schilderijen, door den Heer N. SELHOF te 's Hage, aldaar verkocht den

28sten

(1) Zie het eerste Deel onzer Gefch. bl. 224.

(2) Zie den Catalogus, bl. 24, N°. 102 en 103, en bl. 23; N°. 100 en 101.

(3) Zie het eerste Deel onzer Gefch. bl. 228.

(4) *Ibid.* bl. 241. e. v.

28sten Maart 1759, een stuk, verbeeldende JUPITER, in de gedaante van gouden regen bij DANAË, hoog 1 voet $8\frac{1}{2}$ duim, breed 1 voet $5\frac{1}{2}$ (1). REMY, in zijn' *Catalogue raison.*, noemt een stuk op, door THOMAS VAN DER WILT, voorstellende APELLES, daar hij eene minnares van ALEXANDER schildert. Dit stuk was op doek hoog 21 duimen en 15 breed. THOMAS VAN DER WILT wordt daarbij beschreven als een Delvenaar, die Portretten en Kabinetstukjes schilderde, en in zijne geboortestad overleed (2).

Op het fraaije Portret van onzen landelijken Dichter H. K. POOT, door J. HOUBRAKEN naar TH. VAN DER WILT gegraveerd, maakte J. SPEX dit bijchrift:

Dit 's POOT, naar 't zichtbre deel, dat aardsch en sterflijk was;
Die ORFEUS van onze eeuw, dat wonder van *Parnas*.
Zijn geest, zijn groot vernuft ontdekt zich in zijn schriften,
Voor geen zoIL beschroomd, hoe scherp gewoon te
ziften (3).

ADRIAAN SCHOONEBEEK wordt door ons als een zeer verdienstelijk beoefenaar der Teeken- en Graveerkunst opgegeven, die verscheidene Boekprenten vervaardigde. Zijne Titelprenten inzonderheid hebben veel van dezelfde bewerking, als, ROMAIN

(1) Zie den Catalogus, N°. 21.

(2) Zie *Catalogue raisonné de Tableaux, etc. des meilleurs Maitres d'Italië, des Pays-Bas, etc. par PIERRE REMY à Paris, 1757, 8vo. pag. 55, N°. 73.*

(3) Zie SPEX, *Gedichten, 's Gravenhage 1755, 8vo. bl. 241.* SPEX zegt, dat dit geschilderd Portret in zijne handen is geraakt.

MEIN DE HOOGHE. Wij zagen ook titels voor Tooneel-
spelen, door A. SCHOONEBEEK, als: een fraai ge-
ëtst Prentje voor het Blijspel *Knorrepot*, door JACOB
DE PINTO, *Amsterdam* 1695, 8vo. en dergelijke
voor de *Ariadne*, door K. LESCAILLE, naar
CORNEILLE, *Amsterdam* 1693, 8vo. De Prenten
in L. SMITS *Pictura loquens*, etc. zijn mede door
A. SCHOONEBEEK vervaardigd, en volgens JAC.
SCHELTEMA (1) is eene Plaat, door *Czaar* PETER
den Grooten, onder opzigt van A. SCHOONEBEEK
te *Amsterdam*, in 1698 geëtst. Hij schijnt aldaar
woonachtig te zijn geweest.

NICOLAAS SIX. Van dezen edelen beminnaar
en beoefenaar der schoone Kunsten sprekende (2),
zeiden wij, dat er een Portret van hem bestond,
door D. MAAS; doch wij zijn nader van goederhand
onderrigt geworden, dat dit Portret is geschilderd
door den Ridder CAREL DE MOOR. Op dit Portret
maakte onze Dichter PIETER LANGENDIJK het
volgende bijchrift:

Natuurlijk, mals en fix,
Vertoont zich 't beeld van six;
Van deugd en afkomst eël,
Door 't Ridderlijk penfeel;
Daar *Leiden* roem op draagt,
En CESARS heeft behaagt (3).

J.

(1) Zie van dezen Schrijver *Geschied- en Letterkundig
Mengelwerk*, IV Deel, II stuk.

(2) Zie het eerste Deel onzer *Gesch.* bl. 253 e. v.

(3) Zie P. LANGENDIJK, *Gedichten*, *Haarlem* 1751,
4to. III Deel, bl. 472.

J. VAN DEN AVELEN hebben wij vermeld als Kunstgraveerder, en eenige proeven van deszelfs werk aangewezen (1). Wij kunnen hier nog bijvoegen eene fraaije geëtste Prent, voorstellende een Oorlogschip, waarvan de onderscheidene deelen door nummers zijn aangewezen en beschreven. In het verschieft ziet men een ander Schip. Onder deze Prent leest men: J. VAN DEN AVELE, *fec. et aqua forti*. Een jaartal vonden wij er niet bij.

BASAN en *l'Abbe* BAVAREL en MALPEZ maken geene melding van J. VAN DEN AVELEN.

SIMON SCHIJNVOET komt in het eerste Deel onzer Geschiedenis der Vaderlandsche Schilderkunst voor, als een vermaard Bouwmeester, enz. (2) In de vermaarde Kunstverzameling van wijlen den Heer W. P. KOPS, te *Haarlem*, bevond zich een aantal Titelornamenten, Piramiden, Vazen, Fonteinën, en andere sieraden voor Lusthoven, enz. alleruitvoerigst met de pen en O. I. inkt geteekend, door S. SCHIJNVOET. Deze Verzameling werd opgegeven als bestaande uit ruim 85 stuks (3). Zij werden in eens verkocht.

Op de afbeelding van SIMON SCHIJNVOET, Architect, enz. maakte ABRAHAM BOGAERT een versje. Men heeft mede een zwartkunst portret van dezen Bouwmeester, door PETR. SCHENK.

F. BLEIJSWIJK werd door ons als Plaatfnijder ver-

(1) Zie het eerste Deel onzer Gesch. bl. 255.

(2) *Ibid.* bl. 260 e. v.

(3) Zie den Catalogus dier Kunstverzameling, bl. 104.

vermeld (1); thans kunnen wij nog daarbijvoegen, dat hij onstreeks het jaar 1720 te *Leiden* woonde en aldaar de Graveerkunst beoefende.

In de *Beschrijving der Nederlandsche Historiepenningen*, door VAN LOON, vindt men eenige fraaije Vignetten, door F. BLEIJSWIJK geteekend en gegraveerd.

ARNOUD VAN HALEN deden wij kennen als Schilder, Teekenaar en Plaatfijder (2). Bij dit bericht kunnen wij nog voegen: dat deze Meester gansch niet onbedreven was in het zwartkunst schrappen; gelijk blijkt uit het door hem vervaardigde Portret van den tachtigjarigen LAMBERT BIDLOO, Schrijver van een Dichtwerk, onder den titel van *Panpoëticon Batayum*, waarin hij het Kabinet, bevattende de afbeeldingen van voornamelijk Nederlandische Dichters, grootendeels door onzen VAN HALEN geschilderd, bezingt; deze bragt niet slechts het Portret van den grijzen BIDLOO in zwartkunst, gelijk men het voor sommige exemplaren van het *Panpoëticon* vindt, maar hij heeft hem ook in olie verw geschilderd.

A. DE L'ORME werd door ons als een beroemd Meester in het voorstellen van Kerken en prachtige Gebouwen opgegeven (3). In de Kunstverzameling van den Heer J. A. BRENTANO, te *Amsterdam*, waren twee zeer fraaije Schilderijen, door A. DE L'ORME, voorstellende Binnengezichten van

(1) Zie het eerste Deel onzer *Gesch.* bl. 269.

(2) *Ibid.* bl. 272 e. v.

(3) *Ibid.* bl. 283.

van prachtige Tempels, rijk gestoffeerd met beelden en gedenkteekenen, door PALAMEDES, krachtig en meesterlijk geschilderd (1).

PIETER VAN DEN BERGE gaven wij op als een' Hollandsch Teekenaar, Plaatfnijder, enz. noemende daarbij eenige zijner werken op (2); hierbij kunnen wij nog voegen de menigvuldige Prenten, voorkomende in het berijmde Tooneelwerk, door HENDRIK VAN HALMAEL, onder de spreuk: *Purgat et Ornat*, te *Amsterdam*, bij E. SOLMANS en anderen, uitgegeven in 4to. 1699 tot 1713, en gemeenlijk voorkomende in vier banden. De zamenstelling van sommige dezer Prenten, overeenkomstig het onderwerp, is niet onaardig. Onder verscheidene derzelve leest men P. V. D. BERGE, *del. et fec.* of *inv. del. et fec. cum Privil* (3). Het Tittelvignet stelt eenen Kam voor, tusfchen de woorden *Purgat et Ornat*: hij zuivert en versiert; doelende op het nut des Tooneels. Verscheidene stukken zijn meermalen herdrukt, en in de *Naamrol van Nederduitfche Tooneelfpellen*, nagelaten door Mr. J. VAN DER MARCK, æz. te *Leiden*, 1774, 8vo. vindt men twee-en-dertig onderscheidene stukken opgenoemd.

. . . LANKHORST wordt door ons kortelijk opgegeven als Boetfeerder, en was een Beeldfnijder in

(1) Zie den Catalogus der Verkoopng, 13 Mei 1822, bl. 74, N°. 197 en 198.

(2) Zie van het eerste Deel dezer Gefch. bl. 287.

(3) Wij bezitten eenige dezer oorspronkelijke Teekeningen.

in ivoor, van zeer fraaije Beelden en Groepen, welke in de Kunstverzamelingen gevonden worden (1). Zoo vindt men onder de nagelatene Rariteiten van P. LOCQUET, te *Amsterdam*, een Kunststuk, door LANKHORST in ivoor bewerkt, en aldus beschreven: „Een *Bas-relief*, verbeeldende JOSEPH, MARIA en „het Kindje, kunstig gebeiteld.” Het werd verkocht voor *f* 32,— (2).

Naar men ons vervolgens berigtte, was deze LANKHORST Zilvermid te *Amsterdam*, en wij vonden onder oude aantekeningen: „LANKHORST, „Zilvermid; van hem wordt gevonden bij J. A. B. „een in het ivoor bewerkt stukje, verbeeldende „een heilige Famielje, naar een' Italiaansch Meester; zeer fraai.”

ADRIAAN VAN DER LAAN deden wij almede als een' verdienstelijk Teekenaar en bekwaam Plaatfnijder, Leermeester van den beroemden JAN PUNT, kennen (3). Hierbij kunnen wij nog voegen, dat de Plaat, voorstellende de moord van Prins WILLEM I, staande voor de *Lofverkondigende Verhandeling, over de laatste bede van dien Vorst, 's Hage* 1734, 8vo. door A. VAN DER LAAN is geteekend en gegraveerd.

MARIA DE WILDE, bij hetgeen wegens haar door ons gezegd is (4), kunnen wij het volgende nog voegen: deze aanzienlijke Kunstenares, vervaardig-

(1) Zie het eerste Deel onzer *Gesch.* bl. 291.

(2) Zie den *Catal.*, van Rariteiten 1783, bl. 14, N°. 58.

(3) Zie het eerste Deel onzer *Gesch.* bl. 14, N°. 58.

(4) *Ibid.* bl. 293 en 294.

digde ook eenige Treur-, Blij- en Kluchtfpelen in verzen; zij werden te *Amsterdam* gedrukt in 1710—1755, in 8vo. en zijn daar ook gespeeld geworden; voor het Treurspel *ABRADATES en PANTHEA* zijn verscheidene lofdichten gevoegd.

Nog bestaat er van *MARIA DE WILDE* een geëtt Portret, door *P. V. D. BERGE* en *L. M. Q.*; zij wordt daar voorgesteld, zeventien jaren oud zijnde; onder hetzelfde staat een Latijnsch versje, door *DAVID VAN HOOGSTRATEN*.

PAS of *VAN DER PAS*; van dezen, als Landschapshilder, is door ons met één woord gesproken (1). Op eenen Catalogus van Schilderijen, te *Amsterdam* verkocht, den 17den September 1766, wordt, onder N°. 42, gevonden een klein stukje op koper, verbeeldende de Besnijdenis van den Zaligmaker, zeer uitvoerig en net geschilderd door *C. DE PAS*; ook is het graveerwerk van *CRISPIJN DE PAS*, of *VAN DE PAS*, niet onbekend. Van hem spreekt *BASAN* in zijne *Dictionnaire des Graveurs*, en geeft eenige andere van dien naam op. Deze *CRISPIJN VAN DE PAS*, bijgenaamd *de oude*, was Boekhandelaar te *Amsterdam*, gelijk onder anderen blijkt uit een werkje in 4to., getiteld: *Onderganck des Roomschen Arends*, door hem in 1642 in die stad uitgegeven, met zeer fraaije Prentjes, door den uitgever gegraveerd en waarschijnlijk ook geteekend. De Schrijver van dit boekje is genaamd *BARTHOLOMEUS HULSIUS*; het is met versjes doormengd.

PIETER MAAS; ook deze naam werd door ons

(1) Zie het eerste Deel onzer Gesch. bl. 295.

ons genoemd, zonder dat wij iets bijzonders van hem wisten te zeggen (1). Naderhand is ons die naam voorgekomen in den Catalogus der rijke Prentenverzameling van den Baron VAN LEIJDEN VAN VLAARDINGEN, alwaar zich eene Prent bevond, door P. MAAS, voorstellende MARIA met het Kindje, vergezeld van Engelen, op bl. 157, N°. 108. Van deze Prent wordt ook melding gemaakt in het Werk, ten titel voerende: *Notice sur les Graveurs, par BAVAREL et MALPEZ*, reeds meermalen door ons vermeld, alwaar dezelve wordt opgegeven als eene voorname, van dezen Meester, van wien men nog eenige anderen opgeeft, benevens zijn' *monogram*. Volgens dezen Schrijver was PIETER MAAS een Nederlandsch Plaatfnijder, die omstreeks het midden van de zestiende eeuw leefde, en verscheidene Prenten graveerde, waarvan enkele met zijnen naam, andere met zijnen *monogram* en met het jaartal, als 1577, geteekend zijn: BASAN, in zijne *Dictionnaire des Graveurs*, spreekt van dezen Plaatfnijder niet.

LIJNHOVEN, van wiens Teekeningen, Landschappen en Oorlogsbedrijven voorstellende, wij melding maakten (2), kunnen wij thans nog zeggen, dat in den Kunstcatalogusfen van SIJBRAND FEITAMA, ook als Dichter bekend, eene Teekening gevonden wordt, door LINHOVEN, zoo als de naam daar geschreven is, voorstellende een Marsch van Ruiters in een Landschap, met O. I. inkt en de pen

(1) Zie het eerste Deel onzer Gesch. bl. 296.

(2) *Ibid.* bl. 297.

pen geteekend (1), en verder twee Gelderſche Landſchappen met de pen (2).

D. KOEDIJCK komt in onze Geſchiedenis voor als Kunstgraveerder en Schilder (3). Zou deze een ander zijn, dan COEDIJK, van wien de vermaarde Schilderij, bekend onder den naam van den Wenteltrap, benevens een tweede, door denzelfden Meester, in de beroemde Verzameling van BRAAMCAMP aanwezig waren? en waaruit deze Wenteltrap verkocht werd voor *f* 3400,— (4) om met de niet minder vermaarde Kraamkamer, door G. DOU, en de beroemde groote Oſfendrift, door P. POTTER, almede in dit Kabinet aanwezig, naar *Rusland* verzonden te worden; doch op welke reis deze ſchier onwaardeerbare Kunstſtukken helaas! geheel zijn vergaan. Het komt ons niet onwaarschijnlijk voor, dat door KOEDIJCK en COEDIJK dezelfde perſoon bedoeld wordt.

Op de Verkoopſing van H. MUILMAN te *Amsterdam*, gehouden den 13den April 1813, was eene Schilderij, door COEDIJK, verbeeldende eenige Perſonen in oud Hollandſche kleeding, in een deſtig gemeubeld vertrek, enz. Dit ſtuk wordt een zeldzaam en bevallig tafereel genoemd; en verder gezegd: „De uitvoerige behandeling geeft luister aan dit ſtuk

(1) Zie gemelden Catalogus der Verkoopſing, 16 October 1758, te *Amsterdam*, bl. 27, N°. 69.

(2) *Ibid.* bl. 103, N°. 54.

(3) Zie het eerſte Deel onzer Geſch. bl. 324.

(4) Zie den Catalogus, bl. 17, N°. 44, en de *Naauwkeurige Notitie der Prijzen*, enz. bl. 8.

„ stuk van dezen kunstigen Schilder.” (1) In de zeer uitgebreide *Naamlijst van Schilderijen*, door HOET en TERWESTEN, in drie vrij kloeke 8vo. deelen, vonden wij den naam van COEDIJK niet, maar wel eene enkele maal die van KOEDIJK, als een Notendiefje geschilderd hebbende, zijnde extra fraai (2).

In den Catalogus van den Baron VAN LEIJDEN VAN VLAARDINGEN, vindt men, bl. 174, N°. 66, twee stuks Paarden, naar PH. WOUWERMAN, door D. KOEDIJK.

HENDRIK DE LETH was Teekenaar, Plaat-snijder, Kaart- en Boekverkooper te *Amsterdam* (3), en de vereeniging van die bedrijven was daar niet zeldzaam, voor of omstreeks de eerste helft van den achttiende eeuw. Van het Werk, getiteld: *Het zegepralend Kennemerland*, bestaan onderscheidene drukken, in folio en in 4to. Het Titelvignet van den eerstgenoemden is verschillend; op eenderzelve ziet men een Hengelaar in een Schuitje, en daarboven, op een band, de naamspreek: *Let waar 't zich zet*; dit schijnt ook het uithangbord geweest te zijn van de Gebroeders ANDRIES en HENDRIK DE LETH, Kunsthandelaars op de Beursfluis. Het andere Titelvignet stelt SATURNUS voor, bezig zijnde een Kindje te wiegen, en aan de andere zijde wijzende op eene doodkist, waarop een potje met zeepblaasjes. Onder de Titelplaat leest men HEND. DE LETH, *inven. et fecit.*

. . . VAN

(1) Zie den Catalogus, bl. 13, N°. 34.

(2) Zie het eerste Deel dezer Naamlijst, bl. 343, N°. 11.

(3) Zie het eerste Deel onzer Gesch. bl. 326 c. v.

. . . VAN DEN ENDE komt in onze Geschiedenis voor als Teekenaar van Schepen, Zeegezigten en Binnenwateren (1), en wij herinneren ons, een meesterachtig Teekeningetje van hem gezien te hebben, voorstellende een Riviergezigt met een drijvend Vaartuig, bekend onder den naam van Keuleenaar. Het was met sapverwen gewasfchen, en men las er op de naamteekening J. V. D. ENDE. Men vindt Prenten, naar RUBBENS, waarop men leest S. A. BOLSWERT, M. V. D. ENDE, *excud.*, zoo als de Boodschap van den Engel aan MARIA en de aanbidding der Koningen.

JAN BAPTIST XAVERY werd door ons opgegeven als een der beroemdste Nederlandsche Beeldhouwers uit de achttiende eeuw (2). Wij hebben daarbij aangehaald een Graffchrift op dien Kunstenaar, door den Dichter DIRK SMITS, en voegen hierbij thans nog een dergelijk van JACOB SPEX, op den Nederlandschen FIDIAS, zoo als J. B. XAVERY daar genoemd wordt; dus luidt hetzelve:

Denk, Lezer! of 't natuur ook deert,
 Dat zij XAVERY's hulp ontbeert,
 Die door zijn' beitel, haar beschermer,
 Van duizend fcheps'len, meest begeert,
 Den tand des tijds heeft afgeweerd.
 Men wil dat groe'ven sneeuw wit marmet,
 Zijn om 's mans dood in zwart verkeerd (3).

De

(1) Zie het eerste Deel onzer Gesch. bl. 333.

(2) *Ibid.* bl. 333.

(3) Zie *Gedichten van JACOB SPEX, 's Gravenhage 1755*, 8vo. bl. 133.

De Dichter SMITS deed het nagelaten werk van XAVERY, „bleek van rouw en doof voor allen „troost, staan, en SPEX schijnt de groeven sneeuw- „wit marmer, om 's mans dood, te willen doen „voorkomen als in zwart verkeerende.” Deze beide grafschriften zijn alzoo met sterke trekken geschreven.

In eenen Lusthof, bij het dorp *Zeist*, ziet men twee levensgrootte Stroombeelden, door ALBERT XAVERY. Of deze aan JAN BAPTIST verwant was, en in welken graad, bleek ons niet.

JACOB CRESANT, mede door ons als een beroemd Beeldhouwer en tijdgenoot van bovengenoemden J. B. XAVERIJ opgegeven (1), was, naar ons vervolgens berigt werd, een Antwerpenaar. In de Boekerij van de Hoogeschool te *Utrecht* zagen wij het Borstbeeld van den beroemden P. VAN MUSSEN BROEK, van gebakken klei, door J. CRESANT, blijkens den daarop gestelden naam, en drie dergelijke van *Utrechtsche* Hoogleeraren, als: D. MILIUS, E. OTTO en A. DRAKENBORCH, zijn hoogst waar-schijnlijk door denzelfden Meester vervaardigd.

Of JACOB MATTHEUS CRESSANT, die, volgens opgaaf van goederhand, te *Utrecht* geboren werd in 1732, aldaar de Beeldhouwkunst beoefende, en den 3den Septembér des jaars 1794 overleed, of deze, zeggen wij, een zoon was van JACOB, bleek ons niet stellig, schoon het wel vermoedelijk is.

In het beroemd Kunstkabinet van BRAAMCAMP
bc-

(:) Zie het eerste Deel onzer *Gesch.* bl. 336.

bevond zich het Portret van JACOB CRESANT, op doek, waarbij echter niet gezegd wordt, wie het schilderde (1).

KAREL VAN MANDER, van wien wij als Schilder en Dichter spraken (2), is in het jaar 1579, met een aantal uitgewekene Vlamingen, naar *Haerlem* overgekomen, om de vervolging te ontgaan, zoo als blijkt uit een zeer zeldzaam boekje van weinige bladen, getiteld: *Memoriaal van de overkomst der Vlamingen hier binnen Haerlem*, in 4to., welk boekje wij bezitten; in hetzelfde vindt men op bl. 6, onder andere personen, ook genoemd CAREL VERMANDER, zoo als zijn naam daar wordt opgegeven, van *Meulebeke*, met vrouw en kinders. Het jaar te voren waren er ook reeds een aantal dergelijke uitgewekenen hier aangekomen, en hebben zich als burgers hier nedergezet, onderscheidene beroep en handwerken uitoefenende; voorts wordt daarbij gezegd: „Alwaer hun de E. Heeren Bur-
„meesteren zoo vriendelijck en aengenaam hebben
„betoont in het ontvangen van de gevluchte lie-
„den; hun ontvangende als eene Moeder haer kind.” Het getal der gevlugte Vlamingen, die zich toen in *Haerlem* hebben nedergezet, wordt opgegeven op „meer als ses of seven honderd huisgezinnen,
„welke lieden in deze stad brochten allerhande
„foorte van Weverij, als Noppen, Smallen, Voet-
„werck

(1) Zie den Catalogus des Inboedels, waarbij ook Schilderijen, enz. bl. 6 der Schilderijen, N°. 29.

(2) Zie het eerste Deel onzer *Gefch.* bl. 364 c. v.

„werck, Treckwerk en anderen wercken bij haar
 „in voortijden in *Vlaanderen* gemaakt.” Voorts
 wordt hierbij gesproken van „inlandsch Linnen en
 „uitlandfche Webben, Camericx doecken, Damast
 „Amelaken en Servietwerk, Twijn, Garen en ca-
 „toen.” Dat hierbij ook Kunsten beoefend wer-
 den op eene zeer verdienstelijke wijze, blijkt uit
 ONZEN KAREL VAN MANDER OF VERMANDER.

Nog kunnen wij niet nalaten, hier bij te voegen,
 hoezeer niet tot de Geschiedenis der Schilderkunst
 behoorende, dat tot de opgegevene uitgewekenen,
 in het voornoemde boekje, behoort JATSEM VAN
 ROEELAAR, Rietmaker, met vrouw en kinderen,
 waarbij gezegd wordt, dat deze JATSEM krankzin-
 nig geweest is, waarschijnlijk door wreedaardige be-
 handeling; „doch dat hij heeft geleefd hondert-en-
 „zes jaren, en is alhier binnen *Haerlem* gherust
 „en begraven.” Ook wordt er van eenen Houtza-
 ger en Bierbrouwer gesproken.

ABRAHAM BLOEMAART werd door ons
 vermeld als een der voornaamste Kunstfchilders der
 Hollandsche school (1). Hierbij kunnen wij nog
 voegen, dat het Prentwerk, naar zijne Schilderijen,
 uit meer dan honderd stuks bestaat, zijnde gegra-
 veerd door HENDR. GOLTZIUS, JAN SAENEDAM,
 JAC. DE GHEIJN, W. J. SWANENBURG, PH. GAL-
 LA, JAC. MATHAN, CORN. BLOEMAART, FREDER.
 BLOEMAART en andere voorname Plaatfnijd-
 ers. Deze Prenten kunnen dus, bij gebrek aan Schilderftuk-
 ken

(1) Zie het eerste Deel onzer Gesch. bl. 369 e. v.

ken, dienen, om 's mans verdiensten te leeren kennen. Het Portret van ABR. BLOEMAART werd door W. J. SWANENBURG in het koper gebragt.

PAULUS MOREELSE (1); wegens dezen lof-felijken Schilder en Bouwmeester kunnen wij nog zeggen, dat de uitmuntende en vermaarde (2) Schilderij, door hem, voorstellende eene Herderin ten halven lijf, enz. op de Verkoopning der nagelatene Kunstverzameling van den Wel-Eerw. Heer Pastoor OCKE, te *Leiden*, den 21sten April 1817, werd gekocht voor 's Rijks Museem te *Amsterdam*, alwaar dezelve wel verdiende geplaatst te worden, voor eene som van *f* 2150,— !Dagelijks wordt dit stuk daar nu bewonderd, zoo door vreemdelingen, als door inlanders.

Naar eene verkleinde Teekening, door den Heer J. A. DAIWAILLE, heeft men eene fraaije Steendruk-prent van deze Schilderij vervaardigd.†

Een dergelijk stuk, door PAULUS MOREELSE, is in 's *Hage* verkocht geworden, den 23sten Julij des jaars 1743, uit de Kunstnalatenschap van den Advocaat SEGER TIERENS; het stelde eene Herderin voor, met eenen bloemkrans in de hand (3).

Verscheidene stukken, van PAULUS MOREELSE, zijn door JAN SAENREDAM, WILLEM ZWANENBURG en anderen, in het koper gebragt.

Vol-

(1) Zie het eerste Deel onzer Gesch. bl. 370 e. v.

(2) De menigte Miniaturen, welke men van deze bevallige Schilderij gemaakt heeft, zoo voor snuifdoozen als anderzins, heeft dezelve vooral vermaard gemaakt.

(3) Zie den Catalogus, N°. 342.

Volgens BAVAREL en MALPEZ, *Notice sur les Graveurs*, bereikte P. MOREELSE eenen ouderdom van zeven-en-zestig jaren.

ABRAHAM WILLAERTS werd door ons genoemd onder het berigt van zijnen vader, genaamd ADAM (1), en ook HOUBRAKEN spreekt van dezen ABRAHAM (2); wij kunnen hier nog bijvoegen, dat het Portret van JAN BOTH door ABRAHAM WILLAERTS gefchilderd is, en dat COENRAAD WAUMANS er eene Prent naar graveerde.

FRANS HALS (3) rangschikten wij onder de Schilders van den eersten rang, en dat hij hiertoe behoorde, behoeven wij niet nader te bevestigen, dewijl de waarheid daarvan uit zijne voorhanden zijnde werken ten duidelijkste blijkt; doch wij hebben gepoogd, meer inlichting te bekomen aangaande zijne levensomstandigheden, en voegen hierbij, hetgeen wij deswegens vernomen hebben, hoe gering zulks ook zijn moge.

Hetgeen DE JONGH, in zijne aantekeningen op K. VAN MANDER, zegt, wegens den geboortetijd en plaats van FRANS HALS en zijn geslacht, vonden wij, door de aantekeningen van het *St. Lucas-gild te Haarlem*, bevestigd; ook vonden wij daar, dat deze Meester, van dat Gild Vinder en Overman was, in het jaar 1644, waartoe men doorgaans wel hebbende Burgers verkiest; deze aantekening wordt aldus besloten: „Hij was een man van een
„ op-

(1) Zie het eerste Deel onzer Gesch. bl. 373 e. v.

(2) *Ibid.* bl. 373, de Noot.

(3) *Ibid.* bl. 374.

„opgeruimd humeur en algemeen bemind” (1). Dat hij opgeruimd van humeur was, schijnt ook te blijken uit een stuk, door hem geschilderd en geplaatst in de beroemde Verzameling van Mejufvrouw HOOFMAN, te *Haarlem*. Dit stuk stelt twee lagchende Jongens voor, zoo natuurlijk, dat men dit tafereel niet zonder lagchen kan beschouwen. Op het Stadhuis ter genoemder stede vindt men onder anderen, eene tezamenkomst van Hoofden der Schutterij, door F. HALS, waarin des Schilders Portret wordt aangewezen (2). In het Oude Mannenhuis te *Haarlem*, zijn twee stukken met Regenten en Regentesen, door onzen grooten Meester, opmerkelijk, dewijl zij niet geheel voltooid zijn, en alzoo op eenige plaatfen zijne wijze van aanleggen doen zien.

In een geflachtsregister van HALS, beginnende met het jaar 1350, vindt men, dat Mr. PIETER HALS, vader van FRANS, in 1579, waarfchijnlijk wegens staatkundige onlusten, uit *Haarlem* vertrok, doch waarheen wordt niet opgegeveu. Deze Mr. PIETER HALS was in 1574 en 1575 Schepen te *Haarlem*, en bekleedde vervolgens den post van Weesmeester. FRANS HALS, nu in 1584 geboren zijnde, is het niet onwaarfchijnlijk, dat zulks buiten 's lands plaats
ge-

(1) En zou een hebbelijke dronkaard, gelijk HOUBRAKEN onzen FRANS HALS schijnt te willen doen voorkomen, algemeen bemind zijn?

(2) Er bestaan onderscheidene Portretten van F. HALS, als: een naar A. VAN DIJCK, door D. COSTER; een door C. VAN NOORDE, zwartkunst, 1767, en een houtfmede, behalve die in het Werk van HOUBRAKEN, enz.

had, en hij alzoo eigenlijk geen geboren Haarlemmer was; maar tot zijne vaderstad met de zijnen terugkeerde. Van P. HALS bevonden zich Schilderijen in Kerken te *Gent*, volgens DESCAMP, *Voyage Pittoresque de Flandre, Paris 1769*, 8vo.

Wegens CLAAS, eigenlijk NICOLAAS HALS, jongsten zoon van FRANS, vonden wij aangeteekend, dat deze, „schilderde Landschappen, Dorpen, „Buurten, met Boeren, Boerinnen, Paarden, Wagens, Karren, enz.” en dat zijn vader, twee-en-tachtig jaren oud zijnde, overleed. Deze aanteekening stond achter op eene Teekening, door C. VAN NOORDE, naar eene Schilderij door NICOLAAS HALS, voorstellende een Gezigt uit de Groote Houtstraat te *Haarlem*, naar den kant van de Groote Kerk. Deze Teekening werd in 1779 vervaardigd.

CORNELIS POELENBURG (1) wordt in het Werk, getiteld: *Notice sur les Graveurs*, door BAVAREL en MALPEZ, genoemd Schilder en Etfer, en zijn werk daarbij zeer geroemd. Men geeft daarbij eenige fraai geëtste Landschappen door dezen Meester op, gemerkt CP. of CP. F.; doch zij zijn zeldzaam.

ANTHONIE VAN DIJCK is door ons kortelijk ook als Etfer aangehaald (2), sedert vernamen wij wegens dezen beroemden Meester nog het volgende. Ettelijke jaren geleden, werd te *Brusfel* eene verwaarloosde Schilderij van A. VAN DIJCK ontdekt,

in

(1) Zie het eerste Deel onzer Gesch. bl. 376 e. v.

(2) *Ibid.* bl. 381.

in eenen hoek van een koetshuis. Door stof en vuil was zij onkenbaar; doch weldra erkende men er de kunstwaarde van, en bevond het onderwerp genomen uit het treurspel van SHAKESPEARE, getiteld HAMLET, alwaar die hoofdperfoon van het stuk een bespiegelend oog vestigt op het doodshoofd van YORICK. Het schilderwerk was gelukkig nog niet bedorven, en getuigde van de groote talenten des Meesters bijzonder in het gelaat van HAMLET en in de handen. De beelden waren ter halverlijf en men heeft sedert vernomen, dat deze Schilderij voor KAREL I van *Engeland* geschilderd werd, en vervolgens in bezit is geraakt van den Graaf van AULESBOURG; zijnde er, volgens WALPOLE, over de Schilderkunst in *Engeland* schrijvende, na den dood van KAREL I een aantal zijner schilderijen ontvreemd geworden, en in *Vlaanderen* en *Holland* verkocht, waaronder ook waarschijnlijk dit stuk zal behoord hebben.

REMBRANDT VAN RHIJN, gelijk hij door ons genoemd wordt (1) teekende zijne brieven eenvoudig REMBRANDT, gelijk uit een paar derzelve, waarvan wij er eenen bezitten, blijkt; de andere is aan den Heer van SCHUIJLENBURGH, en hierin leest men, onder anderen: „Mijnheer! ik woon „op die Binnen-Amstel, 't huis is genaamd, die „Suijkerbakkerij.” Deze brief was gedagteekend 12 Januarij 1639.

Een der brieven van REMBRANDT is ettelijke ja-
ren

(1) Zie het eerste Deel onzer Gesch. bl. 389.

ren geleden te *Londen* openbaar verkocht voor tien ponden sterling, en te *Amsterdam*, den 3den Junij 1839 op eene Verkoopning bij de Wed. roos, te *Amsterdam*, in het *Huis met de Hoofden*, voor *f* 100,— ten bewijze, dat alles, wat dezen zeldzamen man betreft, zeer gewaardeerd wordt.

Naderhand heeft REMBRANDT te *Amsterdam* gewoond, op de St. Anthonies- of Joden-Breëfstraat; en schijnt uit dat huis begraven te zijn, op het St. Anthonies Kerkhof, den 19den Junij des jaars 1664. Voor den gevel van dit huis heeft men, eenige jaren geleden, den naam van dezen wijd vermaarden Meester, in eenen steen gebeiteld, doen plaatsfen; zoo als te *Haarlem* voor het woonhuis van PHILIP VOUWERMAN, gelijk wij, van dezen sprekende, zullen opgeven.

Bij den Heer J. SIX, te *Hillegom*, zagen wij, verscheidene jaren geleden, eene soort van *Album* of Vriendenrol, getiteld: *Pandora*, met het jaartal 1651, in een' hoornen band, met gele zijden strikken, en bevattende verscheidene Verzen en Teekeningen; twee oorspronkelijke schetsfen, door REMBRANDT, met zijnen naam onderteekend en het jaartal 1652. Deze *Pandora* was aangelegd door den Burgemeester JOAN SIX.

Op eenen Koopbrief van een huis, op de Bake-nesfergracht te *Haarlem*, vonden wij in vroegere jaren, den naam van eenen PIETER REMBRAND, als belendende; deze Koopbrief was van het jaar 1486.

JAN LIEVENSZ; bij hetgeen wij wegens hem
ge-

gezegd hebben (1), kan nog gevoegd worden, dat de Heer JAN SIX in 1651 een vers maakte, op de afbeelding eener Jufvrouw, door JOANNES LIVIUS (JAN LIEVENSZ), kunstrijk Schilder. Dit vers stond gefchreven in de *Pandora*, van welke wij hier voor, onder het artikel REMBRANDT, fpraken.

BARTHOLOMEUS VAN DER HELST (2) is vooral als Schilder van Portretten en Schuttersftukken beroemd, en in het vermaarde Kunstkabinet van BRAAMKAMP, te *Amsterdam*, bevond zich eene uitmuntende Schilderij door dezen Meester, die wij niet nalaten kunnen aan te halen; dus vindt men dezelve befchreven: „Zij verbeeldt vier „Perfonen, zittende aan eene tafel, waarop een „tapijt ligt; zij hebben een' Beker, een Bandelier „en andere dingen in de handen, welke tot Schut- „tersprijzen uitgedeeld zullen worden, en over de „uitdeeling van welke zij met elkander fchijnen te „raadplegen, terwijl drie Jongelingen, in het ver- „fchiet, met hunne bogen in de hand staan, als- „of zij met ongeduld wachten. Dit ftuk is ver- „rukkelijk fchoon gefchilderd. VAN DER HELST „heeft hetzelfde onderwerp in het groot gefchild- „derd, hetwelk op den Doelen geplaatst is ge- „worden.” Dit kleinere, hoog 20 en breed 26 duimen, gold toen flechts *f* 730,— en werd door den beroemden Kunstminnaar P. LOCQUET gekocht, den 31ften Julij 1771; doch na zijnen dood, op de Verkoopung van deszelfs uitmuntend Kabinet,

me-

(1) Zie het eerste Deel onzer Gefch. bl. 395.

(2) *Ibid.* bl. 396 e. v.

mede te *Amsterdam*, den 22sten September 1783, gold het vrij wat meer, dan eens zoo veel, namelijk *f* 1801,— (1); en zou thans waarschijnlijk wel weder eens zoo veel gelden. Dergelijke stukken kunnen echt nationale genoemd worden.

SALOMON DE BRAY; van hem spraken wij als Schilder en Bouwmeester (2), en kunnen daar nog bijvoegen: dat deze Meester eene Teekening, benevens een houten model, vervaardigde voor de Nieuwe Kerk te *Haarlem*, die in plaats moest komen van de oude *St. Anna*-Kerk, blijkens de kwijting, onder de stads archieven berustende, gedagteekend 1645 $\frac{4}{15}$. Achter de naamteekening op dezelve staat: Schilder en Bouwmeester. Volgens dit model werd die Kerk dan ook in 1647 gebouwd, zoo als blijkt, uit hetgeen achter op deze kwijting is aangeteekend.

Van DIRK DE BRAY hebben wij mede gesproken (3), en moeten daar bijvoegen, dat wij een geëtst Prentje, door DIRK DE BRAY, bezitten, voorstellende de Bouwvallen van het Huis te *Brederode*, omstreeks *Velzen*; achter de naamteekening des Kunstenaars staat het jaarmerk 1674; doch het komt zeldzaam voor.

Onder de nagelatene Teekeningen, door onzen Dichter en Kunstminnaar s. FEITAMA te *Amsterdam* verkocht, den 18den October 1758, bevond zich eene

(1) Zie den Catalogus van BRAAMCAMP, bl. 25, N°. 61, en die van P. LOCQUET, bl. 50, N°. 136.

(2) Zie het eerste Deel onzer *Gefch.* bl. 399, de Noot (1).

(3) *Ibid.* bl. 401, Noot (1).

eene, door JAN DE BRAY vervaardigd in 1663, en verbeeldende een Juffertje van ter zijde (*en profil*), zeer dun geteekend met rood en zwart krijt (1).

PHILIP WOUVERMAN; bij het berigt, door HOUBRAKEN, wegens dezen uitmuntenden, en vooral ook bij buitenlanders hooggeachten Schilder gegeven, hebben wij gemcend nog vrij wat te moeten voegen (2), en kunnen dat bijvoegfel thans nog vermeerderen door het volgende. Het huis, waarin deze schier weêrgalooze Paardenschilder zijne woonplaats te *Haarlem* gevestigd had, was bekend, als staande aldaar aan de Bakenesfergracht, en behoort thans aan de daarbij staande Roomsch-Katholijke Kerk. De Pastoor, welke, ettelijke jaren geleden, bij die Kerk stond, namelijk: de Wel-Eerwaarde Heer FRONHOFF, een Haarlemmer, beminnaar en voorstander der schoone kunsten zijnde, en den voorgevel van het gemelde huis doende herstellen, deed bij die gelegenheid, hiertoe door ons opmerkzaam gemaakt, eenen arduinsteen boven den ingang plaatsen, met den naam van PHILIP WOUVERMAN, waarvoor alle beminnaars der schoone kunsten de nagedachtenis van wijlen dezen geachten Herder zullen blijven vereeren.

Eene der fraaifte Schilderijen, door onzen PHILIP WOUVERMAN, is te *Haarlem* aanwezig in de beroemde Verzameling van Mejufvrouw HOOFMAN; dit stuk stelt een Kampement voor, en is ook door de fraaije Prent van J. MOYREAU bekend.

CE-

(1) Zie den Catalogus dier Verkoopng, bl. 122, N°. 41.

(2) Zie van het eerste Deel onzer Gesch. bl. 404 c. v.

CESAR VAN EVERDINGEN (1) schilderde ook fraaije Kabinetstukjes, als: eene biddende Vrouw, met te zamen gevouwene handen, hoog 1 voet 6 duimen, en breed 1 voet en 1 duim, welk Schilderijtje zich bevond onder de nagelatene Verzameling van Mr. SEGER TIERENS, in 's Hage, aldaar verkocht den 23sten Julij 1743 (2), en in die van den Burgemeester M. VAN DEN BROEKE, te *Dordrecht*, verkocht den 17den Junij 1717, zag men eene fraaije voorstelling van eene naakte Vrouw, ter halver lijf, N°. 24. Veeltijds schilderde deze hoogst verdienstelijke Meester kloeke stukken, zoo als eene levensgrootte Vrouw, uit een venster liggende, hetwelk zich bevond in de rijke Verzameling van den Heer DE LA COURT VANDER VOORT, te *Leiden*, en aldaar verkocht den 8 en 9den September 1766, onder N°. 159. Ook bezitten wij eene kloeke en fraaije Schilderij, door CESAR VAN EVERDINGEN, voorstellende BACCHUS en ARIADNE, op het eiland *Naxos*; een' der Satyrs, welke het paar bespiedt, heeft de luimige Schilder een' bril opgezet.

N. BERCHEM; bij hetgeen wij wegens dezen zeer lofwaardigen Meester, ter aanvulling van het berigt, door HOUBRAKEN, gezegd hebben (3), kunnen wij nog het volgende voegen: schoon de zoo zeer gezochte stukken van dezen grooten Landschapfchilder veelal buitens lands verspreid zijn, kan men echter het genoeg en hebben, van een
zij-

(1) Zie het eerste Deel onzer Gesch. bl. 407.

(2) Zie den Catalogus, N°. 229.

(3) Zie het eerste Deel onzer Gesch. bl. 408 c. v.

zijner fraaifte Schilderijen in 's mans geboorteplaats te befchouwen en te bewonderen, namelijk, in de keurige Kunstverzameling van Mejufvrouw HOOFMAN te *Haarlem*; dit ftuk ftelt een allerbevalligft Itali-aansch Landfchap met vee voor, waarvan de landelijke voorftelling zoo geheel in den trant van JAN BOTH is, dat zelfs kundige kunstkennerf beweerd hebben, dat die voorftelling door dezen Meester was gefchilderd, en alleen de ftoffaasje van Vee, enz. door onzen BERCHEM, hetgeen echter door anderen voor onwaarfchijnlijk wordt gehouden, en niet zonder reden; doch, hoe dit ook zijn moge, het blijft altijd een alleruitmuntendft tafereel, en bewijft, dat BERCHEM in zijne Schilderijen als met het penfeel kon fpelen en zeer vlug was, zoodat er aan zijn werk weinig tijds fchijnt befteed te zijn; fchoon er niets bij verzuimd is; in eene natuurlijke en bevallige fchikking van licht en bruin munt hij uit, zoowel als in een warm en helder koloriet, breede en wel aangebragte toetfen. Van gemanierdheid in de fchikking en teekening zijner Beelden en Beesten, meent men echter, dat hij veeltijds niet vrij is te pleiten; hij fchijnt hiervoor verfcheidene vaste modellen of ftudiën gehad te hebben, die men in vele zijner werken aantreft, zoo als eene Vrouw op een Ezel; een Herder met eene fchapenvacht omhangen, gelijk in *Italië* gebruikelijk is; een zeer kennelijke Hond, enz.

Gekleurde Teekeningen, door N. BERCHEM, zijn ons weinig voorgekomen; nogtans zagen wij enkele dergelijken, als een Gezigt op de Bouwvallen van *Brederode*, omftreeks *Haarlem*, in een Landfchap, met water en met vee geftoffeerd.

PAULUS POTTER (1); Achter het Teeken- of Studieboekje van den Schilder JACOB DE WET, te *Haarlem*, van wien wij hiervoor reeds spraken, hebben wij het volgende aangeteekend gevonden : „ In het jaer 1642, den 12 Mei, is P. POTTER, „ bij mijn te schilderen gekomen, voor de somma „ van acht ponden in het jaer.” (2) Was dit nu PAULUS POTTER, of zijn broeder PIETER? Volgens een hoog bejaard man te *Haarlem*, den Kunst- schilder J. P. VAN HORSTOK, had men er altijd, naar vroegere overleveringen, PAULUS voor gehouden.

Wegens het wijd beroemde stuk, de jonge Stier, door PAULUS POTTER, thans in het Koninklijk Museum in 's *Hage*, vonden wij aangeteekend, dat deze Schilderij berustende was in het kleine Kabinet Schilderijen van den Heer W. FABRICIUS, te *Haarlem*, hetwelk, na deszelfs dood, aldaar openbaar verkocht werd, den 19den Augustus 1749, door den Kunst schilder FRANS DEKKER, op de zaal van het Prinsenhof. F. DEKKER kocht hetzelfde toen voor slechts f 630,— (3) doch een extra fraai stuk, verbeeldende het Hof en Diergaarde te *Brussel*, door JAN VAN DER HEIDE, en met Beelden en Beestjes van ADRIAAN VAN DE VELDE, is hetzelfde jaar te *Amsterdam* verkocht voor f 331,— (4) twee kapitale stukken, door PHILIP WOUWER-

MAN,

(1) Zie het eerste Deel, onzer Gesch. bl. 412 e. v.

(2) Achter andere dergelijke aantekeningen vindt men 48 guldens; hier worden dus pondenvlaamsch bedoeld.

(3) Zie den Catalogus, met ingevoegde prijzen.

(4) Zie den Catalogus der Verkoopning door de Ma-

ke-

MAN, voor *f* 515,— (1) enz. Welk een verbazend verschil tusfchen de prijzen van dien tijd en van den tegenwoordigen!

FRANS VAN MIERIS, *de Oude* (2), was een der drie-en-twintig kinderen, welke zijn vader, in wettigen echt, verkreeg bij CUNIRA VAN DER KOK, die hem overleefde, met twee zonen en twee dochters, gelijk wij aangeteekend vonden, en voorts, dat een der zonen van dezen FRANS, welke zoon WILLEM genaamd was, en als Kunstfchilder bekend is, in 1684, twee en-twintig jaren oud zijnde, huwde met AGNETA CHAPMAN, met welke hij ruim zestig jaren gelukkig leefde. Zij overleed in den winter des jaars 1744, en hij in Januarij van 1747, nalatende twee dochters en een zoon, naar zijnen Grootvader, genaamd FRANS, en ook in de Gefchiedenis der Schilderkunst, alsmede in die der Letterkunde, met lof bekend.

ROMEIN DE HOOGE, van wien wij spraken, als kloeke Teekeningen vervaardigd hebbende, onder eene *peristyle*, in den *Hortus Medicus*, te *Haarlem* (3), heeft ook verscheidene Teekeningen gemaakt tot standbeelden voor dien tuin, waarvan nogtans geen gebruik is gemaakt. Uit de Teekeningen, welke, op onderscheidene wijzen, het standbeeld van LAURENS JANSZ. KOSTER, uitvinder der Drukkunst, voorftelde, heeft men echter die door

RO-

kelaars BREUKELAAR EN VAN DER LAND, den 22ften April 1749, in het *Oudezijds Heeren-Logement*, N°. 33.

(1) *Ibid.* den 14den Mei 1749, N°. 7 en 8.

(2) Zie het eerste Deel onzer Gefchiedenis, bl. 418.

(3) *Ibid.* bl. 430, de Noot.

ROMEIN DE HOOGHE, gekozen, naar dewelke GR. HEERSTAL het beeld vervaardigde, dat nog te *Haarlem*, op de Groote Markt, staat.

Verscheidene kleine Prentjes, waarvan er doorgaans eenige op een blad gegraveerd zijn, door ROMEIN DE HOOGHE, werden door hem vervaardigd voor het Werkje van den Leidfchen Predikant JOH. MÖLLER, getiteld: *Verklaring der Bijbelsche figuren, enz. Leiden 1713*, kl. 8vo. De zonderlinge fmaak van onzen Teekenaar, ten aanzien van het zinnebeeldige, straalt in deze Prentjes weder door, waartoe die, behoorende tot de *Openbaring van JOHANNES*, bijzonder aanleiding geven.

Onder verscheidene Spotprenten van ROMEIN DE HOOGHE, wordt er een aan hem toegekend, getiteld: *De regte Vredekoets der Dominikanen, met de gebroken Vuilniskar der Celleri- en Vosfianen*. Dergelijke Spotprenten werden wel eens duur betaald.

CAREL DE MOOR (1). Onder de talrijke Schilderijen-Verzameling van den Hr. en Mr. J. v. D. MARCK, ÆGIDZ. te *Leiden*, welke aldaar in Augustus 1773 verkocht werd, bevonden zich niet minder dan elf stukken, door CAREL DE MOOR, zoowel historische als Portretten (2). De prijzen die zij golden, waren zeer verschillende: N°. 213, een Juffertje, in eene nis, bij eene oude vrouw, gold *f* 660,— N°. 211, DIANA en CUPIDO *f* 339,— de overige veel minder, ja zelfs tot *f* 25,—

In gemelde Verzameling bevond zich het Portret van dezen Leidfchen Kunstfchilder, door hem zelven,
le-

(1) Zie het eerste Deel onzer Gesch. bl. 435 e. v.

(2) Zie den Catal., bl. 72 en volgende, N°. 211 tot 221.

levensgrootte, ter halver lijf; hij vertoont zich met eenen gedenkpenning in de hand (1); het daaropvolgende nummer stelde zijnen zoon voor, genaamd K. J. DE MOOR, dat door den vader gedoodverwd werd; deze zoon wordt daarbij Schilder van Portretten en moderne Kabinetstukjes genaamd.

Een eigenhandige brief, dien wij van C. DE MOOR bezitten, is onderteekend CAROLO DE MOOR.

IZAAK VAN DER VINNE (2) sneed niet alleen in hout voor ons Land, maar ook voor andere, zelfs voor *Engeland*, gelijk blijkt uit het aantal fabriekmerken, die wij, in twee folio deelen verzameld, van hem bezitten; waaronder ook de merken der Wijnkoopers, wier getal te *Haarlem* toen niet minder, dan een-en-dertig bedroeg, ingeschreven in het gild in 1707.

's Mans neef, VINCENT VAN DER VINNE, verhaalde ons meermalen, dat IJZAK-Oom, zoo als men hem noemde, bijzonder matig was, in eten en drinken, en het volgende versje dikwijls in den mond had:

Deez' les zij jong en oud met nadruk steeds gegeven:
Leef toch om te eten niet, maar eet slechts om te leven.

Z E.

(1) Zie van den Catalogus, N°. 430.

(2) Zie het eerste Deel onzer Gesch. bl. 445 e. v.

ZEVENDE AFDEELING.

TWEEDE GEDEELTE.

Berigten wegens Kunstenaars, in het tweede Deel van de Geschiedenis der Vaderlandsche Schilderkunst voorkomende.

ADAM SILO, bij het berigt, wegens hem gegeven (1), kunnen wij thans nog voegen, dat de Heer C. H. B. WIEDEMAN, achterkleinneef van den beroemden ADAM SILO, als leermeester in den Scheepsbouwkunst van CZAAR PETER *den Grooten*, het Portret van dezen leermeester den Grootvorst van *Rusland* heeft aangeboden, toen die Vorst zich hier te lande bevond, in de maand April des jaars 1839. Het Prentwerk van A. SILO, bestaande uit negen stuks Zeegezigten, met het Portret, vindt men in den Catalogus van VAN LEIJDEN VAN VLAARDINGEN, bl. 179, N°. 10.

FRANS DECKER (2), van wien wij als Schilder spraken, heeft ook als Kunsthandelaar te *Haarlem* verscheidene Verkoopingen gehad. Door hem werd het zeer oude afbeeldsel van den uitvinder der

Boek-

(1) Zie het tweede Deel onzer Gesch. bl. 5 e. v.

(2) *Ibid.* bl. 17.

Boekdrukkunst, LAURENS JANSZ. KOSTER, staande in de voorpui van het huis, aan de Markt te *Haarlem* (1), oudtijds door KOSTER bewoond, opgeschilderd, toen die voorpui, door den toenmaligen bewoner, den Boekverkooper M. VAN HULKENROI, werd hersteld. Dit opschilderen geschiedde voor stads rekening, blijkens een besluit van Burgemeesteren van 27 Augustus 1743, f°. 133.

J. M. QUINKHARD was een zeer goed, ja, wij durven zeggen, een, in vele opzigten uitmuntend Portretschilder (2); die kracht en levendigheid, welke de Portretten van B. V. D. HELST, G. FLINK en dergelijke groote Meesters zoo veel waarde geven, vindt men echter doorgaans in die van QUINKHARD zelden. Men roemt intuschen zijne ongemeene bekwaamheid in het kopijeren van REMBRANDT, zoodat er, naar ons verzekerd is, Portretten naar dien grooten Meester bij QUINKHART voorhanden waren, die het oog van eenen fijnen, zeer fijnen kenner behoeften, om dezelve van de oorspronkelijke te kunnen onderscheiden.

Op verschillende wijze, is het afbeeldsel van J. M. QUINKHARD, ook door hem zelve, geschilderd, en wij kennen daarvan eenige Prenten, onder anderen eene, door hem zelve geëtst.

DIRK DALENS, *de Jonge*, werd door ons
als

(1) Hoog bejaarde lieden wisten niet, door wien dat Portret geschilderd was, maar zeiden, dat het er zeer Gothisch uitzag, toen het nog keunelijker was.

(2) Zie het tweede Deel onzer *Gesch.* bl. 25.

als uitmuntend Landschapfchilder vermeld (1), en wij zagen ook zeer fraaije Landschaps-Teekeningen, met O. I. inkt, door dezen Meester. Zijn Portret, door J. M. QUINKHARD, geschilderd bij dat zijns vaders, door CASP. NETSCHER, bevonden zich beiden in de belangrijke Verzameling van Schilders-Portretten, nagelaten door den Heer en Mr. VAN DER MARCK, te *Leiden*; zie den Catalogus; Prenten naar die Schilderijen zijn ons niet voorgekomen.

ROBBERT en JAN GRIFFIER (2) In de Verzameling van den Heer DE LA COURT VAN DER VOORT, te *Leiden*, bevonden zich vier Schilderijen, door JAN en door ROBBERT GRIFFIER, Rijngezigten voorstellende, en volgens de prijzen, op de Verkoopng dier Verzameling, gaf men die van JAN ver de voorkeur boven die van ROBBERT (3), hoezeer het werk van dezen vader en zoon dikwijls gelijk staat.

De Heer F. X. DE BURTIN maakt in zijn Werk, getiteld: *Traité theor. et pratique des connoissances de Tableaux*, eene aanmerking op de Rijngezigten van SACTLEVEN en de beide GRIFFIERS, namelijk: dat zij als in eenen vorm schijnen gegoten (4), welke aanmerking wij nochtans op al de

stuk-

(1) Zie het tweede Deel onzer Gefch. bl. 26 e. v.

(2) Zie wegens ROBBERT GRIFFIER het tweede Deel onzer Gefch. bl. 27 e. v.

(3) Zie den Catalogus, 8 en 9 September 1766, bl. 18, N°. 95 en volgende.

(4) Zie *Tome I. pag. 290* van dit Werk, *Bruxelles* 1808, in 8vo.

stukken, door deze Meesters, niet toepasselijk vinden.

JAN GRIFFIER ëtite twee Prenten, naar F. BARLOW: Menageriën voorstellende; zij komen voor in den Catalogus van VAN LEIJDEN VAN VLAARDINGEN (1), doch men vindt dezelve zeldzaam.

FRANS VAN MIERIS, *de Jonge* (2), koos gewoonlijk dezelfde onderwerpen voor zijn penfeel, als zijn Vader en Grootvader, en zijne Kabinetstukjes zijn insgelijks zeer beknopt. Hij maakte ook Teekeningen voor Boekprenten; de Platen, in het Werk, getiteld: *Dichtoeffeningen*, enz. door A. L. F. en A. P. S., zijn naar zijne Teekeningen gegraveerd, door J. FOLKEMA (3).

Natuurlijk is het, dat zijne zucht voor de Schilderkunst op verscheidene plaatsen in zijne schriften doorstraalt, zoodat men daarin verscheidene belangrijke aantekeningen, betrekkelijk deze Kunst of hare beoefenaars, aantreft.

Een bemiddeld man zijnde, heeft hij ook een fonds gesticht, om daaruit, bij de Leidse Teeken-Academie, eenen prijs uit te deelen aan den vervaardiger van het beste schilderstuk, volgens een daartoe uit te schrijven *Programma*.

De nagelatene Kunstverzameling, door FRANS VAN MIERIS, *de Jonge*, werd den 18 en 19den Mei, des jaars 1764, openbaar verkocht, te *Leiden*, in het

(1) Zie gemelde Catalogus, bl. 172, N°. 45.

(2) Zie het tweede Deel onzer Gesch. bl. 30 e. v.

(3) Zie hetzelfde, gedrukt te *Leiden*, bij de JANSZONS v. D. AA, 1731, in 8vo.

het huis, dat hij bewoond had, op de Breëstraat, tegenover het *St. Catharina*-Gasthuis.

Hij was, naar ons berigt werd, nimmer gehuwd, en behoorde, gelijk zijne ouders, tot het Geloofs-genoootschap der Remonstrantsch-Gereformeerde Christenen.

JAN WANDELAAR; bij het berigt, dat wij wegens hem gaven (1), kunnen wij het volgende nog voegen. Vele zijner Portretten zijn op blaauw papier met zwart en wit krijt geteekend; eenige derzelve heeft J. HOUBRAKEN in het koper gebragt, behalve die, waarvan wij in het vroeger berigt reeds spraken; bijzonder vaardig en geschikt was onze JAN WANDELAAR in het ordonneren, teekenen en graveren van titels en boekprenten, zoo als blijkt uit vele dergelijke, die van hem gevonden worden.

De Dichter G. KEMPER, *Conrector* der Latijnsche scholen te *Alkmaar*, droeg zijn Dichtstuk: *De gestrafte Cupido*, naar AUSONIUS, op aan JAN WANDELAAR, en noemt hem aan het hoofd van dit opdragtvers: „De teekenkundige Graveerder „JAN WANDELAAR; liefhebber der Dichtkunde, „beminnaar der edelste wetenschappen.” Er bestaat een Blijfspeel, door JAN WANDELAAR, getiteld: *Het gewaande Bloedverwantschap*, *Amsterdam* 1723, 8vo.

Zijne aanzienlijke Verzameling Schilderijen, Teekeningen, Prenten en Boeken, werden den 4den September 1759 e. v. dagen, te *Amsterdam* en *Leiden* verkocht, volgens de twee Catalogusfen, daarvan
zijn-

(1) Zie van het tweede Deel onzer Gesch. bl. 35 e. v.

zijnde; de Kunstwerken door den Makelaar H. DE LETH, en de boeken den 24sten September e. v. dagen, door A. DELFOS.

JAN DE BEIJER (1). Het Portret van dezen Meester, waarbij hij wordt voorgesteld, zoo als hij zich in het laatst van zijn leven vertoonde, heeft C. VAN NOORDE geteekend, waarschijnlijk naar de Schilderij; ook is het, mede als bejaard man, geschilderd door J. M. QUINKHART, en gegraveerd door R. VINKELES; men heeft hetzelfde met JACOBUS BUIJS EN HENDR. POTHOVEN op één blad.

LOUIS FABRITIUS DUBOURG (2); behalve de Schilderij van welke wij reeds spraken, is er een Schoorsteenstuk door hem, in de Kerkmeesterskamer van de Wester Kerk te *Amsterdam* geplaatst; alsmede in het Kantoor van de Amstel-, en in dat van de Nieuwe Kerk in genoemde stad.

De aanzienlijke Kunstverzameling, door dezen Meester nagelaten, werd den 15den Januarij en volgende dagen van het jaar 1776, te *Amsterdam* openbaar verkocht. Onder de Schilderijen bevonden er zich verscheidene, door DUBOURG zelf; alle waren het geschiedkundige onderwerpen; het voornaamste, N°. 1, stelde ACHILLES onder de Maagden voor, en het werd verkocht voor *f* 140,— Onder de Teekeningen was er een geheel Kunstboek, door dezen Meester; het bevatte zes-en-zeventig stuks; de N°. 1, verbeeldende MIDAS oordeel, vindt men aldus op den Catalogus beschreven: „ Heerlijk van
„ teeke-

(1) Zie het tweede Deel onzer Gesch. bl. 37 e. v.

(2) *Ibid.* bl. 39.

„ teekening en schikking , ongemeen uitvoerig en „ krachtig met sapjes gewasfchen.” Deze Teekening gold *f* 80,—

JACOB DE WIT (1). Van hem gaven wij een vrij uitgebreid berigt , tot aanvulling van dat door VAN GOOL , en hebben het navolgende daar nog bij te voegen. Naar ons van goederhand berigt werd , fchilderde J. DE WIT de graauwtjes of *bas-reliefs* , die boven deuren , fchoorsteen , als anderzins , moesten dienen , naar boetsfeerfels of afgietfels , wanneer hij er bijzonder werk van maakte ; om dezelve het half verheven beeldwerk volkomen te doen gelijken ; de boetsfeerfels of afgietfels werden dan gezet ter plaatfe , waar het fchilderwerk komen moest , bij een gunftig licht ; en hier naar gefchilderd zijnde , werden zij volkomen bedriegelijk , gelijk wij die meermalen zagen. Men vindt dergelijk werk ook in vreemde landen , zoo als in *Frankrijk* , tot zelfs te *Touloufe* , indien het door de wufte mode niet verdrongen is. In het *hôtel* van den Hertog DE CHOISEUIL , te *Parijs* , bevonden zich twee zeer fraaije deurftukjes (*fusportes*) , door onzen DE WIT.

Vele Teekeningen door hem , en daaronder een aantal fchetfen voor deur- of fchoorsteenftukken , *plafonds* en dergelijke , vond men in de Kunstboeken der liefhebbers , vooral in vroegeren tijd , en zij werden ruim betaald ; doch ook hieromtrent is de fmaak bij ons veranderd ; fommige der fiks geteekende ordonnantiën , enkele beelden of hoofden ,
zijn

(1) Zie het tweede Deel onzer Gefch. bl. 43. e. v.

zijn echter nog wel gewild. Men vindt van zijne teekeningen naauwkeurige kopijen, zoodat men daaromtrent zeer oplettend dient te zijn. D. VAN NIJMEGEN, J. STOLKER en JACOB XAVERY volgden den trant van J. DE WIT, in het teekenen en schilderen, en kwamen hem somtijds al zeer nabij.

Meermalen hoorden wij de aanmerking maken, dat de smaak van WATTEAU en BOUCHER somtijds ook in de werken van onzen DE WIT doorstraalde, en men daarin alzoo wei eens eene zekere gemanierdheid bespeurde; deze aanmerkingen vonden wij niet geheel ongegrond, hoewel er ook verscheidene werken van hem bestaan, die natuurlijk, naauwkeurig en stout geteekend zijn. Aan 'kunde ontbrak het hem wel niet; doch hij scheen zich te schikken naar den heerschenden smaak van dien tijd. Van eene te verregaande zucht naar winst schijnt hij niet vrij te pleiten, hoezeer hij een welbemiddeld man was, volgens hetgeen ons door lieden, welke hem van nabij gekend hebben, berigt werd, zoo als door wijlen den achtenswaardigen PHILIPPUS VAN DER SCHLEIJ. Ten blijke daarvan dient mede het volgende, dat wij van goeder hand hebben. Op eene Kunstverkoopung te *Amsterdam*, verzocht hem iemand, om zijnen naam te zetten op eene aldaar gekochte Teekening, die hij zonder bedenking voor zijn werk erkende; maar verzuimd had met zijne naamteekening te voorzien, zoo als hij anders gewoon was. DE WIT weigerde zulks geenszins; doch bedong een dukaat voor dit merk van echtheid.

Onder de bijzondere vrienden van onzen DE WIT behoorde de door ons reeds vermelde Beeldhouwer

J. B. XAVERY, dien hij niet alleen, door zijn uitstekend Kunsttalent, behulpzaam was; maar over wiens kinderen hij, na des vaders dood, de voogdijfchap op zich nam. XAVERY vervaardigde dan ook dikwijls boetseerfels voor DE WIT. Insgelijks telde hij onder zijne gemeenzame vrienden den Haagschen Courantier DE GROOT, wiens zoon hij in de schilderkunst onderwees. Onder zijne geëtste Prenten bevindt zich MARIA, met het kind JEZUS.

Wij vonden aangeteekend, dat JACOB DE WIT een schoon man was, van eene middelmatige lengte, bevällig en innemend van voorkomen; dit blijkt ook uit een kloek Portret, dat wij van hem bezitten, en dat hij in jeugdigen leeftijd naar zich zelve, met eene foort van *crayon*, teekende; hij was dan ook zoo als men zegt: *l'enfant cheri des dames*.

JACOB VAN LIENDER (1); wegens hem werd ons verhaald, dat hij, als in de Kruidkunde ervaren gebruik maakte van onderscheidene planten, welke hij tot sapverwen bereidde; en dat het hieraan is toe te schrijven, dat sommige zijner Teekeningen wel eens wat donker en onbevällig van kleur zijn.

SARA TROOST (2) gaf ook onderwijs in de Teekenkunst, en vormde zeer goede kweekelingen, zoo als mede blijkt uit de opdracht van het Werk van LE MIERRE, *La Peinture poëme etc. Amsterdam 1770*, 8vo. Uit deze opdracht blijkt wijders, dat deze Kunstnares Portretten vervaardigde in het mi-
ni-

(1) Zie het tweede Deel onzer Gesch. bl. 50.

(2) *Ibid.* bl. 51 e. v.

niatuur en met *crayon*. Zij heeft haren echtgenoot Doctor PLOOS VAN AMSTEL, nog verscheidene jaren overleefd, en liet geene kinderen na.

Het Portret van SARA TROOST werd door haren vader CORNELIS geteekend in haren kindschen leeftijd, en is door een zwartkunst-Prentje bekend.

In de beroemde Kunstverzameling van den Heer Mr. JOH. VAN DER MARCK, ÆGIDZ. te *Leiden*, bevond zich mede een Portret van SARA TROOST, in *crayon* (1).

LOUIS DE MONI (2) was ook zeer ervaren in het bijhelpen en herstellen van Schilderijen, en heeft, naar ons van goeder hand berigt werd, zeer bedriegelijke kopijen, naar beroemde Meesters, vervaardigd.

Den 13den April 1772 en volgende dagen is de nagelatene Kunstverzameling van LOUIS DE MONI, in den *Schutters-Doelen* verkocht; zij bestond uit Schilderijen, Teekeningen, Prenten, Beeldwerk en Schildersgereedschappen. De Catalogus bevatte 72 bladz. Onder de Teekeningen bevond zich, in *Kunstboek A*, No. 1, het welgelijkend Portret van dezen Schilder, door hem zelven met *crayon* geteekend.

JOHAN HENDRIK KELLER, van wien wij als voornaam Behangfelschilder melding maakten (3), werd door FÜESZLI geroemd, als naauwkeurig in zijne Teekening; wij zagen echter van zijne werken, welke dezen lof niet verdienden; driftig van aard

(1) Zie van den Catalogus, bl. 177, N°. 7.

(2) Zie het tweede Deel onzer *Gefch.* bl. 52 e. v.

(3) *Ibid.* bl. 53.

aard zijnde, werkte hij doorgaans vlug, en schein zich meest toe te leggen op eenen aangenamen toon en een bevallig *koloriet*. De waarheid werd niet zelden aan het behagelijke opgeofferd; enkele stukken zagen wij echter van hem, die krachtig, warm van kleur, goed geteekend, en als door G. DE LAIRESSE vervaardigd waren.

Andere leerlingen, dan DIRK VAN DER AA, van wien wij mede spraken (1), heeft KELLER, voor zoo verre wij weten, niet gehad; doch verscheidene zijner tijdgenooten hebben zijnen schildertrant nagevolgd, omdat het voordeel gaf.

AART SCHOUMAN, dien wij, onder anderen, als een uitmuntend Teekenaar van gevogelte en ander gedierte deden kennen (2), was honorair Lid van het dichtlievend Genootschap: *Kunstliefde spaart geen vlijt*, gevestigd in 's Gravenhage. Hij vervaardigde voor hetzelfde eene Schilderij, verbeeldende de Dichtkunst, aan wie APOLLO den lauwerkranstoeuwijst, met eenig bijwerk. Dit stuk werd geplaatst voor den schoorsteen der gewone Vergaderkamer des Genootschaps, op wiens spreuk het bijwerk doelde; het was een offer van de Schilder- aan de Dichtkunde: dewijl SCHOUMAN dit schilderstuk het Genootschap ten geschenke aanbod (3).

AUGUSTINUS TERWESTEN, *de Oom*, van wien wij, bij gelegenheid van het berigt, wegens zij-

(1) Zie het tweede Deel onzer Gesch. bl. 211.

(2) *Ibid.* bl. 68.

(3) Zie het eerste Deel onzer Gesch. bl. 176.

zijnen neef en naamgenoot, spraken (1), overleed te *Berlijn*, in dienst des Konings van *Pruisfen*, den 21ften Januarij 1717, oud acht-en-zestig jaren. Deze Schilder voerde den titel van Profesfor in de Schilderkunst, hoewel hij eigenlijk niet meer was dan een bekwaam behangfelfchilder. Onder de Prenten, die deze Meester geëtt heeft, kennen wij er een, de Vinding van MOZES voorftellende, naar P. C. VERONESE.

JAN PALTHE (2) fchilderde ook, naar ons berigt werd, zeer natuurlijk Kaarslichtjes, en P. REMY in zijnen *Catalogue raisonné de Tableaux, etc.* zegt van hem: „Hij fchilderde zeer wel naar de „wijze van SCHALKEN.”

Wij kennen ook een luchtig geëtt Prentje, door JAN PALTHE, naar J. WIJNANDS, voorftellende een Landfchap met hoog geboomte, en doorsneden met een water; op den voorgrond ziet men een Heer en eene Jufvrouw, te paard zittende, die ter jagt fchijnen te gaan; bij hen staat een bediende, op eenen afstand worden zij door eenen Ruiters gevolgd; andere Prenten, door JAN PALTHE, zijn ons niet bekend.

BERNARDUS ACCAMA (3). Volgens naderre berigten werd deze, zoowel als zijn broeder, te *Leeuwarden* geboren. Het Portret van BERNARDUS bevond zich in de Kunstverzameling van den Burgemeester VAN DER MARCK te *Leiden*.

De

(1) Zie het tweede Deel onzer Gefch. bl. 75.

(2) *Ibid.* bl. 84 e. v.

(3) *Ibid.* bl. 90 e. v.

De Portretten door BERNARDUS ACCAMA vervaardigd, welke zich op het Stadhuis te *Leeuwarden* bevonden, (zijnde die van de Stadhouders uit het huis van *Nassau*, en eenige leden van hun geslacht,) zijn in het jaar 1795, door de dwaze woede, die in dien tijd heerschte, verbrand geworden.

JACOBUS HOUBRAKEN, dien wij den roem der Graveerkunst van de achttiende eeuw noemden (1), en daarbij zeiden, dat hij ook door de Engelschen tot het graveren van hunne voorname personen werd ingeroepen, kreeg, omstreeks vijf-en-zeventig jaren oud zijnde, nog werk uit *Italië*. Het geschilderd Portret van LAURENTIUS RICCI, Generaal der Jezuïten, werd dezen beroemden Kunstgraveerder uit *Rome* naar *Amsterdam* toegezonden. De Prent, hierna door onzen grijzen HOUBRAKEN gefneden, viel zeer goed uit, zoodat men er bijzonder wel over tevreden was, en dezelve werd mede te *Amsterdam*, bij SUNDORF, uitgegeven.

In het Werk, getiteld: *Zede- en Dichtlievende Mengelingen*, door A. FOKKE, SIMONSZ. vindt men een vers, getiteld: *Dichterlijke verrukking bij de beschouwing van de Portretten, gegraveerd door de kunstrijke hand van JACOBUS HOUBRAKEN*, en een op de afbeelding van denzelfven. Toen kende men nog geene steendrukken.

GERRIT VAN HEERSTAL, welken wij als een zeer verdienstelijk Beeldhouwer te *Haarlem* beschreven (2), heeft, volgens overeenkomst met

Com-

(1) Zie het tweede Deel onzer Gesch. bl. 92 e. v.

(2) *Ibid.* bl. 105 e. v.

Commisfariſen uit het *Collegium Medicum* aldaar, het ſtandbeeld voor den uitvinder der Boekdrukkunſt, LAURENS JANSZON KOSTER, vervaardigd, mitsgaders het voetſtuk en de daarop geplaatſte *bas-reliefs*, enz. voor eene ſom van *f* 550,—; de ſteen hiertoe moeſt hem echter geleverd worden (1). De teekening voor dit beeld is van ROMEIN DE HOOGHE, gelijk wij hiervoor, van hem ſprekende, gezegd hebben; deze oorſpronkelijke Teekening verbeeldde KOSTER, met eene muts of bonnet op het hoofd, zoo als hij van oudsher meermalen werd afgebeeld (2); doch dit moeſt, volgens laſt van gemelde Commisfariſen, door HEERSTAL veranderd, en de grooten uitvinder der Boekdrukkunſt blootſhooft en met eenen lauwerkrans worden vertoonſt; gelijk men dat beeld thans nog ziet.

Onder de nagelatene Kunſtverzameling van wijlen onzen ſtadgenoot, den Schilder JAN VAN DER VINNE (3), bevonden zich twee fraaije vazen, met hare voetſtukken, kunſtig uitgehouwen door G. VAN HEERSTAL; op de eene zag men de fabel van ADONIS, en op de andere die van BACCHUS afgebeeld (4), en fraai bewerkt, in ſteen.

On-

(1) Zoo als blijkt uit de Notulen van gemeld *Coll. Medic.* van den 3den April 1721.

(2) Deze en meer andere Teekeningen, ter verfraaijing van den *Hortus Medicus*, zagen wij onder de archiven van dat Collegie.

(3) Door ons vermeld in het tweede Deel onzer Geſch. bl. 253.

(4) Zie den Catalogus der Verkoopng van deze Verzameling, 13 Mei 1754 e. v. dagen, bl. 136.

Onze HEERSTAL maakte op zijnen *Centaurus* van sneeuw (1) het volgende versje, en plaatste het aan den voet van dit beeld :

Ik ben gevallen, welk een klucht!
 Half mensch, half paard, hier uit de lucht;
 Het moet tot Paaschen vriezen,
 Of 'k zal mijn kop verliezen.

Men doelde op den kop van den *Centaurus*, die er bij dooiënd weder af moest vallen.

In het jaar 1833 werd het gewezen woonhuis van GERRIT HEERSTAL, sedert eenigen tijd tot een buitenverblijf ingerigt, verbouwd; de voorgevel, namelijk, werd opgetrokken; doch het stuk beeldhouwwerk, door den Kunstenaar, die het in vroegeren tijd bewoonde, daarin geplaatst, bleef op zijne plaats; de Kindergroepjes, welke boven op de lijst stonden, zijn er echter afgenomen.

JACOB FOLKEMA, een Vries, die met lof de Plaatfijnkunst beoefende (2), heeft ook de Portretten gegraveerd van FRANK VAN BORSELEN en JOCOBA VAN BEIJEREN; naar oude Schilderijen, welke sedert lang bewaard bleven, bij het geslacht ENSCHEDÉ, te *Haarlem*. Men heeft ook een *Med. Doctor* in zijn studeervertrek, door J. FOLKEMA, die mede zwartkunst Prenten schijnt gemaakt te hebben, blijkens, onder anderen, eene: voorstellende een lezend oud Man.

J.

(1) Zie het tweede Deel onzer Gesch. bl. 106 en 107.

(2) *Ibid.* bl. 109.

J. VAN LUCHTEREN deden wij als een Amsterdamsch Beeldhouwer kennen (1). Hij heeft veel sieraadwerk in hout vervaardigd, en daaronder dat, hetwelk men aan de kas van het beroemd orgel, in de Groote Kerk te *Haarlem*, ziet, omstreeks het jaar 1735.

JAN PUNT was niet alleen een uitmuntend Plaatfnijder (2), maar beoefende ook de Schilderkunst. Onder de nagelatene Schilderijen, door den Heer ANTHONIJ MEIJNTS te *Amsterdam*, bevond zich een boomrijk Landschap, door J. PUNT, naar M. HOBBEEMA; fraai van toon en het oorspronkelijke juist gevolgd. Het werd op de Verkoopning dier Verzameling te *Amsterdam*, in het *Huis met de Hoofden*, verkocht den 15den Julij 1823, voor f 160,— Zie van den Catalogus bl. 29, N°. 104.

Niet alleen de Prentjes voor *le Theatre de MO-LIERE*, werden door onzen J. PUNT gegraveerd en zijn zeer geacht; maar hij graveerde ook den Engelschen Koetsier, *le Cocher Anglais*, naar G. VAN DER MIJN, en deze Prent werd in 1756 te *Parijs*, bij J. BASAN uitgegeven. Onze Plaatfnijd-ers, vooral ook JAC. HOUBRAKEN, waren toen mede buiten's lands beroemd, en vonden niet alleen hier, maar ook bij vreemden werk. Thans vinden zij dat naauwelijks in hun Vaderland, en wij worden als overstroomd met vreemde steendrukken, hoe-zeer min volkomen en alzoo min voldoende, dan de voortbrengfels der graveerkunst.

Van

(1) Zie het tweede Deel onzer *Gefch.* bl. 120.

(2) *Ibid.* bl. 125 e. v.

Van A. FOKKE, SIMONSZ. heeft men: *Lijkeypresfen, gestrooid op het Graf van J. PUNT* (1).

SIMON FOKKE, schoonbroeder van J. PUNT, deden wij als een beroemd Kunstgraveerder kennen (2), schoon er op dien roem nog al het een ander viel aan te merken. Als Kunstkenner was hij zeer geacht en de vraagbaak van velen. In zijnen leeftijd was er veel gelegenheid te *Amsterdam*, om zich in die kennis te oefenen bij onderscheidene Liefhebbers, en S. FOKKE vond die ook in zijne eigene Kunstverzameling, waarvan de Catalogus der Verkoopning, na zijnen dood te *Amsterdam* gehouden, den 6den December 1784, twee Deelen bevatte. Het eerste behelsde eene beschrijving van Schilderijen, Beeldwerken en Rariteiten; voorts van gekleurde en ongekleurde Teekeningen; door de beste Italiaansche, Nederlandsche en Fransche Meesters, en in het tweede Deel vond men de opgaaf van eene zeer fraaije Verzameling Prenten. Alles met veel kunde, gedurende meer dan eene halve eeuw, door onzen kundigen FOKKE bijeenverzameld. De Makelaars, welke deze rijke Verzameling openbaar verkochten in het *Oudezijds Heeren Logement*, waren: PHIL. VAN DER SCHLEIJ, CORN. PLOOS VAN AMSTEL, J. C., HENDK. DE WINTER, JAN IJVER EN NATHANAËL BELLI.

PIETER OETS was een Portretfchilder en Teeke-
naar

(1) Zie *Zeden- en Dichtlievende Mengelingen, Amsterdam 1783*. 8vo. bl. 168, Men heeft het Portret van J. PUNT in verscheidene Prenten.

(2) Zie het tweede Deel onzer Gesch. bl. 131.

naar (1). Hij schilderde onder anderen een Portret, dat door JAC. HOUBRAKEN gegraveerd werd, namelijk, dat van JOHANNES VAN ARXHOUCK. Deze Prent bevond zich in de Verzameling van den Kunstgraveerder MICHEL ELGERSMA, te *Amsterdam*, welke na zijnen dood verkocht werd te *Amsterdam*, den 24sten Maart 1765 (2).

Onzen Dichter, Teekenaar en Etsler w. BILDERDIJK, dien wij ook eene plaats onder onze Vaderlandsche Kunstenaars meenden te moeten geven (3), was met PIETER OETS zeer bekend; deze vormde eenigzints den smaak in het teekenen van BILDERDIJK, volgens zijn zeggen, toen hij eenen aankomenden knaap was (4).

J. M. KOK, een Amsterdamsch Schilder, deden wij als niet onverdienstelijk in zijn vak kennen (5). In het Kunstkabinet van den Heer P. CALKOEN, WILLEMSZ. te *Amsterdam*, bevond zich een fraai Schilderijtje van dezen Meester, dat men in den Catalogus aldus beschreven vindt: „ In een gemeu-
 „ beld Binnenvertrek zit een Juffertje, gekleed in
 „ een rood fluweel jakje, met wit bont gevoerd en
 „ een bruin zijden rokje aan; zij houdt een naai-
 „ kistje op den schoot, en schijnt met aandacht te
 „ luisteren naar het fluiten van een' goudvink, die
 „ nevens haar, in een kooitje, op de tafel geplaatst
 „ is

(1) Zie het tweede Deel onzer Gesch. bl. 146.

(2) Zie den Catalogus, bl. 214, N°. 2445.

(3) Zie het derde Deel onzer Gesch., bl. 320.

(4) Zie BILDERDIJK, *Uitzigt op mijn' Dood*, *Rotterdam* 1829, Aanteek. bl. 18.

(5) Zie het tweede Deel onzer Gesch. bl. 147.

„ is; verder een hondje, dat met een balletje speelt.
„ Alles is zeer uitvoerig en delicaat gepenseeld.” (1)

De Kunstverzameling van J. M. KOK, of COK, zoo als zijn naam daar gespeld staat, werd te *Amsterdam* verkocht, den 16den December en volgende dagen des jaars 1771. Dezelve bestond uit Schilderijen van onderscheidene Meesters, Teekeningen, Prenten en andere liefhebberijen.

PIETER VAN CUIJCK, *de Jonge*, van wien wij een berigt gaven; waarbij hij als een naauwkeurig Teekenaar voorkomt (2), heeft, behalve de door ons opgegevene, nog eenige gezigten naar de natuur geteekend, van Dorpen op *Texel* en *Wieringen*; zij werden door F. DE ROODE in het koper gebragt, en zijn bij M. ROELOFSWAERT te *Delft* uitgegeven. Het zijn tamelijk kloeke Platen, langwerpig formaat; op dezelve vindt men onderscheidene jaarmerken, achter den naam der Teekenaars als 1753 tot 1778.

HENRICUS SPILMAN deden wij als een bekwaam Teekenaar kennen, die ook etfte en graveerde, en wij gaven daarbij van zijn werk op (3), waarbij nog behoort: de afbeeldingen der Graven van *Holland*, door H. SPILMAN gegraveerd, naar Teekeningen, die TACO JELGERSMA vervaardigde naar de oude Schilderijen, welke te *Haarlem* op het Stadhuis bewaard worden. Deze Prenten komen

(1) Zie den Catalogus dier Verkoop, 10 September 1781.

(2) Zie het tweede Deel onzer Gesch. bl. 143.

(3) *Ibid.* bl. 154 e. v.

men voor in het Werk, getiteld: *De Graven van Holland, in Jaardichten* (1), beschreven door PIETER LANGENDIJK, *Haarlem* 1745, 4to.

GERARD VAN ROSSUM beschreven wij als een' zeer verdienstelijk Teekenaar van Landschappen met O. I. inkt, enz. (2), en kunnen daar nog bijvoegen, dat op de Verkoopning zijner nagelatene Teekeningen, die door ons vermeld werd, verscheidene door hem, VAN ROSSUM, zelf bevonden, waarvan N°. 1, een kapitaal Boschgezig in *Gelderland*, rijk gestoffeerd, verkocht werd voor *f* 42,— andere golden in of omstreeks de *f* 30,— zie den Catalogus dier Verkoopning, den 3den Februarij des jaars 1773.

PETRUS CAMPER, van welken beroemden man wij een uitgebreid berigt gaven, als zeer verdienstelijk beoefenaar der schoone kunsten (3), teekende, nog student te *Leiden* zijnde, aldaar, met *crayon* of pastel, het Portret van zijnen vriend FRANÇOIS RIGAIL, Fabriekeur in zijden gazen, te dier stede, toen deze drie-en-twintig jaren oud was. Achter op dit stukje, in eene lijst geplaatst, schreef de Teekenaar: „PETRUS CAMPER, *Medicinæ et Artis Picturæ Studiosus, Amicitie causa fecit,* „1741.” Dit Portret, thans in ons bezit zijnde, was, volgens getuigenis der bloedverwanten van gemelden Heer RIGAIL, zeer gelijkend.

Be-

(1) Deze *Jaardichten* maakte P. LANGENDIJK, als *Factor* van de Rederijderskamer: *Trouw moet blijken*, en gaf dezelve afzonderlijk uit.

(2) Zie het tweede Deel onzer *Gesch.* bl. 159 e. v.

(3) *Ibid.* bl. 161 tot 174.

Behalve de bekende Portretten van wijlen onzer Hoogleeraar CAMPER, bestaat er nog een van hem, geteekend door PUJOS te *Parijs*, en in de *aqua tinta* manier aldaar gegraveerd door VINSAC. Het is niet onbevallig uitgevoerd, en onder hetzelfde leest men: P. CAMPER, *associé Etranger de l'Académie Royale des Sciences de Paris, de celle de Chirurgie et de l'Académie de Londres, etc. etc.*" Dit Portret werd bij den Teekenaar PUJOS, te *Parijs*, in 1777 uitgegeven.

JACOB OTTEN HUSLIJ; van wien wij een berigt gaven, als zeer ervaren in de Bouwkunde (1), schreef een antwoord, op de vraag, voor het jaar 1782, gedaan, door de Hollandfche Maatschappij der Wetenschappen te *Haarlem*: „Nadien de „voornaamfte stroomen in de Texelsche zeegeaten, „en wel hoofdzakelijk in en bij het *Marsdiep*, „hoe langs hoe meer de aldaar liggende dijken en „zeeweringen naderen, en dezelve door de toenemende diepten in gevaar brengen, zoo wordt „gevraagd: of en door welke middelen de gemelde „stroomen van den wal afgekeerd, en het naderen „der gevaarlijke diepte voorgekomen, of de zeeweringen tegen de nadeelige uitwerking van dien „beveiligd zouden kunnen worden?" Aan dit antwoord is een zilveren gedenkpenning, mitsgaders honderd halve gouden ridders toegewezen (2).

TEYLERS *Museum*, mitsgaders het weldadig gesticht

(1) Zie het tweede Deel onzer Gesch. bl. 174 e. v.

(2) Zie de Verhandelingen dier Maatschappij, het 23ste Deel, bl. 1 e. v.

fticht , bekend onder den naam van *TEYLERS-Hofje*, werd mede door *JACOB OTTEN HUSLIJ* gebouwd; te weten dat gedeelte van het Museum , waar de natuurkundige werktuigen , enz. geplaatst zijn ; het daarachter ftand gebouw , voor de Boekerij, Schilderijen en *Fosfilia* , is van veel lateren tijd.

JURRIAAN COOTWIJK ; van hem fpraken wij ook als vervaardiger van verfcheidene fraaije Prentteekeningen (1) , doch wij gaven daarbij niet op , waaruit dit werk beftond , maar zijn hiertoe in ftaat gefteeld door den Catalogus van de uitmuntende Verzameling Prenten , nagelaten door den Baron *VAN LEIJDEN VAN VLAARDINGEN* , alwaar men leest op bl. 327, Omflag N°. 52: „ Het werk van *J. COOTWIJK*, in de manier van Teekeningen, naar voorname Meesters, alle eerfte proefdrukken, met on-derfcheidene veranderingen , te zamen 175 ftuks, zijnde een eenig exemplaar , door den Maker zelf verzameld en nagelaten , in drie deelen.”

JAN STOLKER (2) ; zijne nagelatene Kunstverzameling werd te *Rotterdam* verkocht , den 27ften Maart 1786 en volgende dagen ; de Catalogus bevat 154 bladzijden , en beftond uit Schilderijen , Teekeningen , Prenten , Boetsfeerfels , Pleisterwerken , enz. Onder de Schilderijen waren er verfcheidene van *STOLKER* zelven ; veelal kopijen naar voorname Meesters , als : *L. BAKHUIZEN* , *N. BER-CHEN* , *A. VAN EVERDINGEN* , *C. DUJARDIN* , *P. POTTER* en anderen. Onder de Teekeningen be-

von-

(1) Zie het tweede Deel onzer *Gefch.* bl. 174 e. v.

(2) *Ibid.* bl. 181 e. v.

vonden er zich mede een aantal door dezen Meester, en daarbij verscheidene Schilders- en andere Portretten, welke hij, navolgende en met eigenaardig bijwerk verrijkende, zoo uitmuntend vervaardigde; hetzij met O. I. inkt of met sapverwen.

PAUL CONSTANTIN LA FARGUE (1); onder zijn teeken- en etswerk kunnen wij nog opgeven, de Prenten in J. BELL's *Reizen door Azië*, in twee deelen uitgegeven, te *Leiden* in 1769, in 8vo. Ook heeft men van hem eene fraaije Prent, voorstellende eene Harddraverij aan de Haagfche Schouw, vol gewoel, welke hij naar de natuur geteekend heeft, en die gegraveerd is door S. FOKKE. Deze Prent komt voor in de *Natuurlijke Historie van Holland*, door J. LE FRANCQ VAN BERKHEIJ (2), die met onzen LA FARGUE bekend was, en zijn kunstwerk met regt waardeerde.

MARIA M. LA FARGUE, van welke wij onder het artikel van haren broeder PAUL CONSTANTIN spraken, schilderde ook Kabinetstukjes; dergelijke zag men in de uitmuntende Kunstverzameling van wijlen P. LOCQUET, namelijk, twee Schilderijtjes, waarvan het voornaamste aldus beschreven is: „ Men ziet voor een Buitenhuis, ter regterzijde op eene stoep, een vrouwtje met een kind zitten, eene oude vrouw zit ter zijde, bezig met kousen te stoppen, eene andere ligt over de deur, ter linkerzijde ziet men eenen vrolijken dansende „ jon-

(1) Zie het tweede Deel onzer Gesch. bl. 193.

(2) Zie van dat werk het 4de Deel, eerste stuk, *Amsterdam* 1779, Plaat 5, tegenover bl. 268.

„ jongen op de lier fpelen , terwijl een man , met
 „ een' ftok in de hand , gekleede hondjes doet
 „ danfen ; dit ftukje is geestig van ordonnantie ,
 „ zonachtig en uitvoerig gefchilderd. De twee an-
 „ dere ftukjes ftellen ieder een enkel beeldje voor ;
 „ het een een Meisje met bloemen , en het ander
 „ een' Jongen met een' vogeltje.” (1)

H. NUMAN; van hem gaven wij , als bekwaam
 Houtsneêgraveur , een berigt (2) , en kunnen daarbij nog
 een fraai werk van hem aanhalen , namelijk , zes-en-
 vijftig voorftellingen uit de Fabelen van ESOPUS ,
 in zoo vele Houtsneêprentjes.

H. NUMAN fchijnt geene leerlingen gevormd te
 hebben.

RIENK JELGERHUIS (3); volgens nadere
 berigten heeft deze verdienstelijke man ook eenige
 Prentjes geëtt , in het aardig en natuurlijk beschre-
 ven Dichtftuk , door B. BORNIUS ALVAARSMA ,
 getiteld : *de Winter* , in 4to. gedrukt te *Leeuwar-*
den , in 1749 , bij A. FERWERDA , en vervolgens
 geplaatst in *de Honingbije* , bij denzelfden Drukker ,
 in het jaar 1765 e. v. in kl. 8vo. uitgegeven , in
 zes deeltjes , waarvan het tweede *de Winter* bevat ,
 en daar bij twaalf onderscheidene Wintertooneelen ,
 in zoo vele uitflaande Prenten , behalve den titel ,
 door

(1) Zie den Catalogus van de Verkoopng dier Ver-
 zameling , *Amsterdam* , 22 September e. v. dagen , 1783 ,
 8vo. bl. 35 , N°. 95 en 96 , onder welk laatste N°. twee
 ftuks beschreven waren.

(2) Zie het tweede Deel onzer Gefch. bl. 196 e. v.

(3) *Ibid.* bl. 204.

door R. JELGERHUIS, gemerkt met de voorletters van zijn' naam: R. J. *ft. Anno 1765.*

JORIS PONSE (1), wiens geboorteplaats *Dordrecht* ons werd opgegeven, was vooral, wat het befchouwend gedeelte der Schilderkunst betreft, een kundig man. Zijn geboortetijd was, naar men ons berigte, in Lentemaand des jaars 1723, en zijn lust tot de Schilderkunst werd aanmerkelijk versterkt door de befchouwing van het Kunstkabinet des Heeren LINDEN VAN SLINGELAND, in zijne geboorte- en woonplaats.

Men zegt, dat de fchilderkundige lefzen van DU FRESNOY, door JORIS PONSE in Nederduitfche verzen zijn overgebracht geworden.

JAN VAN DER VINNE (2) bezat eene fraaije Verzameling Schilderijen, Teekeningen en Prenten; mitsgaders Boeken, enz. welke Verzameling, na zijnen dood, in zijne geboorteplaats, *Haarlem*, openbaar verkocht werd, den 13den Mei 1754 e. v. dagen, volgens den Catalogus, groot 136 bladzijden. TACO JELGERSMA en VINCENT VAN DER VINNE (3) verkochten dezelve; laatstgenoemde overleed den 15den Januarij des jaars 1811, te *Haarlem*.

GERRIT VAN TORENBURG (4), wiens naam fomtijds verward wordt met dien van J. TOREN-

VLIET

(1) Zie het tweede Deel onzer Gefch. bl. 218.

(2) *Ibid.* bl. 253, Noot 2.

(3) Zie wegens VT. V. D. VINNE ons tweede Deel, bl. 253 e. v.

(4) *Ibid.* bl. 260.

VLIET (1), was een zeer goed Teekenaar van Stads- en Dorpsgezigten.

De Prent, het wijd vermaard Haarlemsch Orgel voorstellende, is door G. VAN TORENBURG geteekend, en werd door J. C. PHILIPS gegraveerd; gevende een goed denkbeeld van dit grootsch kunstgevaarte, dat zoo vele verſcheidenheid van verrukkelijke toonen voortbrengt.

JOHANNES VAN DREGT (2). Op dezen Schilder, die onze beroemde BILDERDIJK als zijn' leermeester in de Teekenkunst opgeeft, en als een man van *genie* roemt, maakte deze Puikdichter de volgende regels, aan het slot van een vers:

Zoo dit een dart'le vlam vermogt,
 Laat vriendschap u in deze trekken
 (Hoe ruw en kunsteloos gewrocht)
 Een hart dat ze aan uw hart verknocht,
 VAN DRECHT, het hart eens vriends ontdekken.
 Zoo blijf mijn naam u steeds zoo waard,
 Als ik 't penſeel waardeer, dat de uwe maakt vermaard.

Dit vers ſchreef BILDERDIJK, bij eene Teekening over den oorsprong der Schilderkunst, in de vrien- denrol van dezen zijnen Teekenmeester. In welk vers, in 1778 gemaakt, ook van de liefde gesproken wordt (3).

HEN-

(1) Zie wegens dezen HOUBRAKEN het derde Deel, bl. 164.

(2) Zie het tweede Deel onzer Gesch. bl. 260 e. v.

(3) Zie *Nalezingen*, Amsterdam 1833, eerste Deel, bl. 4.

HENDRIK KEUN deden wij als Schilder van Stadsgezigten kennen (1). In het Kabinet van wijlen den Heer P. CALKOEN, WILLEMSZ. te *Amsterdam*, hetwelk aldaar verkocht is den 10den September 1781, zag men eene Schilderij, door HENDRIK KEUN, voorstellende een Gezigt van de Keizersgracht in gemelde stad, op de Wester-Hal, Kerk, enz. langs de Rozengracht, rijk gestoffeerd, zonnachtig, warm van koloriet en uitvoerig geschilderd.

In het Kabinet Schilderijen van wijlen den Heer N. DOEKSCHEER, ter zelfder plaats, en aldaar verkocht den 2den September 1789, bevonden zich niet minder dan vier stukken, door HENDRIK KEUN; onder dezelve waren twee Zeegezigten en een Stadsgezigt te *Amsterdam*, door hem in 1772 geschilderd.

REINIER VINKELES (2); bij het uitvoerig berigt, dat wij wegens dezen Kunstenaar gaven, moeten wij nog voegen, dat de voornaamste Prenten, welke hij gegraveerd heeft, zijn, volgens het gevoelen van deskundigen, de Zalen van *Felix Meritis*, te *Amsterdam*, vooral die van *Physica*, welke voor zijn meesterstuk wordt gehouden.

Onder de rijke Prentenverzameling van den Baron VAN LEIJDEN VAN VLAARDINGEN bevond zich eene Prent, door onzen REINIER VINKELES, voorstellende een vrolijk gestoffeerd Landschap, naar HOBEMA, welke voor f 3,— verkocht werd (3).

Bij

(1) Zie het tweede Deel onzer Gesch. bl. 272.

(2) *Ibid.* bl. 316.

(3) Zie den Catalogus dier Verkoop, *Amsterdam*, 13 Mei 1811, bl. 231, N°. 9.

Bij de afftammelingen van dezen grooten Meester schijnt zijn kunstbedrijf te zijn uitgestorven.

AUGUSTUS CHRISTIAAN HAUCK, van hem gaven wij, ook als vriend onzer jeugd, een berigt (1), en kunnen daarbij nog het volgende voegen: A. C. HAUCK schilderde het Portret van onzen grooten Dichter W. BILDERDIJK, zoo als blijkt uit deszelfs *Mengelingen, Amsterdam 1804, 8vo.* (2) waarin men een vers vindt, getiteld: *Op mijne afbeelding, bij mijn vertrek in ballingschap*, door den Kunstschilder HAUCK geschilderd; dit vers is gedagteekend uit *Groningen, 1795*. Ook werd door onzen HAUCK het Portret geschilderd van den beroemden Nederlandschen Admiraal J. A. ZOUTMAN; in 's Rijks *Musëum te Amsterdam* ten toon gesteld. Het werd als zeer gelijkend geroemd.

IZAAK DE WIT, JANSZ. dien wij als een zeer verdienstelijk Plaatnijder deden kennen (3), heeft ook twaalf Prentjes gegraveerd, naar Gezigten geteekend, door J. ANDRIESSEN, HENDRIKS, HULSWIT, VAN DRIELST, J. GOLL, GROENEWEGEN en anderen.

JAN VAN OS (4). Bij het berigt, wegens hem, kunnen wij nog voegen: in het beroemde Kunst-kabinet van wijlen NICOLAAS NIEUHOFF, te *Amsterdam*, openbaar verkocht in April 1777, bevonden zich twee zeer fraaije Bloem en Fruitstukken,
door

(1) Zie het tweede Deel onzer *Gesch.* bl. 328 e. v.

(2) Zie van het derde Deel dezer *Gesch.* bl. 141.

(3) Zie het tweede Deel onzer *Gesch.* bl. 332.

(4) *Ibid.* bl. 334.

door JAN VAN OS, die te zamen verkocht werden voor de som van *f* 1505,— (1).

HENDRIK WILLEM SCHWEICKART, of SCHWEICKHART (2), schilderde het Portret van den Dichter Mr. WILLEM BILDERDIJK, in miniatuur, te *Londen*, en deze Dichter maakte hierop een vers in 1796 (3). Het eerst daarop volgende jaar huwde BILDERDIJK de dochter van dezen Schilder; dit meisje was toen slechts twintig jaren oud en hij veertig; zijnde hij weinig tijds te voren van zijne eerste vrouw, bij welke hij gedurende dit huwelijk zeven kinderen verwekte, gescheiden. Dit tweede huwelijk werd door H. W. SCHWEICKHART niet lang overleefd. Van het versje, dat BILDERDIJK op dezen zijnen schoonvader maakte, hebben wij reeds vroeger, bij het berigt wegens BILDERDIJK, melding gemaakt.

ARIJ LAMME, van wien wij een berigt gaven (4), teekende ook op eene zeer verdienstelijke wijze naar Schilderijen; dergelijke, naar H. MOMMERS, zagen wij in de rijke Kunstverzameling van wijlen den Heer G. VAN DER PALS, te *Rotterdam*.

DIRK LANGENDIJK (5), beroemd Teekenaar, vooral van Krijgsbedrijven, verrijkte door zijnen arbeid een aantal Kunstkabinetten; zoo bevonden zich

on-

(1) Zie den Catalogus, bl. 80, N°. 151 en 152.

(2) Zie het tweede Deel onzer Gesch. bl. 344.

(3) Zie BILDERDIJKS *Mengelingen*, derde Deel, bl. 143.

(4) Zie van onze Gesch. het tweede Deel, bl. 353 e. v.

(5) *Ibid.* bl. 354.

onder de Verzameling Schilderijen, Teekeningen, enz. van den Heer G. W. VAN OOSTENDE BRUYN, te *Haarlem*, verscheidene door den genoemden Meester, als: de Hoofdstoffen; de Jaar- en Daggetijden, de twaalf Maanden, de Tijdperken des menschelijken Levens, enz. geteekend met O. I. inkt; voorts den Oorlog, in onderscheidene bedrijven verbeeld, in 48 dergelijke Teekeningen (1).

TEYLERS *Museum* bezit mede een aantal zeer fraaije Teekeningen, door DIRK LANGENDIJK, welke, onder veel meer andere, menig Liefhebber, ter verlustiging, bij kunstbeschouwingen verstrekken.

MATTHIAS DE SALLIETH (2) heeft verschildende gekleede Mans- en Vrouwenstanden, naar het leven geteekend, door PRINS en PERKOIS, in het koper gebragt; alsmede eene Teekening, door den zeer verdienstelijken Kunstminnaar G. VANDER PALS, naar eene Schilderij van L. BAKHUIZEN; deze Plaat werd, volgens het daaropgestelde jaarmerk, in 1783 vervaardigd, en opgedragen aan den Heer ANTH. VANDER HAAR, Kunstminnaar te *Rotterdam*.

BAREND HENDRIK THIER (3); In de nagelatene Kunstverzameling van den Heer HENDRIK WILLINK, te *Amsterdam*, die aldaar den 6den December des jaars 1819 verkocht werd, bevond zich eene keurige Verzameling uit het Plantenrijk, in den *Hortus Medicus*, te *Leiden*, naar de natuur
ge-

(1) Zie den Catalogus der Verkoopung dezer Verzameling, te *Haarlem*, 8 April 1800 e. v. dagen, bl. 62 e. v.

(2) Zie het tweede Deel onzer Gesch. bl. 369.

(3) *Ibid.* bl. 372.

geteekend door dezen Meester, en opgezet op dertien bladen. Zoo dient de Schilder- en Teekenkunst niet alleen ter verlustiging, maar strekt ook tot nut der Wetenschappen, in dit opzigt, gelijk in vele andere.

Door B. H. THIER zijn ook eenige Prenten geteetst, die er bevallig uitzien, als: Landschappen, Schapen- en Geitenkopjes, enz. wij bezitten daarvan eenige op O. I. papier.

JEAN GRANDJEAN (1). Het zeer gelijkend Portret van dezen zoo veel belovenden, doch, helaas! in den bloei des levens gestorvenen Schilder, bevond zich bij de rijke Kunstverzameling des Heeren BRENTANO. Het werd door GRANDJEAN zelf, voor zijn vertrek naar *Italië*, vervaardigd, en is ook om het schilderwerk geacht; de Kunstenaar wordt daarbij voorgesteld, zittende in zijne schilderkamer te teekenen. Dit Portret werd op gemelde Verkoopning verkocht voor *f* 305,— (2) Wij zagen ook bij den Heer BRENTANO de twee Schets-teekeningen, door GRANDJEAN voor dit zijn Portretstuk, met zwart en rood krijt, meesterlijk geteekend. Eene Prent, J. GRANDJEAN verbeeldende, is ons niet bekend.

DA-

(1) Zie het tweede Deel onzer Gesch. bl. 376 e. v.

(2) Zie den Catalogus van het beroemd Kabinet Schilderijen, nagelaten door den Heer J. A. BRENTANO, verkocht te *Amsterdam*, 13 Mei 1822, bl. 43, N°. 116. Dit Portretstuk werd door BRENTANO aangekocht uit de nalatenschap van den Heer P. CALKOEN, te *Amsterdam*, een der begunstigers van GRANDJEAN.

DANIEL DUPRÉ, of DU PRÉ, van wien wij in het tweede Deel onzer Geschiedenis, op bl. 393 en vervolgens, een uitvoerig berigt gaven, als een ijverig en zeer verdienstelijk Kunstenaar, die verscheiden buitenlandsche gezigten naauwkeurig teekende en dezelve naar eisch stoffeerde; de Teekeningen, intusschen, van wijlen dezen Meester, hoe naauwkeurig ook, gelijk ons meermalen bleek, schijnen, naar den prijs, welken men daarvoor op openbare Verkoopingen besteedt, niet in den smaak te vallen; doch zij zijn zekerlijk niet zeldzaam.

JABES HEENCK (1) woonde te *Leiden*, op de Breëstraat, tegenover de Korenbrugsteeg, gelijk te vinden is op den titel van den Catalogus der nagelatenen Schilderijen, door DIRK HAAK. Deze Schilderijen werden door JABES HEENCK verkocht den 8sten April des jaars 1782, in het Logement *de Burg*, te *Leiden*. HEENCK noemt zich daarbij Konstschilder; ook verkocht hij, te zamen met den Amsterdamschen Konstschilder L. B. COCLERS, de Schilderijen, gedeeltelijk bijeenverzameld door den Heer JAN MAUL, den 28sten September des voornoemden jaars, en werdt op den titel van dien Catalogus ook Konstkooper genoemd.

Naar wij vernamen, was JABES HEENCK van Vriefsche afkomst.

DAVID KLEINE (2); twee stukjes, Zeegezigten voorstellende, door dezen Meester, zagen wij bij den Heer H. R. te *Haarlem*, en zij kwamen ons beter geteekend, dan geschilderd voor.

Naaf

(1) Zie het tweede Deel onzer Gesch. bl. 399.

(2) *Ibid.* bl. 405.

Naar wij vernamen, bestonden er ook zeer naauwkeurige en goed bewerkte Teekeningen, Schepen voorstellende, door DAVID KLEINE.

JAN BULTHUIS (1) heeft ook eenige Prentjes geëetst, waarvan wij er een kennen, dat luchtig behandeld is, voorstellende drie liggende Schapen; op dit Prentje staat de naam: J. BULTHUIS, benevens het jaartal *f.* 1787, verkeerd: dewijl hij, zekerlijk onoverdacht, dit een en ander regt en leesbaar op het Plaatje gezet had. Deze Prentjes komen weinig voor, en worden als zoodanige op de Catalogusfen van Kunstverzamelingen opgegeven.

J. E. GRAVE (2); onder de Leden stichters van de Maatschappij *Felix Meritis*, te *Amsterdam*, werd, volgens nadere berigten, de vader geteld van JAN EVERT GRAVE, zeer verdienstelijk Landschaps-teekenaar en Etfer, blijkens zijn bekend Prentwerk; welke Kunstenaar door ons als zoodanig beschreven werd (3), en van wien mede Prenten voorkwamen in de rijke Prentenverzameling van den Baron VAN LEIJDEN VAN VLAARDINGEN (4). Ook zijn ons van dezen Meester bekend vier stuks Landschappen in prent, als met O. I. inkt gewasfchen, voorstellende Gezigten in de aangename omstreek van *Haarlem*; en vier dergelijke kleinere.

JAN EKELS, *de Jonge*. (5) Bij het berigt,
we-

(1) Zie het tweede Deel onzer Gesch. bl. 425.

(2) *Ibid.* bl. 431, de Noot.

(3) *Ibid.* bl. 430 e. v.

(4) Zie den Catalogus der Verkoopng, 13 Mei 1811, bl. 186, N°. 1 en 2.

(5) Zie het tweede Deel onzer Gesch. bl. 432 e. v.

wegens hem door ons gegeven, kunnen wij het volgende nog voegen: in den Kunst-Catalogus van c. JOSI, te *Amsterdam*, kwam eene Teekening voor, door JAN EKELS, *de Jonge*, aldus beschreven. „In „ eene deftige kamer zit eene Dame, in haar mor- „ gewaad een' brief te lezen, aan eene tafel, „ achter welke een Heer zit, die zeer nieuwsgierig „ den uitslag schijnt af te wachten. Uitvoerig en „ fraai met zwart krijt behandeld.” (1) Wij zagen deze Teekening inderdaad met veel genoegen; en zij versterkte ons in het gunstig denkbeeld, dat wij ons van dezen Meester gevormd hadden.

JACQUES KUIJPER deden wij kennen als iemand, die ongemeen bedreven was in het historisch vak en het teekenen van Beelden, hoezeer de beoefening der Schilderkunst eigenlijk zijn beroepsbestaan niet was, en hij zich eerst daarop geheel meende toe te leggen weinige jaren voor zijn overlijden, dat, helaas! in zijn zeven-en-veertigste jaar plaats had (2). Geen wonder dus, dat hij algemeen betreurd werd; zijne nagedachtenis werd dan ook plegtig gevierd bij het gezelschap *Harmonica*. Onze beroemde Dichter Mr. J. KINKER hield daarbij eene Lijkrede, en had de *Cantate*, die voor en na dezelve gezongen werd, vervaardigd (3); door welk een en ander de gemoederen blijkbaar meer en meer geroerd werden.

AN-

(1) Zie den Catalogus, 20 April 1818, bl. 24, N°. 39.

(2) Zie het tweede Deel onzer *Gefch.* bl. 438 e. v.

(3) Zie *Gedichten* van Mr. J. KINKER, het derde Deel, bl. 91 e. v.

ANDRIES VERMEULEN (1) legde zich bijzonder toe op Wintertooneelen en Ijsgezigten, met de daarbij behoorende stoffaadjen, welke hij schilderde en teekende; doch zijne teekenpen bood ons ook andere onderwerpen, welke hij op eene zeer verdienstelijke wijs wist daar te stellen. Zoo zagen wij eene Teekening met O. I. inkt, door hem, een zeer eenvoudig onderwerp voorstellende, namelijk: een zittende man, in de hand eene kan houdende, en leunende, met den elleboog, op eene ton, die voor hem staat. Deze Teekening beviel ons echter meer om de bewerking, die meesterlijk was, dan om het onderwerp.

H. F. JONGERING, een Amsterdammer, had zeer veel aanleg, om eene plaats onder onze voorname Landschapshilders te kunnen bekleeden, doch hij overleed in den bloei zijner jaren (2). Zijn werk was weinig bekend, ook dewijl hij stierf, in het jaar, toen de eerste Tentoonstelling hier te lande plaats had, namelijk, in 1808, te *Amsterdam*. Wij zagen echter met veel genoegen eenige Teekeningen, door H. F. JONGERING, in het Kunstmagazijn van C. JOSI, alwaar toen verscheidene jonge Kunstenaars hun werk te koop aanboden.

JAN KOBELL (3) had het, schoon mede in den bloei zijner jaren overlijdende, reeds zoo ver gebracht, dat hij met regt onder onze voorname Landschapshilders gerangschikt, en hem veel lof werd toegezwaaid; welligt te veel, dewijl zijne ver-

stan.

(1) Zie het tweede Deel onzer Gesch. bl. 453.

(2) *Ibid.* bl. 476.

(3) *Ibid.* bl. 477.

standelijke vermogens, naar het schijnt, door overspannen eerzucht, gekrenkt werden, zoo als zulks met lieden, die in het een of ander vak uitblinken en hoog verheven worden, wel meer plaats heeft. Zijne nagelatene werken, hetzij Schilderijen, Teekeningen of geëtste Prenten, blijven echter in hooge achting bij alle Kunstminnaars, gelijk nog onlangs bleek op de Verkoopning der Schilderijen, Teekeningen, enz. van wijlen den Hoogleeraar BLEULAND, te *Utrecht* (1), op welke Verkoopning zich verscheidene Kunstwerken, door JAN KOBELL, des Hoogleeraars stadgenoot, bevonden, en wel niet minder dan twintig Schilderijen, zoo van zijnen vroegeren als lateren tijd; eenige daarvan bragten *f* 1000,— *f* 1200,— *f* 1430,— tot eene som van *f* 2835,— (2) op. Dit laatste nummer vindt men op den Catalogus aldus beschreven: „Een Landschap met grazend, staand en liggend Rundvee, alsmede eene Geit; verder een rustende Boer, die door eene Boerin wordt toegesproken; in het verschieft een, aan de duinen gelegen boomrijk dorp. Zonachtig en uitvoerig geschilderd; zijnde dit het te *Parijs* bekroonde stuk, en een der schoonste van dezen Meester.” Het werd, zekerlijk in commissie, gekocht door den Kunstschilder A. LAMME.

Onder de Teekeningen bevonden zich, in deze belangrijke Verzameling, mede verscheidene door JAN KOBELL, van welke eene, eene Weide voorstellende met een aantal Koeijen, die gedeeltelijk gemol-

(1) Welke Verkoopning plaats had den 6den Mei. 1839 e. v. dagen.

(2) Zie den Catalogus, N°. 175, 173, 174 en 177.

molken worden, *f* 370,— opbragt, en eene andere, een aangenaam Landfchap, met ftaande en liggend Vee, bij eenen Boer, leunende over eene fchutting, *f* 353,— (1).

JOHANNES PIETER VISSER BENDER (2), helaas! te vroeg geflorven, tot groot verlies voor de Teeken-, en bijzonder ook voor de Graveerkunst; teekende, onder andere, op eene treffende gelijkende wijze, kleine Beeldjes, naar bekende perfonen, onder zijne ftadgenooten; doch dezelve bleven, op eenige weinige na, bij de bloedverwanten van den Kunftenaar bewaard, tot in het jaar 1838, wanneer zij te *Haarlem* openbaar verkocht zijn geworden; bij de befchouwing derzelve herrinnerde men zich deze lieden, waarvan er reeds vele geflorven waren, ten duidelijfste, en velen bejiverden zich, om iets van deze merkwaardige en fraaije Verzameling, beftaande uit acht-en-veertig ftuks, magtig te worden, zoodat voor een derzelve, PIETER HERMANUS KLARENBEEK voorftellende (3), *f* 24,— befteed werd, voor andere *f* 10,— of *f* 12,— Niet alleen de houding van deze kleine figuurtjes was zeer kennelijk, maar van fommige zelfs het gelaat.

A C H T-

(1) *Ibid.* Omflag N°. 1, N°. 6 en 4. Bij dezen Catalogus behoort eene gedrukte prijslijft.

(2) Zie het tweede Deel onzer Gefch. bl. 496 e. v.

(3) Deze zonderlinge man, te *Haarlem* geboren, en te *Utrecht*, ettelijke jaren geleden, geflorven, is ook door eenen bundel gedichten, na zijnen dood uitgegeven, bekend.

ACHTSTE AFDEELING.

Nadere Berigten vegens Kunstenaars, in het derde Deel onzer Geschiedenis der Vaderlandsche Schilderkunst voorkomende, en welke, voor zoo ver wij weten, nog in leven zijn.

PIETER BARBIERS, PIETERSZ. (1) hoewel te *Amsterdam*, den 26sten October des jaars 1749, geboren, en alzoo bijna een en-negentig jaren oud, geniet voor dien leeftijd eene tamelijk goede gezondheid, en is algemeen geacht, bijzonder bij zijne stadgenooten, als de *Nestor* der beeldende kunsten, van een Schildersgeslacht aftammende, en inzonderheid ook als een hupsch man.

PETRUS VAN REGEMORTER (2), Op de *Amsterdamsche Tentoonstelling* in 1820, zag men van zijn werk, en op de *Haarlemsche* in 1825, had men van hem twee Schilderijen, als: een *Landschap bij Zonne-ondergang*, en een dergelyk bij *Manesfchijn* (3). Het *Portret* van dezen Meester vindt men

(1) Zie het derde Deel onzer *Gefch.* bl. 49.

(2) *Ibid.* bl. 75.

(3) Zie den *Catalogus* dier *Tentoonstelling*, N°. 335 en 336.

men in het Werk, getiteld: *Portraits des Artistes modernes, nés dans les Pays-Bas, Bruxelles 1822, Livr. 2*. Het is geteekend door J. J. EECKHOUT, en in steendruk gebragt door G. P. VAN DEN BURG-GRAAFF. PETRUS VAN REGEMORTER wordt daarbij genoemd: *Peintre de Genre, ancien Professeur de l'Academie d'Anvers, Membre de plusieurs Academie et Sociétés savantes, etc.* Hij schijnt nog in leven te zijn, hoewel den 8sten September des jaars 1755 geboren, en alzoo omtrent vijf-en-tachtig jaren oud; wij hebben althans van 's mans dood niets vernomen (1).

C. VAN HARDENBERG (2), hoewel omstreeks de vijf-en-tachtig jaren, was, naar ons berigt werd, in het begin van Junij 1840 nog in leven, en woonde te *IJsselstein*, bij zijnen zoon. Wegens dezen zeer verdienstelijken Kunstenaar kunnen wij nog berigten, dat hij zes stuks Teekeningen naar de natuur vervaardigde, van merkwaardige Gezigten in en omstreeks *Utrecht*, welke in Prent gebragt zijn door W. H. HOOGKAMER en F. S. DIETRICH. Ook zijn de voorstellingen in het Werk van CORNELIS ZILLESSEN, *Beschrijving van den Watersnood in den jare 1799*, in 1800, in één deel in 8vo, uitgegeven, bij J. ALLART, te *Amsterdam*; door onzen VAN HARDENBERG, naar de natuur, geteekend, en door R. VINKELES en BROUWER in het

(1) Onder het afdrukken van dit Werk hebben wij eerst berigt ontvangen, dat PETRUS VAN REGEMORTER in het jaar 1830 overleden is te *Antwerpen*.

(2) Zie het derde Deel onzer Gesch. bl. 80 e. v.

het koper gebragt. Zes dergelijke Prenten bevinden zich in dat Werk, en getuigen, onder andere, van des Teekenaars verdienften.

M. VERSTEEG (1). Hoewel ook reeds zeer hoog bejaard, mogen wij mede nog onder de levenden tellen.

Van dezen beroemden Kaarslichtfchilder vindt men in de *Annales du Salon de Gand*, 1820, *Livr.* 10 et 11, *pag.* 98, de Omtrekprent eener Schilderij, een vlasfpuinnend Vrouwtje, bij Lamplicht, voorstellende, waarbij gezegd wordt: „Deze Schilderij, in den trant van SCHALKEN, is met eene keurigheid (*finesse*) uitgevoerd, welke VAN MIERIS nimmer kon of verkoos te bereiken.” Dit stukje bevond zich toen in de fraaije Verzameling van den Heer VRANCKEN, te *Lokeren*. In *TEYLER'S Museum* heeft men eene Keuken bij Kaarslicht, door M. VERSTEEG, en op het Paveiljoen, te *Haarlem*, twee stuks: een Lamp en een Kaars.

P. H. JONXIS (2), door verscheidene Platen, die hij gegraveerd heeft, bekend, en in Mei 1840 omstreeks drie-en-tachtig jaren oud, was te *Utrecht* nog in leven, en bekleedde altijd zijn ambt bij de Gemeene Middelen, houdende zich, ter uitspanning, bezig met de schoone Kunsten.

D. J. VAN DER LAEN, dien wij als Landschapfchilder te *Zwol* deden kennen (3), leverde ook op de Amsterdamsche Tentoonstelling, in 1820,

van

(1) Zie het derde Deel onzer *Gefch.* bl. 85 e. v.

(2) *Ibid.* bl. 91 e. v.

(3) *Ibid.* bl. 95.

van zijn werk; bestaande in een besneeuwd en in een bergachtig Landschap; twee berg- en boomrijke Landschappen zag men van dezen Meester op de Tentoonstelling te *Haarlem*, in het jaar 1825; sedert dien tijd vernamen wij niet meer van hem.

Behalve de Prenten, in de *Julia* van FEITH, door D. J. VAN DER LAEN geteekend, teekende hij ook eenige vignetten voor de *Fanny* van dezen Dichter.

JAN KAMPHUIJSEN (1); van hem zag men op de Amsterdamsche Tentoonstellingen van 1824 tot 1832 nog gedurig Schilder- en Teekenswerk, en daaronder, dat zeer wel beviel; op de laatstgenoemde Tentoonstelling, toen deze Meester den ouderdom van twee-en-zeventig jaren bereikte, zag men van hem drie stukken, N°. 161, 162 en 163, waarvan het laatste eene Teekening was, voorstellende een Gedenkteeken voor den, zich zelf opgeofferd hebbenden Luitenant J. C. J. VAN SPEIJK.

J. KAMPHUIJZEN is ook Lid der Koninklijke Academie van Beeldende Kunsten, te *Amsterdam*, en geniet thans, in Mei 1840, nog eene tamelijk goede gezondheid, schoon zijn gezigt zeer zwak is, en hem ook daardoor de verdere beoefening der Kunst belet.

ADRIAAN MEULEMAN (2). Op de Haagsche Tentoonstelling in 1821, zag men van hem met veel genoegen, onder N°. 98, een Lamplicht, en het eerst volgend jaar, op de Amsterdamsche, eene Vrouw bij Kaarslicht, die ons niet minder
vol-

(1) Zie het derde Deel onzer Gesch. bl. 101 e. v.

(2) *Ibid.* bl. 126.

voldeed, onder N°. 213. Eene oude Vrouw bij Kaarslicht, op de Haagfche Tentoonftelling in 1833, N°. 183, fchijnt het laafte werk te zijn, dat hij op eenige openbare Tentoonftelling leverde; thans woonde hij, naar ons berigt werd, te *Scheveningen* alwaar hij op zijne lauweren rustende was.

IGNATIUS VAN REGEMORTER, zoon van PETRUS, van wien wij hiervoor fpraken, werd mede te *Antwerpen* geboren (1), en legde zich met ijver en goed gevolg op de Schilderkunst toe; vooral van Stadsgezigten en dergelijke, die wij met veel genoeg van hem zagen op onderscheidene Tentoonftellingen; als op die te *Amsterdam* in 1822, onder andere, een Gezicht op de Werf te *Antwerpen*; op die van 1824, ter zelfde plaats, een Landschap in de omftreken van *Dinant*, benevens drie andere; zijn werk behoorde mede tot het voornaamfte, dat zich op de Haarlemfche Tentoonftelling in 1825 bevond. Op die van 1826 te *Amsterdam*, had men een Gezicht op het Kanaal *Heerentals*, bij *Antwerpen*, en twee andere; in 1828 leverde hij mede op de Amfterdamsche Tentoonftelling twee ftukken van eenen anderen aard, welke niet minder bevielen, namelijk, uit het leven van onzen fnaakschen Schilder JAN STEEN; tufchen beide had hij ook de Haagfche Tentoonftelling met zijn werk verrijkt; in 1830 zag men aldaar van hem nog eene Vischmarkt; dezelfde Schilderij leverde hij hetzelfde jaar, op die te *Amsterdam* gehouden, en door het oproer, in de zuidelijke provinciën van

ONS

(1) Zie het derde Deel onzer Gefch. bl. 65 e. v.

ons Koningrijk, dat jaar uitbarstende, zag men, helaas! hier op openbare Tentoonstellingen, ook van het werk, door J. VAN REGEMORTER, niet meer, hoezeer het daar altijd bijzonder wel was ontvangen; doch wij vonden zijn' naam nog op den Catalogus der Gentsche Tentoonstelling in 1838, terwijl wij 's mans verdiensten als Schilder altijd blijven huldigen; en de Tentoonstelling van Schilderijen door levende Meesters, op het Pavejoen te *Haarlem*, ons dagelijks de gelegenheid biedt, om zijn werk te blijven beschouwen, door verscheidene Schilderijen. Hij werd sedert lang tot Lid benoemd van de Koninklijke Academie van Beeldende Kunsten te *Amsterdam*. In het werk, getiteld: *Annales de l'Ecole Flamande moderne*, 3e et 4e *Livr.* 1836, komt de Omtrekprent voor van eene Schilderij, door J. VAN REGEMORTER, verbeeldende, zeer aardig, de Bruiloft van JAN STEEN, waarbij ook gesproken wordt van een stuk, dat deze Meester op de Gentsche Tentoonstelling in 1832 leverde, voorstellende REMBRANDT, zijnen aap schilderende op een familiestuk.

ENGEL VERSNEL, te *Rotterdam* (1), leverde op de Tentoonstelling aldaar, in het jaar 1832, een gebeeldhouwd *bas-relief*, voorstellende eene Graftombe van wit Cararisch marmere, welke men met genoegen beschouwde, onder N°. 154; en onder de twee volgende nummers zag men dergelijk Beeldhouwwerk, door J. B. en J. S. VERSNEL, bloedverwanten van den eerstgenoemde, van wel-

(1) Zie het derde Deel onzer Gesch. bl. 143.

welker Kunstarbeid men aldaar op volgende Tentoonstellingen nog werk zag.

PETRUS GROENIA (1); op de Gentfche Tentoonstelling in 1820, zag men van dezen dapperen krijgsman en waardig beoefenaar der Schilderkunst twee Schilderijen, als: een Kermisfeest in eene Spaansche stad, en de Prins VAN HESSE, in dienst des Keizers van *Rusland*, in een *bivouac* van Kozakken (2), hebbende dezen Schilder als krijgsman in *Spanje* verscheidene krijgstogten gemaakt. Beide deze stukken bevonden zich ook op de Amsterdamsche Tentoonstelling, in het zelfde jaar. In de genoemde *Annales du Salon de Gand*, leest men bij de Plaat, voorstellende het *bivouac* van de Prins VAN HESSEN, het volgende, aldus vertaald:

„ De voortbrengfels van den Heer GROENIA, dit
 „ jaar (1820) in de zalen van *Gent* en van *Am-*
 „ *sterdam* ten toon gesteld, zijn er hoog geschat
 „ door de Kunstbeoefenaars en de ware kenners
 „ van Schilderkunst.” Op de Haarlemsche Tentoonstelling in 1825, zag men drie foortgelijke voorstellingen van dezen Luitenant-Kolonel, N°. 161—163. Op de Amsterdamsche Tentoonstelling in 1838, beschouwden wij nog met veel genoegen eene Schilderij, door den Heer GROENIA, voorstellende de Romeinen, door de Samniten ingesloten te *Caudium*,
 vruch-

(1) Zie het derde Deel onzer Gesch. bl. 146.

(2) Zie den Catalogus dier Gentfche Tentoonstelling van 1820 bl. 49, N°. 252 en 253, van welk laatste nummer men eene Omtrekprent vindt in de *Annales du Salon de Gand*, 3 *Livr. Planche 12me.*

vruchteloos pogende te ontkomen. Onze zeer verdienstelijke Kunstbeoefenaar komt daarbij voor als te *Amsterdam* woonachtig (1).

GILLIS SMAK GREGOOR (2); met genoeg zag men van zijn werk op de Haagfche Tentoonstelling in 1821; het was een Landschap met Vee, N°. 54. Op die ter zelfde plaats, in 1823, leverde deze Meester twee dergelijke stukken, N°. 60 en 61. De Haarlemsche, in 1825, versierde hij met niet minder dan drie dergelijke, N°. 405, 406 en 407, waarvan het laatste met zwaar geboomte en gebouwen. Slechts een Landschap met Vee zag men van hem op de Amsterdamsche van 1826, N°. 132. Op die van 1828 leverde hij twee dergelijke, N°. 158 en 159, waarvan het eerstgenoemde ons bijzonder wel beviel; ook die op de Haagfche, in 1835, N°. 198 en 199, behoorden niet onder de minst opgemerkte, en de twee, die hij op de Amsterdamsche Tentoonstelling in 1836 leverde, onder N°. 412 en 413, zag men algemeen met genoegen.

Door zoo vele Schilderijen, gedurende zoo vele jaren, van tijd tot tijd aan de algemeene beoordeeling bloot te stellen, heeft de Heer SMAK GREGOOR zich als een zeer ijverig en verdienstelijk vaderlandsch Kunstenaar doen kennen.

MARTINUS SCHOUMAN (3), Leermeester van den beroemden J. C. SCHOTEL, en alzoo mede tot de voornaamste Schilders van stille en woelende waters

(1) Zie de Lijst dier Tentoonstelling, bl. 7, N°. 161.

(2) Zie het derde Deel onzer Gesch. bl. 148.

(3) *Ibid.* bl. 151 e. v.

ters behoorende, blijft nog, met ijver en goed gevolg, zijn vak beoefenen. Onze Tentoonstellingen, federt vele jaren, dragen hiervan de ontegenzeggelijkste blijken; drie dergelijke stukken van hem zag men op de Amsterdamsche, in 1820, met veel genoegen, onder N°. 346, 347 en 348; op de Haagsche, in 1821, trok het aankomen van de Dordsche Marktschuit, verder het Konings Jagt en andere Schepen, N°. 127, ieders oog, en werd aanhoudend met welgevallen beschouwd; insgelijks zag men van dezen Meester in 1822, op de Amsterdamsche Tentoonstelling, drie Schilderijen, N°. 334, 335 en 336, waarvan de eerste een Gezigt op de Reede van *Batavia* voorstelde; op de Haagsche, in 1823, stelde SCHOUMAN ons het bombardement van *Algiers* voor, onder N°. 142, en het eerst daaraanvolgend jaar verlustigde men zich, op de Amsterdamsche Tentoonstelling, met het gezigt van twee zijner Kunstwerken, waarvan N°. 352 een woelend Water met Schepen verbeeldde, en N°. 353 een stil Water bij avond. Bij de Haarlemsche Tentoonstelling van Schilderijen, in het jaar 1825, welke plaats had ter gelegenheid van de algemeene Tentoonstelling der Voortbrengfelen van Nederlandsche Volks- en Kunstvljijt (1), en waartoe hier zulk eene geschikte plaats voorhanden was; bij deze Tentoonstelling liet onze SCHOUMAN, als een echt Nederlander, zich niet onbetuigd; hij leverde er vier onderscheidene Watergezigten, N°. 388 tot 391 ingeflo-

(1) Volgens Besluit van Z. M. den Koning van 28 Junij 1824.

floten, en kreeg dezelve van deze Tentoonstelling niet allen onverkocht terug. Het eerstvolgende jaar was hij weder gereed voor de Amsterdamsche, en plaatste daar eene woelende Zee met uitzeilende en binnenkomende Schepen, N°. 359. In de Hofstad zag men, in 1827, van hem ten toon gesteld de Scheepstimmerwerf van den Heer J. SCHOUTEN, te *Dordrecht*, zoo als die is te zien geweest op den 24sten Augustus 1826; toen vier onderscheidene Schepen er op stapel stonden, N°. 264, en eene woelende Zee met Schepen, vooraan een Loodsboot, naar een Fregat zeilende, om hetzelfde binnen te loodsen, N°. 265 (1). Op de Amsterdamsche Tentoonstelling in 1828, deden eene woelende Zee en een stil Water, N°. 420 en 421, de verdiensten van M. SCHOUMAN, in dit vak, bijzonder op prijs stellen. Op de Lijst van de Haagsche Tentoonstelling, in 1830, las men den naam van M. SCHOUMAN niet; welligt werd hij door de ongunstige plaats van dien tijd, daar ter stede, afgeschrikt (2). Op de Amsterdamsche Tentoonstelling, hetzelfde jaar gehouden, zag men weder, met genoegen, van 's mans werk, en wel een belangrijk onderwerp, namelijk: eene woelende Zee met Schepen voor de kust, N°. 312. Op de Tentoonstelling, in 1832 te *Amsterdam* gehouden, leverde M. SCHOUMAN niets, zoo min als dat jaar, bij de pas opgerig-

(1) Dit laatste was slechts te koop en het eerste reeds verkocht.

(2) Sedert weinige jaren heeft men daar een zeer gefchikt gebouw, tot dat einde, gesticht.

rigte te *Rotterdam*; maar wel op die in 's *Hage*, in 1833: men zag daar van hem, N°. 236, eene woelende Zee, langs de kust, met eene Steigerboot, een Brik, die schade aan zeilen en tuig had gekregen, benevens meer andere Schepen, en alzoo een treffend voorval. De Amsterdamsche Tentoonstelling, in 1834, mogt zich nu ook weder op het werk van onzen Zeefchilder beroemen: men zag daar vier Schilderijen, door hem vervaardigd, N°. 400 tot 403 ingesloten, waarvan het laatste inzonderheid aller oogen trok, als: verbeeldende het springen der Kanonneerboot N°. 2, voor *Antwerpen*, onder bevel van den Luitenant VAN SPEIJK. Op de tweede Rotterdamsche Tentoonstelling, in 1834, zag men nu ook van het werk, door onzen zoo verdienstelijken Schilder van Zee- en Riviergezigten, van belang voor deze zoo slooprijke stad, bevallig aan de rivier *de Maas** gelegen. De twee stukken, die hij daar ten toon stelde, bestonden in: een woelend Water met Schepen, en eene Sloep voor een Havenhoofd, N°. 99; een dergelijk, met de stad *Vlissingen* in het verschiet, had men er, onder N°. 100; dezelve stukken werden ook, naar ik meen, op de Haagsche, in 1835, onder N°. 190 en 191, ten toon gesteld. Drie dergelijke bevonden zich op de Amsterdamsche, in 1836, N°. 395, 396 en 397 (1). Het eerst hierop volgend jaar leverde SCHOUMAN, op de Haagsche Tentoonstelling, twee stukken van verschillende aard, als: N°. 182, een stil Water met Schepen, bij morgen-
foud,

(1) Twee hiervan waren ook, naar ik vernam, op de Rotterdamsche Tentoonstelling in dat jaar geweest,

stond, van den *Merwede*-stroom naar *Dordrecht* te zien, en N°. 183, eene woelende Zee bij eene opkomende bui. Op de Rotterdamse, in 1838, had men weder twee fraaije stukken, door M. SCHOUMAN, N°. 164 en 165, en een dergelijk, in dat jaar, op de Amsterdamsche, N°. 415. Men ziet uit deze opgaaf, dat sommige der Schilderijen, door onzen M. SCHOUMAN, ook voor de geschiedenis van belang zijn, als nationale gebeurtenissen; zekerlijk het afgebeelde naar waarheid voorstellende. Het treffend natuurlijke der afbeelding eener onstuimige Zee, door MARTINUS SCHOUMAN, bleek mij eens op eene Amsterdamsche Tentoonstelling, welke is mij ontgaan; een perfoon, in zeemanskleeding, stond daar naast mij deze Schilderij te beschouwen, met blijkbare bewondering. Nadat ik hem aldus eenen geruimen tijd had waargenomen, vroeg ik eindelijk, hoe hem dit stuk beviel. „Hoor,” was het antwoord, „die Schilder moet zekerlijk ook „gevaren hebben, anders kon hij zoo precies niet „weten, hoe het daar dan toegaat.”

In aanzienlijke Kunstverzamelingen vindt men dan ook bij aanhoudendheid van het werk dezes Meesters, zoo Schilderijen als Teekeningen; onder andere bij TEYLERS stichting (1). Hij is mede sedert verscheidene jaren, Lid der Koninklijke Academie van Beeldende Kunsten, te *Amsterdam*.

J.

(1) Onder de Schilderijen, te *Haarlem*, in de groote zaal van het Paveiljoen *Welgelegen*, ten toon gesteld, ziet men twee fraaije tafereelen, woelende Zeeën voorstellende, door M. SCHOUMAN.

J. DASVELD, die zich bijzonder toegelegd heeft op het teekenen en schilderen van Honden, in verschillende bedrijven, en het daarin ver had gebragt, bijzonder wat de teekening betreft (1), leverde mede van zijn schilderwerk op onderscheidene Tentoonstellingen, als: op de Amsterdamsche, van 1820 af tot 1838 ingesloten; intusschen werden eenige andere Tentoonstellingen niet verzuimd door dezen ijverigen Kunstenaar; zoo als de Haarlemsche en de Haagsche. Onder zijn werk zag men nu en dan Landschappen met Vee; doch de Hond, dat nuttig dier, zoo bijzonder aan den mensch gehecht, bleef in onderscheidene bedrijven, de hoofdzaak; en vooral zijne Teekeningen, in dat vak, blijven bij de liefhebbers zeer gewild. Van de Prentjes, door J. DASVELD geütst, is ons een liggend Bokje bekend, en wij keuren het eene plaats onder het werk onzer voorname oude Meesters, van die foort, niet onwaardig. Moge onze DASVELD het hierbij niet laten berusten!

CORNELIS DE KRUIJF deden wij als een' Amsterdamsch Schilder van Landschappen en Stadsgezigten kennen (2); hij leverde sedert dien tijd nog van zijn werk op verscheidene Tentoonstellingen. Op die, te *Amsterdam* gehouden in 1820, zag men van hem drie stukken, waarvan een Gezicht, op den *Montalbanstoren* aldaar, N°. 211, wel voldeed. Op die in 1824, ter zelfder plaats, zag men slechts, onder N°. 207, twee gekleurde Teeke-

(1) Zie het derde Deel onzer Geschiedenis, bl. 155.

(2) *Ibid.* bl. 160 e. v.

Teekeningen met fapverwen, voorftellende de Koninklijke Paleizen op *het Loo* en te *Soestdijk*; dit werd vergoed door twee fraaije Schilderijen, op de Tentoonftelling daar ter ftede, in 1826, waarvan vooral beviel N°. 214, een Gezigt, van de Bloemmarkt te *Amfterdam*, op het Koninklijk Paleis. Op die van 1828, ter gemelde plaats, leverde hij een Wintergezigt, N°. 266; en wij herinneren ons niet, iets meer van c. DE KRUIJF op eenige openbare Tentoonftelling gezien te hebben; noch eenige bijzonderheden, hem betreffende, te hebben vernomen.

JOHANNES JOSEPHUS SCHWACHHOFER deden wij als een zeer verdienftelijk Schilder, vriend van den beroemden JACQUES KUIJPER, kennen (1); federt zagen wij nog met genoeg van zijn werk, onder andere, op eenige Tentoonftellingen, zoo als op de Amfterdamsche van 1820: de Rust, door eene flapende Nimf voorgesteld, N°. 349; welk ftuk, naar wij meenen, ook door hem op de Haagsche, in 1825, is ten toon gefield geworden. Op de Amfterdamsche, in 1826, leverde SCHWACHHOFER drie Schilderijen, en daar bij twee onderwerpen, van geheel anderen aard, namelijk: N°. 360, de Profheet NATHAN bij DAVID; het volgende Nummer was een Jongelings-Portret, N°. 361, en het derde een tafereel uit den Zondvloed, N°. 362; dit laafte ftuk zag men ook op de Haagsche Tentoonftellingen van 1827, onder N°. 267, en op de Amfterdamsche, in 1828, hingen van dezen Meester drie Schilderftukken, N°. 423, 424 en 425,

waar-

(1) Zie het derde Deel onzer Gefch. bl. 162 e. v.

waarvan het eerste bijzonder beviel; het stelde de bevallige HEBE voor, JUPITER, onder de gedaante van eenen Arend, de drinkschaal biedende. Op de Haarlemsche Tentoonstelling, in 1825, zag men ook met veel genoegen twee stukken, door dezen Meester, waarvan het eene, N°. 392, eene slapende VENUS, en het andere, N°. 393, een AMOR voorstelde.

SCHWACHHOFER kiest doorgaans, voor zijn kunstpenfeel, bevallige of belangrijke onderwerpen; iets, dat door alle, zelfs bekwame, Schilders niet wordt in acht genomen.

JOHANNES HARI, te 's Gravenhage, welken wij als Kunstschilder, Teekenmeester én Secretaris van de Haagsche Teekenacademie deden kennen (1), leverde op de Amsterdamsche Tentoonstelling, in 1820, een biddend Huisgezin, N°. 130. Het eerst hieraan volgend jaar zag men op de Haagsche van hem drie Schilderijen, N°. 55, 56, en 57; het eerste stelde eene Binnenplaats met twee figuren voor, en werd met genoegen beschouwd; de twee andere waren Portretten. Vier stuks had men van dezen Meester op de Amsterdamsche Tentoonstelling in 1822, N°. 129 tot 132; drie daarvan stelden huisfelijke Tooneelen voor; het vierde verbeeldde eene Vrouw met een Orgel; dergelijke tooneelen zag men van hem ook op de Haagsche Tentoonstelling, in 1823, N°. 69—71; alsmede op de Amsterdamsche in 1824, N°. 136—138. Ook zag men op de Haagsche, in 1825, drie onderwerpen van dien aard,

(1) Zie het derde Deel onzer Gesch. bl. 163.

aard, benevens een Miniatuurportret, door J. HARI, N°. 70—73. Drie Portretten hingen er, door dezen Meester vervaardigd, op de Amsterdamsche in 1826, N°. 145—147. Drie stuks leverde de Haagsche, in 1827, van hem op, als: een Binnenhuis met drie figuren, levensgroot, N°. 132; een Mansportret, N°. 133, en een Familiestuk, N°. 134. Het Binnenhuis, met drie levensgrootte figuren voornoemd, had men ook gelegenheid, op de Amsterdamsche Tentoonstelling in 1828, onder N°. 180, te beschouwen, en het werd door velen met genoegen gezien. Op de Haagsche, in 1830, leverde deze ijverige Meester niet minder dan zeven stukken: huisfelijke Tooneelen en Portretten, onder N°. 118 tot 124 ingesloten; daarentegen zag men niets van zijn werk op de Tentoonstelling, dat jaar te *Amsterdam* gehouden, noch op die, welke daar ter plaats in 1832 geopend werd. Twee stuks, door J. HARI, SR. (*senior*), zoo als hij zich daarbij noemde, leverde de Haagsche Tentoonstelling in 1833 op; het eene was een Vrouwen-Portret, in sapverwen, N°. 117, en het andere, N°. 118, een Binnenhuis met vier figuren. Op de Amsterdamsche, in 1834, vertoonde zich echter van den Kunstarbeid dezès Meesters weder een huisfelijk Tafereel met beelden, N°. 178. Op de Haagsche, in 1835, zag men slechts van J. HARI, SR. het Portret eens Officiers, N°. 88; insgelijks had men van hem, op de Tentoonstelling ter zelfder plaats, in 1837, N°. 103, een Portret, doch niet op de Amsterdamsche Tentoonstellingen in 1836 en 1838; maar wel op de Haagsche, in 1839, namelijk:

N°. 145, een Portret, en 146, een huifelijk Tafereel uit het leven van den beroemden JAN STEEN; zekerlijk een ander, dan men voor de Verzameling van TEYLERS stichting eenige jaren vroeger had aangekocht.

In de zaal van het Paveiljoen *Welgelegen*, te *Haarlem*, ziet men twee Schilderijen, door onzen HARI, als: een Binnenvertrek, waar eene Meid een' ketel schuurt, en een, waar eene Vrouw aan de pomp staat.

LOUIS PORTMAN, welken wij als een geacht Plaatnijder deden kennen (1), graveerde, behalve de Platen, reeds door ons opgegeven, nog verscheidene Portretten van vermaarde personen, als: van den stichter der Maatschappij: *Tot nut van 't Algemeen*: J. NIEUWENHUIZEN, naar A. DE LELIE; *Doctor* A. C. BONN, naar L. MORITZ; Dr. A. IJPEY, naar G. A. JOSEPPE; H. D. GUYOT, Hoofd van het Instituut voor Doofstommen, te *Groningen*; Dr. DEIMAN en Dr. à ROY, beiden naar G. RITTER; Dr. N. W. RAUWENHOFF, *Professor* E. J. THOMASSEN à THUËSSINK en andere.

Naar het schijnt, had PORTMAN het verval onzer, oudtijds zoo beroemde, Graveerkunst, door het invoeren der steendrukken, voorzien, toen hij zijn lofwaardig graveerstift ter zijde legde.

MARTINUS VERSTAPPEN (2) schijnt zich
in

(1) Zie het derde Deel onzer *Geschied.* bl. 266. e. v.

(2) *Ibid.* bl. 170.

in *Italië* gevestigd te hebben. Op de Brusfelfche Tentoonftelling, in 1824, zag men van zijn werk, als: N°. 94, een Landfchap in de omftreken van *Terni*, met eenen waterval; N°. 204, een Gezigt in *Italië*, met rustende Landlieden, op den voorgrond, en verder een' Geitenhoeder, en N°. 205, een Woudgezigt, waar een stortvloed doortroomt. Op de Haarlemfche Tentoonftelling had men twee Schilderijen van dezen Meester, N°. 455 en 456; het eerfte, de Kluizenaarswoning bij *Albano* voorftellende, was vroeger op eene Tentoonftelling te *Amfterdam* geweest; het tweede verbeeldde een Landfchap omftreeks *Rome*; beide ftukken, reeds eenige jaren oud, konden, naar wij vernamen, niet als proeven dienen van de bekwaamheid dezès Schilders, hebbende hij federt aanmerkelyke vorderingen gemaakt; dit werd ons vervolgens door openbare berigten bevestigd. De twee ftukken van dezen Meester, welke men op de Amfterdamfche in 1828 zag, onder N°. 475 en 476, waren, zeide men, dezelfde, welke men in 1824 te *Brusfel* ten toon had gefield, en waardoor men dien Kunftenaar alzo niet naar verdienften kon beoordeelen. Onder de Schilderijen van levende Meesters, op het Pavefjoen te *Haarlem*, ziet men van hem een Italiaanfch Landfchap.

LOUIS MORITZ, dien wij befchreven, als behoorende onder de voorname Nederlandfche Schilders, vooral ook door het leveren van belangrijke vaderlandfche tafereelen, zoo als de flag van *Nieuwpoort*, welk ftuk wij met veel genoegen zagen op de Gentsche Tentoonftelling in 1820, en hetwelk

al-

aldaar de algemeene goedkeuring ondervond (1), leverde op de Haarlemsche Tentoonstelling twee historische voorstellingen, N°. 267 en 268; het eerste vertoonde ALEXANDER met het Paard *Bucephalus*, en het andere HAGAR en ISMAËL. Onder de opentlijk ten toon gestelde Schilderijen te *Amsterdam*, in 1826, zag men van hem N°. 259, eene afbeelding van den Krijgsraad der Schutterij dezer stad, met veel genoegen. Onder de drie stukken, welke hij op de Tentoonstelling, in 1828, ter zelfde stede, leverde, N°. 297, bevond zich de opwekking des dochters van JAÏRUS. Bij de Koninklijke Verzameling Schilderijen van levende Meesters, op het Paveiljoen te *Haarlem*, ziet men twee stukken, door L. MORITZ, als: de dood van MARC. ANTONIUS, en een Kozakken nachtleger.

Onder het aantal Portretten, door onzen MORITZ geschilderd, zagen wij er drie, die zeer gelijkend waren, namelijk, van de beroemde Hooggeleeraren aan de Leidsche Hoogeschool: WIJTENBACH, en RAU en van N. VAN LOKEREN, een vermaard Geneesheer te *Tiel*; dat van den laatstgenoemde is door steendruk in prent gebragt.

Tot

(1) Eene naauwkeurige Omtrekprent vindt men van deze zeer kloeke Schilderij, vol gewoel, in de *Annales du Salon de Gand*, 4e et 5e Livr. pag. 40, Planche 17, waarbij men ook eene beschrijving van dit belangrijk historiestuk vindt. Z. M. onzen Koning kocht deze Schilderij, en schonk die aan de stad *Nieuwpoort*, waar dezelve op het stadhuis geplaatst is.

Tot de titels van den Heer L. MORITZ behoort mede die van Lid der Koninklijke Societeit van schoone Kunsten en Letterkunde te *Gent*, welk Lidmaatschap hij reeds sedert verscheidene jaren verkreeg.

F. KINSON hielden wij, waarschijnlijk door den naam misleid, voor eenen Brit, die zich te *Parijs* had nedergezet; sedert vernamen wij, dat hij een Bruggenaar, en FRANCISCUS JOSEPHUS genaamd was; zijne groote verdiensten vorderen alzoo, dat wij hem nog onder de Nederlandsche Kunstenaars rangschikken. Hij werd in *West-Vlaanderens* Hoofdstad geboren, in het jaar 1774, en koos de Schilderkunst tot zijn beroep, waarop hij zich zoo vlijtig toeleigde, dat hij bij de Teeken-Academie, in zijne geboorteplaats, spoedig den gouden Eerepenning behaalde; eenige jaren daarna vertrok hij, met der woon, naar *Parijs*, alwaar hij in 1799, den eersten prijs als Portretschilder ontving. Onder de regering van BUONAPARTE schilderde hij verscheidene voornamen personen, onder andere dat van den Prins VAN PONTE CORVO, thans Koning van *Zweden*. Op eenige Parijsche Tentoonstellingen deed onze KINSON zich mede gunstig als Historiefschilder kennen; onder andere door een stuk, voorstellende BELISARIUS, bij de zijnen terugkomende, om getuige te zijn van den dood zijner echtgenoot ANTONINA, welke van smart bezweek. NAPOLEON zijne groote verdiensten erkennende, werd hij tot Lid van het Fransche Legioen van eer benoemd.

Op de Gentsche Tentoonstelling, in 1820, zagen wij van hem verscheidene, zoo Vrouwen- als
Mans-

Mansportretten, zie de Lijst dier Tentoonstelling, N°. 158 tot 164 ingesloten, die ons, aangaande het gunstig berigt, dat wij van hem, in dit opzigt, gehoord hadden, volkomen bevestigden, wat de bewerking aangaat; over de gelijkenis konden wij niet oordeelen; doch naar men verzekert, was die doorgaans treffende. De algemeene bewondering werd inzonderheid gewekt, door twee afbeeldingen van twee jeugdige en zeer bevallige Vrouwen, zoo om de smaakvolle ordonnantie en teekening, als de stoute en tevens keurige schilderwijze; de personen zelve hadden daartoe zekerlijk veel bijgedragen. Eenen naauwkeurigen omtrek van een dier Portretten, door C. NORMAND, vindt men in de *Annales du Salon de Gand*, *Planche 41, 8me. et 9me. Livraison* (1).

CHRISTIAAN ANDRIESEN (2). Op de Haarsche Tentoonstelling, in 1825, leverde hij niet minder dan negen Schilderijen, N°. 4 tot 11 ingesloten, en onder de nagekomene N°. 492, waarvan N°. 6, de Zonsverduistering, in 1820, te *Kleef*, en N°. 8, het overbrengen van de Boeken MOZES aldaar, het oog van velen trok. Op de Amsterdamsche Tentoonstellingen in 1828, 1830, 1832; 1834 en 1836 beschouwde men ook het schilderwerk dezès Meesters, verschillende onderwerpen voorstellende, met belangstelling, als: een' levens-
grootte

(1) Volgens berigten, onder het drukken van dit Aanhangfel ingekomen, is F. J. KINSON den 18den October 1839, in zijne geboorteplaats *Brugge* overleden.

(2) Zie het derde Deel onzer Gesch. bl. 185.

groote Krulhond, zekerlijk naar de natuur gefchilderd; ACIS en GALATHEA, door POLYPHEMUS befpied; het terras van een der Lustplaatfen te *Velp*, bij *Arnhem*; twee Heeren in een vertrek, bezig met Schilderijen te befchouwen; (1) voorts eene Keuken, enz. zoodat men hieromtrent over geene eentoonigheid kon klagen, gelijk ten aanzien van fommige Schilderijen niet zelden het geval is.

GERRIT JAN MICHAËLIS; deze zeer verdienstelijke Landfchapfchilder, welken wij als zoodanig deden kennen (2), leverde, federt dien tijd, verfcheidene vruchten van zijn aangenaam penfeel, op verfcheidene Tentoonftellingen; zoo als, onder anderen, op de Amfterdamsche van 1820 tot 1836 (3): drie en twintig bevallige Landfchappen, veelal ontworpen naar de fchoone Natuurtooneelen omftreeks *Haarlem*, welke ook niet zelden fommige onzer beroemde oude Meesters, als een JACOB RUIJSDAAL, bezielde. De Schilderij, die MICHAËLIS, in 1836, te *Amfterdam* ten toon ftelde, was eigenaardig met Vee geftoffeerd, door zijnen Vriend J. VAN RAVENSWAAY. In vele Kunstkabinetten, zoo buiten als binnens Lands, treft men dan ook van het werk aan, door onzen MICHAËLIS; het wordt gevonden bij de Koninklijke Verzameling Schilderijen, op het Paveljoen te *Haarlem* (4), als-

(1) Zie de Lijften der genoemde Tentoonftellingen.

(2) Zie het derde Deel onzer Gefch. bl. 192.

(3) Zie de Lijften dier Tentoonftellingen.

(4) Namelijk: een Herfstgezicht, met eene Waterplas; een Geldersch Landfchap, voorftellende het doorbreken der

alsmede onder de Verzameling Schilderijen bij TEYLERS stichting; welke Verzameling daar is aangelegd, gedurende den tijd, dat MICHAËLIS er het opzigt heeft, en voor welke Verzameling men onlangs eene fraaije en doelmatige zaal heeft gebouwd, die aan de veelvuldige beschouwers aanhoudend geen gering genoegen verschaft.

Door G. J. MICHAËLIS werden ook, ter proeve, eenige Prentjes geëetst; hij is Correspondent bij de vierde Klasse van het Koninklijk Instituut te *Amsterdam*, en Lid van de Koninklijke Academie van Beeldende Kunsten aldaar; ook werd hij, bij de oprigting eener stads Teekenschool te *Haarlem*, tot Directeur daarvan benoemd.

JAN HENDRIK BOSHAMER, te *Dordrecht*, van wiens werk men, in vroegere jaren, op onderscheidene Tentoonstellingen gezien had (1), vond men op de volgende weinig meer; slechts op de Haarlemsche, in 1825, leverde hij een Gezicht aan de *Oude Maas*, onder N°. 49, en op die in 's *Gravenhage* beschouwde men van dezen Meester twee Schilderijen, als: N°. 40, een woelend Water, waarvan het verschiet een gezicht voorstelde, van *Maasfluis* af tot voorbij *Vlaardingen*, benevens een woelend Water bij het strand, met een Hoofd, N°. 41. Van zijnen oudsten zoon, van wien wij, onder het bericht des vaders, melding maakten, als van een veelbelovend Jongeling, genaamd

der Zon, na eene hevige regenbui, en drie andere Landschappen.

(1) Zie het derde Deel onzer Gesch. bl. 194 e. v.

naamd JOHANNES BOSHAMER (1) zagen wij met genoegen, op de Haarlemsche Tentoonstelling in 1825, een Lamplichtje, N°. 46, en den Diefstal der letters van den uitvinder der Boekdrukkunst: LAURENS JANSZON KOSTER, N°. 47. Op de Amsterdamsche Tentoonstelling, in 1834, leverde J. BOSHAMER weder twee Schilderijen, als: een Vertrek bij Kaarslicht, N°. 66, en eene insgelijks verlichte Kamer, waarin twee Meisjes.

GERRIT LAMBERTS, hebben wij reeds beschreven, als een zeer verdienstelijk beoefenaar der Teekenkunst (2). Sedert dien tijd gaf hij veel meerdere blijken van zijne bijzondere geschiktheid voor die schoone kunst, en leverde op de Amsterdamsche Tentoonstelling, in 1822, drie Schilderijen, als: eene Binnenplaats, met een doorzicht in eene straat, N°. 184; een Gezicht op een gedeelte van de Groote Kerk te *Gouda*, beroemd wegens hare geschilderde glazen, N°. 185, en een besneeuwd Stadsgezicht, N°. 186; welke stukken, met veel genoegen beschouwd werden. Op de eerstvolgende Tentoonstelling in zijne woonplaats, namelijk in 1824, zag men van hem, met niet minder welgevallen, inzonderheid ook om het onderwerp: de afbeelding van de Illuminatie op de Groote Markt, te *Haarlem*; bij de viering van het vierde Eeuwfeest der Boekdrukkunst, door LAURENS JANSZ. KOSTER, den 11den Julij 1823, onder N°. 209. Op de Haarlemsche Tentoonstelling, in 1825, trok de

(1) Zie het derde Deel onzer Gesch. bl. 195.

(2) *Ibid.* bl. 206.

de plaats, op een Hofje te *Utrecht*, door G. LAMBERTS, veler oogen, N°. 248, en op de Amsterdamsche, in 1836, zag men met veel belangstelling en genoeg, onder N°. 249, eene voorstelling van de R. C. Kerk: *de Ster*, in de Spinhuissteeg te *Amsterdam*, bij de viering van het twee honderdjarig bestaan, den 5den Julij 1836. Intuschen zag wij ook stout geteekende Stads- en andere Gezigten, door dezen Meester, en men vindt die in verscheidene aanzienlijke Kunstverzamelingen (1). Zekerlijk zou de Heer LAMBERTS, op openbare Tentoonstellingen, meerdere proeven zijner bekwaamheid geven, want aan ijver ontbreekt het hem geenszins; doch andere bezigheden benemen hem veel tijd, zoo als de openbare Kunstverkoopingen, waarvan de *Catalogi* onder zijn beftuur worden opgemaakt en gedrukt, enz. Ook bekleedt hij den post van eersten Opzigter van 's Rijks Museum te *Amsterdam*, sedert 1824, en is Lid der Koninklijke Academie van Beeldende Kunsten aldaar, zijnde hij in het vak van Prentkunst, vooral der Nederlanders, bijzonder ervaren (2).

Sedert het jaar 1826 houdt de Heer LAMBERTS zich ook bezig met het bijeenbrengen van onderschei-

(1) In de Verzameling van Gezigten in en om *Amsterdam*, door wijlen den Heer C. S. ROOS bijeengebragt, en nog in het bezit van deszelfs zoon C. F. ROOS, bevinden zich meer dan tweehonderd Teekeningen, door G. LAMBERTS.

(2) Hij zelf heeft ook eenige Prentjes geëtt; doch deze Kunstoefening niet voortgezet.

scheidene Verzamelingen, betrekkelijk *Amsterdam*, enz., welke Verzamelingen hij, gedurende veertien jaren, aanmerkelijk heeft uitgebreid, zoodat zij ook door vele zeldzame stukken, inderdaad zeer belangrijk zijn. Ons bestek duldt niet, dat wij hiervan eene uitvoerige beschrijving geven; doch men vindt die grootendeels in een gedrukt, maar onuitgegeven stukje, getiteld: *Lijst der onderscheidene Verzamelingen, welke sedert den jare 1826 zijn bijeengebragt, enz.* Het loopt echter slechts tot Julij 1836, beslaande 30 bladzijden (1), en sedert dien tijd is er nog zeer veel bijgekomen. De Heer LAMBERTS verdient door zijne vriendelijke dienstvaardigheid, dat ieder, die eenig belang stelt in de vaderlandsche gedenkstukken, tot deze zijne Verzamelingen behorende, hem behulpzaam zij in de uitbreiding derzelve. Hij maakt ook een aardig versje, en men mag hem alzoo met regt een' zeer verdienstelijk man noemen.

JAN BAPTIST BERRÉ (2). Op de Amsterdamsche Tentoonstelling, in 1822, zag men met ge-

(1) De eerste Verzameling begint met platte Gronden der stad *Amsterdam*, waarbij de zeldzame Kaart, door CORNELIS ANTHONISZON, van 1544. Voorts heeft men een groot aantal gezigten in die stad, die men, naar dezelve, als doorwandelt; eene menigte Portretten, Handteekeningen, enz. betrekkelijk het Koninklijk Nederlandsch Instituut, de Doorluchte School, 's Rijks Museum, *Felix Meritis*, Graftombes, Monumenten, Wapenborden, enz. enz.

(2) Zie het derde Deel onzer Gesch. bl. 210.

genoegen van zijn werk; vier stukken bevonden zich van hem op de Gentsche, in 1823; hij leverde ook Landschappen met Vee op de Parijsche, in 1824, en drie dergelijke op de Haarlemsche, in 1825; op de 's Gravenhaagsche, in 1827, zag men insgelijks twee Landschappen met Vee, door dezen Meester; die, naar wij, onder het afdrukken van dit Aanhangsel vernamen, in December des jaars 1828 te *Parijs* overleed.

Het Portret van J. B. BERRÉ bevindt zich onder de Verzameling, getiteld: *Portraits des Artistes modernes, etc.* door EECKHOUT EN VAN DEN BURG-GRAAFF.

LEENDERT DE KONINGH, te *Dordrecht* (1), leverde, van zijn werk, op de Amsterdamsche Tentoonstelling, in 1820, namelijk: een Gezigt op de stad *Dordrecht*, N°. 195, en een Landschap, met een Meisje op een' Ezel, N°. 196. Op die ter zelfder plaats, in 1822, had men een Gezigt op het Kasteel *Develstein*, N°. 174, en een Strandgezigt bij *Duinkerken*, N°. 175. Op de Haarlemsche Tentoonstelling, in het jaar 1825, zag men, met genoegen, drie Schilderijen, door dezen Meester, als: een Hollandsch Landschap met Runderen, N°. 225; een Melkmeisje bij eenig Vee, N°. 226, en een Gezigt op het Veer bij *Papendrecht*, N°. 227. Op de Tentoonstelling, te *Amsterdam* gehouden in 1826, had men een Rijngesigt, met daarbij behoorende stoffaadje, door L. DE KONINGH, onder N°. 200; op die ter zelfde plaats, in 1828, N^o.

247,

(1) Zie het derde Deel onzer Gesch. bl. 210.

247: de Rietdijkfche Poort te *Dordrecht*, van de *Maas* te zien. Een Landmeisje, zich, in eene schuit, naar het veld begevende, trok veler oog, op de Tentoonstelling te *Amsterdam*, in 1830, en op die in 1836, in die stad, onder N°. 233, een Gezicht aan een zeer schilderachtig gedeelte van de omstreken des *Rijns*, namelijk, bij het *Zevengebergte*.

LEENDERT DE KONINGH is Lid der Koninklijke Academie van Beeldende Kunsten te *Amsterdam*. Men vindt van zijn werk in een aantal Kunstverzamelingen.

MARTINUS ANTONIUS KUIJTENBROUWER, dien wij deden kennen als Luitenant-Kolonel bij de Artillerie, in dienst van het Koninkrijk der *Nederlanden*, welke tevens op eene zeer verdienstelijke wijze de Schilderkunst beoefent (1), leverde op de *Amsterdamsche* Tentoonstelling, in 1820, onder N°. 213, een Landschap, waarin men eenen Stier zag; op die ter zelfde plaats, twee jaren later, drie stukken, door hem vervaardigd, als: een Landschap met Paarden, N°. 181; een dergelijk, N°. 182, en een Jongen met een' hoorn, N°. 183, welke Schilderijen met veel genoegen gezien werden. Zeer aangenaam was het ons, op de *Haarlemsche* Tentoonstelling, in 1825, weder twee Schilderijen van dezen, zoo verdienstelijken Kunstminnaar en beoefenaar te mogen aanschouwen, als: een Stadsgezicht met Paarden, N°. 243, en een Landschap met Runderen en Paarden, N°. 244. Op de *Antwerpsche* Tentoonstelling, in

1828,

(1) Zie het derde Deel onzer Gesch. bl. 214.

1828, verlustigde men zich met de beschouwing van vier Schilderijen, door den Kolonel KUITENBROUWER, als: N°. 199, een Landschap met Schapen; N°. 200, eenige gekoppelde Paarden van onderscheiden rasfen; N°. 201, den Hooibouw in *Holland*; N°. 202, een bergachtig Landschap bij *Nijmegen*. Na dien tijd zag men, zoo ver ons bekend is, niets meer van dezen zoo waardigen beminnaar der Schilderkunst op onze openbare Tentoonstellingen; de rust van ons gelukkig Rijk balddadig verftoord zijnde, in 1830, heeft de Heer KUITENBROUWER zekerlijk, in de laatste jaren, het Kunstpenfeel geheel en al met het zwaard moeten verwisfeelen; moge hij dit aangenaam, door hem zoo wel gebezigd, werktuig, ook ter verrijking onzer Tentoonstellingen, eens weder ter hand nemen!

JOSEPHUS AUGUSTINUS KNIP, van wien wij een vrij uitvoerig berigt gaven, als behoorende tot onze voorname Schilders, bijzonder in het vak van buitenlandsche Landschappen (1), leverde op de Tentoonstelling te *Amsterdam*, gehouden in 1820, toen in de zoo aangename streek van *Beek*, bij *Nijmegen*, woonachtig, zes stukken, N°. 183 tot 188 ingesloten, waaronder een Italiaansche Herdersstal, een Gezigt omstreeks *Tivoli*, en een dergelijk van een Dal in de kleine *Alpen*, welke inzonderheid ons oog trokken. Op die ter zelfder stede, in 1824, zag men met veel genoegen van dezen Meester een Gezigt langs de *Maas*

(1) Zie het derde Deel onzer *Gefch.* bl. 215.

Maas, bij *Namen*; als eene schilderachtige streck bekend, N°. 187. Op de Haarlemsche Tentoonstelling, in 1825, zag men van hem slechts een Landschap met Schapen, N°. 218; doch de Amsterdamsche van 1828, verrijkte hij met zes stukken, N°. 234 tot 239 ingesloten, welke wij ons herinneren, met bijzonder genoeg gezien te hebben, N°. 236: eenige Geiten op de *Alpen*, en N°. 237, een Stal met Schapen. Het vorig jaar had men, op de Brusfelsche Tentoonstelling, drie Schilderijen, door KNIP, als eenige verscheidenheden van Schapen met een' Herder, en een Landschap aan *de Maas*, omstreeks *Namen*, N°. 88; een met Schapen en ander Vee, bij de torens van *Montfoort*, N°. 89, en de overblijffels des Kasteels van Koning HENDRIK IV, gestoffeerd met Landlieden en Vee, N°. 90. Op de Amsterdamsche, in 1832, leverde onze verdienstelijke en vlijtige J. A. KNIP, federt ettelijke jaren Lid der Koninklijke Academie van Beeldende Kunsten te *Amsterdam*, weder zeven stuks Schilderijen, N°. 175 tot 181 ingesloten, en daaronder, die zeer belangrijke onderwerpen, getrouw naar de natuur gemaald, voorstelden, als: de overblijffels van het overoude *Pestum*, in het *Napolitaansche*; eene antieke Badkamer bij *Jubiaco*, in den *Romeinschen Staat*, en de Bouwvallen van het Paleis der Cefars; deze stukken waren eigenaardig, met Vee gestoffeerd.

In het jaar 1836 had J. A. KNIP, federt eenigen tijd, helaas! het ongeluk, van te ondervinden, dat zijn gezigt aanmerkelijk verzwakte; zoodat hij eindelijk ge-

genoegzaam blind werd ; welk een allertreurigst lot, vooral voor eenen Schilder ! en dit moest 's mans vader mede ondervinden (1).

Behalve in vele Kunstverzamelingen, ziet men ook thans, op het Paveiljoen bij *Haarlem*, vier Italiaanfche Landschappen, door dezen ongelukkigen Schilder, die ook door zijne fraaije en natuurlijke Teekeningen de Kunstboeken van een aantal Liefhebbers verrijkte, Naar wij meermalen bemerk hebben, worden de Italiaanfche Landschappen van J. A. KNIP niet zelden ongunstig beoordeeld, door lieden, welke, de natuur en het vee in die streken niet kennende, meenen, dat de lucht te blaauw en het water te groen is ; dat de osfen veel te groote hoornen hebben en de Schapen misteekend zijn : omdat zij van de soort, welke men hier gewoonlijk ziet, verschillen.

ABRAHAM TEERLINK werd te *Dordrecht* geboren, en maakte zich zeer verdienstelijk in de beoefening der Schilderkunst, vooral ten aanzien van Landschappen (2) ; een dergelijk, in de nabijheid van *Terni*, in den Romeinschen staat, bevond zich op de Amsterdamsche Tentoonstelling, in 1820, onder N°. 377. Twee Schilderijen, door dezen Meester, bevonden zich op de Tentoonstelling, in gemelde stad gehouden, in 1824, onder N°. 375 en 376, waarvan het eerste, een Gezicht op *Tivoli*, bij een opkomend onweder, ons bijzonder beviel ; het andere stelde eenen der Watervallen bij de Grot van

(1) Zie het derde Deel onzer Gesch. bl. 216 Noot 1.

(2) *Ibid.* bl. 220.

van *Tivoli* voor. Op de Haarlemsche, in 1825, zag men twee Landschappen, omstreeks *Albano*: N° 428 en 429, van onzen TEERLINK; van hem had men hetzelfde jaar, op de Tentoonstelling in 's *Gravenhage*, twee Italiaansche Landschappen: N°. 157 en 158, en sommige dezer bevallige Kunststukken vindt men thans terug onder de Koninklijke Verzameling van Schilderijen, op het Paveljoen te *Haarlem*.

Sedert verscheidene jaren is A. TEERLINK Lid der Koninklijke Academie van Beeldende Kunsten, te *Amsterdam*, en bij besluit van Z. M., van den 16den Februarij des jaars 1839, werd deze onze verdienstelijke landgenoot benoemd tot Ridder van den Nederlandschen Leeuw, hoezeer hij zich te *Rome* schijnt gevestigd te hebben, zijnde aldaar gehuwd. In het laatst gemeld jaar had hij drie Schilderijen in gereedheid, Landschappen voorstellende, waarvan er een bestemd was voor den Troonopvolger van *Rusland*, een voor *Engeland* en een voor *Noord-Amerika*.

ABRAHAM JOHANNES RUIJTENSCHILD, te *Amsterdam*, dien wij als een zeer bekwaam Meester, vooral in de Teekenkunde, deden kennen (1), houdt zich hoofdzakelijk daar mede bezig en bijzonder met het geven van onderwijs, zoodat men op onze openbare Tentoonstellingen van Schilderijen weinige proeven zijner bekwaamheid meer ziet: dewijl, naar wij vernemen, de tijd, om te schilderen hem doorgaans ontbreekt. Op de Amsterdamsche

Ten-

(1) Zie het derde Deel onzer Gesch. bl 222

Tentoonstelling, in 1820, zagen wij nog een Gezicht bij de *Weteringpoort*, aan den *Buitensingel*, te *Amsterdam*, N°. 319, door A. J. RUIJTENSCHILD, met veel genoegen; en met niet minder, op die in 1828, ter zelfder plaats gehouden, eene Schilderij, namelijk, N°. 380, een Landschap met een Kasteel voorstellende. Op de Tentoonstelling, te *Amsterdam*, in het jaar 1836, trok een spinnend Meisje, onder N°. 362, door A. J. RUIJTENSCHILD, veler oog; moge hij den tijd vinden, om onze openbare Tentoonstellingen, van tijd tot tijd, met zijn werk te verrijken!

CORNELIS CELS, te *Lier* geboren, en vooral als een bekwaam Portretschilder bekend, die ook in het historisch vak gansch niet onervaren was, beschreven wij als zoodanig (1), en zagen federt van zijn werk op onderscheidene Tentoonstellingen, als: op de *Amsterdamsche*, in 1830, twee Mansportretten, N°. 74 en 75. De *Haagsche* in 1821, werd verrijkt door eene kloeke Schilderij van dezen Meester, voorstellende een jeugdig Boerinnetje (2). Op de *Haarlemsche*, in 1825, MARIA bij het Kind JEZUS, N°. 76, en de terugkomst van den verloren zoon bij zijnen Vader, N°. 76*, welk laatste inzonderheid met genoegen beschouwd werd. Onder de ten toon gestelde Schilderijen te *Amsterdam*, in 1828, beschouwden wij weder, met genoegen, twee Mansportretten, door dezen Meester, onder N^o.

(1) Zie het derde Deel onzer *Gesch.* bl. 224.

(2) Te laat ingekomen zijnde, vindt men het niet op de Lijst voor die Tentoonstelling.

N°. 59 en 60. Op de Tentoonstelling, in 's *Gravenhage* gehouden in 1827, had c. CELS eene Schilderij geleverd, VENUS aan haar *toilet* verbeeldende. Op de Antwerpſche Tentoonſtelling, in 1828, had men onder N°. 161 tot 163 ingefloten, wederom twee Mansportretten en een Vrouwenportret, door c. CELS, toen te *Brusfel* woonachtig, en van wiens werk men dagelijks zien kan onder de Koninklijke Verzameling van Schilderijen, door levende Meesters, op het Paveſjoen te *Haarlem*, namelijk, eene Zwitferſche Boerin.

In het Werk, getiteld: *Annales du Salon de Gand*, *Livr. 8 et 9*, pag. 79, vindt men eene omtrekprent van eene Schilderij, door c. CELS, voorſtellende de Afneming van CHRISTUS ligchaam van het kruis; welk fraaije ſtuk te *Antwerpen*, in de voormalige Kerk der Dominikanen, geplaatst werd.

JOHANNES HERMANUS KOEKKOEK, vader van onzen tegenwoordigen beroemden Landschapſchilder, beſchreven wij als Schilder van Zee- en Riviergezigten (1). Sedert dien tijd zag men van zijn werk op verſcheidene Tentoonſtellingen, als op de Amſterdamsche, onder N°. 194, eene Viſſchersſchuit, waarvan de Manſchap poging doet, om eene Boot met ſchipbreukelingen te redden, en alzoo een zeer belangrijk onderwerp; op de volgende, daar ter ſtede, had men twee ſtukken: een ſtil en een woelend Water, N°. 172 en 173, door dezen Meester. Niet minder dan vijf Schilderijen, onderſcheidene onderwerpen voorſtellende, leverde hij

(1) Zie het derde Deel onzer Geſch. bl. 227 e. v.

hij op de Haarlemsche Tentoonstelling, in 1825, N°. 220 tot 224 ingesloten, en eenige daarvan werden toen verkocht; een woelend Water met een Oorlogs-Fregat; N°. 199, en vier dergelijke, N°. 243 tot 246, zag men met genoegen op de Amsterdamsche, in 1826 en 1828; alsmede op die, aldaar gehouden, en in 1830, 1832 en 1834. Van het werk dezès Meesters treft men in onderscheidene Kunstverzamelingen aan. Hetzelfde vak wordt ook door een' zijner zonen, met niet minder goed gevolg, behandeld.

J. C. W. SAFFT, te *Amsterdam*, van wien wij, als beoefenaar der Schilder en Etskunst, melding maakten (1). leverde, op verscheidene Tentoonstellingen, van zijn werk, als: die van 1822, te *Amsterdam*, waarop men een Landschap, met een stil water, van hem zag, zijnde N°. 310. Op de Haarlemsche, in 1825, leverde hij twee bevallige onderwerpen, als: een Melkmeisje, N°. 362, en een Vrouwtje bij eene beek, N°. 363. Op die te *Amsterdam*, in 1826, zag men een Wintergezicht te *Blaricum*, door SAFFT, naar de natuur gevolgd, N°. 331, en op de eerstvolgende aldaar koos hij wederom geen onbevallig onderwerp, N°. 384, zijnde een Vrouwtje, door het water gaande; van eenen anderen aard was N°. 286, op de Amsterdamsche Tentoonstelling in 1830; het stelde een Geldersch Landschap voor, bij opkomend onweder, benevens N°. 287, een Binnenhuis met eigenaardige stoffaadje, en met genoegen beschouwde men een

Win-

(1) Zie het derde Deel onzer Gesch. bl. 229.

Wintergezicht met Schaatsenrijders, N°. 304, op de Tentoonstelling ter laatstgenoemde plaats, in het jaar 1832. Wij zagen ook fraaije Teekeningen door dezen Meester.

JAN HENDRIK VERHEIJEN, welke als een zeer verdienstelijk Kunstenaar door ons wordt beschreven (1), vooral ook in het schilderen van Stadsgezigten en dergelijke onderwerpen, had men gelegenheid, om, wat zijn kunsttalent betreft, nader te leeren kennen, op verscheidene Tentoonstellingen: zoo als op de Amsterdamsche van 1820, 1822 en 1824, namelijk op die in 1820, had men een doorzicht door een Poortje, op eene Gracht, een Stadsgezicht met eene Kermis, een Gezicht van de *St. Geertruids-Kerk te Utrecht*, benevens een ander Gezicht in die stad (2). Zes dergelijke Schilderijen zag men op de twee volgende Tentoonstellingen, te *Amsterdam*, van dezen Meester (3). De Haarlemsche Tentoonstelling, in 1825, werd door onzen VERHEIJEN slechts met een stuk versierd, namelijk, een Stadsgezicht met eenen Groentewinkel, N°. 453. Beter waren de Amsterdamsche Tentoonstellingen, in 1826 en 1828, van het werk dezès Meester voorzien; op ieder derzelve zag men twee of drie verschillende Stadsgezigten (4),
en

(1) Zie van het derde Deel onzer Gesch. bl. 231 e. v.

(2) Zie de Lijst der Tentoonstelling in 1820, te *Amsterdam*, N°. 391 en volgende.

(3) *Ibid.* 1822 en 1824.

(4) Zie de Lijsten derzelve, namelijk, in 1826, N°. 425—427, en op die van 1828, N°. 467 en 468.

en daaronder die zeer fraai waren. Op die in 1830, te *Amsterdam* gehouden, had men weder het genoegen, van drie Stadsgezigten, door onzen VERHEIJEN, te mogen beschouwen, namelijk N°. 342, een Gezigt op de *Domkerk* en haren Toren, benevens het *Domkerkhof*, en verder, onder de volgende N°. 343 en 344, had men weder fraaije Stadsgezigten. Verscheidene Kunstverzamelingen prijken mede met dergelijk werk van dezen Schilder, dien men onder de voornamen in dat vak mag rangschikken; niet minder dan twee-en-twintig voortgelijke Schilderijen, door hem vervaardigd, bevonden zich in het Kunstkabinet van wijlen den Hoogleeraar BLEULAND te *Utrecht* (1). Op de *Amsterdamsche* Tentoonstelling, in 1836, zagen wij nog met genoegen drie stukken, door VERHEIJEN, als: een Stadsgezigt, eigenaardig gestoffeerd; een Hofgezigt en een Landschap (2). Moge deze zoo verdienstelijke Meester nog lang de kunst, op zulk eene loffelijke wijze, blijven beoefenen! Hij is met regt Lid der Koninklijke Academie van Beeldende Kunsten, te *Amsterdam*.

JAN WILLEM PIENEMAN, van wien wij een berigt gaven, en dien wij beschreven als een' Schilder van uitstekende talenten (3), bevestigde en versterkte, ook door hetgeen men sedert op verscheidene

open-

(1) Zie den Catalogus daarvan, bl. 65, N°. 350 en volgende.

(2) Zie de Lijst dier Tentoonstellingen, N°. 458, 459 en 460.

(3) Zie het derde Deel onzer Gesch. bl. 234.

openbare Tentoonstellingen en elders van hem zag, het gunstig denkbeeld, dat men zich, in het algemeen, van hem vormde. Wij zullen slechts de voornaamste stukken van hem, welke openbaar ten toon zijn gesteld, noemen: zoo als op de Amsterdamsche, in 1826, SIMEON, benevens de Heilige aanverwanten, in den Tempel, N°. 289, en het Portrait van den Schilder, N°. 290; op die van 1830 aldaar, het Portret van wijlen onze beroemde Tooneelkunstenaresse, MEVROUW WATTIER-ZIESENIS, in het karakter van AGRIPPINA, in het treurspel *Brittanicus*; en onder de nagekomene stukken N°. 421; een zeer belangrijk vaderlandsch Historiestuk: men ziet daarop den Graaf VAN HOGENDORP, met den Baron VAN DER DUIN VAN MAASDAMEN den Heer CANNEMAN, op aanzoek van den Graaf VAN LIMBURG STYRUM, VAN OLDENBARNEVELT, genaamd WITTE TULLINGH enz., het besluit nemen, om zich, in naam Z. D. H. den Prins van *Oranje*, aan het hoofd van 's Lands bestuur te stellen; den 20sten November 1813. Onder de Schilderijen, in 1832 te *Amsterdam* ten toon gesteld, zag men, met veel genoegen, en om het onderwerp en om de behandeling, onder N°. 258, eene uitvoerige schets, voorstellende de Vrouw, in overspel betrapt, voor JESUS gebragt, welke deze merkwaardige woorden, tot hare beschuldigers, spreekt: „*Wie van u zonder zonden is, werpe den eersten steen op haar.*” (1)

Voorts

(1) Ditzelfde onderwerp, door onzen beroemden REMBRANDT alleruitmuntendst geschilderd, zagen wij te *Londen*, in het jaar 1823. Zie A. VAN DER WILLIGEN,

Aan-

Voorts zag men, op deze Tentoonstelling, van dien bekwamen Schilder, de bekende zelfopoffering van J. C. J. VAN SPEIJK, N°. 262, mitsgaders eenige welgelijkende Portretten van voorname mannen. Op de Amsterdamfche Tentoonstelling, in 1836, had men wederom een Vaderlandsch Historieftuk, door onze PIENEMAN, N°. 319, namelijk, de overgaaf van *Hasfelt*, in Augustus 1831; men ziet ons leger, met den Kroonprins aan het hoofd, bij het korps vrijwillige Jagers, voor die Luiksche stad, enz. Verscheidene personen zijn daaronder kennelijk, door hunne Portretten. Onder de nagekomene stukken, op deze Tentoonstelling, zag men er een, door dezen Meester, van eenen gansch anderen aard, dan het laatstgenoemde, doch dat ook bijzonder voldeed, namelijk, N°. 550. Het stelde voor: een' Metfelaarszoon, den eersten steen leggende tot een gebouw, op deze wijze: een jongeling, van eene kloeke gestalte, welgemaakt en met een zeer bevallig gelaat, ligt op de eene knie; hij heeft den steen in de eene en den troffel in de andere hand, en schijnt tegen iemand, daarbij staande, te spreken; op eenen, daarbij liggenden steen ziet men de letters J. S. N. De knaap is levensgrootte voorgesteld, en, naar men verzekerde, zeer gelijkend; het voorgestelde schein in 's *Hage* te huis te behooren, en werd voor een der fraaifte stukken van deze Tentoonstelling gehouden; vele jonge meisjes lieten het natuurlijk niet onopgemerkt.

Be-

Aanteekeningen op een togkje door een gedeelte van Engeland, Haarlem 1824, 8vo. bl 158 e. v.

Behalve deze stukken, door J. W. PIENEMAN op openbare Tentoonstellingen geplaatst, mogen wij niet nalaten, gewag te maken van de volgende zeer kloeke Schilderij, door dezen onzen Historieschilder (1), den slag bij *Waterloo*, op den 18den Junij des jaars 1815, voorstellende; dit hoogst merkwaardig Historiestuk in 1824 voltooid zijnde, werd het door Zijne Majesteit, onzen Koning, van dien Schilder gekocht, en door Hoogstdenzelven geschonken aan Zijne Koninklijke Hoogheid, deszelfs oudsten Zoon, onzen Kroonprins, welke aan dien vermaarden Veldslag zoo veel deel had. Op verzoek van den Schilder werd hem vergund, om het in *Londen* ten toon te stellen, en ook daar is het met geestdrift beschouwd, nadat men hier gelegenheid gehad had, om het in de werkplaats des vervaardigers te bezigtigen; waarbij men dan ook eene gegraveerde omtrekprent, met de beschrijving, kon bekomen.

Onder de Koninklijke Verzameling Schilderijen van levende Meesters, op het Paveiljoen te *Haarlem* prijkt thans dit groot Historiestuk, en merkt men boven dien zes stukken op, door onzen PIENEMAN, waarbij JACOB SIMONSZON DE RIJK, voor den Landvoogd REQUESENS, benevens HAMBROEKS zelfopoffering op het eiland *Formosa*.

JAN

(1) Zie ook wegens hem, als zoodanig, *Hollands reem in Kunsten en Wetenschappen*; een belangrijk Werk, door HENDRIK BARON COLLOT D'ESCURIJ, *Heer van Heinenoord*, enz. enz. *Amsterdam*, 1824, 8vo. D. I. bl. 91, A 1, 218, 219.

JAN WILLEM PIENEMAN verdient dus, volgens het algemeen gevoelen, met regt' onder onze voornaamste Vaderlandsche Historieschilders gerangschikt te worden (1).

PIETER CHRISTOFFEL WONDER, te *Utrecht*, werd door ons beschreven als zeer verdienstelijk in het vervaardigen van huifelijke tooneelen en dergelijke, alsmede Portretten (2).

In 1823 te *Londen* zijnde, ontmoetten wij onzen WONDER bij den Generaal MURRAY, voor wien hij toen een familiestuk schilderde; hij bevond zich in *Englands* Hoofdstad, naar ik meen; sedert het vorige jaar; hij was er, naar het schein, als Kunstenaar geacht, en had veel werk, zoodat hij er eenige jaren zijn verblijf hield. In het Vaderland teruggekomen zijnde, zag men van hem op de *Amsterdamsche* Tentoonstelling, in 1832, niet minder dan zes Schilderijen, N°. 382 tot 386 ingesloten, waarvan het laatste nummer eene historishe voorstelling was, namelijk: het nachtelijk bezoek van NICODEMUS bij JEZUS; een paar dezer Schilderijen bevonden zich op de Tentoonstelling te *Rotterdam.*, in 1834 (3). Hetzelfde jaar zag men van dezen Meester, op de Tentoonstelling te *Amsterdam* zeven stukken van verschillenden aard, als: N°. 489: de wijze en dwaze Maagden, en de

Vas-

(1) Deze beroemde Meester bezit eene uitgebreide en fraaije Verzameling Prenten van hedendaagsche Meesters, of zoogenoemde *moderne*.

(2) Zie van het derde Deel dezer *Gefch.* bl. 239.

(3) Zie de Lijst dier Tentoonstelling, N°. 123 en 124.

Vastenavondgasten met den rommelpot, N°. 490; de overige waren Portretten; vier fluks dergelijke leverde hij ook op de Amsterdamsche Tentoonstelling, in 1836, N°. 510 tot 513, waarvan de schildering zeer wel voldeed, en die, naar wij vernamen, goed gelijkende waren. Op de Tentoonstelling te *Rotterdam*, van den jare 1838, leverde P. C. WONDER vier Schilderijen, als: N°. 270, de Spaansche Gouvernante in de *Nederlanden*; N°. 271, een Gezigt op de gewezen Latijnsche School te *Utrecht*; N°. 272, ADRIAAN BROUWER, in de schilderkamer van zijnen Meester FRANS HALS, en N°. 273, de Driekoningen-Avondzangers met de verlichte Ster.

Wij zagen ook schetsachtige Teekeningen, door WONDER, met eene meesterlijke hand vervaardigd, en men heeft van hem eenige geëtste Prentjes.

ANTHONIJ OBERMAN is door ons als een geacht Kunstschilder te *Amsterdam* opgegeven (1); sedert zag men op verscheidene Tentoonstellingen van zijn werk, als: op die van 1820 te *Amsterdam*, N°. 267, eene Revue op de Amersfoortsche Heide; N°. 268, een bergachtig Landschap met eenen Munsterschen Vrachtwagen, en N°. 269, een Wintergezigt op het ijs; op die terzelfder plaatse, in 1822, een Poststal van binnen, en op de eerst-hieraan volgende drie dergelijke, N°. 266 tot 268 ingefloten; alsmede twee op de Haarlemsche, in 1825, N°. 281 en 282. Drie Overijsfelsche en Geldersche Landschappen zag men van OBERMAN op de

(1) Zie het derde Deel onzer Gesch. bl. 247.

de Amsterdamsche Tentoonstelling, in 1826, N°. 270 tot 272 ingesloten. Op die in 1828, aldaar gehouden, had men van hem, onder andere, een Bloem- en Fruitstuk, N°. 319 en volgende. Op die in 1830, 1832 en 1834, bevond zich voortge-lijk werk, door dezen Meester, hetgeen men ook aantrof op de Tentoonstellingen ter genoemde plaats, in de jaren 1836 en 1838, en waar men verscheide-
ne stukken met genoeg beschouwde. De Rotter-
damsche en Haagsche Tentoonstellingen werden,
van tijd tot tijd, insgelijks daarmede voorzien, en
hetzelve vond dikwijls aftrek.

Op het Paveiljoen te *Haarlem*, ziet men eene
Vaas met Bloemen, door A. OBERMAN.

GEORGIUS JACOBUS JOHANNES VAN OS,
een voornaam Bloem- en Fruit schilder, beschreven
wij als zoodanig (1), en kunnen dat berigt aanvul-
len door het navolgende: op de Amsterdamsche
Tentoonstelling, in 1820, zag men van hem, on-
der N°. 279, een' dooden Fazant met bijwerk, en
onder de Nummers 280 en 281, een Bloem- en
Fruitstuk. Op die, terzelfde plaats gehouden in
1822, beschouwde men van hem een Fruitstuk,
N°. 261; uit *Parijs* had hij een Bloemstuk gezon-
den, N°. 417; onder de nagekomene Schilderijen;
insgelijks vond men een Bloem- en Fruitstuk van
hem op de Tentoonstelling te *Amsterdam*, in 1824,
zie N°. 276, en een Bloemstuk, dat niet minder
was, onder het volgende nummer; onder de nage-
ko-

(1) Zie het derde Deel onzer Gesch. bl. 247 e. v.

komene Schilderijen; op die Tentoonstelling, bevond zich mede een Landschap, door dien Meester, voorstellende een Gezigt in het Bosch van *Sevres*, omstreeks *Parijs*, N°. 465. Op de Haarlemsche Tentoonstelling, in 1825, mogt onze VAN OS niet nalaten, van zijn werk te zenden; hij leverde er dan ook vijf stukken, waarbij eene Vaas met Bloemen, N°. 289; de volgende vier nummers waren verschillende Landschappen. In het begin des vorigen jaars had hij te *Amsterdam*, in het Maagdenhuis, vier kapitale Schilderijen ten toon gesteld, met Bloemen, Vruchten en dood Wild, als liggende of staande in vazen, op plinten, als met Beeldhouwwerk en *bas-relief*, in den smaak van SAUVAGE, van wien wij hiervoor spraken (1). Een der Bloemstukken, met eene zoogenaamde Etruske vaas, beviel inzonderheid, als zeer fraai geschilderd. Op de Amsterdamsche Tentoonstelling, in 1828, had men weder een Landschap, N°. 331, door onzen VAN OS, die zich altijd nog te *Parijs* bleef ophouden.

In het jaar 1834 vestigde zich G. J. J. VAN OS, voor ettelijke maanden, te *Haarlem*, wegens het kweeken van Bloemen beroemd, en schilderde er zeer fraaije Bloem- en Fruitstukken, welke hij alle, hier te lande, verkocht; vervolgens is hij weder naar *Frankrijk* vertrokken. Op de Amsterdamsche Tentoonstelling, in dat jaar, zag men van hem een'

dooden

(1) Naar wij vernamen, waren deze *bas-reliefs* dan ook het werk niet van onzen VAN OS.

dooden rooden Patrijs, benevens eenige vruchten, N°. 319; bij dit stuk leest men achter den naam des Schilders: te *Haarlem*.

Tegen den zomer van 1835 kwam onze VAN OS, andermaal te *Haarlem*, en schilderde er, gedurende eenen geruimen tijd, naar de natuur, onder andere een keurig fraai Bloemstuk, waarin eene witte *Pæonia*, *Cactus speciosus*, *Calciolaria Jungii*, onderscheidene Anjelieren, enz. terwijl een donker-roode Hanekam (*Celosia cristata*), onderaan liggende, als buiten het stuk uitstak. Deze Schilderij, eene der beste, welke men van dien Meester zag, werd in het begin van September van dat jaar gekocht door den Heer A. VAN DER HOOP, te *Amsterdam*, bekend als een voornaam liefhebber van Planten niet alleen, maar ook van Schilderijen. VAN OS vertrok in den herfst weder naar *Frankrijk*; maar kwam hier in de lente des volgenden jaars terug, en schilderde op nieuw eenige fraaije stukken.

Op de Haagsche Tentoonstelling, in 1839, zag men met genoegen, van hem, onder N°. 488, een Gezicht in het Bosch bij *Fontainebleau*; geene Bloemen of Vruchten; doch men vindt dergelijke in TEYLERS Museum te *Haarlem*, benevens twee Landschappen, door dezen Meester, van wien men ook drie stukken heeft op het Pavejoen aldaar.

In den zomer van 1840 bevond zich onze VAN OS weder te *Haarlem*; hij had eenige zijner Schilderijen uit *Frankrijk* mede gebragt, waaronder een kloek stuk, voorstellende fraaije doode Vogels, benevens Bloemen en Vruchten; dit stuk meende hij

on-

onder zijne beste werken te moeten rangschikken, en het voldeed dan ook algemeen.

Hij is Lid der Koninklijke Academie van Beeldende Kunsten te *Amsterdam*, federt verscheidene jaren.

HENRIETTA GEERTRUIDA KNIP, zuster van den ongelukkigen JOSEPHUS AUGUSTINUS KNIP, van wien wij hiervoor melding maakten (1), houdt zich altijd nog ijverig bezig met het teekenen en schilderen van Bloemen en Vruchten, en heeft daarin, federt het berigt wegens haar in vroegeren tijd gegeven, aanmerkelijke vorderingen gemaakt; voorts geeft zij aanhoudend les, en maakt goede kweekelingen, waarvan wij aanzienlijke vrouwen gekend hebben, die het inderdaad al zeer ver gebragt hadden. Voor de Kunstboeken der Liefhebbers vervaardigt Jufvrouw KNIP zeer fraaije Teekeningen in haar vak, dewijl zij bevallige onderwerpen schildert, en de natuur getrouwelijk volgt. Het werk, dat zij op onze openbare Tentoonstellingen leverde, werd algemeen met veel genoeg gezien, als: op die in 's *Gravenhage*, gehouden in 1830, alwaar zij een fraai Bloemstuk leverde, onder N°. 166, en een dergelijk Fruitstuk, onder N°. 167. Op de *Amsterdamse*, in 1838, had men van haar, onder N°. 251, een keurig Bloem- en Fruitstuk, en een dergelijk, dat niet minder was, onder N°. 252. Ook de nieuwe en fraaije zaal in 's *Hage* versierde zij,

in

(1) Zie wegens deze Schilderesse het derde Deel onzer *Gesch.* bl. 250 e. v.

in 1839, met haar werk, bestaande in een Bloemstuk, N°. 232, benevens een Bloem- en Fruitstuk, N°. 233, en door een welgekozen onderwerp, voorstellende eenige Vruchten bij eenen Rozenstruik. In voorname Kunstkabinetten treft men het werk van deze zeer verdienstelijke Kunstnaresse aan.

CAREL JACOB BAAR VAN SLANGENBURGH, van wien wij een berigt gaven in ons derde Deel (1), leverde, sedert dien tijd, verscheidene proeven zijner bekwaamheid op ettelijke openbare Tentoonstellingen, als: op de Amsterdamsche van 1820, 1822, 1824 en 1826, de Haarlemsche van 1825, en de Rotterdamsche in 1832; waarbij verschillende onderwerpen werden voorgesteld, en daarbij Portretten, die, naar wij vernamen, zeer gelijkende waren. Hoofdzakelijk schijnt de Heer VAN SLANGENBURGH zich met les geven bezig te houden, en is, sedert verscheidene jaren, te *Utrecht* woonachtig, zijnde in 1822 van *Haarlem* daarheen vertrokken.

HENRICUS FRANCISCUS WIERTZ, te *Nijmegen*, van wien wij, als een verdienstelijk Schilder, berigt gaven (2), leverde op verscheidene onzer Tentoonstellingen van zijn werk; vooral ook merkwaardig om de zeer verschillende onderwerpen, als: op de Amsterdamsche, in 1820, eene slapende SAPPHO, N°. 427, en 428, een Geldersch Landschap. Op die terzelfder plaats, in 1824, een voorstellend OSSIAN, N^o.
426,

(1) Zie het derde Deel onzer Gesch. bl. 252 e. v.

(2) *Ibid.* bl. 257 e. v.

426, en een Portret, N°. 427. Op de Haarlemfche, in 1825, had men van dezen Meester, onder anderen, eene niet onaardige voorftelling van eenen befchonken bedienaar ter begrafenisse. Op de Amfterdamfche, in 1826, leverde WIERTZ vier Gelderfche Landfchappen, en op de volgende daar ter plaats, onder andere, een Binnenvertrek, waarin een Boer, die zijne pacht betaald. Op die in 1830, aldaar gehouden, ftelde een zijner Schilderijen een tooneel voor uit den roman *Ivanhoe*, door WALTER SCOTT, namelijk: RICHARD LEEUWENHART bij den Kluizenaar. Op de Tentoonftelling in 1832, te *Amfterdam* gehouden, zag men van dezen ijverigen Meester een *Cosmorama* op eene Kermis, N°. 375; een Boeren-Binnenhuis met eenen Schoolmeester, N°. 376, en het volgende nummer, een Binnenhuis met Roovers. Op die ter laatstgenoemde plaats, in 1836, leverde H. F. WIERTZ eene Schilderij, voorftellende een' reizend Minnezanger in wasverw. (1) Op verfcheidene Tentoonftellingen in 's *Gravenhage*, zag men mede met genoeg van zijn werk; hetgeen aan het oude fpreekwoord deed denken: Verfcheidenheid vermaakt.

FRANS

(1) Dit ftukje werd door den maker gezonden aan de vierde klasfe des Koninklijken Nederlandschen Inftituuts, welke, op goede gronden, meende, deze fchilderwijze niet gunftig te kunnen beoordeelen; en daarvan den Heer WIERTZ kennis gaf. Zie het *Verflag van de twaalfde openbare Vergadering der vierde Klasfe voornoemd*, 19. November 1833, bl. 43 e. v.

FRANS JAN VAN HEECKEREN TOT BRANDTSENBURG, beschreven wij als een' ijverig en zeer verdienstelijk beoefenaar der Schilderkunst, tot den adelftand behoorende; en die de Kunst alleen uit liefhebberij beoefende (1). Het navolgende mogen wij niet nalaten bij dat be- rigt te voegen: met veel genoegen zag men van hem op de Amsterdamsche Tentoonstelling, in 1824, eene Schilderij voorstellende, het *Kermis Waterpoortje* te *Utrecht*, gestoffeerd door wijlen P. G. VAN OS, N°. 139; (2); niet minder voldeed een Gezicht op het Stadhuis te *Utrecht*, door den Heer VAN HEECKEREN, op de Tentoonstelling ter genoemde plaats, in 1826, N°. 153. Op de eerstvolgende Tentoonstelling aldaar, trok een Doorzigt binnen *Utrecht* veler oog, zijnde N°. 181, welke Schilderij mede het werk was van onzen lofwaardigen Liefhebber. Ook de Haagfche Ten- toonstelling, in 1827, versierde hij door zijn werk, onder N°. 140. Moge hij nog meerder lust ge- voelen, om de Kunstminnaars op zijn geacht schil- derwerk te onthalen!

J. J. M. WATRIN, dien wij als een Amster- damsch Miniatuurschilder en Dameskapper deden ken-

(1) Zie het derde Deel onzer Gesch. bl. 264 e. v.

(2) Deze beroemde Meester was, indien wij wel on- derrigt zijn, een der Leermeesters des Heeren VAN HEECKEREN, van wien men dat jaar op de Brusfelsche Tentoonstelling, ook met veel welgevallen, een gezicht op eene der Utrechtsche poorten zag.

kennen (1), leverde een aantal proeven zijner bekwaamheid in dat vak op verscheidene Tentoonstellingen, als: op alle de Amsterdamsche van 1820 tot 1838 ingesloten, alsmede op de Haarlemsche van 1825; men zag op dezelve niet alleen Vrouweporretten in Miniatuur, maar ook die van Mannen en Kinderen, waarvan er vele, bijzonder om de gelijkenis, geroemd werden.

PHILIPPUS JACOBUS VAN BREE, van wien wij een berigt als Historiefschilder gaven (2), bevindt zich, indien wij wel onderrigt zijn, thans nog in *Italië*. Hij heeft zich reeds gunstig doen kennen, zoowel door ten toon gestelde stukken te *Parijs*, als in zijn vaderland. Op de Amsterdamsche Tentoonstelling, in 1820, zag men van hem vijf Schilderijen, met belangrijke onderwerpen, als: de Schilderkamer van den Bloemschilder J. F. VAN DAEL, te *Parijs* (3), N°. 51. MARIA LECKZINSKA, één jaar oud, door haren vader, den Koning, wien de Saksers vervolgden, achtergelaten, wordt, door de getrouwe Polen, in eenen stal gevonden, N°. 52; eene Kapel van *St FRANCISCUS*, te *Ripa Grande*, bij *Rome*, N°. 53; de Koningin BLANCHE van *Frankrijk*, verontwaardigd, dat, gedurende hare ongefteldheid, haar kind door een ander is gevoed geworden, N°. 53 (4), en een tafereel

uit

(1) Zie het derde Deel onzer *Gesch.* bl. 265.

(2) *Ibid.* bl. 265.

(3) Zie wegens hem hiervoor.

(4) Eene omtrekprent, naar dit bevallig stuk, wordt
ge-

tuit het dichtstuk, door GRESSET, getiteld: *Vert-Vert*. N°. 53.

Na zich eenigen tijd in het vaderland opgehouden te hebben, is deze Meester weder naar *Italië* vertrokken. Op de Amsterdamsche Tentoonstelling, in 1822, zag men intusfchen van hem, met veel genoeg, weder vijf stukken, met niet minder belangrijke historische onderwerpen, als: Koning LODERWIJK XIV van *Frankrijk*, deszelfs portret aan den Admiraal DE RUITER geschonken hebbende, ontvangt, omringd van zijnen hofstoet, op zijne begeerte, dat van onzen Zeeheld, N°. 52. Voorts de Italiaansche Dichter TASSO geeft ELEONORA, Prinses van *Ferrare*, zijne liefde te kennen, door het voorlezen van een paar regels uit zijn beroemd Dichtstuk: *het verlorene Jeruzalem*; N°. 53; het volgende nommer stelt KAREL I voor, bijgestaan door den Prelaat JUXON, terwijl deze Vorst afscheid neemt van zijne twee kinderen. Het vierde stuk verbeeldt den Schilder ALBANO, door deszelfs echtgenoot en kinderen omgeven; welke hij tot modellen kiest, bij het ontwerpen zijner schoone groepen, N°. 55; en eindelijk onzen vermaarden Kapitein BONTEKOE, zich in eene schuit bevindende, met twee wilden van *Sumatra*, die hem dreigden te vermoorden. BONTEKOE verbergt zijne vrees door een gezang, dat deze lieden schaterend doet lagchen, waardoor hij in veiligheid bij de zijnen terugkomt, N°. 56. Op de Brusfelfche Tentoon-

stel-

gevonden in de *Annales du Salon de Gand*, 4^e en 5^e *Livraison*, *Planche 21me*, tegenover bl. 47.

ftelling, in 1824, had men, onder andere, een groot ftuk, door ONZEN VAN BREE, N°. 123, voorftellende den afstand des Rijks door KAREL V van *Spanje* aan zijnen zoon PHILIPS. Op dit ftuk werden wel aanmerkingen gemaakt, doch men eindigde, met het, over het geheel befchouwd, te roemen.

WOUTHERUS MOL, te *Haarlem*, van wien wij een berigt gaven, en befchreven als een bijzonder begaafd Schilder, die voortreffelijke proeven zijner bekwaamheid gaf (1); ging daarmede voort op verfehiedene Tentoonftellingen, als: op de Amfterdamsche, in 1820, alwaar men twee ftukken van hem zag, namelijk: een Regentenftuk; met zeer gelijkende Portretten, der toenmalige Regenten van het Gasthuis te *Haarlem*, N°. 247, en JACOBA VAN BEIJEREN FRANK VAN BORSELEN bezoekkende, N°. 248 (2). Op de Amfterdamsche Tentoonftelling, in 1822, leverde onze MOL, onder N°. 222, eene fraaije en bevallige Schilderij, voorftellende een Binnenhuis, met een teekenend Jongeling, en N°. 223, CHRISTUS in *Gethfemané*. Met niet minder genoeg zag men op die te *Amfterdam*, twee jaren later gehouden, van dezen Meester, een' Schilder, in zijn ftudeervertrek, en nevens hem een teekenend Jongeling, N°. 240. Dit ftuk bevond zich ook op de Haarlemsche Tentoonftelling in 1825, benevens een muzikmakend gezelfchap, N°. 265, en deze ftukken werden op die

Ten-

(1) Zie het derde Deel onzer Gefch. bl. 266 e. v.

(2) Dit ftuk werd door Mejufvrouw HOOFFMAN voor hare beroemde Verzameling aangekocht.

Tentoonstelling verkocht. Op de Amsterdamsche, in 1826, werd een slapend Jongeling, door onzen MOL, algemeen geroemd, wegens de uitmuntende schildering; het was genommerd 249 (1); het volgende nommer stelde een aardig Meisje voor, op de citer spelende; welk stuk men ook reeds op de Haagfche Tentoonstelling, in 1825, met welgeval- len beschouwd had. Tusschenbeide schilderde de Heer MOL ook Portretten en Portretstukken, en slaagde doorgaans zeer wel in de gelijkenis. Zoo heeft hij ook een Familiestuk geschilderd voor zij- nen stadgenoot, den Heer ZOCHER; doch, sedert eenigen tijd, grievende onaangenaamheden gehad hebbende, verviel hij in eene sombere lusteloosheid; zijn roem blijft echter gevestigd; vooral door het Doodbed van Prins WILLEM I (2); waarvan onze Dichter H. MEIJER JR. zegt:

Stroom mij met dubb'len gloed door de aders,

O eerbied voor het voorgeflacht!

Bij 't zien op 't offer eens verraders,

Het bijgeloof ten zoen gebragt.

Schrei — kniel aan vader WILLEMS sponde: (3)

Vang

(1) Door Heeren *Directeuren* van TEYLERS stichting werd het voor dezelve aangekocht.

(2) Dit stuk, reeds in het derde Deel door ons ver- meld, bevond zich op de Amsterdamsche Tentoonstelling in 1818, N°. 181.

(3) Hier plaatste MEIJER eene Noot, met de woor- den: N°. 181, w. MOL, te Haarlem; Zie *Vaderlandsch Gevoel bij de Beschouwing der Tentoonstelling van Schil- derijen, enz. in den jare 1818, Haarlem 1818, 8vo.* bl. 13, enz.

Vang op den bloeddruip uit zijn wonde,
 Als vrijheids dierbaarst onderpand;
 Ai! kus die hand, die boeijen breken,
 Dien mond, die stervend nog kon smeeken
 Voor 't arme Volk en 't Vaderland.

JEAN AUGUSTIN DAIWAILLE deden wij als een' bekwaam Teekenaar en Portretschilder kennen (1). Op de Amsterdamsche Tentoonstelling, in 1820, zag men met genoegen van den Heer DAIWAILLE een Mansportret, N°. 26; een dergelijk was ook ten toon gesteld terzelfder plaats, in 1824, N°. 70, benevens een Kinderkopje, zijnde eene ideale studie. Deze Schilder was toen Lid van de Koninklijke Academie van Beeldende Kunsten te *Amsterdam*. Op de Haarlemsche Tentoonstelling, in 1825, zag men met welgevallen het zeer gelijkend Portret van dien Kunstenaar zelve, N°. 101, en op de Amsterdamsche, in 1826, leverde hij drie Schilderijen, welke niet minder voldeden, namelijk: het Portret eens Geneesheers, den schedel van eenen krankzinnige in de hand houdende, N°. 79; een jeugdig Meisje, eene aalmoes vragende, N°. 80, en een Jongeling met eenen oranjeappel. Tot *Directeur* voor het onderwijs bij de Koninklijke Academie van Beeldende Kunsten, sedert eenige jaren, aangesteld zijnde, onder het genot eens jaargelds van *f* 1200,— meende hij, voor zijne kinderen en voor zich zelve, meer voordeel te zullen doen,

(1) Zie het derde Deel onzer *Gefch.* bl. 270 c. v.

doen, om voor dien post te bedanken, en met eenen *Agent* der Handelmaatschappij naar *Bahia*, in *Brazilië*, te vertrekken, alwaar men hem veel werks voorfpeelde, door het Schilderen van Portretten. In den zomer van 1826 legde hij alzoo den post van *Directeur* neder; maar zag naderhand van zijn befluit, om zich naar *Brazilië* te begeven, geheel af: dewijl dit ontwerp hem, bij nader onderzoek, min gunstig voorkwam. Een paar jaren later rigtte de Heer DAIWAILLE te *Amsterdam* eene steendrukkerij op, en slaagde daarin wel, blijkens de proeven, welke deze *trafijk* opleverde, als: eene Prent, naar de beroemde Schilderij door P. MOREELSE, eene zeer bevallige Herderin voorstellende, welke zich in 's Rijks Museum te *Amsterdam* bevindt, en andere fraaije Prenten.

In lateren tijd begaf zich deze Meester met der woon naar *Rotterdam*, alwaar hij weder het Portretschilderen bij de hand nam. Zijn zoon, Landschappen schilderende, heeft reeds een en andermaal van dit zijn werk op onze Tentoonstellingen ter beschouwing gegeven. Eene dochter van J. A. DAIWAILLE is, naar ons berigt werd, gehuwd met onzen beroemden Landschapfchilder B. C. KOEKROEK.

ALBERTUS BRONDGEEST, te *Amsterdam*, van wien wij als een voornaam Kunstminnaar, die met lof de Schilderkunst beoefent, berigt gaven (1), heeft zich, federt dat berigt, dien lof nog meer waardig gemaakt, zoo als, onder andere, uit zijne

wer-

(1) Zie het derde Deel onzer *Gefch.* bl. 272 e. v.

werken op openbare Tentoonstellingen, als : op de Amsterdamsche in 1828, die hij met vier stukken verrijkte, namelijk : N°. 56, een Landschap met een vervallen Kerkgebouw, N°. 57, een dergelijk, bij *Amersfoort*; N°. 58, een dergelijk, met Gebouwen, te *Beek*, omstreeks *Nijmegen*, en N°. 59, een Wintergezicht op het *IJ*, te *Amsterdam*. Op die van 1822 aldaar, had men mede het genoegen, van drie Schilderijen, door dezen Kunstminnaar, te mogen beschouwen, als, N°. 58, een Boomrijk Landschap, met Herten gestoffeerd; N°. 59, een befneeuwd Wintergezicht; en N°. 60, een Gezicht in het Graaffschap *Bentheim*; al deze stukken voldeden bij uitstek, doch bijzonder het Landschap met Herten, hetwelk dan ook het eigendom werd van eenen voornamen Kunstminnaar, ter verrijking zijner Verzameling (1). Op de Amsterdamsche Tentoonstelling, in 1824, zag men een Landschap met eenen Bouwval en hoog geboomte, N°. 48, benevens een Wintergezicht, N°. 49, welke veler oogten trok, door den Heer BRONDGEEST; gelijk mede een dergelijk op het *IJ*, te *Amsterdam*, door hem, in het jaar 1826, in die stad ten toon gesteld. Twee jaren later zag men van hem weder twee dergelijke Schilderijen, N°. 44 en 45, benevens een Gezelschap op eene Binnenplaats, N^o.

46.

(1) Bij de Verzameling Schilderijen in *TEYLER'S Museum*, heeft men een fraai Schilderijtje, door den Heer BRONDGEEST, voorstellende een Gezicht op den Korenmolen te *Bentheim*; benevens een befneeuwd Wintergezicht,

46. Ook de Haagfche Tentoonftelling, in 1830, prijkte met het werk des Heeren BRONDGEEST (1). Niet minder dan vier ftukken werden door hem op de Tentoonftelling te *Amfterdam*, in 1832, geleverd, namelijk: drie Watergezigten, N°. 54, 55 en 56, benevens een Gezicht aan eenen Stadswal, N°. 57. Vele der voornaamfte Kunstminnaars beijverden zich, om zich van het werk van BRONDGEEST eigen te maken, en eenige zijner Schilderijen fchenen nu en dan ook in den handel te komen, waarvan er voor het buitenland werden aangekocht (2).

Op de Amfterdamsche Tentoonftelling, in 1836, had men weder een der geliefkoosde onderwerpen, door onzen BRONDGEEST. Een befneeuwd Wintergezicht, N°. 56, en het volgende jaar, in 's *Gravenhage*, een Hollandsch Riviergezicht, met overvarende Vrachtschuiten, N°. 39. Men verlustigde zich wederom, op de Amfterdamsche in 1838, met de befchouwing van twee ftuks Land- en Watergezigten, N°. 57 en 58; en met twee dergelijke zijner Schilderijen werd, in het verleden jaar, de nieuwe zaal in 's *Hage* verfierd, waar zij veel bijval vonden.

De Heer BRONDGEEST, federt een paar jaren, een zeer aangenaam buitenverblijf bij *Haarlem* gekocht hebbende, van waar hij een bevallig gezicht

(1) Zie de Lijft dier Tentoonftelling, N°. 49, 50 en 51.

(2) Reeds, federt verfcheidene jaren, is deze beroemde Kunstminnaar en beoefenaar natuurlijk ook Lid der Koninklijke Academie van Beeldende Kunften, te *Amfterdam*.

zigt heeft, onder andere, over een gedeelte van den *Spaarne*-stroom; en op die Lustplaats, gedurende het gunstige jaargetijde, van tijd tot tijd, bij zijn gezin, deszelfs verblijf houdende, immers, zoo veel zijne kantoorbezigheden te *Amsterdam* zulks toelaten, mogen wij ons vleijen, dat zijn Schildergeest, door dit verblijf, meer en meer gevoed zal worden, en hij alzoo weldra weder het een of ander fraai voortbrengsel daarvan aan de algemeene beschouwing zal gelieven te leveren.

BRUNO VAN STRATEN, te *Utrecht*, deden wij als een' bekwaam Teekenaar en Schilder van Buurtgezigten en Landschappen kennen (1), en het gunstig denkbeeld, dat wij ons wegens dezen Meester gevormd hadden, werd niet verzwakt door het Teeken- en Schilderwerk, dat wij federt dien tijd van hem zagen, als: op de Amsterdamsche Tentoonstelling in 1820, waarop hij een Gezigt op eenen Stadswal, N°. 372, leverde, benevens eene Binnenplaats met een doorzicht, N°. 373; alsmede op die ter zelfder plaats, in 1822, alwaar men een Landschap met Vee van hem beschouwde, N°. 359, hetgeen wel beviel. Twee dergelijke bevonden zich op de Tentoonstelling aldaar, twee jaren later, N°. 372, en op de Haarlemsche, in 1825, zag men van hem, N°. 425, een Landschap met oude Gebouwen, aan een water, welk stuk op die Tentoonstelling werd verkocht. Op de Amsterdamsche, in 1828, had men een Gezigt op de Tolsteegpoort, te *Utrecht*. Op de Tentoonstelling in 's *Gravenha-*
ge

(1) Zie het derde Deel onzer Gesch. bl. 274 c. v.

ge zag men, eene Schilderij van B. VAN STRATEN, N°. 190, met eenen Bouwval; welke een schilderachtig onderwerp opleverde, en op de, tot hiertoe, laatst gehoudene Tentoonstelling te *Amsterdam*, beschouwde men van dezen Meester met genoegen een Geldersch Landschap. Meermalen zagen wij fraaije Teekeningen, door hem, in de Kunstboeken van Liefhebbers.

A. L. ZEELANDER, te *Amsterdam*; van dezen gaven wij als een' zeer verdienstelijk Plaatfnijder een berigt (1); en op verscheidene Tentoonstellingen, sedert dien tijd, zag men met veel genoegen van zijn werk, bestaande uit Prenten, naar J. KAMPHUIJZEN, A. BRONDGEEST, G. DOU en anderen (2); doch het groot aantal steendrukprenten, waarmede wij, sedert eenigen tijd, dagelijks als overstromd worden, zal wel niet dienen, om de Kunstdrift van dezen onzen Plaatfnijder op te wekken, zoo min als van andere zijner Kunstgenooten.

ANDRÉAS SCHELFHOUT werd door ons reeds, voor verscheidene jaren, als een bekwaam Landschapfchilder opgegeven (3). Sedert dien tijd is deze bekwaamheid nog aanmerkelijk toegenomen, zoodat hij thans algemeen, zoowel buiten- als binnenslands, onder de Landschapfchilders van den eersten rang geplaatst wordt. Op de Amsterdamsche
Ten-

(1) Zie het derde Deel onzer Geschiedenis, bl. 275.

(2) Zie de Lijsten der Amsterdamsche Tentoonstellingen van 1820, 1822, 1824, 1826, 1828 en 1834, en de Haagfche van 1835.

(3) Zie het derde Deel onzer Gesch., bl. 277 c. v.

Tentoonstelling had men van dezen Meester een Geldersch Landschap bij avond, eene duinachtige strek in de nabijheid van *Haarlem*, mitsgaders een Wintergezig, welk laatste inzonderheid beviel, zie N°. 335, 336 en 337. Op die in 1822, in de *Amstelstad* gehouden, waren niet minder dan negen zijner Landschappen ter beschouwing aanwezig (1), en, hoezeer men die alle met belangstelling zag, voldeden echter inzonderheid een Gezig bij *Rhenen*, en een Geldersch Landschap aan een water; met genoegen las men op de Lijst dier Tentoonstellingen, achter het eerst aangekondigd nummer der Schilderijen, door A. SCHELFHOUT, Lid van de Koninklijke Academie van Beeldende Kunsten te *Amsterdam*, en Correspondent der vierde Klasse van het Koninklijk Nederlandsch Instituut. Op de Gentsche Tentoonstelling, in 1823, behaalde hij den uitgeoefden prijs op het Landschap, zijnde eene bevrozene Rivier met schaatsrijders (N°. 21), zie *Annales du Salon de Gand*, pag. 192, de noot. Volgens dezelve zou onze SCHELFHOUT van een Gentsch geslacht afstammen.

Op de Amsterdamsche Tentoonstelling, in 1824, had men van hem weder vier fraaije Landschappen (2), als: een Gezig te *Raaphorst*, bij 's *Hage*; een Strandgezig bij *Scheveningen*, en twee Geldersche Landschappen, welke Schilderijen alle bij uitnemendheid bevielen; gelijk drie voortgelijke op de

(1) Zie N°. 313 tot 321 ingesloten, op de Lijst dier Tentoonstelling.

(2) Zie de Lijst, N°. 336 tot 339 ingesloten.

Haarlemsche Tentoonstelling, in 1825 (1), waarvan het laatste door wijlen onzen bekwamen Veeschilder P. G. VAN OS was gestoffeerd. Slechts eene Schilderij van onzen geachten SCHELFHOUT kreeg men ter beschouwing op de Amsterdamsche Tentoonstelling, in 1826, namelijk: N°. 336, een Landschap bij zonnenondergang, met opkomende storm en regenbui; dit merkwaardig natuurtooneel trok weder aller oogen. Op die van 1828, mede te *Amsterdam*, beschouwde men, altijd met veel genoegen, vijf stukken van hem, Landschappen voorstellende, zoo bij Winter als bij Zomer (2). Ook op verscheidene Tentoonstellingen in 's *Gravenhage*, alwaar onze Schilder zijn bestendig verblijf houdt, gaf hij gelegenheid, om zijn werk te bewonderen. (3). Een Wintergezicht in het Haagsche Bosch, op de Amsterdamsche Tentoonstelling in 1830, vond men algemeen zeer natuurlijk voorgesteld, en men had, naar wij vernamen, wel gewenscht, dat vele Schilderijen, op de eerste Tentoonstelling, in 1832 te *Rotterdam* gehouden, eenigermate hadden mogen beantwoorden aan de twee, welke daar, door A. SCHELFHOUT, waren geleverd (4); doch dit zal ook, ten aanzien van andere Tentoonstellingen, het geval wel zijn. Op de Amsterdamsche zag men in hetzelfde jaar, van onzen zoo ijverigen, als bekwamen Meester, een vreemd gezicht, zijnde een Maanlicht,

(1) Zie de Lijst, N°. 369 tot 371 ingesloten.

(2) *Ibid.* N°. 394 tot 398 ingesloten.

(3) Als op die van 1821 tot op die in 1830.

(4) Zie de Lijst, N°. 127 en 128.

licht, aan de Rivier de *Ourthe*, N°. 308; op de Rotterdamfche, in 1834, had men van hem een boomrijk Landschap, N°. 105, benevens een Strandgezig, N°. 106. Op de Haagfche, in 1835, was een Landschap, doorsneden van eene Rivier, van de hoogte te zien, N°. 181. Op die in 1837, daar ter plaats, een Gezig in *Frankrijk*, en op de Rotterdamfche, in 1838, een Landschap, N°. 301. In hetzelfde jaar zag men van hem, op de Amsterdamsche Tentoonstelling, onder N°. 573, een Hollandsch Wintergezig, eigenaardig gestoffeerd, en wij hoorden het eene zeer fraaije Schilderij noemen.

Men verwonderde zich op de Haagfche Tentoonstelling, in 1839, bij de opening der nieuwe en fraaije zaal, geen werk van zulk een' beroemden stadgenoot, als de Heer SCHELFHOUT, te vinden; doch eenigen tijd later was men zeer voldaan door eene Schilderij van hem, hoewel buiten zijnen gewonen stijl, namelijk: een Zeegezig (1).

In het voorjaar van 1839 hertrouwde de Heer SCHELFHOUT, zijnde zijne vorige echtgenootte ruim een jaar vroeger gestorven.

Bij besluit van Zijne Majesteit onzen Koning, van den 16den Februarij des laatstgenoemden jaars, werd A. SCHELFHOUT benoemd tot Ridder van den Nederlandschen Leeuw; billijk werd alzoo 's mans verdiensten erkend.

In onderscheidene Kunstkabinetten, zoo buiten- als binnens lands, vindt men van het werk dezès

Mees-

(1) Deze Schilderij, te laat ingekomen zijnde, vindt men dezelve niet op de Lijst.

Meesters, zoowel Teekeningen als Schilderijen; onder de Koninklijke Verzameling Schilderijen van levende Meesters, op het Paviljoen te *Haarlem*, vindt men een Landschap van SCHELFHOUT, en dat, hetwelk behoort tot de Schilderijen bij TEYLERs flichting aldaar, en een Strandgezicht, met eigenaardige stoffaadje, voorstelt, wordt algemeen beschouwd, als behoorende tot het beste werk, dat men van dezen grooten Kunstenaar heeft. (1).

JOANNES LUDOVICUS VAN GEEL, de zoon van eenen bekwamen Beeldhouwer, den 20sten Januarij 1830 te *Antwerpen* overleden, beoefende zelf die Kunst op eene zeer verdienstelijke wijze, en werd door Zijne Majesteit onzen Koning naar *Rome* gezonden, om zich verder in het beeldhouwen te volmaken (2).

In zijn vaderland teruggekeerd zijnde, hield de Heer J. L. VAN GEEL zich, in het jaar 1821, bezig met een model te vervaardigen voor eenen kolosfalen Leeuw, welke van ijzer moest gegoten worden, ten einde, als een gedenkteeken van onzen schitterenden krijgsgroem, op de hoogte bij *Waterloo* geplaatst te worden.

On-

(1) Eene der Dochters van den Heer A. SCHELFHOUT is gehuwd met een bekend en zeer verdienstelijk Landschapschilder N. J. ROOSENBOOM, van wien wij voornemens zijn in een vervolg op dit werk te spreken. De andere dochter was gehuwd met den niet minder verdienstelijken W. J. J. NUIJEN; doch werd, helaas! spoedig weduwe. Zie hiervoor op W. J. J. NUIJEN.

(2) Zie het derde Deel onzer *Gefch.* bl. 279.

ONZE VAN GEEL had reeds vroeger te *Parijs* eenen eereprijs behaald, op een geschiedkundig stuk, half verheven beeldwerk (*bas-relief*), hoezeer nog niet voltooid, voorstellende den doodelijk gekwetsen OTRYADES, na het gevecht tusfchen de Lacedemoniërs en die van *Argos*, omringd van verscheidene Krijgslieden; eene omtrekprent, benevens eene nadere beschrijving, vindt men daarvan in de *Annales du Salon de Gand* (1). Meer dergelijke werken vervaardigde J. L. VAN GEEL voor openbare gebouwen.

HENRICUS VAN DER POORTEN, dien wij als Landschapfchilder deden kennen (2), leverde op de Amsterdamfche Tentoonftelling, in 1820, een Landschap, en was toen te *Antwerpen* woonachtig. Op de Tentoonftelling, in 1822, te *Amsterdam*, zag men van dezen Meester drie Schilderijen, met veel genoeg, als: een Gezigt in de omftreken van *Dinant*, N°. 272; een' Manefchijn langs de Rivier *de Maas*, N°. 273, en een Landschap bij regenachtig weder, N°. 274. Op die ter zelfder plaats, in 1830, zag men van H. VAN DER POORTEN eenig Vee, rustende tegen eenen fteenheuvel, N°. 266*, en een' Paardenftal, N°. 266**.

Onder de Koninklijke Verzameling van Schilderijen van levende Meesters, op het Pavefjoen te *Haarlem*, bevindt zich een Landschap met Beesten, door H. VAN DER POORTEN; die altijd nog te *Antwerpen* woonachtig fchijnt te zijn.

JAN

(1) *Dernière Livraison*, pag. 163. e. v.

(2) Zie het derde Deel onzer *Gefch.* bl. 289.

JAN LODEWIJK JONXIS, te *Utrecht*, van wien wij een bericht gaven (1), maakte sedert dien tijd aanmerkelijke vorderingen, zoo als blijkt uit hetgeen hij op onderscheidene Tentoonstellingen leverde; zoo als op de *Amsterdamsche* in 1820, waarop men drie Schilderijen van hem zag, name-lijk: een *Vischvrouw*tje, N°. 178; eene jonge Dame, aan welke, door hare Moeder, een *Portret* wordt overhandigd, N°. 179, en eene *Herberg*, waarin eenige *Visfchers*, N°. 180. Op die ter genoemde plaats, in 1822, beschouwde men, met genoegen, eene *Vrouw*, met eenen bloemtak in de hand, N°. 165, en een *Meisje* bij *Lamplicht*. Drie stuks leverde hij op de eerstvolgende te *Amsterdam*, als: de *Vischmarkt* te *Utrecht*, eigenaardig gestoffeerd, N°. 171, en welk stuk vrij goed voldeed, benevens twee *Portretten*, N°. 172 en 173. Op de *Haarlemsche*, in 1825, leverde onze JONXIS eene *Waarzegster*, de kaart leggende, N°. 204; en het werd op die Tentoonstelling verkocht; het eerstvolgend jaar zag men van hem, op de *Amsterdamsche*, een *Binnenvertrek* met drie beelden. Ter zelfder plaats had men van dezen Meester, in 1834, een *Binnenvertrek*; waarin eenige personen, bij invallend zonlicht, N°. 210, en in de nieuwe zaal te 's *Gravenhage*, stelde hij een *Portret* ten toon, dat, naar men zeide, zeer gelijkend was. Volgens berichten, wegens J. L. JONXIS in 1840 ontvangen, bleef hij steeds met ijver en goed gevolg werkzaam.

Op

(1) Zie het derde Deel onzer *Gefch.* bl. 290.

AANH.

R

Op het Pavelojen te *Haarlem*, ziet men van dezen Meester, bij de Koninklijke Verzameling Schilderijen van levende Meesters, een stuk, voorstellende eene Vischvrouw. In verscheidene bijzondere Kunstverzamelingen ziet men mede van zijn werk.

GILLIS DE MEIJER, Miniatuur schilder en zeer geschikt onderwijzer in de Teekenkunst, te *Rotterdam*, deden wij als zoodanig kennen (1). Op de Antwerpsche Tentoonstelling, in het jaar 1822, zag men van hem vier kloeke Miniatuurstukken, als: het Portret van een' Jongeling, leunende op eenen omflag met Teekeningen, N°. 62; dat van een' jong Kunstminnaar, eene Teekenpen in de hand houdende, N°. 63, en twee Vrouwenportretten, N°. 64 en 65. Op die in 1825, terzelfder plaats gehouden, zag men, met genoeg, van dezen Meester een groot Miniatuur, voorstellende eene Dame, zittende voor eene *Forte-Piano*, terwijl een Heer, met eene Fluit in de hand, achter haar staat. Op de *Rotterdamsche* Tentoonstelling, in 1832, zag men eene voorstelling van den rijken Jongeling, CHRISTUS vragende: „*Wat moet ik doen, om zalig te worden?*” N°. 86; eene Dame voor eene *Forte-Piano*, enz. N°. 87 (2), en eene Vrouw, eene Lijkbus in de hand houdende, in eerbiedige houding, N°. 88; benevens een schoon Jongeling, in eenvoudige kleeding, N°. 89. Op de Tentoonstelling, te *Rotterdam* gehouden in 1834, had men drie dergelijke Portretten, N°. 70, 71 en 72, zijnde

(1) Zie het derde Deel onzer Gesch. bl. 290 e. v.

(2) Van welk stuk reeds melding gemaakt is.

de dat van eene jonge Jufvrouw, van een Kind en van eenen Man. Wij hoorden niet alleen de gelijkenis van sommige Portretten, door den Heer DE MEIJER, maar ook de bewerking roemen.

JOHANNES REEKERS, te *Haarlem*, werd door ons beschreven, als een zeer verdienstelijk onderwijzer in de Teekenkunst, die tevens met goed gevolg de Schilderkunst beoefende (1). Op de Amsterdamsche Tentoonstelling, in 1822, zag men van dezen Meester, N°. 291, eene Vrouw aan de waschtobbe, met drie kinderen. Op de *Haarlem*sche, in 1825, leverde hij drie stukken, als: N°. 332, een Stadsgezicht, met eene Vischvrouw, voor een huis visch verkoopende (2); eene Vrouw in eene keuken, N°. 333, en twee Kunstenaars in eene schilderkamer, N°. 334. Op de Amsterdamsche Tentoonstelling, in 1826, zag men weder met genoegen, een Gezicht op de Schalkwijkerpoort te *Haarlem*, door J. REEKERS, N°. 313, en op die van 1830, ter zelfder plaats, het Portret van eenen Jongeling, N°. 279. Op die in 1832, daar ter plaats, had men van hem twee Kinderportretten, N°. 290 en 291. Hij teekende, bij het vierde Eeuwgetijde van de uitvinding der Boekdrukkunst, zeer

(1) Zie het derde Deel onzer Gesch. bl. 292 e. v. Reeds in het begin van 1818 had J. REEKERS een getuigschrift ontvangen, als geschikt, om den post van onderwijzer waar te nemen aan eene Teekenschool of Academie; ook in de Bouw- en Doorzigtkunde.

(2) Deze Schilderij werd op die Tentoonstelling verkocht.

zeer nauwkeurig den Gedenksteen voor LAURENS JANSZ. KOSTER, op den achthoek in het *Haarlemmer Hout*, welke gedenksteen vervaardigd is naar het ontwerp van onzen stadgenoot, den Heer J. D. ZOCHER. Deze Teekening, met eigenaardige stoffaadje, door J. REEKERS, is door wijlen J. E. MARCUS in het koper gebragt (1). Voorts heeft men van hem Gezigten te *Haarlem*, in steendruk; alsmede, op dezelfde wijze, de afbeelding van den bekenden Reus CAJANUS, die ettelijke jaren in het Haarlemsche Proveniershuis woonde; en waarvan eenige beenderen nog, in het *Osteologisch* Museum te *Leiden*, bewaard worden (2). Tot tegenhanger van dien Reus, die zoo lang was, dat hij zijne pijp gemakkelijk aan de stads lantarens ontstak, vervaardigde REEKERS, op dezelfde wijze, den bekenden Dwerg S. J. PAAP, te *Zandvoort*, aldaar geboren en begraven.

De oudste zoon van dezen Schilder beoefent reeds met lof het teekenen en schilderen van Bloemen en Vruchten; wij hopen, in een vervolg op deze onze Geschiedenis, meer van hem te zeggen, gelijk van meer andere der jongere Kunstenaars, welke in ons tegenwoordig werk niet voorkomen.

JOHANNES FRANCISCUS CHRIST, te *Nijme-*
me-

(1) Zie de *Gedenkschriften*, wegens het vierde Eeuwigetijde van de *Uitvinding der Boekdrukkunst*, *Haarlem*, v. LOOSJES, 1824, 8vo. bl. 72.

(2) Hier bezit men nog een hemd van dezen bijzonder langen man, benevens eene muil; hij schijnt ook een rijmpje gemaakt te hebben.

negen, deden wij kennen als een verdienstelijk Schilder; die de kunst niet zoo zeer als beroep, maar meer als uitspanning beoefende (1). Wij hadden het genoegen, van vervolgens verscheidene stukken, door hem vervaardigd, op onze openbare Tentoonstellingen te beschouwen, als: op de Haagfche, in 1821, een Gezigt binnen *Nijmegen*, en een Landschap daar omstreeks, N°. 23 en 24, welke stukken ook het volgende jaar te *Amsterdam* werden ten toon gesteld, benevens een ander Landgezicht, N°. 74. Op de volgende Tentoonstelling aldaar, in 1824, leverde hij weder drie Schilderijen, N°. 59, 60 en 61. Op de Haagfche, in 1825, zag men van dezen Schilder, onder andere, de Bouwvallen van het Slot *Batenburg*, en op de Amsterdamsche, in 1826, drie buitenlandsche Gezigten, N°. 69, 70 en 71, welke van zijne vorderingen getuigden. De Haagfche van 1827 was alweder van het zeer verdienstelijk werk, door CHRIST, voorzien, zie N°. 58, gelijk die van *Amsterdam*, in 1828, met een zijner Landschappen, gestoffeerd door J. VAN RAVENSWAAIJ, N°. 62. Op de Haagfche in 1830, vond men drie stukken van onzen Nijmeegfchen Schilder, en vier op de Amsterdamsche, dat jaar gehouden, van verschillenden aard, en welke zeer wel voldeden, N°. 62, 63, 64 en 65. Vier waren er insgelijks van hem op de Haagfche, in 1833; gelijk op die, het vorige jaar te *Amsterdam* gehouden, en drie dergelijke op die aldaar, in 1834. Op de Haagfche, in 1835, zag men

(1) Zie het derde Deel onzer Gesch. bl. 293.

men met genoeg de Bouwvallen van *Heisterbach*, bij het *Zeyengebergte*; door J. F. CHRIST (1), en op de Amsterdamsche, in 1836, leverde hij drie Schilderijen. Op de eerstvolgende aldaar zag men, weder met veel genoeg, drie dergelijke, waarbij een Stadsgezicht te *Nijmegen*, gestoffeerd door J. VAN RAVENSWAAIJ. Het vorige jaar had hij, onder andere, op de Haagsche een Gezicht bij de *Nieuwmarkt*, te *Amsterdam*, bij maneschijn, geleverd (2). Op de Haagsche Tentoonstelling, in 1839, hingen weder drie Schilderijen, Landschappen en Stadsgezichten voorstellende, N°. 67, 68 en 69 (3). Zeer ijverig is dus deze loffelijke Kunstenaar.

Een Werkje, getiteld: *Wandelingen van een' Landschapschilder langs de Ruhr en een gedeelte van den Rijn*, 1835, is, naar wij vernemen, van J. F. CHRIST.

ZEGER REIJERS, te *Arnhem* geboren, deden wij als een' bekwaam Bouwkundige kennen. (4). Sedert zagen wij niets van zijn werk op openbare Tentoonstellingen; maar vernamen, dat, onder anderen, het Badhuis te *Scheveningen*, naar zijn ontwerp werd gebouwd. P. J. GOETGHEBUER, Bouwmeester te *Gent*, maakte naar hetzelfde eene
Teeke-

(1) Op dezelfde Tentoonstelling had men de *Nonnenplaats* te *Nijmegen*, door P. C. CHRIST, oud dertien jaar; deze was, naar ons berigt werd, een zoon van den bovengenoemde.

(2) Van P. C. CHRIST zag men er eene Binnenplaats.

(3) Een Binnenhuis had men daar, door P. C. CHRIST.

(4) Zie het derde Deel onzer Gesch. bl. 293 e. v.

Teekening, welke door C. ONGHENA in het koper werd gebragt in 1830. Thans is REIJERS bezig aan de voltooiing van een gebouw voor de openbare Tentoonstellingen, enz. in 's Hage, hetwelk uitmuntend schijnt te zullen voldoen, volgens het algemeen gevoelen, ja, de verwachting overtreft; zoodat den bekwamen Bouwmeester, door Heeren Burgemeesteren, een' gouden eerepenning is gefchonken (1).

JAN VAN RAVENSWAAIJ is een geacht Schilder van Landfchappen, vooral met Vee gestoffeerd; als zoodanig gaven wij een berigt van hem (2). Sedert is hij in kunstverdiensften aanmerkelijk gevorderd, zoo als blijkt uit hetgeen hij op onderscheidene Tentoonstellingen leverde, zoo in 's Gravenhage als te Amsterdam; schier op alle, die op deze plaatsen gehouden werden, zag men, met veel welgevallen, van het werk dezès Meesters; gelijk mede op de Rotterdamsche, in 1832, een Landgezig aan *de Maas*, nabij *Dinant*, en op de volgende, daar ter plaats, een boomrijk Landfchap bij *Hilversum*, benevens vier andere, N°. 93, 94, 95 en 96, waarvan het laatste eenen staanden Os aan een hek voorstelde. Op de Amsterdamsche Tentoonstelling, in 1824, vond men niet alleen verscheidene Schilderijen van dezen ijverigen Meester, maar ook geboetsfeerde stukken, als: eene Koe, N^o.

(1) Zie wegens dit gebouw den 's Gravenhaagschen *Stads en Residentie-Almanak*, voor 1840, alwaar men eene vrij omstandige beschrijving van hetzelfde vindt.

(2) Zie het derde Deel onzer *Gefch.* bl. 294.

N°. 449, en eenen Stier, N°. 450. De natuur werd door hem steeds vlijtig bestudeerd, waartoe de omstreken van *Hilversum* ook ruime gelegenheid gaven; door P. G. VAN OS en J. VAN RAVENSWAAIJ werden hier dan ook verscheidene Schilders gevormd, zoodat men *Hilversum* dikwerf een Schilderskolonie hoorde noemen. Intusfchen deed onze VAN RAVENSWAAIJ ook eene buitenlandsche reis, om zijn' schildergeest meer op te wekken en te versterken; hij maakte op die reis vele studiën. Met veel genoeg herrinneren wij ons, onder andere, een Gezicht aan de *Hooge Vuursche*, door dezen Meester, op de Amsterdamsche Tentoonstelling, in 1834; en een' Schapenstal van binnen, op die daar ter plaats in 1836 (1). Op de Haagsche Tentoonstelling, in 1839, leverde een boomrijk Landschap bij zomer, N°. 320, eene nieuwe proef zijner bekwaamheid op. Sedert een paar jaren in den echt getreden zijnde, woont de Heer VAN RAVENSWAAIJ thans te *Terborg* in *Gelderland*. Hij is ook Lid der Koninklijke Academie van Beeldende Kunsten, te *Amsterdam*, en wij hadden het genoeg, van hem, gedurende verscheidene jaren, als een zeer wellevend en hupsch mensch te leeren kennen.

In verscheidene aanzienlijke Kunstkabinetten, zoo buiten als binnenslands, vindt men Schilderijen van dezen Meester, of dezulke, welke door hem gestof-

(1) De Heer J. VAN RAVENSWAAIJ had te *Hilversum* eene kleine fokkerij van Drentsche Schapen; eene bevalige soort, die hem bijzonder tot model diende.

stoffeed zijn; zoo als in dat van TEYLERS stichting (1), en bij de Koninklijke Verzameling, op het Paveljoen te *Haarlem*; ook strekken vele zijner Teekeningen en studiën, hetzij met zwart en roodkrijt, met sapverwen of anderzins, ten sieraad der Kunstboeken, of tot nuttige voorbeelden voor leerlingen. Moge hij nog lang lust gevoelen, om ons van zijn werk te voorzien!

JAN DAVID ZOCHER, van wien wij een bericht gaven als een sijnakvol aanlegger van aanzienlijke Lustplaatfen en daarbij behoorende of dergelijke Gebouwen, te *Haarlem* woonachtig (2), heeft, sedert dat bericht, vele proeven zijner bekwaamheid in dat vak gegeven, door voórname werken; zoo als, onder anderen, door het aanleggen van het *Hout* en de wallen te *Haarlem* en te *Utrecht* tot zeer aangename wandelingen; voor welke werken hij fraaije Teekeningen vervaardigde, alsmede voor het Park, genaamd *Groeneveld*, bij *Emmenes*, toebehoord hebbende wijlen den Heer HUIDECOPER VAN MAARSSEVEEN. In de bevallige omstreken van *Haarlem* en elders ziet men verscheidene fraaije Gebouwen en Lustplaatfen, door ZOCHER aangelegd, en naar zijn bestek gebouwd. Volgens zijn ontwerp werd het *Hôtel* des Generaals VAN DEN BOSCH gebouwd, aan den *Bezuidenhoutfchen weg*, nabij 's *Gravenhage*, en daar tegenover een aller-

aan-

(1) Ook zijn een paar Schilderijen, door G. J. MICHAËLIS, bij die Verzameling, door J. VAN RAVENSWAAIJ, eigenaardig gestoffeed geworden.

(2) Zie het derde Deel onzer *Gefch.* bl. 295 e. v.

aangenaamst Park aangelegd, dat aanmerkelijk ter verfraaijing dient van deze streek. Insgelijks is door hem, of volgens zijn beftek, onlangs een *Hôtel* gebouwd voor *Zijne Koninklijke Hoogheid Prins FREDERIK*, onder het dorp *Wasfenaar*, en de voormalige Lustplaats *de Paauw*, hierbij behoorende, in een zeer bevallig Park herfchappen.

Tot een gedenkteeken voor onzen beroemden Zeeheld VAN SPEIJK, werd door ZOCHER een Vuurtoren gebouwd, omftreeks *Egmond aan zee*; waarvan wij mede eene fraaije Teekening zagen, gelijk van verscheidene andere werken, welke hij reeds ondernomen heeft, of nog ondernemen moet.

Zijne verdienften algemeen erkend zijnde, werd hij, in 1835, tot Lid benoemd bij de vierde Klasse van het Koninklijk Nederlandsch Instituut, in plaats van wijlen den Bouwmeester J. DE GREEF, van wien wij vroeger spraken (1). Vervolgens werd de Heer ZOCHER benoemd tot Medelid van het Koninklijk Britisch Instituut van *Architectuur te Londen*; sedert lang is hij Lid der Koninklijke Academie van Beeldende Kunften, te *Amsterdam*, en is onlangs (1840) Lid geworden van het Genootschap voor Kunften en Wetenschappen, te *Utrecht*. Hij heeft eene uitgebreide Boomkweekerij even buiten *Haarlem*, waarin velerlei foorten van Bloemen en Planten gevonden worden.

GEORGE ADAM SCHMIDT, te *Dordrecht*, deden wij kennen als een' verdienstelijk beoefenaar der Schilderkunst, tevens, finds vele jaren, een' Sic-

(1) Zie bl. 50.

Sieraad Schilders- en Verwerswinkel waarnemende , en zich daarbij wel bevindende (1). Sedert zagen wij , op verscheidene onzer Tentoonstellingen van Schilderijen , stukken , door dezen Meester , niet alleen op de Amsterdamsche , maar ook op die , in 's Gravenhage en te Rotterdam gehouden. Bij de Maatschappij *Felix Meritis* , te Amsterdam , behaalde de Heer G. A. SCHMIDT , in 1823 , het *accessit* op een ingezonden stuk ; op de Haarlemsche Tentoonstelling , in 1825 , leverde hij eene Schilderij , een zeer verkieslijk onderwerp voorstellende , namelijk : een Vertrek , daar zich een kunstbeschouwend Gezelschap in bezig houdt ; op de Haagsche , in 1827 , zag men van hem twee stukken , als : N^o , 256 , een oud Man en een lezend Meisje , benevens N^o . 257 , een Boeren-Binnenhuis verbeeldende. Onder de Schilderijen , op de Rotterdamsche Tentoonstelling in 1832 , zag men , met genoegen , van dezen Meester : een landelijk Binnenhuis , waarin eenige Boeren bezig zijn met de courant te lezen , N^o . 139 ; en op de Amsterdamsche , in 1836 , een eenvoudig Boeren-Binnenhuis , N^o . 378. Op de Tentoonstelling , ter zelfder plaats in 1838 , beschouwde men met vermaak een stuk , door

G.

(1) Zie het derde Deel onzer Gesch. bl. 297. Wij herinneren ons , dat de vermaarde Landschap schilder JACOB VAN STRIJ , te Dordrecht , een' dergelijken winkel , en daardoor eene goede kostwinning had , zoodat hij vele jonge Schilders aanraade , om hieromtrent zijn voorbeeld te volgen , dewijl het kunstpenfeel alleen dikwijls geen genoegzaam bestaan oplevert.

G. A. SCHMIDT, voorstellende: het maken van een Huwelijks-Contract, N°. 406: en wij twijfelen niet, of dergelijke stukken zullen, in het vervolg, het Algemeen altijd aangenaam wezen.

Op het Pavelfjoen te *Haarlem*, vindt men, onder de aldaar ten toon gestelde Schilderijen van levende Meesters, eene door G. A. SCHMIDT, voorstellende een oud Man, bij een lezend Meisje; waarschijnlijk dat, hetwelk in 1827 op de Haagfche Tentoonstelling is geweest, en waarvan wij hiervoor spraken.

P. G. WESTENBERG, een Amsterdammer, beschreven wij als een' waardig leerling van den uitmuntenden Landschapschilder HULSWIT (1), en hebben het genoeg, van het volgende hierbij te kunnen voegen: een aantal stukken, welke hij op onderscheidene Tentoonstellingen ter beschouwing gaf, leverde steeds proeven zijner toenemende bekwaamheid op, en men zag doorgaans met belangstelling de verschillende natuurtooneelen en andere onderwerpen, welke zij voorstelden, gelijk op de Amsterdamsche Tentoonstelling, in 1820, vijf Schilderijen, Stadsgezigten, Landschappen en buitenlandsche Gezigten voorstellende; op die ter zelfder plaats, in 1822, had men van dezen Meester zes stuks, met dergelijke onderwerpen, waarbij een be-sneeuwd Wintergezicht, in het *Haagfche Bosch*, en een Geldersch Landschap bij avond. Onder de zes Schilderijen, welke hij op de Amsterdamsche Tentoonstelling, in 1824, gaf, scheen een Wintergezicht aan het *IJ*, N°. 420, allerbijzonderst te be-
val-

(1) Zie het derde Deel onzer *Gefch.* bl. 298.

vallen, en op de Haarlemsche, in 1825, had men van hem, onder andere, een boomrijk en bergachtig Landschap, met eenen waterval, N°. 482, het zelfde jaar zag men op de Haagfche van onzen WESTENBERG, onder andere, een Landschap in *Gelderland*, bij opkomend onweder, N°. 162, en het volgende, op de Amsterdamsche, behalve drie andere, een Stadsgezicht, N°. 471; gelijk aldaar, in 1828, een Gezicht aan den *Amstel*, op de *Hoogefluis* te *Amsterdam*, N°. 505, veler oogen trok, gelijk op de Haagfche, in 1833, een Gezicht aan eene der Stadswallen te *Amsterdam*, bij opkomend onweder en regen, N°. 298. Niet minder voldeed een Stadsgezicht, op de Amsterdamsche van 1834, N°. 484; ter zelfder plaats zag men van hem, weder met genoegen, een Gezicht bij zomertijd, aan' een der wallen te *Haarlem*, N°. 500, en laatstelijk leverde een teekenachtig Poortje, aan het Gasthuis te *Haarlem*, een tafereel op voor de Tentoonstelling, het verleden jaar te 's *Gravenhage* gehouden.

In het voorjaar van 1836 zette de Heer WESTENBERG, Lid der Academie van Beeldende Kunsten te *Amsterdam*, zich met der woon te *Haarlem* neder; doch bleef zijne teekenkundige lesfen te *Amsterdam* waarnemen.

In de lente van 1838, werd deze zoo verdienstelijke Meester, door Zijne Majesteit onzen Koning benoemd, tot Opzigter bij de Verzameling Schilderijen door levende Meesters, op het Paveiljoen *Welgelegen*, aan het *Haarlemmer Hout* te plaatsfen; alwaar dezen Opzigter mede een woning werd aan-
ge-

gewezen, en in den zomer van dat jaar werden die stukken aldaar, onder zijn opzigt, ten toon gesteld, waaronder drie stukken van dezen Meester zelve, van wiens werk men ook onder de Schilderijen bij TEYLERS stichting vindt, gelijk in vele voorname Kunstkabinetten, zoo buiten- als binnenslands.

HENRICUS TURKEN deden wij vooral als Portretfchilder kennen, te *Eindhoven*, in *Noord-Brabant*, geboren (1). Reeds spraken wij van hem hiervoor, onder het artikel, betreffende wijlen zijnen vriend A. A. E. VAN BEDAFF, met wien hij van *'s Hertogenbosch* naar *Brusfel* vertrok; vroeger had men van hem op de Haarlemsche Tentoonstelling, in 1825, eene Schilderij, voorstellende het Portret van onzen beroemden Bloemfchilder G. VAN SPAENDONCK, twee juffers ter beschouwing aangeboden, N°. 503 (2). Op de Amsterdamsche, het volgende jaar gehouden, bevonden zich twee stukken, door H. TURKEN, als: N°. 407, eene Waarzegster, de kaart leggende voor een jong Meisje, en N°. 497, onder de nagekomene, een muzikmakend Gezelschap. Het laatstgenoemde bevond zich mede, onder N°. 242, op de Brusfelsche Tentoonstelling in 1827, alwaar TURKEN toen, sedert ruim een jaar, met zijnen vriend VAN BEDAFF woonachtig was (3). Op de Tentoonstelling aldaar in 1830,

le-

(1) Zie het derde Deel onzer Gesch. bl. 301 e. v.

(2) Zie de Lijst onder de nagekomene.

(3) Door deze twee vrienden is een werk in steendruk uitgegeven geworden, getiteld: *Grondbeginselen der*

der

leverde TURKEN weder twee stukken , waarvan het eene , N°. 490 , voorstelde eene Vrouw , in fatijn gekleed , en het andere N°. 491 , eenen Trompetter , den aanval blazende . Nog zag men op eene volgende Tentoonstelling aldaar van zijn werk .

Wij bezitten het welgelykend Portret van dezen Meester , door hem zelveu geteekend , en , gelijk dat van wijlen VAN BEDAFF , in steendruk , te vinden onder de Portretten , door EECKHOUT en VAN DEN BURGGRAAFF .

JOHANNES SCHOENMAKER DOIJER , welken wij , in ons berigt wegens hem , onder de leerlingen plaatsten van den beroemden Historiefschilder M. J. VAN BREE , en van welken SCHOENMAKER DOIJER wij , als een aankomend Meester , melding maakten (1) , kunnen wij thans het navolgende melden : op onderscheidene onzer Tentoonstellingen zag men zijne toenemende vorderingen , als : op de Amsterdamsche in 1820 , alwaar wij het Portret van eenen officier bij de Kurasiers zagen , ten voeten uit , N°. 90 , mitsgaders de voorstelling van eenen gramstorigen Schoolmeester , N°. 91 (2) . Op de

eerst-

der Teekenkunde ; het werd aan Hare Majesteit , Neêrlandsch Koningin , opgedragen , in het jaar 1822 .

(1) Zie van het derde Deel onzer Gesch. bl. 302 e. v.

(2) Dit stuk ziet men thans , benevens twee anderen , door dezen Meester , onder de Schilderijen van levende Meesters , op het Paveiljoen te *Haarlem* geplaatst . SCHOENMAKER DOIJER , die zich ook eenigen tijd te *Haarlem* had opgehouden , was in 1820 en vervolgens woonachtig te *Zwolle* ; en te *Amsterdam* .

eerstvolgende Tentoonstelling, te *Amsterdam*, had **SCHOENMAKER DOIJER** weder twee belangrijke onderwerpen geplaatst, namelijk : de Schilder **A. BROUWER** teruggebracht bij zijnen Meester **FRANS HALS**, N°. 90, en de standvastigheid van **ARNOUD BEIJLING**, N°. 91. Met veel genoegen zag men, op de Tentoonstelling in 1824, van dezen Meester, onder N°. 438, de komst van **HUGO DE GROOT** aan het huis van zijnen vriend **DAATSELAAR**, benevens twee Portretten. Op die in 1826, ter laatstgemelde plaats, zag men van onzen **DOIJER** een **CHRISTUS**-beeld, N°. 87, waarbij twee andere stukken, N°. 88 en 89. Op de Tentoonstelling aldaar, in 1828, beschouwde men eene aardige Schilderij, door hem : namelijk, onzen vermaarden **JAN STEEN** en zijne Huisvrouw, N°. 95. Ook op de Haagfche Tentoonstelling, in 1830, had men van **DOIJERS** werk, namelijk : N°. 89, een oud Man een jong Meisje liefkozende, en N°. 90, een Pachter, van eenen Landman pachtpenningen en geschenken ontvangende. Deze stukken zag men hetzelfde jaar op de *Amsterdamfche* Tentoonstelling, en deze Schilderfcheen daar 'toen woonachtig. Op de Tentoonstelling in die stad, in 1834, zag men de zelfopoffering van **VAN SPEIJK**, in twee bijzondere tafereelen voorgesteld, N°. 117 en 118, en zij voldeden zeer wel. Op die in 1836 aldaar, had men, onder andere, van dezen Meester het sterfbed van onzen Prins **FREDRIK HENDRIK**, in den ochtend van den 14den Maart 1647, N°. 103. Insgelijks zag men een belangrijk onderwerp uit de *Vaderlandfche* Geschiedenis door onzen **SCHOENMAKER DOIJER**, op de Haagfche

fche Tentoonftelling in 1837, namelijk: N°. 73, de Bevelhebber van *Loeveftein*, VAN DEVENTER, komende, na de ontvlugting van HUGO DE GROOT, bij dezelfs Echtgenoot, en haar dreigende, in plaats van haren man gevangen te zullen houden. Het daarop volgend nommer verthoont het Portret van eenen Hoogleeraar. Dezelfde ftukken zag men, onder meer andere, op de Amfterdamsche Tentoonftelling in 1838, en men wenscht algemeen, dat deze Meester ons nog dikwijls op dergelijke zal vergasten.

JACOBUS VAN DER STOK werd door ons opgegeven, als een jeugdig Landschapschilder te *Leiden*, die vlijtig de natuur beftudeerde, en veel aanleg had (1). Sedert leverde hij van zijn werk op verſcheidene Tentoonftellingen, als: op de Haagsche, in 1821, zijnde een Landschap bij Zomer, en een bij Winter, N°. 133 en 134; het Wintergezicht werd bijzonder met genoeg beſchouwd; de Schilder woonde toen te *Oegſtgeest*, omftreeks *Leiden*. Op de Amfterdamsche Tentoonftelling, in 1824, had men van hem een Wintergezicht, met Schaatsrijders geſtoffcerd, N°. 370, en een Landen Watergezicht, N°. 371; den Winter vond men weder het beste. Op de Haarlemsche, in 1825, leverde VAN DER STOK twee dergelijke Schilderijen, en in het eerst volgend jaar, op de Amfterdamsche, twee ftukken met andere onderwerpen, namelijk: een Landschap met eene drift Schapen, N°. 396, en een dergelijk, waarin een Heer te Paard, N°. 397. Drie ftukken zag men van hem ter zelfder plaats,

(1) Zie het derde Deel onzer Gefch. bl. 305.

plaats, in 1828, ten toon gesteld, namelijk, twee Landschappen, N°. 442 en 443, en een Wintergezicht, N°. 444. Op die in 1832, te *Amsterdam* gehouden, had men slechts een boomrijk Landschap, door VAN DER STOK, N°. 343; hij was toen, naar het schein, te *Amsterdam* woonachtig, en leverde aldaar, op de eerstvolgende Tentoonstelling, een Landschap, zijnde een Zomergezicht, N°. 424, en een dergelijk bij Winter; beide deze stukken scheenen algemeen wel te bevallen. Vier Schilderijen, door dezen Meester, zag men op de Amsterdamse Tentoonstelling in 1836, N°. 432 tot 435 ingesloten, namelijk: twee Zomer- en twee Wintergezichten; ten aanzien van de laatste vond men, dat hij het meeste slaagde; op de laatste Tentoonstelling tot hiertoe te *Amsterdam* gehouden, leverde hij dan, onder N°. 451, weder een Wintertooneel, waarop ook de smaak van eenige onzer voorname Schilders schijnt te vallen.

J. A. BAKKER, te *Rotterdam*, van wien wij vroeger spraken (1), houdt zich aldaar hoofdzakelijk bezig met het geven van onderwijs in de Teekunst; doch schildert ook Landschappen met Vee; een dergelijk zag men van hem op de Amsterdamse Tentoonstelling, in 1820, onder N°. 16; ter zelfde plaats leverde hij, op de Tentoonstelling in 1824, eene foortgelijke Schilderij, N°. 10, gelijk ook op de Haagse, in 1825, een Landschap met Vee, N°. 10, en een Gezicht op den afgebroken Burg te *Oostvoorn*; N°. 11. Voorts kwam ons

van

(1) Zie van het derde Deel onzer Gesch. bl. 306 e. v.

van dezen Meester schier geen Schilderwerk onder het oog; men zag echter van hem, op de Tentoonstelling in zijne geboorte- en woonplaats, in 1838, nog een Landschap met staand en liggend Vee, N°. 294.

In het laatst van 1831 kwam ons een zijner schriften in handen, getiteld: *Méditations politiques, par J. A. BAKKER, Rotterdam, 1831, 8vo*, en, naar wij vernamen, hield hij zich meer bezig met de hedendaagsche Letterkunde, dan met het behandelen van het kunstpenfeel. In Junij 1838 werd hij dan ook tot Lid der Maatschappij van Nederlandsche Letterkunde, te *Leiden*, voorgesteld en aangenomen.

W. HEKKING, van wien wij, als een aankomend Bloem- en Fruitschilder, spraken (1), blijft zich, met goed gevolg, in dat bevallig vak der Schilderkunst beoefenen, zoo als blijkt, uit hetgeen hij op iedere Amsterdamsche Tentoonstelling leverde, sedert 1828 tot in 1838. Telkens leverde hij een, soms meer Schilderijen, met Bloemen of Vruchten, die met genoegen gezien werden.

CORNELIS KRUSEMAN, van wien wij een berigt gaven, en dien wij beschreven als toen reeds behorende tot de voorname Schilders (2), gaf vervolgens een aantal bewijzen zijner bekwaamheid, niet alleen in het vervaardigen van Portretten, maar ook van andere, inzonderheid historische onderwerpen; wij zullen daarvan slechts eenige der voornaamste opnoemen, zonder dat het noodig zal zijn, alles

aan

(1) Zie het derde Deel onzer Gesch. bl. 307.

(2) *Ibid.* bl. 307 e. v.

aan te wijzen, wat men van hem op onderscheidene openbare Tentoonstellingen zag.

Na, in het begin van Februarij 1825, van zijne kunstreis in *Italië* (1) teruggekeerd te zijn in het Vaderland, en een aantal schetsen en studiën medegebragt hebbende, begaf C. KRUSEMAN zich met ijver aan het schilderen; en zijn werk vond algemeen veel beval. Hij had zich in zijne geboorteplaats *Amsterdam* nedergezet, alwaar hij Lid werd der Koninklijke Academie van Beeldende Kunsten. Drie Schilderijen, welke hij uit *Italië* medegebragt had, werden door hem ten toon gesteld in eene der zalen van het Diaconie Oude Mannen- en Vrouwenhuis, namelijk: NEPHTALIS, een Israëlitisch Meisje lavende (2); eene jonge Italiaansche Bedevaartgangerster, biddende in slaap gevallen, en eene voorstelling der bouwvallen van het paleis der Koninginne JOHANNA, te *Napels*; het eerstgenoemde stuk werd vervolgens door Hare Majesteit, onze Koningin, gekocht, en dat, den bedelenden BELISARIUS voorstellende, op de Haarlemsche Tentoonstelling in 1825, voor Z. M. onzen Koning. Op de Haagsche Tentoonstelling, in 1830, zag men met veel ge-

(1) Zie *Aanteekeningen van C. KRUSEMAN, betrekkelijk deszelfs Kunstreis en verblijf in Italië, verzameld en uitgegeven door A. ELINK STERK, met platen. 's Gravenhage, s. DE VISSER, 1826, 8vo.*

(2) Zie FLORIAN, *Eliezer et Nephtalis, Chant. I.* Dit en het volgende stuk, benevens BELISARIUS bedelende, zag men ook op de Haarlemsche Tentoonstelling, in 1825, met nog vier andere, en alzoo in het geheel zeven stuks, waaronder drie Portretten.

genoegen, het Portret van dien Vorst, benevens vier andere stukken, door onzen C. KRUSEMAN, N°. 182 tot 186 ingesloten. In den herfst van het jaar 1831 werd deze Meestet benoemd tot Ridder van den Nederlandschen Leeuw. Na ook verscheidene Portretten van aanzienlijke personen geschilderd te hebben, voldeed zijn gevallen Meisje, naar het bekende gedicht van TOLLENS, bijzonder wel, en onze zoo verdienstelijke Schilder begaf zich, in October des jaars 1832, te 's Gravenhage in het huwelijk, met Mejuffer H. A. MEIJER. Hij schilderde vervolgens een kloek vaderlandsch Historiestuk, namelijk: het vertrek van PHILIPS II uit de *Nederlanden* (1). Eene Schilderij, verbeeldende het kwetsen van het Paard des Prinsen van *Oranje*, in den slag van *Bauterssem*, den 12den Augustus 1831, wordt zeer geprezen; (zie, onder anderen, de *Algemeene Konst- en Letterbode* van Dingsdag, 17 Julij 1838.) Onze C. KRUSEMAN had dezelve reeds in 1832 aangevangen, en eerst dit jaar voltooid; drukte met het schilderen van Portretten had hem hierin, zeide men, hinderlijk geweest. Op de Haag-

fche

(1) Men zal zich herinneren, van het op de Haagfche en Rotterdamfche Tentoonstellingen gezien te hebben, in 1833 en 1836, en het wordt in die Catal. uitvoerig beschreven. Het was mede op de Amsterdamsche in 1834, mitsgaders een aantal Portretten. Dit vaderlandsch Historiestuk is thans te *Haarlem*, op het Paveeljoen, geplaatst, onder meer andere van dezen Meester. Bij de Schilderijen van TEYLERS stichting aldaar, heeft men het fraaije stuk, door C. KRUSEMAN, genaamd: *De Legende*, en ook door eene steendrukprent algemeen bekend.

sche Tentoonstelling, in 1837, zag men echter ook eenige andere onderwerpen, door C. KRUSEMAN, met veel belangstelling: als: twee rustende Vrouwen; een landelijk tafereel in *Italië*; een dergelijk, in den omtrek van *Salerno*; Roovers in *Abruzzo*, eene overrompeling vreezende; en de terugkomst van een oud Hollandsch Krijgsman bij zijn gezin, benevens eene Teekening in *sepia*, tooneelen uit het menschelijk leven voorstellende, zie N°. 120 tot 124 ingesloten. Op de Tentoonstelling van Schilderijen in 's *Gravenhage*, alwaar CORNELIS KRUSEMAN, federt zijn huwelijk, woonachtig was, hielp hij de nieuwe zaal versieren door twee zijner stukken, geestelijke onderwerpen voorstellende, als: N°. 245, Berouw en Verzoening, en N°. 246, CHRISTUS, de kinderen zegenende, waarvan het laatste inzonderheid voldeed; het verhaal van MATTHEUS is er bij geplaatst in den Catalogus. Deze beroemde Schilder in de kracht des levens zijnde, mogen wij nog veel van hem verwachten, inzonderheid belangrijke Historie-stukken.

ANTONIE CARDON (1) rangschikken wij nog onder de levende, dewijl er, wegens zijn overlijden, niets ter onzer kennis kwam; hoogst waarschijnlijk is hij echter reeds gestorven, daar hij den 7den December des jaars 1739 te *Brusfel* geboren, en alzoo, thans nog levende, meer dan eene eeuw oud zou zijn.

A.

(1) Zijn naam is eigenlijk ANTONIE ALEXANDER JOSEPH; wij deden hem als een geacht Plaatfnijder te *Brusfel* kennen, Zie ons derde Deel, bl. 312.

A. A. J. CARDON reisde naar *Weenen*, vervolgens naar *Italië*, en zich eerst op de Schilderkunst toegelegd hebbende, koos hij daarna het Plaatfniijden, en graveerde, onder anderen, een groot aantal platen voor het beroemde Werk van den Ridder HAMILTON, getiteld: *Etruske, Grieksche en Romeinsche Oudheden*; in lateren tijd vervaardigde hij eene menigte andere Prenten, te veel om hier te noemen; zijnde niet alleen een zeer bekwaam, maar ook een ijverig Kunstenaar. In 1815 werd hij, door Z. M. onzen Koning, benoemd tot Lid van het Koninklijk Instituut van Kunsten en Wetenschappen, alsmede van de Koninklijke Maatschappij van schoone Kunsten te *Gent*.

Behalve den zoon, van wien wij reeds spraken, (1), had hij nog meer kinderen, die de schoone kunsten beoefenden.

W. VAN SENUS, van wien wij zeiden, dat hij onder onze zeer verdienstelijke Plaatfniijders geteld wordt (2), toonde zich dien rang meer en meer waardig; inzonderheid door het Portret van wijlen onzen beroemden Vaderlandschen Geleerde MARTINUS VAN MARUM, welk Portret hij naar de Schilderij van C. H. HODGES graveerde; de juiste navolging en keurige wijze van bewerken verwierven de algemeene goedkeuring zoodanig; dat onze VAN SENUS, door de vierde Klasse van het Koninklijk Nederlandsch Instituut, de bekrooning waardig werd gekeurd, en alzoo in de openbare zitting dier

(1) Zie het derde Deel onzer Gesch. bl. 312.

(2) *Ibid.* bl. 352.

dier Klasse, den 23sten Junij des jaars 1831, is beschonken geworden met eenen zilveren eerepenning, benevens eene som van tweehonderd en vijftig guldens.

Deze lofwaardige Meester blijft de, zoo zeer gedrukte, Kopergraveerkunst nog met ijver beoefenen.

JOANNES VAN BELLINGEN, te *Antwerpen*, van wien wij als Schilder van huifelijke Tooneelen en Landschappen, en leerling van PETRUS VAN REGE-MORTER, spraken (1), bleef dat vak der Kunst met goed gevolg beoefenen, zoo als, onder andere, bleek uit eene Schilderij, door hem op de Amsterdamsche Tentoonstelling, in 1828, geleverd, voorstellende eene Keuken, waarin eene Vrouw, aardappelen schillende; welk stuk wij met genoegen zagen.

H. VAN DER BURGH, te 's *Gravenhage*, dien wij deden kennen als een' Schilder, voornamelijk van Binnenhuizen (2), leverde van zijn werk op verscheidene onzer Tentoonstellingen, als op die, in 's *Gravenhage* gehouden in 1821, 1823, 1825, 1827, 1830, 1833, 1835, 1837 en 1839; doorgaans met verschillende onderwerpen, waarvan het laatste een Strandgezicht te *Scheveningen* voorstelde; dergelijke zag men ook van dezen Schilder, op de Brusfelsche Tentoonstelling in 1824, op de Haarlensche in 1825, en op de Amsterdamsche in 1820, 1822 en 1824, een Binnenhuis bij avondlicht, dat bijzonder wel beviel; voorts op die, aldaar gehouden in 1826, 1828, 1830, 1832 en 1834. In

ver-

(1) Zie van het derde Deel dezer Gesch. bl. 353.

(2) *Ibid.* bl. 354.

verscheidene Kunstkabinetten treft men ook van het werk dezes Meesters aan, en in de Koninklijke Verzameling Schilderijen van levende Meesters, op het Pavejoen te *Haarlem*, ziet men van hem een Boeren-Binnenhuis, met twee figuren en bijwerk.

J. F. VALOIS, dien wij als Landschapfchilder en onderwijzer in de Teekenkunst, te 's *Gravenhage*, deden kennen (1), heeft aldaar, naar ons berigt werd, bij aanhoudendheid veel te doen met het geven van lesfen, zoodat hem weinig, of geen tijd om te fchilderen overblijft; men zag dan ook, sedert vele jaren, geen fchilderwerk op onze Tentoonftellingen van dezen Meester; maar alleen Teekeningen, als: op de Haagfche, in 1827, eene in fapverwen, naar eene Schilderij van VAN EVERDINGEN (waarfchijnlijk ALDERT), en op die, ter zelfder plaats gehouden in 1830, eene dergelijke Teekening, naar eene Schilderij van NETSCHER, welke beide Teekeningen met veel genoegten befchouwd werden. Te vergeefs hadden wij ons gevleid, iets van het werk des Heeren J. F. VALOIS te zullen zien in de nieuwe, fraaije zaal te 's *Gravenhage*, in 1839; men vindt echter eene Schilderij van hem, voorftellende een Stadsgezicht, onder de Koninklijke Verzameling van Schilderijen, door levende Meesters, op het Pavejoen te *Haarlem*.

M. E. DE LA TOUR, geboren SIMONS; van deze verdienstelijke vrouw, te *Brusfel* woonachtig, gaven wij een berigt in ons derde Deel (2). Op

(1) Zie het derde Deel onzer Gefch. bl. 355.

(2) *Ibid.* bl. 355 c. v.

de Amsterdamsche Tentoonstelling, in 1820, zag men van haar vier stukken, als: een Vertrek met spelende Kinderen, N°. 381; eene Boerenwoning van binnen, N°. 382; Kinderen in hunne Leerkamer, N°. 383, en een Meisje, bezig met werken, in een Priëltje, N°. 384. Op de Haagfche, in 1821, leverde zij drie dergelijke onderwerpen, N°. 138, 139 en 140. Eene Dame, met hare familie, zag men van Mevr. DE LA TOUR, op de Amsterdamsche Tentoonstelling, in 1822, N°. 365; op die aldaar, in 1824, eene Bloemenverkoopster, N°. 386, en op de Haarlemsche, in 1825, een binnenhuis, waarin men bezig was met taartjesbakken (1). Op de Amsterdamsche, in 1826, had men van deze Schilderesse alweder verschillende onderwerpen, als: eene Dame, muziek makende, N°. 405, en een Meisje, dat punsch maakt, N°. 406. Op die in 1828, te *Amsterdam* gehouden, beschouwde men van haar een Meisje, bezig zijnde met strijken, N°. 457, en, naar wij vernamen, had haar werk nog al eenigen aftrek. Mevrouw DE LA TOUR was Lid van de Koninklijke Academie van schoone Kunsten, te *Amsterdam* en te *Antwerpen*.

ALEXANDER DE LA TOUR, zoon van bovengenoemde Schilderesse, deden wij als Miniatuur-schilder kennen (2), en het bleek, uit hetgeen hij vervolgens leverde, meer en meer, dat hij gansch niet onverdienstelijk was in dit vak, als: op de Amsterdamsche Tentoonstelling, in 1820, twee stuks

Vrou-

(1) Voor dit stukje werd vierhonde d guldens gevraagd-

(2) Zie het derde Deel onzer Gesch. bl. 356.

Vrouwen-Portretten, N°. 385 en 385*. Op de Haagfche, in 1821, een rustende AMOR, N°. 137; dit fraaije en bevallige ftukje zag men ook op de Amfterdamsche, in 1822, onder N°. 364, en op de Tentoonftelling ter zelfder plaats, in 1824, leverde hij het Portret van eenen bevalligen Jongeling, in Romeinsch gewaad, N°. 385; dat niet minder getuigde van de uitftekende bekwaamheid dezès jeugdigen Meesters, die de lesfen van zijnen beroemden Leermeester AUTISSIER wel gevolgd fchijnt te hebben. (1). Op de Haarlemsche Tentoonftelling ontving men dan ook, met veel vermaak, van A. DE LA TOUR een Vrouwenportret (2). Op de Amfterdamsche, in 1828, zag men van hem, met niet minder genoegen, eene *Heilige CECILIA*, Patronesfe der Toonkunst, N°. 458. Mogten alle Schilders dezen jongen Miniatuurfchilder navolgen, in het verkiezen van bevallige of belangwekkende onderwerpen, en begrijpen, dat het niet genoeg is, de vaak onbevallige natuur getrouw te volgen, om te behagen.

ALEXANDER DE LA TOUR was Lid der Koninklijke Academie van Beeldende Kunften, te *Amfterdam* en te *Antwerpen*, en van de Koninklijke Maatschappij ter aanmoediging der fchoone Kunften, te *Brufel*. Hij werd tot Miniatuurfchilder benoemd van

(1) Dit Portret fcheen ideaal te zijn, dewijl het te koop werd aangeboden voor *f* 500,—

(2) Ook op de Gentsche Tentoonftelling, in 1823, en op de Brufelfche, in 1824, zag men van het werk dezès Meesters.

van Zijne Majesteit den Koning der *Nederlanden*, en van Zijne Koninklijke Hoogheid onzen Kroonprins.

JACOB DE VOS, WILLEMSZ., deden wij als een' geacht voorstander der schoone kunsten kennen (1), die zelf ook op eene zeer verdienstelijke wijze de Teekenkunst beoefende, en hebben het genoeg, daarbij te kunnen voegen: dat er onlangs eene Maatschappij: *Tot bevordering van Beeldende Kunsten* is opgerigt, aan welker hoofd de Heer JACOB DE VOS, WILLEMSZOOON, is geplaatst. Deze Maatschappij hield hare eerste algemeene vergadering te *Amsterdam*, den 20sten November des jaars 1839, waarbij afgevaardigden uit onderscheidene plaatsen tegenwoordig waren. Het doel derzelve is, onder andere, het aankoopen van Schilderijen, voor eene verloting, gelijk die dan ook reeds plaats had. Moge deze zoo loffelijke bedoeling aanhoudend met het beste gevolg bekroond worden!

P. J. C. FRANÇOIS werd door ons, als Historiefschilder te *Brussel*, kortelijk vermeld (2). Naderhand is ons gebleken, dat zijne voornamen waren: PIERRE JOSEPH CELESTIN, dat hij te *Namen* geboren werd, den 29sten Maart des jaars 1759, en de gronden der Teekenkunst leerde te *Charleroi*, bij wijlen den Antwerpschen Schilder BLOCQ; vervol-

(1) Zie het derde Deel onzer Gesch. bl. 357.

(2) Zie het derde Deel onzer Gesch. bl. 358. Een Neef van dezen beroemden Historiefschilder voert denzelfden naam, en wij hopen dezen Neef, mede de Schilderkunst beoefenende, nader te leeren kennen, in een vervolg op dit werk.

volgens is hij onder de kweekelingen van den Heer LENS, te *Antwerpen*, van wien wij een berigt gaven, opgenomen, en behaalde bij de Academie aldaar, de eerste prijzen. In 1778 vertrok hij naar *Italië*, en verbleef omtrent drie jaren te *Rome*; hij doorreisde vervolgens een gedeelte van dat land en van *Duitschland*, en hield zich eenigen tijd te *Weenen* op. Vervolgens keerde hij naar *Antwerpen* terug, hebbende vele belangrijke Teekeningen verzameld, om aldaar er gebruik van te maken, gelijk hij ook deed. In 1789 ondernam hij andermaal de reis naar *Rome*, van waar hij in 1792, na het vervaardigen van eenige schilderstukken, terugkwam, en zich te *Brusfel* vestigde.

Na de gewenschte oprigting van het Koninkrijk der *Nederlanden* werd onze P. J. C. FRANÇOIS aldaar Hoogleeraar bij de Academie der schoone kunsten, en leverde verscheidene aanzienlijke proeven zijner bekwaamheid; later werd hij ook tot Correspondent van het Koninklijk Nederlandsch Instituut verkozen. Men vindt zijn Portret in steendruk, onder die door EECKHOUT en VAN DEN BURG-GRAAFF, van welk werk wij reeds meermalen spraken.

A. SERNÉ, te *Haarlem*, dien wij als Landschapshilder deden kennen (1), leverde op verscheidene onzer Tentoonstellingen van zijn werk, als: op de Amsterdamsche in 1820, en 1822; de Haarlemsche in 1825; de Amsterdamsche in 1826 en 1828. Vervolgens is hij naar *Zwolle* verhuisd,

en

(1) Zie het derde Deel onzer Gesch. bl. 358 e. v.

en leverde een Gezicht op de Grootte Markt aldaar , in 1834, bij de Amsterdamsche Tentoonstelling, onder N°. 405.

Men heeft ook eenige geëtste Landschappen, door dezen Meester, gemeenlijk uit de boomrijke en duinachtige omstreken van *Haarlem*.

J. J. WOLFF, te *Rotterdam*, dien wij als een' bekwaam Plaatfnijder beschreven (1), leverde op de Haagfche Tentoonstelling, in 1830, eene Prent, naar de Schilderij van J. FRANÇOIS, zinspelende op de Geboorte van den Erfprins van *Oranje*, zie N°. 344. Wij zagen mede twee kloeke en fraaije Prenten, door dezen Meester, naar CHARLES VERNET, voerstellende de Veldslagen van *Jena* en *Eilau*.

P. VAN HUFFEL, van wien wij een kort berigt gaven als Historiefchilder (2), werd, volgens nadere berigten, den 17den Augustus des jaars 1769 te *Grammond* geboren, en genaamd PETRUS. Na zich met vrucht op het Historiefchilderen te hebben toegelegd, gaf hij verscheidene proeven zijner bekwaamheid; onder andere zag men van hem op de Gentsche Tentoonstelling, in 1820, eene Schilderij, voorstellende zijne Koninklijke Hoogheid den Prins van *Oranje*, de fabrieken, enz. te *Gent* bezoekende (3). In de *St. Bavo's*-Kerk, te *Gent*, bewondert men eene kloeke Schilderij, door dezen Meester, verbeeldende het wonderwerk, dat te

Maas-

(1) Zie het derde Deel onzer Gesch. bl. 359.

(2) *Ibid.* bl. 360.

(3) Zie de Lijst dier Tentoonstelling, bl. 10, N°. 1.

Maastricht voorviel, volgens de legende, toen de Bischoep St. LANDOALD daar de Mis vierde (1). Men heeft eene fraaije omtrekprent, naar deze Schilderij, in de *Annales du Salon de Gand, Livr. 10 et 11*, tegenover pag. 107. Ook vervaardigde P. VAN HUFFEL een stuk, waarop de Kanunnik TRIEST en de Heer KERVIJN VAN VOLKAERTSBEKE, Schepenen van de stad *Gent*, verbeeld worden, zich bevindende op de gehoorgeving van Zijne Majesteit onzen Koning, en denzelven een verzoekschrift overreikende, ter gunste van eenige weldadige inrigtingen, welk verzoekschrift door Z. M. met welgevallen wordt aangenomen. Ook van deze Schilderij heeft men eene omtrekprent (2).

Het Portret van dezen Meester vindt men in het meergenoemde lithograpisch Portretwerk, door EECKHOUT en VAN DEN BURGGRAAFF; hij wordt daarbij genoemd: *Peintre honoraire de S. A. Imp. et Royale, la Princesse d'Orange, et membre de plusieurs Sociétés savantes.*

LUDOVICUS MOONS deden wij als Historicen Portretfschilder kennen (3); op verscheidene Tén-
toon-

(1) Dit wonderwerk wordt aldus beschreven: de Bischoep, bespeurende, dat er vuur ontbrak in het wieroekvat, beval zijnen jongen kweekeling LAMBERTUS, om het te halen, en deze deed dit, brengende een slijp van zijn koorkleed vol gloeiende kolen, zonder dat dit beschadigd werd.

(2) Zie *Messenger des Sciences et des Arts, 1 et 2 Livr. 1827, pag. 68.*

(3) Zie het derde Deel onzer Gesch. bl. 360.

toonstellingen zagen wij vervolgens met genoegen van zijn werk, als : op de Amsterdamsche, in 1822, MARIA met het Kind JEZUS, N°. 224, en de dood van ESCHYLUS, N°. 225 (1). Op die van 1824, ter zelfder plaats, leverde deze Meester het vertrouwen van ALEXANDER op zijnen Geneesheer, N°. 241, en IZAÄK, zijnen zoon JAKOB zegenende, N°. 242. Op die in 1826, aldaar gehouden, had men van hem, onder N°. 253, JAKOB met het bebloede kleed van JOZEF, en eene rustende Heilige Familie, N°. 254, ¹welk laatste stuk inzonderheid beviel, gelijk in 1828, MARIUS op de puinhoopen van *Carthago*, mede op eene Amsterdamsche Tentoonstelling, onder N°. 293.

Het portret van LUDOVICUS MOONS wordt ook gevonden onder die in steendruk, door EECKHOUT en VAN DEN BURGGRAAFF.

F. SUIJS, van wien wij een berigt gaven, als zeer bekwaam Bouwkundige (2), leerden wij, sedert dat berigt, eenigzins nader kennen; zijn naam is: TILEMAN FRANCISCUS, en hij werd te *Oostende* geboren, in het jaar 1783.

De *Willemspoort* te *Brusfel* werd door hem gebouwd. Ook behaalde hij den prijs, door de Academie der Schoone Kunsten te *Gent*, voor het jaar 1820, uitgeschreven, en men zag zijne bouwkundige Teekeningen, waarop hij dien prijs behaalde, op de Tentoonstelling aldaar, toen gehouden; het on-

(1) Beide deze stukken waren ook, in 1819, op de Antwerpsche Tentoonstelling geweest.

(2) Zie het derde Deel onzer Geschiedenis, bl. 362.

onderwerp was een Paleis voor de Maatschappij van schoone Kunsten en Letterkunde te *Gent*. Nog had men van onzen suijs, op de Tentoonstelling aldaar, het inwendige afgebeeld van twee huizen, uit het oude *Pompeji*; volgens het bestaande ontwerp hersteld; in twee gekleurde Teekeningen. Ook te *Haarlem* heeft men van het werk dezès Bouwmeesters, aan het Hek, dat in plaats gekomen is van de groote Houtpoort. Hij gaat nog voort met zijn Kunstvak ijverig te beoefenen.

FRANÇOIS MONTAUBAN VAN SWIJNDREGT, te *Rotterdam*, dien wij als een' verdienstelijk beoefenaar der Schilderkunst deden kennen (1), bleef zich daarop, met goed gevolg, toeleggen; en geeft tevens onderwijs in de Teekenkunst. Op verscheidene Tentoonstellingen zag men proeven zijner toenemende bekwaamheid; op de Haagfche, in 1823, een Mansportret, N°. 112; op die ter zelfder plaats, in 1825, twee dergelijke, N°. 107 en 108, en in 1827 aldaar, twee stuks Jongelings-Portretten, N°. 93 en 94, benevens N°. 195, een Meisje, dragende een mandje met bloemen. Op de Tentoonstelling in 1830, te 's *Hage* gehouden, leverde F. MONTAUBAN VAN SWIJNDREGT niet alleen een Portret, N°. 299, maar ook een stuk, tot de Geschiedkundige behoorende, zijnde een trek van weldadigheid uit het leven van ' Keizer JOSEPHUS II.

Op volgende Tentoonstellingen zag men met geno-

noe-

(1) Zie het derde Deel onzer Gesch. bl. 365.

AANH.

T

noegen het werk van den zoon dezès Meesters; die tot het vervolg op deze Geschiedenis behoort.

W. H. HOOBKAMER, door ons beschreven als een zeer verdienstelijk Plaatfnijder (1), deed zijne bekwaamheid vervolgens door meer Graveerproeven blijken, als: op de Amsterdamsche Tentoonstelling, in 1824, zeven Prentjes in *aqua tinta*, N°. 149. In October 1831 werd door de Gebroeders VAN ARUM, te *Amsterdam*, een *Prospectus* uitgegeven, houdende een ontwerp, om den Veldslag voor *Hasfelt*, in Augustus van dat jaar, en dien voor *Leuven*, eenige dagen later, in platen uit te geven; gegraveerd door W. H. HOOBKAMER, naar Teekeningen van J. JELGERHUIS, RZ. Dit *Prospectus* schijnt geen gevolg te hebben gehad.

E. DAVIDSON, te *Leiden*, dien wij deden kennen als Historie- en Portretschilder (2), houdt zich ook, naar ons berigt werd, veel bezig met het onderwijs in de Teekenkunst. Op de Haagsche Tentoonstelling, in 1821, zag men, door hem, het welgelijkend Portret van onzen beroemden Hoogleeraar VAN DER PALM (3). Op de Amsterdamsche Tentoonstelling, in 1822, zag men van hem MARIA STUART, affcheid nemende, bij het vertrek naar de gerechtsplaats, N°. 88, en JOHANNA GRAY, de kroon van *Engeland* weigerende, N°. 89; op de Haagsche, in 1825, JACOBA VAN BEIJEREN, zich be-

(1) Zie het derde Deel onzer Gesch. bl. 367.

(2) *Ibid.* bl. 369.

(3) Naderhand, zoo wij meenen, in steendruk uitgegeven.

bereidende tot de ontvlugting uit het Paleis des Hertogs van *Bourgondië*, N°. 47. Op de Tentoonstelling ter laatst genoemde plaats, in 1833, zag men een Damesportret, door dezen Meester, N°. 88, en op dezelfde, in 1835, een' *Doctor*, eene goede tijding verkondigende, N°. 66. Op de tot hertoe laatst gehoudene Tentoonstelling in de Hofstad, leverde E. DAVIDSON twee Schilderijen, als: eene Dame, welke twee personen uit den burgerstand bezoekt, N°. 86 (1), en de ontvangst eener blijde tijding en van geschenken uit de *Oost-Indiën*, N°. 87. Onder de Schilderijen, op het Paveljoen te *Haarlem*, heeft men van dezen Meester eene, voorstellende de Gravin van EGMOND voor den Hertog van ALBA.

JAN BAPTIST LODEWIJK MAES, te *Gent*, beschreven wij als een' zeer verdienstelijk aankomend Historie- en Portretschilder (2). In het jaar 1821 werd hem van wege ons Gouvernement, het pensioen van f 1200,— toegelegd, en hij begaf zich naar *Italië*. Op de Amsterdamsche Tentoonstelling, in 1824, zag men, met veel genoegen, drie stukken door hem, als: een' Heiligen SEBASTIAAN, N°. 220; eene biddende Vrouw, N°. 221, en de *Pifferari*, voor eene *Madonna* zingende, N°. 222 (3). Zeer voldeed de Schilderij van dezen jeugdigen

(1) Ditzelfde stuk schein ook op de Amsterdamsche, in 1838, geweest te zijn, zie N°. 108 van de Lijst.

(2) Zie het derde Deel onzer *Gefch.* bl. 370.

(3) Achter den naam van MAES las men hierbij: gepensionceerd van Z. M. den Koning.

gen Meester op de eerstvolgende Tentoonstelling, te *Amsterdam*, voorstellende: den Samaritaan, die den gewonden opneemt en op het paard helpt, N°. 231. Op die in 1828, aldaar gehouden, had men van hem weder vier fraaije stukken, voorstellende: eene Heilige Familie, N°. 279; voorts het slapend Kind JEZUS, N°. 280; een lezende Kapucijner, bij Lamplicht, N°. 281, en een jong Romeensch Meisje, N°. 282. Op de Haarlemsche Tentoonstelling, in 1825, vond eene jonge Wijngaardenierster, bij eenen ouden Man, N°. 256, algemeen bijval. Onder de Schilderijen, bij TEYLER'S flichting te *Haarlem*, heeft men een biddend Italiaansch Meisje, door J. B. L. MAES, waarschijnlijk een Portret. Hij vervaardigde een aantal welgelijkende Portretten, en daaronder dat van onzen Generaal, den Hertog van SAXEN-WEIMAR, die van de Hoogleeraars SCHRANT en MAHNE, de Baronnes VAN KEVERBERG en anderen.

De Heer MAES, in 1826 in het vaderland teruggekeerd zijnde, vestigde zich, naar het schein, te *Gent*, en vervaardigde, onder andere, eene Schilderij, die onder zijne beste werken wordt geteld, namelijk: eene aanbieding van het Kind JEZUS aan *St. ANNA*; men vindt eene omtrekprent van dit stuk in den *Mesfager des Sciences et des Arts* van 1827 (1).

Het Portret van dezen Schilder zelf vindt men in het lithographisch Portretwerk, door EECKHOUT en VAN DEN BURGGRAAFF.

De

(1) Zie *9me et 10me Livr.* 1827 en 1828, *pag.* 392.

De Schilderij, welke men op de Haagfche Tentoonftelling, in 1839, van MAES zag, voorftellende eene Vrouw uit de omftreken van *Rome*, N°. 268, fchijnt van vroegeren tijd; achter den naam van MAES las men dan ook: te *Rome*.

Bij de Koninklijke Verzameling Schilderijen van levende Meesters, op het Paveljoen te *Haarlem*, bevindt er zich een, door dezen Meester, den barmhartigen Samaritaan, voorftellende; welk ftuk in 1826 te *Amfterdam* werd ten toon gefield.

FRANCISCUS VERVLOET, JR. te *Mechelen*, van wien wij als een' bekwaam Schilder van Kerken en dergelijke gebouwen fpraken (1), leverde op de Amfterdamfche Tentoonftelling, in 1822, een Gezigt in de Kerk der *Sablons*, te *Brusfel*, N°. 375, benevens een Gezigt op eene Kerk uwendig, N°. 376. Op de eerstvolgende Tentoonftelling aldaar, zag men van hem, met genoegen, het *Coliseum* te *Rome*, N°. 395, en een' trap, geleidende naar de Kerk *St. Pietro in Vinculi* aldaar, N°. 396. Deze Meester bevond zich toen te *Rome*, van waar hij ook drie ftukken leverde op de Haagfche Tentoonftelling, in 1827, als: de Kapucijnenrots te *Amalfi*, N°. 337; het uitdeelen van aalmoezen in het klooster aldaar, N°. 338; het binnenfte van de Kerk *Sancta Maria delli Angeli*, te *Rome*, N°. 339, en een Gezigt van de *Molo*, te *Napels*, N°. 340.

De *St. Marcus*-plaats te *Venetië*, in lateren tijd door dezen Meester gefchilderd, voldeed den Koning

van

(1) Zie het derde Deel onzer Gefch. bl. 372.

van *Napels* zoo wel , dat Z. M. hem eene Schilderij van de Hoofdkerk te *Palermo* bestelde.

F. VERVLOET, JR. is ook Lid der Koninklijke Academie van Beeldende Kunsten te *Amsterdam*, en men vindt onder de Schilderijen , op het Paveiljoen te *Haarlem* , eene door hem , voorstellende de *St. Pieterskerk* te *Rome*.

A. J. OFFERMANS , te *Rotterdam* , deden wij kennen als een' verdienstelijk Schilder van Landschappen , met Vee gestoffeerd , en als Teekenaar van Dieren , naar de natuur (1). Op de meeste onzer Tentoonstellingen zag men vervolgens van het werk dezès zoo ijverigen , als verdienstelijken Meesters ; hetwelk ook om de groote verscheidenheid , die daarbij plaats had , dikwijls zeer wel beviel , als : een Gezicht in de *Koekamp* , bij 's *Gravenhage* , N°. 269 ; een Geldersch Landschap met Beesten , N°. 270 , en een Gezicht aan den Wal der stad *Delft* , N°. 271 , op de Amsterdamsche Tentoonstelling in 1824. Op die in 1826 aldaar , zag men van hem , onder andere , een fraai Landschap bij *Haarlem* , N°. 273 , en een Wintergezicht bij *Dordrecht* , met het Kasteel *Develstein* , N°. 274. Een Strandgezicht bij *Scheveningen* , met het Paveiljoen Harer Majesteit de Koningin , N°. 324 , zag men met genoegen ; benevens twee anderen van dezen Meester , op de Amsterdamsche Tentoonstelling in 1828 ; en aldaar in 1832 , een Landschap in de Rijnstrecken , ziende op den *Maxburg* , N°. 243 , benevens een ander. Onder vier Gezigten , welke hij op de Tentoonstelling

(1) Zie het derde Deel onzer Gesch. bl. 374.

ling te *Amsterdam*, in 1834, ter beschouwing aangeboden, had men den ingang van een Bosch, met Jagers en Honden, N°. 315, en een Gezicht bij ondergaande zon, aan de *Moezel*, N°. 317. Op die in 's *Gravenhage*, in 1835, zag men, onder andere, met genoegen, van ONZEN OFFERMANS, een' Winter, voorstellende het Kasteel *Valkenstein*, nabij het dorp *Rhoon*, N°. 141; op die ter zelfder plaats, gehouden in 1837, een Landschap in de omstreken van *Kleef*, bij Morgenstond, N°. 141, met twee andere. Alle de Rotterdamfche Tentoonstellingen, van 1832 tot 1838 ingefloten, werden door het werk van dezen Meester verfierd, en op die in zijne woonplaats 's *Gravenhage*, in 1839, had men, onder vier zijner Schilderijen, een, N°. 294, voorstellende een Os, eenige Eenden opjagende, bij den ondergang der zon. In verscheidene Kunstverzamelingen vindt men van zijn werk.

Eenige studiën van Runderkopjes, door A. J. OFFERMANS, zijn door JOH. BEMME geëst. Op het Paveljoen te *Haarlem*, hangen twee Landschappen, door dezen Meester geschilderd.

J. VAN HALL, te *Amsterdam*, van wien wij melding maakten als van een' verdienstelijk aankomend Landschapfchilder (1), leverde op de Amsterdamfche Tentoonstelling, in 1820, twee Schilderijen, een Gezicht aan den *Muiderberg*, en een dergelijk te *Hilyerfum*, N°. 126 en 127. Op die in 1822 aldaar, had men van hem, onder andere, een Landschap achter *Amerongen*, N°. 123. Op die van

1830,

(1) Zie het derde Deel onzer Gesch., bl. 378 c. v.

1830, mede te *Amsterdam*, gaf hij een Geldersch Landschap, bij storm en zonne-ondergang, N°. 139. Bij de ten toon gestelde Schilderijen in laatstgenoemde stad, in 1836, zag men, onder de nagekomene, een Gezicht in de omstreken van *Arnhem*, bij *Klarenbeek*, N°. 539, door J. VAN HALL; welke zich, naar wij vernamen, ook met den Kunsthandel bezig hield.

P. G. BERTICHEN, van wien wij mede gewag maakten, en deden kennen als een' jeugdig Amsterdamsch Kunstenaar, die de Schilderkunst beoefende (1), leverde op de Tentoonstelling aldaar, in 1820, twee Landschappen, N°. 31 en 32. Op de eerstvolgende Tentoonstelling aldaar, zagen wij van hem den ingang van eene Hofftede, N°. 31, gelijk op die, in 1824, een Landschap, N°. 32; en eindelijk op die in 1832, ter gemelde plaats gehouden, eenige tirailierende Schutters, N°. 396, onder de nagekomene stukken; ander werk dezes Schilders is ons niet onder het oog gekomen.

H. BAKHUIJZEN, in 's *Gravenhage*, van wien wij als een' aankomend Landschapschilder spraken (2), mogen wij thans onder de voorname Kunstenaars in dit vak rangschikken. Zijn naam is HENDRIK VAN DE SANDE BAKHUIJZEN, en hij werd in 's *Gravenhage*, alwaar zijn vader boekhandelaar was, geboren, den 2den Januarij des jaars 1794.

In 1821 behaalde hij bij de Maatschappij der schoone Kunsten, te *Brusfel*, den prijs, benevens

een

(1) Zie het derde Deel onzer Gesch. bl. 379.

(2) *Ibid.* bl. 379.

een' Eerepenning, wegens eene Landschapshilderij; en in 1822 eene gelijke eerbelooning, bij de Koninklijke Maatschappij ter aanmoediging der schoone Kunsten, te *Antwerpen*, wegens een Landschap, waarin men bezig is met hooijen; de prijs bestond in eene som van *f* 300; en op den eersten September des gemelden jaars werd hem in laatstgemelde stad, op eene plegtige wijze, de eerepenning ter hand gesteld.

Op de Amsterdamsche Tentoonstelling, in 1824, had men van dezen Meester drie stukken, als: een Hollandsch Landschap met Vee; een Geldersch Landschap met stoffaadje, dat inzonderheid beviel, en een Gezicht in het Haagsche Bosch, N°. 7, 8 en 9; achter den naam des Schilders leest men: Lid van de Koninklijke Academie der Beeldende Kunsten te *Amsterdam*. Op de Haarlemsche Tentoonstelling, in 1825, zag men van dezen Meester, die toen reeds, naar het algemeen gevoelen, op eene aanmerkelijke hoogte stond, eene fraaije Schilderij, zijnde: een bergachtig Landschap, voorstellende een Gezicht omstreeks *Chaudfontaine*, in *Luxemburg*; niet minder was het stuk, dat men van hem zag op de Amsterdamsche Tentoonstelling, in 1828, zijnde een Wintergezicht, met een' Kalkoven, N°. 8.

Voor de Schilderijen-Verzameling van TEYLERS stichting werd eene klokke Schilderij, door H. VAN DE SANDE BAKHUIZEN, aangekocht, voorstellende eene bergachtige streek, gestoffeerd met Vee. Op de Amsterdamsche Tentoonstelling, in 1830, had

men van hem een Brabandsch Landschap, N°. 14, en op die in 1832, aldaar gehouden, zagen wij, met veel genoeg, van hem twee stukken, als: een bergachtig en boomrijk Landschap, N°. 11, benevens een Gezicht aan de Rietdijksche Poort, te *Dordrecht*, bij Winter, N°. 12. Op de Haagfche Tentoonftelling, in 1833, werd een Landschap, waarin een rustende Herder, bij eenige Koeijen en Schapen, N°. 14, algemeen met genoeg befchouwd, en ter zelfder plaats, in 1835, met niet minder welgevallen, een dergelijk bij eene Rivier, met Koeijen, Schapen, enz. N°. 250, onder de nagekomene stukken. Op de Rotterdamfche, in 1836, werden wij aangenaam getroffen door een fluk van onzen BAKHUIZEN, voorftellende een Gezicht aan de rivier *de Murg*, in het Groothertogdom *Baden*, N°. 8, benevens een Landschap, met ftand en liggend Vee, N°. 9, en op de Tentoonftelling in de laatstgenoemde plaats, in 1838, leverde hij twee Schilderijen, als: een Landschap met ftand en rustend Vee, N°. 30, en een Wintergezicht, N°. 31; welke zijnen roem bleven ftande houden; bijzonder zijne vechtende Stieren, op de Haagfche in 1839 (1).

Ook bij buitenlandfche Liefhebbers is zijn werk, naar wij vernemen, zeer in trek. Onder de Koninklijke Verzameling Schilderijen van levende Meesters, op het Pavejoen te *Haarlem*, bieden drie
fluk-

(1) Onder de nagekomene stukken, zoodat zij op onzen Catalogus niet vermeld zijn.

stukken, door H. VAN DE SANDE BAKHUIJZEN, waaronder een met de Bouwvallen van *Brederode*, ruime stof ter beschouwing aan. Wij bezitten van hem een zeer bevallig Schilderijtje, voorstellende eene Weide, waarin eene staande en eene liggende Koe, bij helder weder; op den voorgrond zit een Meisje, onder eenen wilgenboom, in haar schoolboekje te lezen, en in het verschiet heeft men eene stad, waarschijnlijk 's *Gravenhage*.

Deze Meester, thans nog in de kracht van het leven zijnde, kan veel belangrijk schilderwerk leveren, en wij wenschen, dat hem hiertoe geene gelegenheid moge ontbreken.

ALEXANDER CRANENDONCQ, te *Gorinchem*, beschreven wij als een' zeer verdienstelijk Houtsnede-Graveur (1). Sedert zagen wij met veel genoegen, zijne steeds toenemende bekwaamheid, op verscheidene Tentoonstellingen, zoo in de zuidelijke als in de noordelijke Provinciën; onder andere op de Haagfche, in 1830, 1833 en 1835; hij was toen, sedert eenigen tijd, te *Nijmegen* woonachtig. Op de Amsterdamsche Tentoonstelling, in 1836, bevonden zich vier lijsten met glazen, bevattende onderscheidene proeven van Houtsneden, door A. CRANENDONCQ, te *Nijmegen*, welke proeven ons bijzonder wel bevielen (2); niet minder behaagden die op de eerstvolgende Tentoonstelling daar ter plaatse, N°. 101 en 102.

Een

(1) Zie het derde Deel onzer Gesch. bl. 380.

(2) Zie de Lijst dier Tentoonstelling, N°. 37.

Een en andermaal had Zijne Majesteit onze Koning, als een bewijs van Hoogstdeszelfs tevredenheid, wegens de vorderingen van dezen Meester, hem belooningen toegekend (1); en wij mogen ons alzoo vleijen, dat deze onze Houtfneê-Graveur wel dra in dit vak de hoogte zal bereiken van fommige Buitenlanders, zoodat men derzelve hulp niet behoeft in te roepen, gelijk zulks, helaas! wel eens geschied is.

NE-

(1) Zie ook het *Verflag van de twaalfde openbare Vergadering der vierde Klasse van het Koninklijk Nederlandsch Instituut*, bl. 22 en 23.

NEGENDE AFDEELING.

*Aanwijzing der thans nog bestaande voornaamste
Kunstverzamelingen en beschouwing der nutti-
ge inrigtingen, ten behoeve der schoone
Kunsten, in ons Vaderland.*

Uit de berigten, in de zesde Afdeeling van dit Aanhangsel op de Geschiedenis der Vaderland-
sche Schilderkunst, heeft men kunnen zien, dat er,
sedert de uitgaaf dier Geschiedenis, een aantal on-
zer Kunstminnaars, welke meer of minder aanzien-
lijke Kunstverzamelingen bezaten, overleden, en
daardoor deze hunne Kunstverzamelingen, door ver-
koop of anderzins, verstrooid, ja, veelal gedeelte-
lijk buitens lands zijn geraakt; veel, zeer veel is
ons echter nog overig gebleven; zelfs nu en dan
ziet men, met genoegen, voorname stukken onzer
oude Meesters, uit vreemde handen, tot ons terug-
keeren, terwijl de beroemdheid van sommige heden-
daagsche hunne werken ook buiten ons Vaderland zeer
gewild maken; en, hetgeen wij van de oude mis-
sen, daardoor ook bij ons kan aangevuld worden.
Het zal niet noodig zijn, de nog bestaande Kunst-
gewrochten onder ons voorhanden, stukswijze te

noemen; zij zijn den Liefhebber en niet onbekend, en ook in onderscheidene *Catalogi* beschreven, zoo als in de Lijst der Schilderijen van het Koninklijk Museum te 's Gravenhage, op welker titel men een omtrekprentje ziet van den beroemden jongen Stier, door POTTER, hetgeen ONZEN VAN DE SANDE BAKHUIZEN eertijds vervaardigde; deze allermuntendste Schilderij, welke wij mede aan de zegepraal van *Waterloo* te danken hebben, is hier, sedert dien tijd weder ter bewondering aanwezig, benevens een aantal andere Meesterstukken (1), en die beroemde jonge Stier, niet minder beroemd, dan de *Madonna della seggia*, of andere, van RAPHAËL, de overspelige Vrouw van REMBRANDT, de afneming van het kruis, door RUBBENS, en het Schutters- of Doelenstuk, door VAN DER HIELST. Dit beroemde Meesterstuk van POTTER, door de Franschen *Le Raphaël des animaux* genaamd, is uit *Haarlem* afkomstig, gelijk wij vroeger, van POTTER sprekende, gezegd hebben (2). Intusschen heeft dit Koninklijk Museum onlangs eene aanmerke-

(1) Wij zeiden in ons derde Deel, dat er eenige dierstukken vermist schenen, zie bl. 472, Noot 3; in dat vermoeden zijn wij bevestigd geworden door iemand, die deze Schilderijen door de Franschen had zien inpakken, en ook bij de terugkomst derzelve tegenwoordig was. FIORILLO geeft, in zijn geacht Werk, *Gesch. der zeichnenden Kunsten*, ook eene Lijst dier vervoerde stukken. Zie *Gesch. der Malerei in Frankreich, Dritten Bandes, erste hälfte*, pag. 595.

(2) Zie hiervoor bl. 152.

kelijke verandering ondergaan, door de verplaatsing der Schilderijen van levende Meesters naar het Paviljoen te *Haarlem* (1), waardoor er veel plaats wordt gewonnen in hetzelfde voor andere, zoo van oude als hedendaagfche.

Ook het Koninklijk Kabinet van Zeldzaamheden, in het Mauritshuis te 's *Gravenhage*, verdient hier als hoogst merkwaardig opgegeven te worden, bijzonder om de Japanfche Kunstftukken, en andere van die natie, welke daarin voorkomen; dewijl wij het eenigfte volk zijn, dat met die natie eenige gemeenschap heeft, en alzoo in de gelegenheid zijn gesteld, om dergelijke zeldzaamheden magtig te worden.

Tot de bijzondere perfonen, die belangrijke Kunstverzamelingen in de Hoffstad bezitten, behooren de Hoog-Edel Geboren Heer VERSTOLK VAN ZOELLEN, in de eerfte plaats, dewijl die Verzameling zeer kostbare ftukken bevat; voorts die van den Hoog-Ed. Geb. Heeren STEENGRACHT; DE CEVA en andere. Ook heeft men onlangs een zeer fraai gebouw voor de Haagfche Schilder-Academie geflicht, waarbij eene doelmatige zaal voor de openba-

(1) In ons derde Deel, bl. 473, Noot 1, gaven wij reeds den wensch te kennen, dat deze zaal, oorspronkelijk voor Schilderijen ingerigt, daarvoor weder mogt gebezigd worden; deze wensch vervuld zijnde, heeft men *Haarlem* regt gedaan, als de stad, van waar de meeste onzer voorname Vaderlandsche Schilders oorspronkelijk zijn.

bare Tentoonstellingen van Schilderijen; welke zaaft reeds in het jaar 1839 daartoe gediend heeft.

Uit 's Rijks Mufeum te *Amsterdam*, zijn mede de Schilderijen, door nog levende Meesters, naar het Paveljoen te *Haarlem* overgebracht, en men heeft, in plaats dier flukken, gefield een aantal der belangrijkste, fraaifte en kostbaarfte, meest geëtste, Prenten, in lijsten met glazen, door MARC. ANTOON, REMERANDT, POTTER, A. VAN DE VELDE, CORN. VISSCHER en A. DURER, alsmede het hoogst zeldzaam, misfchien eenig Prentje, *door den beroemden Czaar PETER zelf geëtst, in zijn logies- en fleepkamer op de Werff van de Oost-Indifche Maatschappij, in 1698* (1), volgens deze, op hetzelfde gefchrevene aantekening van A. SCHOONEBEEK (2). Dit Prentje fteft voor de Christelijke Godsdienst, ftaande op de Turkfche halve maan.

Onder de Kunstverzamelingen, toebehoorende aan bijzondere perfonen, telt men vooral die van den Hoog-Edel Geboren Heer SIX VAN HILLEGOM; als bevattende een aantal kostbare en fraaije Schilde-

(1) Naar hetzelfde vindt men eene Prent, in Mr. J. SCHELTEMA'S *Gefchied- en Letterkundig Mengelwerk*, 4de D., *Utrecht* 1830, tegenover bl. 1; zoodat men PETER den Grooten eenigzins onder de Hollandfche Kunftenaars zou mogen rangfchikken.

(2) Zie wegens A. SCHOONEBEEK het eerste Deel onzer Gefchiedenis, bl. 250; het was waarfchijnlijk deze SCHOONEBEEK, welke den grooten Czaar leerde etfen, dewijl hij alles, wat onder zijn bereik was, wilde leeren.

derijen , herkomstig uit de rijke Verzameling van wijlen den Heer P. VAN WINTER, te *Amsterdam*, (1), met wiens dochter gemelde Heer SIX gehuwd is. Bij deze Verzameling komen nog eenige voorname Schilderijen , herkomstig uit het beroemde geslacht SIX, als : een Ridder , op een schoon grijs Paard gezeten, levensgrootte, door PAULUS POTTER; een stuk , waarin FRANS HALS met zijne echtgenootte is afgemaald, door dien Schilder zelve, en anderen ; ook zijn er belangrijke stukken door den Heer SIX aangekocht geworden. Men vindt mede bij dit rijke Kunstkabinet, eene zeer uitgebreide en kostbare Verzameling van geëtste Prenten, door onzen grooten REMBRANDT, waarbij zeer zeldzame, zoo als : de oorspronkelijke Burgemeester SIX, met de geëtste Plaat, en andere zeldzame Prenten, gelijk SIXS Bruggetje. Dat REMBRANDT met dit oud en aanzienlijk geslacht bekend was, blijkt ook uit de kloeke Prent, die hij etste, voor het Treurspel *Medea*, door den Heer JAN SIX te *Amsterdam*, in 1648 vervaardigd. REMBRANDT schetste mede een paar Teekeningen, in een *Album* van dien Heer (2), en J. VAN VONDEL maakte het volgende versje op de afbeelding van dezen geleerde en Kunstminnaar, toen een jongeling :

Zoo maalt men SIX in 't bloeijenst van zijn jeught
Verlieft op kunst en wetenschap en deught ;

Die

(1) Zie het derde Deel onzer Gesch. bl. 464.

(2) Zie ook hiervoor het berigt wegens REMBRANDT bl. 145 en 146.

AANH.

V

Die schooner blinkt , dan iemands pen kan schrijven ;
De verf vergaat , de deught zal eeuwig blijven.

Eene oorspronkelijke brief van REMBRANDT is door den tegenwoordigen bezitter dezes Kunstkabinets , weinig tijds geleden , aangekocht , om bij den schat , die hij van dien beroemden Etfer bezit , te plaatfen.

Toen wij het genoegen hadden , van een gedeelte dezer Kunstverzameling , voor verscheidene jaren , te beschouwen , daar hetzelfde toen nog aan Mevrouw VAN WINTER behoorde , maakten wij hiervan melding , in het derde Deel onzer Geschiedenis der Vaderlandsche Schilderkunst (1) , en spraken daarbij van eene Schilderij , voorstellende een Landschap , door BERCHEM , bekend onder den naam van : de Zegetrekkers ; deze opgaaf onjuist zijnde , zoo als men ons nader onderrigt heeft , achten wij ons verplicht , die fout thans te herstellen : dit Landschap is niet door BERCHEM , maar door BOTH geschilderd , gelijk wel te zien is.

Het uitnemend Kunstkabinet des Heeren VAN LOON , schoonbroeder van den Heer SIX , van welke Kunstverzameling wij insgelijks melding maakten (2) , is , naar wij vernamen , genoegzaam in denzelfden staat gebleven.

Wegens de zeer keurige Kunstverzameling van wijlen den Hoog-Edelen Geboren Heer VAN BRIENEN , te *Amsterdam* , hebben wij vroeger melding

(1) Zie van hetzelfde bl. 463 e. v.

(2) *Ibid.* bl. 465.

ding gemaakt, bij gelegenheid, dat wij van het overlijden dezes aanzienlijken en vermogenden Kunstminnaars spraken (1). Een ander aanzienlijk en vermogend man in die stad: de Wel-Edele geboren Heer A. VAN DER HOOP, legde, sedert eenige jaren, eene kostbare Verzameling Schilderijen aan, en breidde die van tijd tot tijd uit, zoodat dezelve thans gerekend wordt tot de voornaamste dezer stad te behooren, als bevattende kapitale en kostbare stukken, zoo van oude als hedendaagfche Meesters (2).

Voorts heeft men te *Amsterdam* de navolgende, meer of minder belangrijke Kunstverzamelingen, van de Heeren J. ANCKER, alsmede J. MENDES DE LEON, welke beide Schilderijen bevatten van hedendaagfche Meesters, waarbij nog gestadig aankooopen geschieden; voorts de Heer A. B. ROOTHAAN, die zeer fraaije Schilderijen bezit, zoo van oude als hedendaagfche Kunstenaars; benevens eene merkwaardige Verzameling hedendaagfche Prenten. De Heer TOELAAR heeft onlangs zijne aanzienlijke Verzameling Schilderijen, door hedendaagfche Meesters, wel voor eene goede fom verkocht; maar daarvan weder een groot gedeelte besteed tot het aanleggen eener nieuwe Verzameling, welke hij voornemens schijnt te zijn, tot eene aanmerkelijke hoogte te brengen, door
welke

(1) Zie hiervoor bl. 83.

(2) Gemelde Heer heeft mede eene zeer fraaije Verzameling Planten en Gewasfen, op eene bevallige en doelmatige wijze geplaatst, op deszelfs Landgoed, omstreeks *Haarlem*.

welke handelwijze onze hedendaagfche Schilders natuurlijk begunftigd worden.

Behalve ettelijke Verzamelingen Teekeningen, vindt men te *Amfterdam* nog Schilderijen bij de Heeren H. EIJMER en P. VAN LENNEP, alsmede bij den Heer J. SLAGREGEN, welke laatstgenoemde daarbij eenen zoogenoemden *Atlas* bezit, betrekkelijk onze Vaderlandsche Gefchiedenis, van de vroegfte tijden af tot heden; dat de Heer G. LAMBERTS eenen dergelijken, zeer belangrijken *Atlas*, betrekkelijk *Amfterdam*, verzamelt, en hier mede reeds gevorderd is, hebben wij reeds vroeger gezegd, in een berigt, wegens dezen zeer verdienstelijken Kunftenaar (1). Eene Verzameling Teekeningen van Gezigten, in en omftreeks *Amfterdam*, waarbij verfcheidene zeer fraaije, bezit mede de Makelaar C. F. ROOS, zijnde deze *Atlas* reeds door deszelfs vader aangelegd (2).

Verfcheidene belangrijke Verzamelingen van allerlei foort van Teekeningen, zoo als van de Heeren J. DE VOS, WZ., H. H. KLIJN, J. A. JOLLES en andere, dienen, gelijk de Prenten, bij Herfst- of Winteravonden, ter bezigtiging, op de Kunstbefchouwingen, en verfchaffen alzoo eene nuttige en aangename bezigheid, zoowel voor Kunstbeoefenaars als Kunstminnaars; dergelijke Kunstbefchouwingen,

al-

(1) Zie hiervoor bl. 216; bij deze Verzameling bevindt zich thans mede een oorfpronkelijke Brief van REMBRANDT.

(2) *Ibid.* bl. 217, de noot, onder het berigt van G. LAMBERTS.

aldaar ook bij de Maatschappij *Felix Meritis* in gebruik, kan men als nationaal aanmerken, strekkende ter bevordering van de Teeken- en Schilderkunst; althans in andere Landen zagen wij niets dergelijks, Teekeningen en Prenten werden daar doorgaans, even als Schilderijen, ter beschouwing aan den wand ten toon gesteld. Beter worden zij echter gekend, met elkander vergeleken en naar waarde geschat, wanneer zij van de eene hand in de andere overgaan; waarbij men elkander zijne gevoelens mededeelt, en opmerkzaam maakt op het meer of minder kunstige en fraaije, hetgeen veel stof oplevert tot een aangenaam onderhoud, en tevens bij de Liefhebbers naijver tot verzameling opwekt. Zekerlijk, indien vele lieden, wien geene geldmiddelen ontbreken, de genoegens kenden, welke men op Kunstbeschouwingen smaakt, zij zouden daarin pogen te deelen, door zich eene Verzameling Teekeningen of Prenten aan te schaffen; hetgeen men tocn op eene veel beterkoopse wijze kan doen, dan ten opzichte van Schilderijen.

Te *Haarlem* is de beroemde Kunstverzameling van Mejufvrouw HOOFMAN volkomen in stand gebleven, sedert het berigt daarvan, door ons gegeven (1), en wordt aanhoudend, ook door vele vreemdelingen, bezocht en bewonderd; doch behalve dit uitmuntend Kabinet Schilderijen, zijn er nog twee dergelijke bijgekomen, van welke wij reeds hier en daar in dit Aanhangsel melding maakten, als: die van TEYLERs stichting, welke men, sedert

(1) Zie het derde Deel onzer *Geschied.* bl. 482.

de Haarlemsche Tentoonstelling in 1825, is begonnen aan te leggen, en waarvoor onlangs eene fraaije en doelmatige zaal is gebouwd, die het licht van boven ontvangt, verscheidene keurige stukken, door hedendaagsche Meesters, bevat, en, gedurende eenige dagen in de week, ter beschouwing van het algemeen is opengesteld; terwijl de rijke Verzameling van Teekeningen en Prenten, bij Herfst- en Winteravonden, tot Kunstbeschouwingen dient; waarbij niet alleen Kunstminnaars en geoefende Schilders, maar ook jeugdige Kunstenaars, door Heeren Directeuren genoodigd worden, zoodat dezelve met der daad van veel nut is (1). Eene, insgelijks zeer belangrijke, Verzameling Schilderijen is hier, door gunstige beschikking van Z. M. onzen Koning, sedert verleden jaar bijgekomen, namelijk: de Koninklijke Verzameling Schilderijen van levende Meesters, op het Paveljoen te *Haarlem*, mede ter bezigtiging van het algemeen opengesteld, en op de best mogelijke wijze ingerigt.

Nog bestaat er te *Haarlem* eene Verzameling, die, hoewel van veel minder belang, dan de genoemde, nog al werkwaardige stukken bevat, namelijk: de Verzameling Schilderijen, door oude en

(1). Door den Heer P. TEYLER VAN DER HULST is mede een zeer fraaije Verzameling Vaderlandsche Gedenkpenningen nagelaten; maar onder bepalingen, welke de beschouwing daarvan moeilijk maken; tot leedwezen van hen, die zich bijzonder bezig houden met dit vak, dat thans meer en meer in den sijnak schijnt te vallen, en alzoo beoefend wordt.

hedendaagfche Meesters, Teekeningen en Prenten van A. VAN DER WILLIGEN. Onder de Schilderijen, door oude Meesters, bevinden er zich zeer oude, als: een *Triptychon*, waarfchijnlijk gediend hebbende tot een *Epitaphium*; naar het fchijnt niet later, dan uit de eerfte helft van de vijftiende eeuw, en afkomstig uit het geflacht OEM VAN WIJNGAARDEN, (1). Ook vindt men in deze Verzameling zeer oude en hoogst zeldzame Prenten, als: door HANS WALTER VAN ASSEN (2), HIERONIMUS en MATTHIAS COCQ en anderen. Op het Stadhuis te *Haarlem* en in onderfcheidene liefdadige gefichten aldaar, vindt men nog verfcheidene Schilderijen van onze voorname oude Meesters, gelijk wij reeds gezegd hebben (3); doch wij verzuimden daarbij melding te maken van eene fraaije en kloeke Schilderij, door FRANS HALS, op het Hofje van *Berenfein*, in de lange Heerenftraat, welke Schilderij eenige perfonen van het geflacht dezès fichters voorftelt, en weinig bekend is, fchoon zij wel verdient gezien te worden; gelijk een paar Schilderijen door hedendaagfche Meesters, als: een Regentenftuk, door W. MOL, in het *St. Elizabeths-Gasthuis*,
en

(1) Zie verder hieromtrent den *Algemeenen Konst- en Letterbode van 20 September 1839*, N°. 41, bl. 205 e. v.

(2) Zie ook wegens hem het zeer verdienstelijk Werk, getiteld: *Hollands Roem, in Kunften en Wetenschappen*, door HENDRIK BARON COLLOT D'ESCURY, *Heer van Heinenoord, enz. enz. Amsterdam 1824*, 8vo. 3de Deel, bl. 209 e. v.

(3) Zie het derde Deel onzer *Gefch.* bl. 486 e. v.

en een dergelijk, in het Weeshuis der Doopsgezinden, door J. A. KRUSEMAN, JZ., van welken beoemden Meester wij in het vervolg een omftandig berigt hopen te geven.

Wegens de veranderingen, welke aangaande verſcheidene Kunstverzamelingen, te *Rotterdam*, *Dordrecht*, *Utrecht* en elders, plaats hadden; ſpraken wij reeds hiervoor, bij de vermelding van het overlijden der bezitters; aangaande hetgeen hieromtrent in andere Provinciën, zoo als *Groningen* en *Vriesland*, is voorgevallen, hebben wij niets vernomen, en moeten alzoo op het vroeger door ons deswege vermelde terugwijzen.

Dat er thans veel ter bevordering der ſchoone Kunſten onder ons gedaan wordt, kan men gedurig uit de openbare aankondigingen zien. De Koninklijke Academie van Beeldende Kunſten te *Amſterdam*, alsmede de vierde Klafſe des Koninklijken Inſtituuts aldaar, houden zich met dit loffelijke doel aanhoudend bezig, gelijk mede de Maatſchappij *Felix Meritis*, ook door het uitloven van eereprijzen (1). De openbare Tentoonſtellingen worden geregeld voortgezet, verbeterd en in andere gewesten nagevolgd. Te *Amſterdam* is onlangs eene Maatſchappij opgerigt, ter bevordering der Beelden-
de

(1) Aan deze Maatſchappij is, eenigen tijd geleden, eene zeer fraaije Schilderij bij wijze van legaat gemaakt, naar wij met genoegen vernamen, door eenen Kunſtminnaar te *Dordrecht*; dit ſtuk ſtelt eene oude Vrouw voor, aan eene tafel met ſpijzen gezeten, en haar gebed doende, door onzen NICOLAAS MAAS.

de Kunsten, welke haar *Programma* algemeen heeft bekend gemaakt, en waaraan, hoewel eenigen tegenstand ontmoetende, door bevoegde beoordeelaars alle lof werd gegeven; eene dergelijke Maatschappij rigtten men ook in 's *Gravenhage* op, onder den titel van *Nederlandsche Maatschappij, ter bevordering der Beeldende Kunsten*; doch over deze dacht men minder gunstig, volgens een Tijdschrift, mede in 's *Hage* uitgegeven, en ten titel voerende: *de Beeldende Kunsten*, welk Tijdschrift wij dikwijls met genoegen lazen. Nog heeft men onlangs te *Amsterdam* een Genootschap opgericht van Beminnaars en Beoefenaars der Beeldende Kunsten, onder de spreuk: *Arti et Amicitia*. In andere steden van ons *Vaderland* ontbreekt het mede aan geene Teekenscholen en dergelijke inrigtingen.

Wij hoorden wel eens aanmerken, dat, in vroegere eeuwen, toen de Schilderkunst bij ons zeer bloeiende was, men niets van Tentoonstellingen of dergelijke inrigtingen, ter bevordering der schoone kunsten, wist, en de Kunstenaars echter goede gelegenheid saken te hebben, om hun werk te slijten, blijkens de menigte Schilderijen, en daar onder zeer fraaije, in dien tijd vervaardigd, en in omloop gebragt (1); maar wij geven hiertegen in bedenking, of de omstandigheden, sedert dien tijd, niet, in meer dan één opzigt, aanmerkelijk zijn ver-

(1) Zie onder anderen de *Catalogi*, door HOET en TERWESTEN; welke Schilderijen voor zeer matige prijzen, in vergelijking van de tegenwoordige, verkocht werden.

veranderd, en wel hoofdzakelijk daardoor, dat de smaak in Schilderijen toen veel algemeener was, zelfs bij lieden, die slechts eenigzins ge Goed, maar niet rijk waren; het heugt ons nog, in onze zeer jeugdige jaren, kamers vol Schilderijen in dergelijke huizen gezien te hebben, welke allens verdwenen zijn, door de hooge prijzen, die daarvoor, bijzonder door vreemdelingen, besteed werden; welligt ook door de geldelooze tijden en zware belastingen, die wij beleefden. Vooral waren de bonte Papieren en naderhand beschilderde Kamerbehangfels, hoe dan ook, zeer schadelijk aan den smaak tot het verzamelen van Schilderijen, waarmede eertijds de vele gepleisterde muren behangen waren; niet in kostbare vergulde, maar in eenvoudige zwarte, veelal opgelegde ebbenhouten lijsten (1).

Wij hoorden nog eene andere aanmerking, ter begunstiging van onze Historie-Schilderkunst, die wij niet mogen nalaten, hier aan te halen, hoezeer anders zeer ongenegen, om ons met kerkelijke aangelegenheden, van welken aard ook, te bemoeijen. Deze aanmerking bestaat daarin, dat men bij vele, zeer vele der Protestanten in ons Vaderland, geene Schilderijen in de Kerken duldt, hoezeer deze in de gewijde boeken des Nieuwen Testaments niet ver-

(1) Indien rijken en aanzienlijken den smaak, om de muren met Schilderijen te behangen, door hun voorbeeld, eens weder konden invoeren, zouden zij de, thans met regt hooggeachte Schilderkunst ongetwijfeld eene groote dienst bewijzen; en dit komt ons zoo moeilijk niet voor.

verboden, en ook bij vele andere Protestanten, in *Duitschland* en *Engeland*, in gebruik zijn. Bij deze onze tegenstanders van de Schilderkunst zijn echter Prenten, Bijbelsche Geschiedenisfen van allerlei aard voorstellende, zeer in gebruik, en men heeft nog meer gelegenheid, om die, in de kerk zittende, te beschouwen, dan de Schilderijen, wanneer de aandacht niet genoegzaam op de preek gevestigd is, gelijk dikwijls schijnt te gebeuren. Worden nu Prenten in de Kerkboeken geduld, waarom dan ook vraagt men met reden, geene stichtelijke Schilderijen aan de wanden der Kerken? Deze aanmerking komt ons zeer gegrond voor, en ieder onbevoordeelde moet dit immers met ons eens zijn? (1). De niet alleen schoone, maar ook nuttige Historie-Schilderkunst zou hierdoor onder ons zekerlijk aanmerkelijk worden bevorderd; zij is, na de verandering in onze kerkelijke inrigtingen, sedert ruim derdehalve eeuw, buiten twijfel aanmerkelijk teruggegaan. Wanneer nu lieden, welke zich om eenige duizenden, meer of minder, niet behoeven te bekommeren, konden besluiten, om een of meer geschikte Schilderstukken ten geschenke te geven aan Protestant-sche Kerken, mits men die daarin plaatste; daar dit toch door de algemeene wet der Christenen niet verboden wordt, zou zulks geenen invloed ten goede kunnen hebben?

Wan-

(1) Dergelijke stichtelijke Schilderijen vindt men immers ook op de beroemde, en algemeen bekende, glazen van de Hoofdkerk te *Gouda*? Of zouden deze het oog minder trekken, dan die op doek of paneel?

Wanneer het een of ander treffend voorval in de gewijde Geschiedenis voorkomt, wordt het door Letterschrift kennelijk gemaakt, om het ons, zoo klaar mogelijk, aan het verstand te brengen; immers in eene goede Schilderij vindt men zulk een voorval nog veel duidelijker vertoond, door de afbeelding, naar eisch, der voorwerpen zelve, welke daarbij behooren; is dit nu zoo zeer af te keuren? Het kan wel niet anders, dan eenen gunstigen invloed op den beschouwer hebben (1). Mogt men toch, bij godsdienstige meeningen in het algemeen, de gezonde wijsbegeerte wat meer in acht nemen! Immers vindt men op vele openbare plaatsen Schilderijen, voorstellingen van groote daden, dappere veldslagen, edele verrigtingen en dergelijke, ten toon gesteld, en met welk oogmerk anders, dan om eenen gunstigen indruk op den beschouwer te verwekken. Hoe is men er dan toe kunnen komen, om gepaste schilderstukken uit sommige Christelijke Kerken te weren? Dit baart inderdaad verwondering. Voorheen hingen vele onzer Bedehuizen vol met gebeeldhouwde en beschilderde wapens; hiertoe waren deze gewijde plaatsen toch wel niet geschikt?

Nog

(1) En desniettegenstaande, gelijk de Baron COLLOT D'ESCURY in zijn geacht werk: *Hollands Roem, enz.* zegt: „Geene afbeelding, zelfs de zoodanige niet, „welke in elk Kerkgebouw hare plaats zou verdienen, „mocht, naar de aangenomene begrippen, gedoogd „worden, en ziet daar van zelf de gelegenheid beno- „men, om in dit, voor de Kunst zoo belangrijk ge- „deelte, tot den allerverhevensten stijl op te klimmen.”

Nog sterker, dan tegen Schilderijen, plagt men bij ons tegen gehakte of gesnedene Beeldwerken te ijveren; welligt, omdat de Joodsche wet dezelve verbiedt. Op welk eene schandelijke wijze heeft eene opgeruide menigte, door eenen dweepzicken Leeraar, zich verzet tegen het oprigten van een standbeeld, voor den grooten ERASMUS, door de geheele beschaafde wereld beroemd, van onzen vermaarden H. DE KEIJZER vervaardigd, op de Markt, niet in de Kerk, van zijne geboorteplaats *Rotterdam* (1). Naderhand, toen men wat bedaard was, werd ook het Beeld van onzen Uitvinder der Boekdrukkunst, te *Haarlem*, uit den *Hortus Medicus*, op de Markt aldaar verplaatst. In lateren tijd kwam er een standbeeld voor onzen waardigen Volksdichter J. CATS te *Brouwershaven*; door P. PARMEN-
TIER (2), en weldra zal men *Vlissingen*, de geboorteplaats van onzen grooten M. AZ. DE RUITER met deszelfs Beeld (3), zien prijken, gelijk *Antwerpen* met dat van den onsterfelijken Historieschilder RUB-
BENS (4), blijkens, onder andere, zijne afneming
van

(1) Zie G. BRANDT, *Historie der Reformatie*, D. IV. bl. 721.

(2) Wegens de oprigting des standbeelds voor J. CATS, vindt men een omstandig berigt in den *Algemeenen Konst- en Letterbode van 1 Januarij* 1830.

(3) Door onzen zeer verdienstelijken L. ROIJER.

(4) In brons te vervaardigen, door BUCKENS, te *Luik*. Luisterrijke feesten werden daarbij onlangs gegeven, waaraan ook verscheidene Noord-Nederlanders deel namen en het hunne daarbij toebrachten.

van het Kruis, in de Hoofdkerk dier stad geplaatst.

En niet alleen op de Markten en Pleinen onzer steden, ziet men, sedert vele jaren, Beelden, maar ook in sommige Kerken, zoo als van DAVID en ASAF op de Orgels; zelfs te *Dordrecht*, alwaar, ruim een paar eeuwen geleden, de zoogenaamde *Orthodoxie* gevestigd werd, heeft men eenen Predikstoel met afbeeldingen, in half verheven Beeldwerk (*Basreliefs*), met Bijbelsche geschiednissen, en men duldt geene Schilderijen. Moet men zich alzoo met regt niet verbazen over zulk eene ongerijmde handelwijze? Doch ook deze Predikstoel is uit een legaat, der Kerk gemaakt, opgerigt; men ziet dus, welk eene goede uitwerking dergelijke giften kunnen hebben. Het navolgend berigt, aangaande dezen Predikstoel, ons van goederhand medegedeeld, en niet algemeen bekend zijnde, meenen wij, wel te doen, met hetzelfde hier te plaatsen.

Dit kostbare Spreekgestoelte, met deszelfs voetstuk en een tiental trappen, is zeer fraai van wit marmer vervaardigd, en geplaatst tegen een' der pilaren van *Dordrechts* Hoofdkerk; langs de trappen prijkt eene sierlijk bewerkte koperen leuning, en boven het gestoelte, dat inwendig met hout is bekleed, eene mahoniehouten kap of galmbord, van welk hout mede het Doophek en de Regeringsbank gemaakt zijn. Op de drie zijden van dezen Predikstoel zijn de volgende geschiedkundige voorstellingen fraai gebeiteld: het middelstuk verbeeldt den Doop van CHRISTUS, ter rechterzijde ziet men de Bergpredikatie, en ter linker, waar CHRISTUS, twaalf jaren oud zijnde, in den Tempel leert. Dit
al-

alles werd gemaakt uit eene Erfgifte van den Heer HENDRICUS VAN DER VUGHT, ten jare 1744, en wel het Beeldhouwwerk door A. FRAUEN (1), terwijl het overige schijnt vervaardigd te zijn naar het ontwerp van den toenmaligen Stads-Bouwmeester JAN VAN DER LINDEN, dewijl men op de voorzijde van het voetstuk leest: J. v. LINDEN, *inv.* Van dezen JAN VAN DER LINDEN zijn, naar wij vernemen, nog nakomelingen te *Dordrecht* aanwezig.

En hiermede meenen wij dit Aanghangfel, op de drie Deelen onzer Gefchiedenis der Vaderlandsche Schilderkunst, te kunnen befluiten.

(1) Immers op het voetstuk, ter linkerzijde, leest men A. FRAUEN, *Fec. 1756*, en deze FRAUEN was, naar wij vernamen, een Amsterdamsch Beeldhouwer, of althans in die stad gevestigd.

E I N D E.

N A A M.

N A A M R E G I S T E R.

A.

<i>Academie van Beeld. Kunsten (Koninkl.)</i>	Bladz.	312
ABTSHOVEN ()		117
ACCAMA (BERNARDUS)		167
AMELSVOORT (QUIRINUS)		4
ANCKER (J.)		307
ANDRIESEN (CHRISTIAAN)		213
ANSLIJN (NICOLAAS)		64
APPELDOORN (JAN)		63
<i>Arti et Amicitia</i>		313
AVELEN (J. VAN DEN)		129

B.

BAARTZ (WILLEM) <i>Kunstverz.</i>	19
BAGELAAR (E. W. J.)	57
BAKHUIZEN (H.)	296
BAKKER (J. A.)	274
BARBIERS BARTZ. (PIETER)	61
———— PIETERSZ. (PIETER)	193
BAUR (J. A.)	5
———— (NICOLAAS)	5
BEDAFF (A. A. VAN)	34
BEEFTINGH (A. VAN) <i>Kunstverz.</i>	40
BEIJER (JAN DE)	161

BEL-

BELLINGEN (J. VAN)		Bladz. 280
BENNET (J. A.) <i>Kunstverz.</i>		31
BERCHEM (NICOLAAS)		150
BERENSTEIN (<i>Hoffe van</i>) <i>te Haarlem.</i>		311
BERGE (PIETER VAN DEN)		131
BERNARD (JEAN)		45
BERRÉ (JAN BAPTIST)		218
BERTICHEM (P. G.)		296
BIANCHI (F. S.)		31
BILDERDIJK (WILLEM)		41
BLEECKER (J. G.)		95
BLEULAND (J.) <i>Kunstverz.</i>		70
BLEJWSIJK (F.)		129
BLOEMAART (ABR.)		140
BORSTEEGH (J.)		48
BOSCH (A. VAN DEN)		62
BOSHAMER (J. H.)		215
BOURJÉ (J. P.)		49
BOÛT (PIETER)		103
BRAEKELEER (F. DE)		87
BRAKENBURG (RICHART)		98
BRANDT (A. J.)		7
BRAY (DIRK DE)		148
— (SALOMON DE)		148
BREE (MATH. IGN. VAN)		85
— (PHIL. JACOB. VAN)		242
BRENTANO (A. J.) <i>Kunstverz.</i>		8
BREUKELAAR (H.)		79
BRIENEN (VAN) VAN DE GROOTE LINDT		
	<i>Kunstverz.</i>	83,306
BRONDGEEST (ALBERTUS)		247
AANH.	X	BUIJS

BUIJS (CORNELIS)	Bladz. 29.
BULTHUIS (JAN)	188
BURGH (H. VAN DEN)	280.

C.

CAMPER (PETRUS)	175
CARDON (ANTH.)	278
CASPARI (H. W.)	33
CELS (CORNELIS)	225
CEVA (. DE) <i>Kunstverz.</i>	303
CHRIST (JOH. FRANC.)	260
CLAESSENS (L. A.)	50
COOTWIJK (JURRIAAN)	177
COSTE (A. LA) <i>Kunstverz.</i>	12
CRANENDONCQ (ALEXANDER)	299
CRESANT (JACOB)	138
———— (JACOB MATHEUS)	138
CROOS (A. VAN)	100
CUIJCK (PIETER VAN)	174

D.

DAEL (J. F. VAN)	88
DAIWAILLE (J. A.)	157
DALENS <i>de jonge</i> (DIRK)	157
DASVELD (J.)	205
DAVIDSON (E.)	290
DECKER (CORNELIS)	108
———— (FRANS)	156
DELFOF (ABRAHAM)	6
DELIN (JOHANNES JOSEPHUS)	2

NAAMREGISTER. 323

DOMER ()	Bladz. 118
DREBBEL (CORNELIS)	124
DREGT (JOH. VAN)	181
DRIELST (JAN VUURING VAN)	2
DROST (N. N.)	125
DUBOIS (C.)	58
DUBOURG (LOUIS FABRITIUS)	161
DUCK (J. F.)	33
— (JAN LE)	97
DUPRÉ (DANIEL)	187
DIJCK (A. VAN)	144
DIJXHOORN (PIETER ADRIAAN)	83

E.

EELKAMA (EELKE JELLES)	84
EKELS (JAN)	188
ENDE (VAN DEN)	137
EVERDINGEN (CESAR VAN)	150
EIJMER (H.) <i>Kunstverz.</i>	308
EIJNDEN (JACOBUS VAN)	18

F.

FARGUE (PAUL CONST. LA)	178
— (MARIA M. LA)	178
<i>Felix Meritis te Amsterdam.</i>	312
FOCK (HERMANUS)	13
FOKKE (SIMON)	172
FOLKEMA (JACOB)	170
FONTIJN (PIETER)	82

FRANÇOIS (P. J. C.)	Bladz. 284
FRAUEN (A.)	319
FREDRIKS (J. H.)	12

G.

GABRIËL (PAULUS JOSEPHUS)	47
<i>Gasthuis (St Elizabeths) te Haarlem.</i>	311
GEEL (JOANNES LUDOVICUS)	225
GEELEN CHRISTZ. (CHRISTIAAN VAN)	23
GEVERS AARNOUTSZ. (ABRAHAM)	30
GODECHARLE (G. L.)	51
GOLL VAN FRANKENSTEIN (J.) <i>Kunstverz.</i>	9
GRANDJEAN (JEAN)	186
GRAVE (J. E.)	188
GREEF (JAN DE)	50
GREGOOR (GILLES SMAK)	29
GRIFFIER (ROBBERT EN JAN)	158
GROENEWEGEN (GERRIT)	29
GROENIA (PETRUS)	199

H.

HAAN (JOSEPH CAREL DE)	54
HAANEBRINK (W. A.)	90
HAAS (A. DE) <i>Kunstverz.</i>	18
HAASTERT (IZAËK VAN)	48
HALEN (AARNOUT VAN)	130
HALL (J. VAN)	295
HALS (FRANS)	142
HANSEN (C. L.)	93
HARDENBERG (C. VAN)	194
HARI (JOHANNES)	207

NAAMREGISTER. 325

HAUCK (A. C.)	Bladz. 183
HEECKEREN TOT BRANDSENBURG (F. J.)	241
HEENCK (JABES)	187
HEERSCHOP (HENDRK.)	96
HEERSTAL (GERRIT VAN)	168
HEKKING (W.)	275
HELST (BARTHOLOMEUS VAN DER)	147
HENDRIKS (WIJBRAND)	37
HENNING (CHRISTIAAN)	13
HEUVEL (H. A. VAN DEN) <i>Kunstverz.</i>	23
HOBBEEMA (MEINDERT)	101
HODGES (CHARLES HOWARD)	58
HOFMAN (PIETER)	58
HONTHORST (GERARD)	114
———— (WILLEM)	115
HOOFMAN (<i>Mejufvrouw</i>) <i>Kunstverz.</i>	309
HOOG (ROMEIN DE)	153
HOOGKAMER (W. H.)	290
HOOP (A. VAN DER) <i>Kunstverz.</i>	307
—— (DOUWE DE)	38
HOORN (JORDANUS)	47
HORSTOK (J. P. VAN)	19
HOUBRAKEN (JACOBUS)	168
HUFFEL (P. VAN)	286
HULSWIT (JAN)	14
HUSLIJ (JACOB OTTEN)	176
HUIJGENS (CHRISTIAAN)	115

I. EN J.

JELGERHUIS RIENKSZ. (JOHANNES)	55
———— (RIENK)	179

<i>Instituut (Koninklijk Nederlandsch)</i> .	Bladz.	312
JOLLES (J. A.) <i>Kunstverz.</i>		308
JONGERING (H. F.)		190
JONXIS (JAN LODEWIJK)		257
— (P. H.)		195

K.

KAMPHUIJZEN (JAN)		196
KAPELLE (JAN VAN DE)		117
KELDERMAN (JAN)		5
KELLER (JOHAN HENDK.)		165
KERKHOF (D.)		8
KEUN (HENDK.)		182
KEIJZER (PIETER DE)		94
KINSON (F.)		212
KLEINE (DAVID)		187
KLEINENBERGH (A.) <i>Kunstverz.</i>		26
KLOMP (AELBERT)		109
KLIJN (H. H.) <i>Kunstverz.</i>		308
KNIP (JOSEPHUS AUGUSTINUS)		221
— (H. G.)		238
KNIJF (WOUTER)		95
KOBELL (JAN)		90
— <i>jr.</i> (JAN)		64
KOEDIJK (D.)		135
KOEKCOEK (J. H.)		226
KOK (J. M.)		173
KONINGH (LEENDERT DE)		219
<i>Koningin (Hare Majesteit de)</i>		57
KOOGH (A. VAN DER)		40
KOOI (W. B. VAN DER)		55

KOUWENHOVEN (JAGOB)	Bladz.	21
KRAUSZ (SIMON ANDREAS)		65
KRUSEMAN (CORNELIS)		275
KRUIJF (CORNELIS DE)		205
KUIJPER (JACQUES)		189
KUIJTENBROUWER (M. A.)		220

L.

LAAN (ADRIAAN VAN DER)		132
LAEN (D. J. VAN DER)		195
LAMBERTS (GERRIT)	216,308	
LAMME (ARIE)		184
LANGENDIJK (DIRK)		184
LANKHORST (. .)		131
LEEMANS (. .)		107
LEEN (WILLEM VAN)		20
LEEUWEN (GERRIT JOHAN VAN)		20
LELIE (ADRIAAN DE)		7
LENNEP (P. VAN) <i>Kunstyverz.</i>		308
LENS (ANDREAS CORNELIS)		10
LETH (H. DE)		136
LEXMOND (JOHANNES VAN)		66
LIENDER (JACOB VAN)		164
LIEVENSZ (JAN)		146
LINDEN (JAN VAN DER)		319
LOON (. VAN) <i>Kunstyverz.</i>		306
LUCHTEREN (J. VAN)		171
LUNDERS (GERRIT)		107
LIJNHOVEN (. .)		134

M.

MAAS (PIETER)		133
<i>Maatsch. ter bevord. der Beeldende Kunsten</i>		313

MAES (J. B. LODEWIJK)		Bladz. 291
MANDER (KAREL VAN)		139
MANSVELD (A. J. VAN)		34
MARCUS (JACOB ERNST)		27
MARSSEN (JAN)		99
MATTON (B.)		118
MENDES DE LEON (J.)	<i>Kunstverz.</i>	307
MERTENS (J. E.)		10
MEULEMAN (ADRIAAN)		196
MEULEMEESTER (J. C. DE)		36
MEURS (JACOBUS VAN)		18
MEIJER (GILLIS DE)		258
MICHAËLIS (G. J.)		214
MIERIS <i>de jonge</i> (FRANS VAN)		159
——— <i>de oude</i> (FRANS VAN)		153
MOL (WOUTHERUS)		244
MOLKENBOER (JOH. HERM.)	<i>Kunstverz.</i>	17
MONI (LOUIS DE)		165
MOONS (LUDOVICUS)		287
MOOR (CAREL DE)		154
MOOIJ (CORNELIS DE)		100
MOREELSE (PAULUS)		141
MORITS (LOUIS)		210
MOYAERT (NIC.)		123
MULDER (DAVID)		28
MULLER (GERRIT)		28
MUIJS (ROBBÉRT)		22

N.

NÉGRE (NICOLAAS VAN)		126
NICOLAY (JAN HENDRIK)		27
NUMAN (H.)		179

NU-

NUMAN (HERMANUS)	Bladz. 5
NUIJEN (WYNAND JOSEPHUS JOHANNES)	75

O.

OBERMAN (ANTHONIJ)	234
ODEVAERE (JOSEPHUS DIONISIUS)	36
OFFERMANS (A. J.)	294
OMMEGANCK (B. P.)	24
OORTMAN (JAN)	16
OOSTERHOUT (DIRK VAN)	35
ORME (A. DE L')	130
OS (GEORGIUS JACOBUS JOHANNES VAN)	235
— (JAN VAN)	183
— (PETRUS GERARDUS VAN)	72
OUDENDIJK (ADRIAAN)	110

P.

PAAPE (ADRIAAN DE)	112
PAELINCK (JOSEPHUS)	77
PALS (GERRIT VAN DER)	71
PALTHE (JAN)	167
PAS (VAN DEN)	133
<i>Pavelhoen te Haarlem (Het Koninkl.)</i>	310
PFEIFFER (F. J.)	52
PIENEMAN (JAN WILLEM)	229
PITLOO (ANTHONY SMINCK)	60
PLUCKS (JOSEPH ANTH. AUGUST)	61
POELENBURG (CORNELIS)	144
POMPE (WILLEM)	125
PONSE (JORIS)	180

POORTEN (HENRICUS VAN DER)	Bladz.	256
PORTENGE (PIETER)	.	94
PORTMAN (LOUIS)	.	209
POTTER (PAULUS)	.	153
PREIJ (J. Z.)	.	16
PUNT (JAN)	.	171

Q.

QUELLINUS (HUBERTUS)	.	124
QUINKHARD (J. M)	.	137

R.

RAVENSWAAY (JAN VAN)	.	263
RÈDOUTÉ (PIERRE JOSEPH)	.	91
REEKERS (JOHANNES)	.	259
REGENMORTEL (IGNATIUS VAN)	.	197
————— (PÈTRUS VAN)	.	193
REIJERS (ZEGER)	.	262
RHIJN (REMBRANDT VAN)	.	145
ROOS (CORNELIS FRANCOIS)	.	308
ROOTHAAN (A. B.) <i>Kunstverz.</i>	.	307
ROSSUM (GERARD VAN)	.	175
RUE (DE)	.	119
RUIJTENSCHILD (ABRAHAM JOHANN.)	.	224

S.

SAFFT (J. C. W.)	.	227
SALLIETH (MATTHIAS DE)	.	185
SAN (G. DE)	.	35
SAPORTAS (ABR. JAC.) <i>Kunstverz.</i>	.	53
SAUVAGE (M.)	.	4

SAVERY (SEBASTIAAN)	Bladz. 113
SCHEFFER (<i>Wed.</i> B.)	87
SCHELFHOUT (ANDREAS)	251
SCHELTEMA (F.)	60
SCHMIDT (IZAÄK)	3
———— JZ. (R.)	23
———— (J. A.)	266
SCHOENMAKËR DOYER (JOHANNES)	271
SCHOONËBEEK (ADRIAAN)	266
SCHOTEL (JOHANNES CHRISTIANUS)	66
SCHOUMAN (AART)	166
———— (MARTINUS)	200
SCHOUTEN (H. P.)	12
SCHIJNVOET (SIMON)	129
SCHWACHHOFER (JOHAN JOSEPH)	206
SENUŠ (W. VAN)	279
SERNÉ (A.)	285
SIL0 (ADAM)	166
SIMON (H.)	49
SINGENDONCK (D.) <i>Kunstverz.</i>	50
SIX (NICOLAAS) <i>Kunstverz.</i>	128
— (VAN HILLEGOM) <i>Kunstverz.</i>	304
SLABBAERT (KAREL)	96
SLAGREGEN (J.) <i>Kunstverz.</i>	308
SLANGENBURGH (C. J. BAER VAN)	239
SMIES (JACOB)	46
SNABILIE (MARIA GEERTRUIDA)	62
SOOLEMAKER (J. F.)	109
SPAENDONCK (CORNELIS VAN)	87
———— (GERARDUS VAN)	11
SPILMAN (HENDRIK)	174
<i>Stadhuis te Haarlem.</i>	311

STAVEREN (JOHANNES ADRIAAN VAN)	Bladz.	105
STEENGRACHT (. . .)	<i>Kunstverz.</i>	303
STOKVISCH (HENDRIK)		6
STOLKER (JAN)		177
STOOP (DIRK)		104
—— (JAN PIETER)		104
STOK (JACOB VAN DER)		273
STRATEN (BRUNO VAN)		250
STRY (ABRAHAM VAN)		25
SUIJS (F.)		288
SWAGERS (FRANS)		55
SWEICKHART (HENDRIK WILLEM)		184
SWIJNDRECHT (FRANC. MONTAUBAN VAN)		289

T.

TEERLINK (ABRAHAM)		223
TERWESTEN (AUGUSTINUS)		166
TEYLERS <i>Musëum en Hofje.</i> (I)		176
TEYLERS <i>Stichting, Kunstverz.</i>		309
THIER (BAREND HENDRIK)		185
TOELAAR (. . .)	<i>Kunstverz.</i>	307
TOL (DOMINICUS VAN)		106
TORENBURG (GËRRIT VAN)		180
TOUR (ALEXANDER DE LA)		282
—— (<i>Meyrouw M. E. DE LA</i>)		281
TROOST (SARA)		164
TURKEN (HENRICUS)		270

U.

(I) Deze zijn niet door JACOB OTTEN HUSLY gebouwd, gelijk op bl. 177, volgens eene verkeerde opgaaf, gezegd wordt, maar door zijn' neef LEENDERT HUSLY VIERVANT.

U.

UITTENBOGAARD (IZAAK) . . . Bladz. 39

V.

VALOIS (J. F.)	182
VARELEN (JACOB ELIAS VAN)	89
VELIJN (PHILIPPUS)	54
VERBOOM (ABRAHAM)	111
VERBRUGGE (GIJSBERT)	98
VERHEIJEN (JAN HENDRIK)	288
VERHULST (R.)	120
VERMEULEN (A.)	190
VERSNEL (ENGEL)	198
VERSTAPPEN (MARTINUS)	209
VERSTEEGH (DIRK) <i>Kunstverz.</i>	15
VERSTOLK VAN ZOELLEN <i>Kunstverz.</i>	303
VERVLOET <i>junior</i> (FRANCISCUS)	293
VIANEN (ADAM VAN)	122
VINKELES (REINIER)	182
VINKENBRINK (A.)	126
VINNE (JAN VAN DER)	180
—— (IZAAK VAN DER)	155
VISSCHER (CORNELIS)	56
VISSER (ADR. DE)	59
—— BENDER (JOHANNES PIETER)	192
VOOGT (HENDRIK)	81
VOS (JACOB DE)	43
—— WILLEMSZ. (JACOB DE) <i>Kunstverz.</i>	284, 308
VRIJDAG (DANIEL)	10

W.

WAARDENBURG (EVERHARD) 82

WALTS-

WALTSKAPELLE (JACOB)	Bladz. 116
WANDELAAR (JAN)	160
WATRIN (J. J. M.)	241
WEBBERS (ZACHARIAS)	121
<i>Weeshuis der Doopsgezinden te Haarlem.</i>	312
WESTENBERG (P. G.)	268
WETH (JACOB DE)	107
WIERINGA (GERARDUS)	3
WIERTZ (HENRICUS FRANCISCUS)	239
WILDE (MARIA DE)	132
WILLAERTS (ABR.)	140
WILLIGEN (A. VAN, DER) <i>Kunstverz.</i>	311
WILT (THOMAS VAN DER)	126
WIT (JACOB DE)	162
— (IZAAK DE)	183
WOENSEL (PETRONELLA VAN)	85
WOLFF (BENJAMIN)	22
WOLFF (J. J.)	286
WONDER (PIETER CHRISTOFFEL)	233
WOUWERMAN (PHILIP)	149

X.

XAVERY (JAN BAPTIST)	137

Z.

ZEELANDER (A. L.)	251
ZOCHER (JAN DAVID)	265
ZOMER (JAN PIETERSZ.)	119

GESCHIEDENIS
DER
VADERLANDSCHE
SCHILDERKUNST.

AANHANGSEL.

GESCHIEDENIS
DER
VADERLANDSCHE
SCHILDERKUNST.

AANHANGSEL.

GESCHIEDENIS
DER
VADERLANDSCHE
SCHILDERKUNST.

AANHANGSEL.

1870
1871
1872
1873
1874
1875
1876
1877
1878
1879
1880

1881
1882
1883
1884
1885
1886
1887
1888
1889
1890

1891
1892
1893
1894
1895
1896
1897
1898
1899
1900

